



International Congress on Gifted and Talented Education
November 1-3



INONU UNIVERSITY



HACETTEPE UNIVERSITY



**International Congress on
Gifted and Talented Education**

November 1-2-3, 2018

CONGRESS PROCEEDINGS





International Congress on Gifted and Talented Education
November 1-3



International Congress on Gifted and Talented Education

November 1-2-3, 2018

CONGRESS PROCEEDINGS

Editor

Dr. A. Erhan AKKAYA

Assist Editors

Dr. Gamze AKKAYA

Dr. Pelin ERTEKİN

Onur BALI

MALATYA – 2018

Honorary President of Congress

Prof. Dr. Ahmet KIZILAY

Congress Chairs

Asst. Prof. Dr. Gamze AKKAYA

Asst. Prof. Dr. Pelin ERTEKİN

Co-Chair

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Serdar KÖKSAL

Congress Secretariat

Asst. Prof. Dr. Abdullah Erhan AKKAYA

Res. Asst. Onur BALI

Organization Committees

Prof. Dr. Nevzat BAYRI	Inonu University (Dean of Education Faculty)
Prof. Dr. Mustafa BALOĞLU	Hacettepe University
Prof. Dr. Kemal YÜRÜMEZOĞLU	Dokuz Eylul University
Assoc. Prof. Dr. Mustafa Serdar KÖKSAL	Hacettepe University
Assoc. Prof. Dr. Bilal GENÇ	Inonu University
Asst. Prof. Dr. Hikmet ZELYURT	Inonu University
Asst. Prof. Dr. A. Erhan AKKAYA	Inonu University
Asst. Prof. Dr. Gamze AKKAYA	Inonu University
Asst. Prof. Dr. Pelin ERTEKİN	Inonu University
Asst. Prof. Dr. Kenan İNCE	Inonu University
Asst. Prof. Dr. Sümeyra AKKAYA	Inonu University
Dr. Ali İhsan BORAN	Malatya BİLSEM
Res. Asst. Fatih KAYA	Inonu University
Res. Asst. İlyas AKKUŞ	Inonu University
Res. Asst. Onur BALI	Inonu University

Scientific Committees

Prof. Dr. Albert ZIEGLER	Friedrich-Alexander University, Germany
Prof. Dr. Denise de Souza FLEITH	Brasil University, Brasil
Prof. Dr. Heidrun Stoeger	Regensburg University, Germany
Prof. Dr. Kemal YÜRÜMEZOĞLU	Dokuz Eylül University, Turkey
Prof. Dr. Kurt A. Heller	LMU University, Germany
Prof. Dr. Kyunbin PARK	Gachon University, South Korea
Prof. Dr. Mustafa BALOĞLU	Hacettepe University, Turkey
Prof. Dr. Uğur SAK	Anadolu University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Joy Lawson DAVIS	Virginia Union University, U.S.A.
Assoc. Prof. Dr. Mustafa Serdar KÖKSAL	Hacettepe University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Nevzat DEMİRCİ	Mersin University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Serap EMİR	Istanbul University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Tracy RILEY	Massey University, New Zealand
Dr. Colm O'REILLY	Dublin City University, Ireland
Dr. Denmo TSAI	Taiwan
Dr. Lianne HOOGEVEEN	Radboud University, Netherlands
Asst. Prof. Dr. Adile Gülşah SARANLI	TED University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Ahmed H. Hemdan MOHAMED	Sultan Qaboos University, Omman
Asst. Prof. Dr. Ahmet Bildiren	Adnan Menderes University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Ahmet KURNAZ	Necmettin Erbakan University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Burak KARABEY	Dokuz Eylül University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Çiğdem Nilüfer UMAR	Çanakkale University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Feyzullah ŞAHİN	Duzce University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Gamze AKKAYA	Inonu University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Marilena Z. LEANA TAŞÇILAR	Istanbul University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Melodi ÖZYAPRAK	Istanbul University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Nüket AFAT	Istanbul Sabahattin Zaim Uni., Turkey
Asst. Prof. Dr. Pelin ERTEKİN	Inonu University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Sema TAN	Sinop University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Sezen CAMCI ERDOĞAN	Istanbul University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Şule GÜÇYETER	Uşak University, Turkey
Dr. Burak ÇAYLAK	Hakkâri University

INTERNATIONAL CONGRESS on GIFTED and TALENTED EDUCATION**INAUGURAL SPEECH****PROF. DR. AHMET KIZILAY****Rector of Inonu University**

Sayın Valim, Sayın Büyükşehir Belediye Başkanım, Sayın Battalgazi Belediye Başkanım, Sayın Yeşilyurt Belediye Başkanım, Saygıdeğer Meslektaşlarım, Saygıdeğer Öğretmenler, Değerli Katılımcılar ve Sevgili Öğrenciler, hepiniz İnönü Üniversitesi'ne, Özel Yeteneklilerin Eğitimi Kongresine hoş geldiniz.

20. yüzyılın ilk yarısından itibaren ülkeler üstünlüklerini kanıtlamanın bir yolu olarak spor/sanat ile fen ve matematik alanlarında üstün yetenekli bireylerin eğitimine hız vermeye başlamış, bu bireylerin yeteneklerini sergilemelerini sağlamışlardır. Günümüzde, ülkemiz de dâhil olmak üzere pek çok ülkenin kalkınma hedefleri arasında, üstün yetenekli bireylerin kendi ilgi alanlarını, yeteneklerini, yaratıcılıklarını geliştirmelerine yönelik fırsatları artırmak, ülkelerine ve dünyaya yararlı birer vatandaş olmalarını sağlamak yer almaktadır. Çünkü yetenekleri açısından akranlarına göre üst seviyede olan, yaratıcılık yanı güçlü, başladığı işi mutlaka tamamlama isteği duyan, yüksek görev anlayışına sahip ve karşılaştığı sorunları çözmeye yaratıcılığını kullanan üstün yetenekli bireyler, ülkelerin en büyük zenginlik kaynağıdır. Uygun ve yeterli eğitim aldıkları takdirde ülkenin geleceğinin şekillendirilmesinde en önemli rolü oynayacak olanlar yine üstün yetenekli bireylerdir.

Nitekim ülkemizde 1990'lı yıllar sonrasında üstün yetenekli bireyler konusu Türkiye'de birçok alanda tartışılmaya ve gündem konusu olmaya başlamıştır. Bu kapsamda üniversiteler ve Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde üstün yetenekli çocuklara yönelik yeni programlar uygulamaya geçirilmiş, çeşitli çalıştaylar ve kongrelerle üstün yetenek konusu detaylı biçimde tartışılmıştır. 2000'li yıllarda ise toplumda artan farkındalığa paralel olarak kamu-yerel yöneticileri, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarında üstün yeteneklilerle ilgili çalışmalar hız kazanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri ve TÜBİTAK işbirliğinde düzenlenen "Üstün Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı"nda (2013-2017) özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik ihtiyaç ve beklentileri karşılamak üzere

araştırma, geliştirme ve planlama çalışmalarında bulunulması ile ilgili başta üniversiteler olmak üzere konuyla ilgili birçok kurum ve kuruluşun işbirliği sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu işbirliği sadece kurumlar arasında değil kurum içerisinde yer alan farklı alanlardaki uzmanlarında işbirliğini gerektirmektedir.

Bu bağlamda İnönü Üniversitesi bünyesinde yer alan ve hâlihazırda aktif bir şekilde çalışmalarına devam eden Üstün Yetenekliler Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi ile Çocuk Üniversitesi üstün yetenekli çocuklarla ilgili araştırma ve geliştirme faaliyetlerine katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra Malatya BİLSEM ile Teknopark işbirliği ile yürütülen projelerde üstün yetenekli bireylerin eğitime katkı sağlayan diğer çalışmalarımız arasında yer almaktadır.

Eğitim fakültesi tarafında düzenlenen ve onursal başkanı olduğum bu kongrenin üstün yetenekli öğrencilerin eğitime ilişkin ulusal ve uluslararası alanda yer alan araştırmacıların fikirlerini paylaşmaları açısından önemli bir role sahip olduğunu düşünmekteyim. İnönü Üniversitesi olarak ev sahipliğini yapmaktan onur duyduğumuz kongremizin siz değerli araştırmacılar açısından verimli geçmesini temenni ederim.



International Congress on Gifted and Talented Education
November 1-3



INVITATION for next IGATE

International Congress on Gifted and Talented Education, IGATE'18 was held on November 01-03 2018, in Inonu University Turgut Ozal Congress and Culture Center. The congress was held in the city of Malatya, which promises visitors joyful hours with historical texture, green nature and rich commercial activities. Inonu University is the one of prestigious universities in Turkey and hosted many national and international symposium organized by the support of campus and social facilities. It is planned to organize IGATE symposiums regularly on every year. We are inviting researches from academy and the ministry of education all over the world to present their studies on the scopes of gifted and talented education, also share their fresh knowledge by science and education communities at IGATE.

IGATE'18 Organization Committees

CONTENTS

INAUGURAL SPEECH of IGATE'18	iii
INVITATION for next IGATE	v
CONTENTS	vi
ID:2	
Türkiye’de Özel Yetenekliler ile Yapılan Araştırmalarda Yaratıcılık	1
Creativity in Research with Gifted Samples in Turkey	3
Mehmet BIÇAKCI, Mustafa BALOĞLU	
ID:3	
Özel Eğitim ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü Lisans Öğrencilerinin Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Metaforik Algıları	6
Seray OLÇAY GÜL, Muharrem KOÇ	
ID:4	
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Tanılanma ve Yönlendirilme Sürecinde Okul Rehber Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri	8
Seray OLÇAY GÜL, Muharrem KOÇ	
ID:6	
Developing and Evaluating the Effectiveness of a Creative Problem-Solving Program on the Enhancement of Creativity in Iranian Gifted and Talented Adolescents	10
Karim NIKNAMA, Bagher Ghobare BONAB, Mustafa BALOĞLU	
ID:7	
İki Kere Farklı Üstün Yetenekli Bireylere Yönelik Özel Eğitim Alan Öğretmenleri ile Metaforik Algı Çalışması	11
Eren Can MERMEROĞLU	
ID:8	
Consideration for Digital Curriculum and Technology in Gifted Education	13
Sulaiman Adewumi ISOLA	
ID:9	
Yaratıcılığı Geliştirme Tekniği: Gevşeme Egzersizi	14
Ayşegül BİLGE, Nimet AYPER	
ID:10	
Bilim ve Sanat Merkezi’nden Bilim ve Sanat Butik Okulu’na Geçişin Önemi	16
Nimet AYPER, Ayşegül BİLGE	

ID:11 Malaysian Gifted Students' Perceptions on the Impact of Being Labeled Gifted and Talented	18
Azizah Mohd ZAHIDI, Sy Ing ONG	
ID:13 Gifted Students' Parents' Expectations in the Context of the Social Studies Education	19
E. Özlem YİĞİT, Gökhan GÜLÇİN	
ID:14 Professional Learning Needs of Teachers Working with Diverse Gifted Students	21
Joy Lawson DAVIS	
ID:16 Duygusal Zekâ ve Eğitimdeki Yeri	22
Barış YAMAN	
ID:17 The Process of Founding and Developing of the Center for High-Ability Students in Ashkelon	24
Elina LUSTOV	
ID:20 Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Mekan Farklılaştırma Örneği	28
Discrimination Case Space Education of Talented Students	29
Hüseyin MERTOL, Behiye SAYGI	
ID:23 Factors affecting Turkish Pre-service Elementary School Teachers' Referral Decisions	30
Ömer ERDİMEZ	
ID:24 Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde STEM Uygulamaları	32
Nazlı BARIŞ, Tuğba ECEVİT	
ID:27 Özel Yetenekli Öğrencilerin Zekâ Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metafor Çalışması	35
Bilkay Bİ	

ID:28

**Özel Yetenekliler Eğitiminde Matematik Dersinde Yaratıcı Problem Çözme
ve Nitelik Listeleme Tekniklerinin Kullanılması39**

Gülşah Batdal KARADUMAN, Sinem GÜÇLÜER, Fatma KESKİN

ID:29

Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcılık Fenomenine Duyarlılığı41

Berat DEMİRTAŞ, Gülşah Batdal KARADUMAN

ID:30

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üstün Yetenekli Çocuklara Dair Özne Yargıları43

Başak KARATEKE

ID:32

**Üstün Yetenekli Öğrenciler ve Öğretmen Adaylarının Mentorlük Yaklaşımına Dayalı
Doğa Eğitimi Programına İlişkin Görüşleri45**

Eda DEMİRHAN

ID:33

Vitus'un Sokratik Ayak İzleri47

İdil KEFELİ, Şener ŞENTÜRK

ID:34

**Özel Yetenekliler İçin Disiplinlerarası Etkinlik Örneği: Felsefi Sorgulama ile
Yabancı Dil Öğretimi50**

İdil KEFELİ, Banu İlhan EMECAN, Betül EROL

ID:35

**Özel Yetenekli Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarının Bazı Değişkenlere Göre
İncelenmesi53**

Seyit KARABURÇAK, Volkan TATAR

ID:36

**Öğretmen ve Yöneticilerin Gözünden BİLSEM'lere Verilebilecek
Olası Akademik Destekler56**

Burak ÇAYLAK, Sedide Cam ŞENGÜL

ID:37

Üstün Yeteneklilerde Yılmazlık ve Özne İyi Oluş Arasındaki İlişki58

Yılmaz KAPLAN, Hasan EŞİCİ

ID:38

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Çevresel Duyuş ve Davranışlarının Geliştirilmesi61
Developing Environmental Perception and Attitudes of the Gifted Children63

Yakup AYAYDIN, Duygu ÜN, Burçin Acar ŞEŞEN, Sezen Camcı ERDOĞAN

ID:39

Zekânın Sıfatları: Derlembilimsel bir İnceleme65

Umut Muharrem SALİHOĞLU

ID:40

Öğretmenler Perspektifinde Üstün Zekâlı Öğrencilerin Eğitimi:
Motivasyon Kaynakları ve Problemler: Diyarbakır Örneği66
Training of Gifted Students in the Perspective of Teachers:
Motivation Sources and Problems: The Case of Diyarbakir68

Engin AKÇA, Zehra Uçak AZBOY, Aysel FİDAN, Mehir Bayın BALCIKOCA, Rumeysa DAŞ

ID:41

Purdue Modeline Dayalı Hazırlanan Matematik Etkinliklerinin
7. Sınıf Öğrencilerinin Başarılarına Etkileri70

Burcu Çalışkan KARAKULAK, Selin ÇENBERCİ, Ayşe YAVUZ

ID:42

Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Düşünceleri:
Kelime İlişkilendirme Örneği71

Gülşah GÜRKAN, Sibel KAHRAMAN

ID:43

Farklı Branşlarda Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Mitleri73

Gülşah GÜRKAN, Sibel KAHRAMAN

ID:44

Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Görüşleri75

Gülşah GÜRKAN, Sibel KAHRAMAN

ID: 45

Çankırı Bilim Şenliği-Bilim Hayatımızda76

Nazlı BARIŞ, Taner KILIÇ, İlkem KARAKÜLAH, Ahmet Tuğrul DEĞİRMENCİ

ID:46

Okul Çapında Zenginleştirme Sürecinde Karşılaşılan Problemler Üzerine
Bir Eylem Araştırması79

M. Serhan KAL, Nilgün DEMİRKAYA

ID:47

- Türkiye’de Öğrenme Güçlüğüne Sahip Üstün Zekâlı Bireylerin Durumuna İlişkin
Betimsel Bir Çalışma81**
**A Descriptive Study Regarding Conditions of Gifted Individuals Who Have
Learning Disabilities in Turkey83**

Engin AKCA, Zehra Uçak AZBOY, Aysel FİDAN, Mehir Bayın BALCIKOCA, Rümeysa DAŞ

ID:48

- Fen Öğretiminde Bütüncül Yaklaşımla Program Farklılaştırma85**
Program Differentiation with a Holistic Approach in Science Education87

Melek Nur ERDOĞAN

ID:50

- Özel Yetenekli Olan ve Olmayan Öğrencilerin
Matematiksel Modelleme Becerilerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi90**
**Investigation of Factors Affecting the Mathematical Modeling Skills of
in Gifted and Non-Gifted Students92**

Gülnur ÖZBEK

ID:51

- Are Gifted Students Happier than Their Non-Gifted Peers?94**

Halil ASLAN, Gülizar IŞIK, Zafer ŞAŞTIM

ID:52

- Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilimsel Çalışma Sürecine İlişkin Düşünceleri.....96**
Thought of Special Talented Students about the Scientific Working Process98

Seval TOPCU, Tuana KAÇAR

ID:53

- Özel Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler
Açısından İncelenmesi: Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi Örneği 100**

Musa POLAT, Rıdvan ŞİRİN, Ayşe BAYRAM, Sevil AKATAY, Mustafa ÇELİK

ID:54

- Parents’ Opinions on The Efficiency of The Education of The Gifted 101**

Sema TAN, Figen Çam TOSUN

ID:55

- Yapılandırılmış Keşfetme Sürecinin Üstün Yetenekli Öğrencilerin
Matematiksel Modelleme Becerilerine Etkisi 103**

Ali BOZKURT, Nuh ÖZBEY

ID:56

**Üstün Zekâ Kavramının Altı Farklı Kuram Çerçevesinde
Tümdengelimci Bir Bakış Açısı İle İncelenmesi 105**

Hatice KADIOĞLU ATEŞ, Kadriye GÜRDAĞ, Emrullah ERKUŞ

ID:57

**Özel Yeteneklilerin Bireysel Farklılıklarına Uygun
İlkokul Türkçe Dersi Etkinlik Örnekleri 110**

Hatice KADIOĞLU ATEŞ, Kadriye GÜRDAĞ, Merve Gül MAZI

ID:58

**School Counselors' Self-Efficacy Regarding Gifted Students: Role of School
Counselors' Self-Competence, Work Experience and Education Attainment 114**

Halil ASLAN

ID:60

**Özel Yetenekli Öğrencilerin Ebeveynlerinin Psikolojik Dayanıklılık ve
Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin İncelenmesi 116**

Esra ARCAN, Derya SEBUKTEKİN

ID:61

Öğretmen Adaylarının Yaratıcılığa İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi 118

Şevval ÇELİK, Rabia AKYOL, Nüket AFAT

ID:62

**Gifted Adolescents' Stress Sources, Reactions Against Stress and Comparison with
General Adolescent Population 120**

Şefika ERDEM, Mustafa BALOĞLU

ID:63

Özel Yeteneklilerin Genel Özelliklerine İlişkin Bir Literatür Çalışması 122

Hatice KADIOĞLU ATEŞ, Gökhan ERAT, Burak DOĞAN

ID:64

**Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik (STEM)
Eğitimine Yönelik Tutumları 125**

Özge CEYLAN, Gökçen ERMİŞ, Güven YILDIZ

ID:65

**Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezi Hakkındaki
Görüşlerinin İncelenmesi 129**

Seyit KARABURÇAK, Volkan TATAR, Hasan Basri DEDE

ID:66

- Uyum Programı Öğrenci Velilerinin Bilim Sanat Merkezi
Hazır Bulunuşluk Seviyeleri (İzmir İli Örneği) 131**
**Readiness Levels of Science And Art Center Orientation Program
Students' Parents (Izmir Province Case) 132**
Bircan COŞKUN, Emine Ece GÜLEÇ

ID:67

- Özel Yetenekli Öğrencilerin Akran Zorbalığına
Maruz Kalma Durumunun İncelenmesi 133**
Sibel TAŞCI, Rukiye GÖKCE

ID:69

- Özel Yetenekli Öğrencilerin BİLSEM'e İlişkin Algıları 135**
Sami BOLAT, Merve KOÇER, Hayriye Sultan TUNÇ

ID:70

- Üstün Potansiyelli Çocuk Sahibi Ailelerin Eğitim İhtiyaçları:
İzmir Sıdika Akdemir BİLSEM Örneği 137**
Uğur ZAT, Erkan ERDİK

ID:71

- Özel Yetenekli Öğrencilerin Ulusal Sınav ve PISA Sınav Soruları
Başarı Puanlarının Karşılaştırılması 139**
Duygu ALYEŞİL KABAĞÇI

ID:72

- Özel Yetenekli Öğrencilerin Matematiksel Paradoksları Çözümleme Süreci 141**
Ayşe ŞİMŞEK, Rukiye GÖKCE, Sibel TAŞCI

ID:73

- Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Fen Öğretimi Materyal ve Etkinliklerinin
Hazırlanması ve Uygulanması Süreçleri Hakkındaki Görüşleri 143**
Emine KAHRAMAN, Özlem KORAY

ID:74

- Türkiye ve Dünyada Özel Yeteneklilere Yabancı Dil Öğretimine Yönelik
Yapılan Çalışmaların İncelenmesi 145**
Aysel DEREGÖZÜ, Şule GÜÇYETER

ID:75

Bilim ve Sanat Merkezinde Görev Yapan Öğretmenlerin Proje Tabanlı Öğretim Yapabilmelerine İlişkin Özyeterlilikleri 147

Oğuzhan NACAROĞLU, Fatma MUTLU

ID:76

Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Bilgi Düzeyleri 149

Gülşah GÜRKAN, Şulehan KIRAÇ

ID:77

Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Algıları 151

Gülşah GÜRKAN, Şulehan KIRAÇ

ID:78

PDR Lisans Programlarının Özel Yetenekliler Alanı Açısından Değerlendirilmesi 152

Sinem ÖNDAŞ, Rahşan ONAT, Oktay KILIÇ

ID:79

Bilim ve Sanat Merkezinde Yapılan Etkinliklere Yönelik Öğretmen Görüşleri (Malatya İl Örneği) 154

Dilek KIRNIK, Ezlam SUSAM

ID:80

Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Yapılan Tezlerin Analizi 156

Dilek KIRNIK, Ezlam SUSAM

ID:81

Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları: “Adıyaman’da Yerden Göğe Doğa Serüveni” 158

Fuat TOKUR, Bilal ZEMİN, Musa POLAT, Mustafa ÇELİK, Ayşe BAYRAM, Ümit DURUK, Abuzer AKGÜN

ID:83

Özel Yetenekli Bireylerin Biyomimetik Tasarımlarının İncelenmesi 160

Fuat TOKUR, Musa POLAT, Ümit DURUK, Abuzer AKGÜN, Abdurrahman ÇİÇEK, Sevil AKATAY, İnan DURMAZ

ID:84

Özel Yetenekli Bireylerde Fen Eğitiminde Zenginleştirme Etkinlik Örneği 162

Nazan ARMUTLU

ID:85

Üstün Yetenekliler İçin Erken Çocukluk Döneminde Sosyal Beceri Eğitimi: Bir Alanyazın Taraması 164

Hatice KADIOĞLU ATEŞ, Hanife Gülhan ORHAN KARSAK, Nüket AFAT

ID:86

Özel Yeteneklilerin Eğitimlerini Ele Alışı Açısından “Gifted” Filminin Kritiği 167

Nüket AFAT, Hatice KADIOĞLU ATEŞ, Hanife Gülhan ORHAN KARSAK

ID:87

**Güzel Sanatlar Fakültesi Resim/Grafik Tasarım Bölümleri ve Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı
Öğretim Elemanlarının Özel Yetenek Sınavlarına Yönelik Görüşleri 171**

Fahrettin GEÇEN, Tarık YAZAR

ID:88

Üstün Yeteneklilik ile Mantıksal Düşünme Seviyeleri Arasındaki İlişki 173

Ali İhsan BORAN, Hanifi ÖZDEMİR

ID:89

**Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin İngilizce Düzeyleri ile Metabilişsel ve Eleştirel
Düşünme Becerilerinin Karşılaştırılması 176**
**Comparing the Levels of English with Metacognitive and Critical Thinking
Skills of Gifted and Talented Students 178**

Ebru ILIMAN GÜLLÜHALI, Ahmet KURNAZ

ID:90

**Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde
Doğa ve Dinamik Matematik Eğitimi Örneği 180**

Vedat KABASAKAL, Erhan ŞAHİN

ID:91

Doğada ve Yapılarda Yaşam Bulan Matematik 184

Levent TAŞDEMİR, Erhan ŞAHİN, Özhan ÇELEBİ, Vedat KABASAKAL

ID:92

**Argümantasyon Tabanlı Bilim Öğrenme Yaklaşımının Üstün Yetenekli
Öğrencilerin Bilişüstü Yeti Düzeylerine Etkisi 187**

Erhan ŞAHİN

ID:93

**Destek Eğitim Odalarında Özel Yetenekli Öğrencilere
Matematik Öğretimine İlişkin Sınıf Öğretmeni Görüşleri 190**

Sümevra AKKAYA, Feridun MERTER

ID:94

**Ekolojik Temelli Sosyal Bilgiler Öğretiminin Üstün Yetenekli Öğrencilerin Sosyal
Yaşam Becerilerine Etkisi 192**

**The Impacts Of Ecological-Based Social Studies Teaching
On Gifted Students' Social Life Skills 195**

Şengül KORKUT, Recep DÜNDAR, Mesut AYDIN

ID:97

**Üstün Yetenekli Öğrencilerde Matematikleştirme Etkinliklerinin Problem Çözme
Tutumuna Etkisi 198**

Özhan ÇELEBİ, Levent TAŞDEMİR

ID:98

Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanılanması ve Eğitimleri 201

Hayriye Sultan TUNÇ, Sami BOLAT, Merve KOÇER

ID:99

**Bilim ve Sanat Merkezi Orta Öğretim Öğrencilerinin Çevre Sorunları Farkındalık
Düzeyleri (Tarsus Örnekleme) 203**

**Environmental Problem Awareness Levels of Secondary School Students in Science and
Art Centers (Tarsus Sampling) 205**

Halil DüNDAR CANGÜVEN, Yasin ERDOĞAN, Erhan ÇELİK

ID:100

**Bilim ve Sanat Merkezi İlkokul-Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Sorunları
Farkındalık Düzeyleri, Tarsus Örnekleme 207**

**Environmental Problem Awareness Levels of Primary and Middle School
Students in Science and Art Centers (Tarsus Sampling) 209**

Halil DüNDAR CANGÜVEN, Yasin ERDOĞAN, Erhan ÇELİK

ID:101

Özel Yetenekli Öğrencilerin Algıları Üzerinden Okul ve BİLSEM 211

Uğur EPÇAÇAN, Ata PESEN, Burhan ÜZÜM

ID:102

**Examining Performance of Gifted Students with Regard to Problem Posing
Activities Requiring Four Arithmetical Operations with Natural Numbers 213**

Fatma ERDOĞAN, Tuba ERBEN

ID:103

Examining Patterns Generalization Strategies of Gifted Students217

Fatma ERDOĞAN, Tuba ERBEN

ID:104

Implicit Theories About Gifted Persons220

Linanne HOOGEVEEN

ID:105

Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Özel Yetenekliler ve Zekâ İle İlgili Kavramlara İlişkin Görüşleri222

Merve ÖZER, Gamze AKKAYA, Pelin ERTEKİN, Mustafa Serdar KÖKSAL

ID:106

Draw A Gifted Student!: Pre-service Teachers' Images of Gifted Students225

Pelin ERTEKİN, Gamze AKKAYA, Mustafa Serdar KÖKSAL

ID:107

Üstün/Özel Yetenekli Öğrencilerin Geometri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Belirlenmesi229

Tuğçe Merve SAĞIR, Burak KARABEY

ID:108

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sayı Duyusu Düzeylerinin Belirlenmesi230

Ceren TUNALI, Burak KARABEY

ID:109

Özel Yetenekli Çocukların Evrensel Ahlaki Değer Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi231

Çiğdem Nilüfer UMAR, Erdi BAHADIR

ID: 2

Türkiye’de Özel Yetenekliler ile Yapılan Araştırmalarda Yaratıcılık

Mehmet BIÇAKCI^a, Mustafa BALOĞLU^b

^a*Milli Eğitim Vakfı İlkokulu, Bingöl, Türkiye, mehmetbicakci@hacettepe.edu.tr*

^b*Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, baloglu@hacettepe.edu.tr*

Özet

Yirmi birinci yüzyılın temel gerekliliklerinden biri olarak belirtilen (Partnership for 21st Century Skills, 2017; Renzulli, 2012) ve üst düzey düşünme becerileri arasında olan (Lewis ve Smith, 1993; Heong vd. 2011) yaratıcılık, birçok alanda farklı yapılar içinde sıkça yer almaktadır. Özel yeteneklilerde yaratıcılık üzerinde birçok araştırma yapılmasının nedenlerinden birisi de yaratıcılığın özel yeteneklilerin temel özellikleri arasında olduğunun düşünülmesindedir (Marland, 1972; Renzulli, 1978; Silverman, 2013; Clack, 2013). Türkiye’de yaratıcılık üzerine birçok gözden geçirme çalışması yapılmıştır (örn. Öner, 1978; Summak ve Aydın, 2011; Kaya, 2013; Maçkalı, Gülöksüz ve Oral, 2014; Coşkun ve Şenyurt, 2015; Karabey ve Yürümezoğlu, 2015; Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2016). Fakat özel yetenekliler ile yapılan araştırmaları yaratıcılık açısından ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır. Köksal, Göğsu ve Kılıç’ın (2017) yaptığı paydaşlar görüşü çalışmasında öğretmen, öğrenci ve veli olmak üzere 3 gruptan oluşan toplam 1116 kişiye ‘Özel yeteneklilerin gelişimi hangi özellikler açısından sağlanmalı?’ sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan 900’ü (%80,6) özel yeteneklilerin yaratıcı düşünme özelliklerinin geliştirilmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Köksal, Göğsu ve Akkaya’nın (2017) yaptığı araştırmada ise özel yeteneklilerin aileleri ve öğretmenlerine ‘Özel yetenekli öğrencilere okuldakilerden farklı hangi beceriler öğretilmelidir?’ sorusu yöneltilmiştir. Paydaşlardan gelen 85 farklı görüş arasında frekans baz alarak yapılan sıralamada yaratıcı düşünme becerisi 11. sıradadır. Literatürdeki özel yeteneklilik tanımlarında belirtilen yaratıcılık faktörünün öneminden ve bu iki araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak, özel yeteneklilerde yaratıcı düşünme becerisi üzerine yapılmış ve yapılacak araştırmaların Türkiye’de ebeveyn, öğretmen ve öğrenciler için önemli bir karşılığı olduğunu belirtmek uygun bir çıkarım olabilir. Bu noktada, konu ile ilgili geçmişte yapılan araştırmaların analizinin yapılmasıyla araştırmacı, ebeveyn ve öğretmenlere faydalı bilgiler sunulması mümkündür.

Bu araştırmanın amacı Türkiye’deki özel yetenekliler evreninde yaratıcılık üzerine yapılan çalışmaların incelenmesidir. Araştırma, nitel bir doküman incelemesidir. İncelenecek çalışmalara Scopus, ULAKBİLİM, Google, Ulusal Tez Merkezi, Web of Science, EBSCO-Host gibi internet kaynakları ve veri tabanları taranarak ulaşılmıştır. Tarama, çalışmaların

başlıklarında, anahtar kelimelerinde ya da özetlerinde üstün/özel yetenekli (gifted/talented) ve yaratıcı düşünme (creative thinking), yaratıcılık (creativity) kelimeleri ile yapılmıştır.

Analizi yapılacak araştırmaların dahil etme kriteri Türkiye'deki özel yetenekli örneklem ile genel yaratıcılık becerisi üzerine yapılan bir araştırma olmasıdır. Dışlama ölçütleri ise belirtilen kelimeler aracılığıyla yapılan aramada karşılaşılan ve (a) özel yetenekli örneklem ile yapılmayan bir araştırma olması, (b) özel yeteneklilerle yapılan bir araştırma fakat yaratıcı drama, yaratıcı doğa eğitimi, yaratıcı biliş, yaratıcılık alanları, yaratıcı problem çözme, bilimsel yaratıcılık, matematiksel yaratıcılık, yaratıcı yazma konularını ele alan çalışmalar olması ve (c) tezden makaleye dönüştürülen çalışmanın tezine ulaşılabiliriyorsa makalenin analize alınmaması olarak sıralanabilir. Tarama yapılırken zaman sınırı getirilmemiştir fakat yukarıda bahsedilen ölçütler sonrasında elde kalan çalışmaların yayımlanma yılları 2008-2017 arası olmuştur. Literatür taraması sonucunda 12 doktora tezi (%57.1), 6 yüksek lisans tezi (%28.5) ve 3 araştırma makalesi (%14.2) olmak üzere toplam 21 çalışmaya ulaşılmıştır.

Türkiye'de özel yeteneklilerde yaratıcılık üzerine yapılan araştırmalar arasında deneysel desen harici, diğer nicel araştırma desenleri ile gerçekleştirilen çalışmaların sayısı 3 (%14.2) olurken deneysel desende 18 (%85.7) çalışma yapılmıştır. İnceleme ardından elde edilen verilere göre bu çalışmalarda yaratıcılığı ölçmede 4(%19) Yaratıcı Düşünme – Şekilsel Üretim Testi, 2 kez(%9.5) ise Yaratıcılık Ölçeği (How creative are you?) ve 16 (%76.1) Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) kullanılmıştır. Bu bulgu, Torrance ve Presbury'nin (1984) bildirdiği “Anaokulu ve onikinci sınıf aralığında yaratıcılık üzerine yapılan çalışmaların kabaca %75’inde TYDT kullanılmaktadır.” ifadesiyle tutarlıdır. Deneysel araştırmaların tümünde uygulanan programlar ya da etkinliklerin yaratıcılığı geliştirmede etkili olduğu bildirilmiştir. Araştırmaların büyük çoğunluğu 2011-2014 arasında yapılmıştır. Konu hakkında güncel çalışmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Ayrıca araştırma sayıları 2012 yılından sonra belirgin bir şekilde artmıştır. Bu artış, TBMM'nin (2012) özel yetenekliler ile ilgili hazırladığı komisyon raporu ve bu rapordan bir yıl sonra MEB'in (2013) Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı yayımlanması ile açıklanabilir.

Anahtar Kelimeler: *Yaratıcılık, Doküman Analizi, Özel Yetenekliler, Torrance Yaratıcı Düşünme Testi.*

ID: 2

Creativity in Research with Gifted Samples in Turkey

Mehmet BIÇAKCI^a, Mustafa BALOĞLU^b

^a*Milli Eğitim Vakfı Elementary School, Bingöl, Turkey, mehmetbicakci@hacettepe.edu.tr*

^b*Hacettepe University, Ankara, Turkey, baloglu@hacettepe.edu.tr*

Abstract

Creativity is one of the basic requirements of the 21st century (Partnership for 21th Century Skills, 2017; Renzulli, 2012) and of the higher order thinking skills (Lewis and Smith, 1993; Heonget all., 2011); therefore, it is frequently involved in various concepts in many areas. The reason of conducting many research on creativity skills of gifted students is due to the fact that it is defined as one of the basic characteristics of the gifted (Marland, 1972; Renzulli, 1978; Silverman, 2013; Clack, 2013). There have been many reviews on creativity in Turkey (Öner, 1978; Summak and Aydın, 2011; Kaya, 2013; Maçkalı, Gülöksüz and Oral, 2014; Coşkun and Şenyurt, 2015; Karabey and Yürümezoğlu, 2015; Yuvacı and Dağlıoğlu, 2016). However, no study has been found to address research with gifted samples in terms of creativity.

Köksal, Göğsu and Kılıç (2017) conducted a stakeholder opinion study which consisted of three groups (teachers, students and parents) of 1116 people who were asked “Which characteristics of gifted students should be developed?” Of the group, 900 (80,6%) emphasized that it was important to develop creative thinking skills of gifted students. Köksal, Göğsu, and Akkaya (2017) conducted a study with teachers and families of gifted students. Researchers asked “Which skills should be taught to gifted students in addition to skills learned in school?” Creative thinking skills is in the 11th rank based on frequency among 85 different opinions from stakeholders. Based on the importance of creativity in the definition of giftedness in the literature and the results of these two research, investigations on creative thinking skills among gifted students is an important consideration for parents, teachers, and students in Turkey. At this point, it is possible to provide useful information to researchers, parents, and teachers through the analysis of past research on the subject.

The aim of this research is to analyze studies done on creativity skills of gifted students in Turkey. This research is a qualitative document analysis. The research was carried out by scanning the Internet resources and databases such as Scopus, ULAKBILIM, Google, National Thesis Center, Web of Science, EBSCO-host. In the literature review process, electronic databases were reviewed on the titles, keywords, or summaries of the studies with the words of gifted (özel/üstün yetenekli) and creative thinking (yaratıcı düşünme), creativity (yaratıcılık).

The inclusion criteria for of the studies that were analyzed was that the study is a research on the general creative thinking skills with the sample of gifted samples in Turkey. The exclusion criteria can be listed as; (a) to have a research not done with a gifted sample, (b) to have a research with gifted people but focused on creative drama, creative nature education, creative cognition, creativity types, creative problem-solving, scientific creativity, mathematical creativity, creative writing. If thesis which converted from the thesis to the article was reachable, then articles were not included. There was no time limit, studies that fit the inclusion criteria were the ones that were published between 2008 and 2017. As a result of literature review, a total of 21 studies, including 12 (57,1%) doctoral dissertation, 6 (28,5%) master's thesis and 3 (14,2%) research papers, were found.

Among research on creativity in gifted students in Turkey, excluding experimental design, the number of studies carried out with other quantitative research designs were 3 (14.2%), whereas 18 (85.7%) studies were carried out with experimental design. According to the data obtained after the analysis, 4 (19%) used the Test for Creative Thinking–Drawing Production Test, 2 (9.5%) used “How Creative are You?” test and, 16 (76.1%) used the Torrance Test of Creative Thinking (TCTT). This finding is consistent with the results that “the TTCT is used in roughly 75% of the studies on creativity in the k-12 range” (Torrance & Presbury, 1984). All of the programs examined reported to have an effect on the improvement of creative thinking skills. The majority of the research was conducted between 2011-2014. It can be said that current studies on this subject are needed. Furthermore, the number of research has increased significantly after 2012. This increase can be explained by the commission report prepared by the TBMM (2012) on gifted individuals and the publication of the Strategy and Implementation Plan of the MEB (2013) one year after this report.

Keywords: *Creativity, Document Analysis, Gifted Students, Torrance Test of Creative Thinking*

References

- Clark, B. (2013). *Growing up gifted: Developing the potential of children at home and at school* (8th ed.). Boston: Pearson.
- Coşkun, H., & Şenyurt, A. Y. (2015). Kişilik ve yaratıcılık ilişkisini inceleyen çalışmaları kullanılan ölçme araçlarına göre değerlendirilmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 35-65.
- Heong, Y. M., Othman, W.B., Yunos, J.B.M., Kiong, T.T., Hassan, R.B. & Mohamad, M.M.B. (2011). The level of Marzano Higher Order Thinking Skills among technical education students. *International Journal Of Social Science And Humanity*, 1(2), 121-125. doi: 10.7763/IJSSH.2011.V1.20
- Karabey, B., & Yürümezoğlu, K. (2015). Yaratıcılık ve üstün yetenekliliğin zekâ kuramları açısından değerlendirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 86-106.

- Kaya, B. (2013). Yaratıcı yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan bir derleme. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(2), 89-101.
- Köksal, M. S., Göğsu, D., & Kılıç, O. (2017). Türkiye’de özel yeteneklilerin gelişimi hangi özellikler açısından sağlanmalı? Bir paydaşlar görüşü çalışması. *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 7(1), 2-18.
- Köksal, M.S., Göğsu, D. & Akkaya, G. (2017). Türkiye’de özel yeteneklilere neyi, nasıl öğretmeli ve nasıl değerlendirmeli?: Bir paydaşlar görüşü çalışması. *International Journal of Turkish Educational Sciences*, 5(9), 190-203.
- Lewis, A., & Smith, D. (1993). Defining higher order thinking. *Theory Into Practice*, 32(3), 131-137.
- Maçkalı, Z., Gülöksüz, S., & Oral, T. (2014). Yaratıcılık ve iki uçlu bozukluk. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(1), 50-59.
- Marland, S., P. (1972). Education of the Gifted and Talented. Vol 1. Report to the Congress of the United States Commissioner of Education, US Government Printing Office, Washington DC.
- MEB. (2013). *Özel yetenekli bireyler strateji ve uygulama planı (2013-2017)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Öner, N. (1978). Yaratıcılık ve üstün zeka. *Türk Psikoloji Dergisi*, 1(3), 10-16.
- Partnership for 21st Century Skills. (2017). Retrieved from <http://www.p21.org/our-work/p21-framework> in June 2018.
- Renzulli, J. S. (2012). Reexamining the role of gifted education and talent development for the 21th century: A four-part theoretical approach. *Gifted Child Quarterly*, 56, 150-159. doi: 10.1177/0016986212444901
- Renzulli, J. S. (1978). What Makes Giftedness?: Reexamining a Definition. *Phi Delta Kappan*, 92(8), 81-88. doi:10.1177/003172171109200821
- Silverman, L. K. (2013). *Giftedness 101*. New York: Springer Pub.
- Summak, A.E.G., & Aydın, Z. (2011). Yaratıcılık ve ulusal eğitim programlarında yaratıcılığa ilişkin araştırmalar. *Education Sciences*, 6(1), 362-385.
- TBMM. (2012). *Türkiye Büyük Millet Meclisi üstün yetenekli çocukların keşfi, eğitimleriyle ilgili sorunların tespiti ve ülkemizin gelişimine katkı sağlayacak etkin istihdamların sağlanması amacıyla kurulan Meclis araştırma komisyonu raporu*. Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3. Ankara.
- Torrance, E. P. & Presbury, J. (1984). The criteria of success used in 242 recent experimental studies of creativity. *Creative Child & Adult Quarterly*, 9, 238-243.
- Yuvacı, Z., & Dağlıoğlu, H. E. (2016). Okul öncesi dönem üstün yetenekli çocukların yaratıcılıklarını desteklemede öğretmene düşen görevler ve etkinlik örnekleri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 8 (1), 39-61.

ID: 3

Özel Eğitim ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü Lisans Öğrencilerinin Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Metaforik Algıları

Seray OLÇAY GÜL^a, Muharrem KOÇ^b

^a *Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, solcaygul@gmail.com*

^b *Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, muharremkoccpdr@gmail.com*

Özet

Tarihsel süreç içerisinde üstün yetenekli öğrenciler birbirinden farklı biçimlerde değerlendirilmiş ve birbirinden farklı şekillerde tanımlanmışlardır. Bu da süreç boyunca üstün yetenekli öğrencilere ilişkin algıyı etkilemiş ve sürekli değişmesine neden olmuştur. Üstün yetenekli öğrencilerin olabildiğince erken dönemde tanınması, uygun ve doğru bir şekilde eğitilmeleri hem onlar için hem de içinde buldukları toplum açısından oldukça önemlidir. Üstün yetenekli öğrenciler doğru bir şekilde eğitilmeleri halinde içinde buldukları toplumun gelişip kalkınmasında rol oynadıkları gibi; yanlış eğitilmeleri sürecinde de hem kendilerine hem de çevrelerine zarar verebilirler (Çağlar, 2004). Üstün yetenekli öğrencilere ilişkin genel algı üstün yetenekli öğrencilerin akranlarından daha hızlı kavrama becerisine ve özel duygusal zekâyâ sahip, mizah anlayışı yüksek, iletişim becerileri gelişmiş bireyler olduğu yönündedir (Ataman, 2004). Bu algı ailelerin, öğretmenlerin ve sosyal çevrelerinin beklentilerini etkilemekte; üstün yetenekli öğrencilerin olumlu beklentiler karşısında üretken ve mutlu oldukları; olumsuz beklentiler karşısında ise ciddi ruhsal sorunlar yaşadıkları belirtilmektedir (Ataman, 2004). Özellikle öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere ilişkin algı ve beklentileri, hem üstün yetenekliler için hazırlanacak eğitsel programları ve öğretim sürecini hem de sınıf içinde karşılaşılabilecek sorunları etkileyen bir faktör olarak görülmektedir. Öğrencilere ilişkin olumlu tutum ve algılara sahip olan öğretmenlerin sınıf içinde karşılaşılabilecek sorunlara daha yapıcı çözümler getirdikleri bilinmektedir (Neumeister ve diğerleri, 2007). Konuyla ilgili alanyazın üstün yetenekli öğrencilere ilişkin olumlu algı sahibi öğretmenlerin “bu öğrencilerle çalışmaktan zevk aldıklarını”; olumsuz tutumlara sahip öğretmenlerin ise “bu öğrencilerin performansına yetişemeyerek olumsuz duygulara sahip olduklarını” ortaya koymaktadır (Curtis, 2005). Konuyla ilgili alanyazında üstün yetenekli öğrencilerin nasıl algılandıklarına ilişkin farklı gruplarla yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalarda Albu (2015), Coleman (2014), Park ve Oliver (2009) üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenleri tarafından; Ünal, Erdoğan ve Demirhan (2016) ise aileleri tarafından nasıl algılandığını ortaya koymuştur. Duran ve Dağlıoğlu (2017) ise okul öncesi öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin algılarını incelemiştir. Üstün yetenekli öğrencilerle sıklıkla karşılaşan ve çalışmalar yürüten özel eğitim öğretmenleri ve okul rehber öğretmenlerinin, üstün yetenekli öğrencilere

ilişkin algılarını belirlemeye yönelik bir çalışmaya ulaşamamıştır. Ek olarak bu araştırmalarda yalnızca üstün yetenekli öğrencilerin nasıl algılandığı konusu ele alınmış; üstün yetenekli öğrencilere sunulan eğitimin nasıl algılandığı konusu ele alınmamıştır. Oysaki üstün yetenekli öğrencilerin nasıl algılandığı kadar onlara sunulacak eğitimin nasıl algılandığı da öğrencilere sunulacak eğitim ve hizmetlerin planlanmasını etkileyecektir. Bu çalışmada özel eğitim öğretmeni ve okul rehber öğretmeni adaylarının özel yetenekli öğrencilere ve bu öğrencilere sunulan eğitime ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesi amaçlanmaktadır. Metaforlar, bireylerin düşünce ve algılama sistemlerine göre tasarlanan, hem fikirlerin daha canlı ve çekici hale gelmesini sağlayan hem de bireylerin algı ve kavrayışlarını yeniden yapılandırmaya ve böylece bireylerin çevrelerinde gerçekleşen olayları anlamlandırmalarına yardımcı olan öğelerdir (Jonhson ve Lakoff, 1980). Yapılan bu çalışmada Ankara ilinde bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim görmekte olan özel eğitim ve psikolojik danışma ve rehberlik bölümü lisans öğrencilerinden veri toplanılması planlanmaktadır. Bu amaçla yaş, cinsiyet, öğrenim görmekte olduğu bölüm, öğrenim görmekte olduğu sınıf demografik değişkenleri ile “Üstün yetenekli öğrenciler gibidir; çünkü” ve “Üstün yetenekli öğrencilere sunulan eğitim gibidir; çünkü.....” şeklinde açık uçlu iki sorunun yer aldığı bir form hazırlanmıştır. Verilerin toplanma aşamasında olduğu bu nitel araştırmada veriler içerik analiziyle çözümlenecek; araştırmadan elde edilecek bulgular ilgili alanyazın bağlamında tartışılarak ileri araştırmalara ve uygulamaya yönelik önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekliler, Metafor Çalışması, Özel Eğitim, Psikolojik Danışma ve Rehberlik.*

ID: 4

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Tanılanma ve Yönlendirilme Sürecinde Okul Rehber Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Seray OLÇAY GÜL^a, Muharrem KOÇ^b

^a *Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, solcaygul@gmail.com*

^b *Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, muharremkoccpdr@gmail.com*

Özet

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yeteneği ne durumda olursa olsun her çocuğun kapasitesini geliştirecek şekilde eğitim alması temel hak olarak kabul edilmektedir. Mevcut eğitim sistemleri ise çocukların potansiyellerini dikkate almaksızın tüm çocukları aynı şekilde eğitmeye çalışmakta ve önceden belirlenmiş hedefleri kazandırmak için uğraşmaktadır. Böyle bir durumda özel gereksinimleri olan öğrencilerin eğitsel gereksinimleri yeterince karşılanamamaktadır (Tomlinson & Alan, 2009). Özel gereksinimli öğrencilerin eğitsel gereksinimlerinin karşılanabilmesi bireysel farklılıklara odaklanılmasını ve bu farklılıklar doğrultusunda eğitim ve hizmetlerin sunulmasını gerektirmektedir (Cavkaytar, 2000). Özel gereksinimleri olan gruplardan biri üstün yetenekli öğrencilerdir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2012). Üstün yetenekli öğrenciler hem kişisel özellikleri bakımından hem de eğitsel gereksinimleri açısından yaşıtlarına göre oldukça farklılık göstermektedir (Clark, 2002; Horn, 2002). Bu açıdan düşünüldüğünde üstün yetenekli öğrencilerin kendi potansiyelleri ve özellikleri doğrultusunda eğitim almalarının gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Bu eğitimi alabilmelerinin en öncelikli şartı doğru bir şekilde tanılanmaları ve yönlendirilmeleridir. Tomlinson ve Layne-Kalbfleisch (1998) üstün yetenekli öğrencilerin potansiyellerinin ortaya çıkarılması ve kendilerini değerli hissetmeleri açısından uygun bir şekilde tanılanıp yönlendirilmesi ve uygun eğitim ortamlarında eğitim almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Üstün yetenekli öğrencilerin tanılanmasında ve ilgili merkezlere yönlendirilmesinde öğretmenlerin görüşleri ve değerlendirmeleri oldukça önemlidir (Hunsaker, Finley ve Frank, 1997). Üstün yetenekli öğrencilerin tanılanması ve yönlendirilmesine ilişkin alanyazın incelendiğinde okullarda çalışan rehber öğretmenlerin ekibin önemli bir parçası olduğu görülmektedir (Silverman, 1993c; Van Tassel-Baska, 1990). Türkiye'de 2015 yılında yayınlanan Okullarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Kılavuzu'nda da rehber öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılanması hakkındaki görevlerine değinilmektedir (Türker, Girit, Toprak, Çelik ve Tike, 2015). Üstün yetenekli öğrencilerin tanılanması ve yönlendirilmesi sürecinde onlar için dosya oluşturulması, üstün yetenekli olduğu düşünülen ilkökul öğrencilerinin gözlem raporlarının doldurulmasında sınıf öğretmenlerine yardımcı olunması,

doldurulan bu formların il/ilçe MEM'e gönderilmesi, RAM'larla işbirliği yapılarak grup ve bireysel değerlendirme planlarının yapılması kurumlardan gelen bilgiler doğrultusunda üstün yetenekli öğrencilere ZEP hazırlanmasında destek olunması bu görevlerden bazılarıdır. Uygulamada ise rehber öğretmenlerin bu konuda yaşadığı sıkıntılar dile getirilmekte; bu durum rehber öğretmenlerin bu konuda yaşadıkları sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin oluşturulmasının önemini ortaya koymaktadır. Konuyla ilgili alanyazın incelendiğinde ise üstün yetenekli öğrencilerin tanınması ve yönlendirilmesi ile ilgili sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmüş (Bildiren ve Uzun, 2007; Tarhan ve Kılıç, 2014); okul rehber öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin tanınması ve yönlendirilmesi ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden yapılan bu çalışmanın konuyla ilgili alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda bu çalışmada okul rehber öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin tanınması ve yönlendirilmesinde karşılaştıkları sorunların ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel bir durum çalışması olan araştırmanın verileri yarı-yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Çalışmada amaçlı örnekleme kullanılarak Ankara'da ilkokullarda görev yapan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan on okul rehber öğretmenine ulaşılmıştır. Görüşmelerin gerçekleştirilebilmesi için öncelikle konuyla ilgili alanyazın taraması yapılarak araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuş; daha sonra katılımcıların demografik bilgilerini ve konuyla ilgili görüşlerini elde etmek amacıyla görüşme formu geliştirilmiştir. Geliştirilen bu formda katılımcıların yaş, cinsiyet, çalışma süresi, mezun olduğu bölüme ilişkin demografik bilgilerin yanı sıra beş açık uçlu soru yer almıştır. Görüşmeler tamamlandıktan sonra ses kayıtları hiçbir değişiklik yapılmadan ve görüşmelerin yapılış sırası ile görüşme numarası verilerek yazıya dökülmüştür. Verilerin analizi devam etmektedir. Araştırmada görüşme dökümlerinin doğruluğu ve iki yazar tarafından ayrı ayrı yapılan kodlamaların tutarlılığı değerlendirilerek iç güvenilirlik sağlanmaya çalışılacak; elde edilen bulgular alanyazın çerçevesinde tartışılarak yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekliler, Okul Rehber Öğretmenleri, Tanılama ve Yönlendirme.*

ID: 6

Developing and Evaluating the Effectiveness of a Creative Problem-Solving Program on the Enhancement of Creativity in Iranian Gifted and Talented Adolescents

Karim NIKNAM^A, Bagher Ghobare BONAB^b, Mustafa BALOĞLU^c

^a *Tehran University, Tehran, Iran, karim_niknam@yahoo.com*

^b *Tehran University, Tehran, Iran, bagher.ghobare@tehranu.edu.ir*

^c *Hacettepe University, Ankara, Turkey, baloglu@hacettepe.edu.tr*

Abstract

The purpose of this study was to develop a program aiming to enhance creative problem-solving skills and investigate the effectiveness of the program on creativity of gifted male students. The design of the study was a quasi-experimental with pretest-posttest and control group design. Population of the current study was 452 junior high gifted and talented male students in Ardabil city, Iran. Forty-six students were selected by means of cluster sampling procedure. Instruments included were Raven's progressive Matrices (1938), Tehran-Stanford-Binet's Intelligence Test (Afrooz and Kamkari, 2011), Torrance Test of Creative Thinking (TTCT). At first, the creative problem-solving program was developed and validated, then students in the experimental group were trained using the program for a total of 13 sessions (75 minutes per session). In order to control the effect of pretests, data were analyzed using univariate and multivariate analysis of covariance (ANCOVA & MANCOVA). Results showed significant differences between the experimental and control groups in creativity. In addition, the results revealed significant differences between experimental and control groups in all subscales of creativity including fluency, flexibility, originality, elaboration, and measures. Based on the results of current study, we conclude that the creative problem solving-program increases creativity in gifted and talented junior high school man in the Iranian population. We suggest that the program be tested on females as well as on other populations.

Keywords: *Gifted Student, Creativity, Creative Problem-Solving.*

ID: 7

İki Kere Farklı Üstün Yetenekli Bireylere Yönelik Özel Eğitim Alan Öğretmenleri ile Metaforik Algı Çalışması

Eren Can MERMEROĞLU^a,

^a *Parla Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Ankara, Türkiye,
erenmermeroglu@hacettepe.edu.tr*

Özet

Özel eğitim bir yapbozdur ve her bir parçanın kendine has özelliklerinin değeri kadar diğer parçalar ile olan ilişkisinin de değeri göz ardı edilmemelidir. Özel eğitim alanının önemli bir parçası olan üstün yeteneklilik “Üstün yetenekli çocuk özel akademik alanlarda veya zekâ, yaratıcılık, sanat ve liderlik kapasitesi yönüyle yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren ve bu tür yeteneklerini geliştirmek için okul tarafından sağlanamayan hizmet veya faaliyetlere gereksinim duyan çocuktur.” şeklinde tanımlanmaktadır. Özel gereksinimli birey öğrenme basamaklarından tipik gelişim gösteren bireylere göre farklı hızlarda geçer ancak geçilen her basamak her birey için aynıdır ve değişmez. Üstün yetenekli bireyler tipik gelişim gösteren bireylere göre öğrenme basamaklarını daha hızlı ve daha başarılı şekilde tamamlayarak akranlarından anlamlı derecede farklılık gösterir. Bu durum üstün yetenekli bireylerin gereksinimlerini tipik gelişim gösteren bireylerden farklılaştıracaktır. Üstün yetenekli bireylerin ilgileri, özellikleri, gereksinimleri ve eğitim ortamları ve eğitim verecek uzmanların farklılaşması nedeniyle üstün yeteneklilik tanı grubunu özel eğitim başlığı altına dâhil edilmiştir. Üstün yeteneklilik tanısı almak her zaman ebeveyn ve öğretmenlerin düşündüğü gibi sonuçlanmamaktadır. Üstün yetenekli bireylerin kişisel özelliklerinden doğan sorunlar ve çevrelerinde oluşan beklenti ile tutum değişiminin beraberinde getirdiği sorunlar aile, okul ve çevrenin süreç dâhilinde çarptığı ilk duvardır. Sosyal etkileşim problemleri, yalnızlık, mükemmeliyetçiliğe ulaşamama, beklentileri karşılayamama, eğitim ortamlarında kurallara uymakta zorluk yaşama gibi her bireyde farklılık gösteren problem durumlarla karşılaşan aile bir uzman desteğiyle sorunları aşma yolunda ilerleyebilir. Ancak bir durum var ki öğretmenler ve ailenin anlamlandıramadığı, sorunlarını çözemediği, hakkında çok az araştırma olan ve bu nedenle haklarında çok az bilgimiz olan nüfus içinde ne kadar kalabalık bir grup olduğunu dahi bilmediğimiz bu durumu oluşturan grup iki kere farklı üstün yetenekli bireyler grubudur. İki kere farklı olan üstün yetenekli bireylerin tanı alma aşamasında yaşanan en büyük sorun maskeleyedir. Maskeleye baskın özellikleri olan tanı grubunun özelliklerinin diğer tanı grubunun özelliklerini görünmez kılar. Genel öğrenci popülasyonu düşünüldüğünde iki kere farklı olan üstün yetenekli bireyler maskeleye nedeniyle küçük bir grup olarak görülse de toplum bu bireylerin yeteneklerini kaybetmenin ve özlük haklarının ihlal edilmesinin

sonuçlarını karşılayamaz. Bu özel popülasyona ulaşmak için fırsatlar sunmamak, “sessiz bir krizi” temsil etmektedir (Davidson, 2002; Ross, 1993).

Bu araştırmanın amacı, özel eğitim öğretmenlerinin iki kere farklı olan üstün yetenekli bireylere yönelik algılarının metaforlar ile incelenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki 3 soruya yanıt aranmıştır.

1. Özel eğitim alan mezunu öğretmenlerin iki kere farklı bireylere yönelik metaforları nelerdir?
2. Özel eğitim alan mezunu öğretmenlerin iki kere farklı bireylerin eğitimlerine yönelik metaforları nelerdir?
3. Özel eğitim alan mezunu öğretmenlerin iki kere farklı bireylerin öğretmenlerine yönelik metaforları nelerdir?

Araştırma kapsamında örneklem eğitim fakültelerinin özel eğitim alanından mezun olmuş ve hala aktif olarak çalışmaya devam eden öğretmenlerden oluşturulmuştur. Bu kriterlere uygun 65 özel eğitim bölümü alan mezunu öğretmen örneklem grubuna alınmıştır. Örneklem grubu 42 kadın 23 erkek öğretmenden oluşmaktadır. İki kere farklı olan üstün yetenekli bireylere yönelik özel eğitim alan mezunu öğretmenlerden üç soru altında metaforlar toplanmıştır. Her soruya sağlanan dönütler 4 temel kategoriye bölünmüştür. 1. Soruya verilen dönütlerde 52 adet farklı metafor kullanılırken en çok pırlanta, maden ve çiçek metaforları öne çıkmıştır. 2. Soruya verilen dönütlerde 55 farklı metafordan devrim metaforu en çok öne çıkan metafordur. 3. Soruya verilen dönütlerde 46 adet farklı metafordan en çok anne baba metaforu öne çıkmıştır. Tüm metaforlar ve açıklamaları incelendiğinde araştırma amacına yönelik oluşturulan sorulara bulguların yanıt verdiği ve özel eğitim öğretmenlerinin lisans düzeyinde üstün yeteneklilere yönelik eğitim almadığı ancak özel eğitim merkezlerinde iki kere farklı olan üstün yetenekli bireylere yönelik eğitim vermek zorunda kaldıkları görülmüştür. 14 farklı üniversitenin katılımcılarının sağladığı bilgilere dayanarak öğretmenlerin kendi imkânları ile kitap, dergi ve makaleler aracılığı ile okumalar yaparak üstün yetenekli bireyler hakkında bilgi edindikleri ortaya konulmuştur. Örneklem grubunu oluşturan özel eğitim öğretmenlerinin üstün yetenekli bireylere yönelik konferans seminer ya da kongrelere katılımlarının oldukça düşük olduğu görülmüştür. Sonuç olarak iki kere farklı olan üstün yetenekli bireylerin destek eğitimini sağlayan özel eğitim öğretmenlerinin aldığı lisans eğitimi kapsamına üstün yeteneklilik üzerine zorunlu dersler koyulması gerektiği görülmüştür. Yine özel eğitim öğretmenlerine yönelik hizmet içi ya da tüm özel eğitim öğretmenlerini kapsayıcı kongre ya da konferanslar düzenlenerek bilgi eksikliğinin giderilmesi gerektiği görülmüştür. Özel eğitim öğretmenlerine yönelik üstün yeteneklilik ve ek tanı gruplarının eğitimi bazında eğitimler sunarak iki kere farklı olan üstün yetenekli bireylerin eğitim-öğretim sürecinden tam verim alarak performanslarını tam olarak göstermesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: İki Kere Farklı Olmak, Üstün Yeteneklilik, Metafor, Araştırmacı Günlüğü, DEHB, Öğrenme Güçlüğü, Asperger Sendromu.



ID: 8

Consideration for Digital Curriculum and Technology in Gifted Education

Sulaiman Adewumi ISOLA^a

^a *Federal College of Education Oyo, Lagos, Nigeria, adewumiisola@gmail.com*

Abstract

Gifted learners live in a world of instant communication, infinite information, and ever-changing technology. It is crucial that schools prepare gifted and talented for a 21st century literacy that goes beyond reading and writing text. It is incumbent upon educators of the gifted and talented to incorporate technology within instructional practices. There should be interaction between the characteristics of technology and the structure of the content. Technology will allow teachers to provide differentiated instruction for gifted and talented students; Digital technique creates a borderless classroom which enables gifted students to explore knowledge without limit or boundary.

Keywords: *Gifted and Talented Learners, Technology, Instructional Practices.*

ID: 9

Yaratıcılığı Geliştirme Tekniği: Gevşeme Egzersizi

Ayşegül BİLGE^a, Nimet AYPER^b

^a *Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye, aysegul.bilge@ege.edu.tr*

^b *Bandırma BİLSEM, Balıkesir, Türkiye, nimet_ayper@hotmail.com*

Özet

Yaratıcılık bilişim çağının önemli fırsatlarından birisidir. İnovatifliği, liderliği, girişkenliği, fikir sahibi olmayı, vizyonun genişliğini kapsar. Bir çok buluş, patent, proje, araştırma yaratıcı motivasyon ile ortaya çıkar. Yaratıcılık nörobiyolojik, ruhsal, sosyal etki ile gelişir. Yaratıcılığı geliştirme tekniklerinden olan gevşeme teknikleri öğretim yöntemi olarak kullanılabilir ve ruhsal alan ile bir tekniktir. Eğitim sisteminin yaratıcılıktan ziyade, ezbere dayalı öğretimi uyguladığı görülmekte olup, kişisel gelişim için yaratıcı tekniklerin uygulanması davranış değişimi için şarttır. Günümüzde insanın daha iyi, daha sorunlarını çözebilir düzeyde olması beklendiğinden yaratıcılığı kazanma ve geliştirme zorunlu hale gelmiştir. Bu çalışmada yaratıcılık kavramı önceliğinde, yaratıcılığı geliştirme tekniklerinden gevşeme egzersizleri tekniğini açıklamak amaçlanmıştır. Dünyada 1950 yılından itibaren hızlı değişim yaşanmıştır. Aile yapısı değişmiş, ölüm üzerine düşünülüp, daha çok ve nitelikli yaşamı elde etme çıkarsamaları yapılmaya başlanmış, beyin üzerine incelemeler artmış, bilim ve sanayide iyileşmeler gözlenmiştir. Tüm bu gelişmeler II. Dünya Savaşı'nın toplumlara verdiği olumsuz etkiyi toparlama amacı ile gerçekleşmiştir. Gelişmelerin tamamı yaratıcılık temelli ortaya sürülmüştür. Özellikle beyin çalışmaları ile beynin hangi bölgesinin yeni fikirleri ürettiği, hangi çocuk büyütme yönteminin buluşçu çocuk olmayı sağladığı araştırmalarla incelenmiştir. İnsanın ruhsal gelişimi incelendiğinde Psikanalitik Kuram'da insanın ilk keşif döneminin 1-3 yaş aralığı olan anal dönem olduğu, bunu davranışa ve girişkenliğe yönelttiği dönemin ise 3-6 yaş arası fallik dönem olduğu belirtilmektedir. Nörobiyolojik açıdan incelendiğinde ise beyin gelişiminin %80'lik bölümünün ilk beş yaşta tamamlandığı bilinmektedir. Sosyal açıdan ilk altı yaş döneminin daha çok aile ile geçirildiği düşünüldüğünde, bireyde yaratıcı beceri geliştirmede aile önemli rol almaktadır. Eğer çocuğun sorularına olumlu cevaplar verilirse, esneklik temelli bir tutum sergilenirse, yaratıcılığın temelleri olumlu atılmış olacaktır. Aksi durum ise obsesif bir zemin oluşturarak, çocuğun katı ve inatçı bir tutum geliştirmesine neden olacaktır. Sigmund Freud kuramında özellikle 1-3 yaş fiksasyonu olarak inatçı ve kontrolcü ebeveyn tutumlarının obsesif kompulsif bozukluğun ortaya çıkmasına neden olduğunu bildirmiştir. Oysaki insan yavrusu doğarken gözlemci, girişken, araştırmacı ve bunların sonucu olarak yaratıcı doğmuştur. Yaratıcılık geliştirilen ve oluşturulan bir özelliktir. Doğada olmak, sanat ile ilgilenmek, esnek tutum kazanmak, günlük yaşam aktivitelerinden olan gevşeme

egzersizleri tekniği ile yaratıcılık geliştirilebilmektedir. Gevşeme egzersizleri doğru solunum ve vücut kaslarının komutlar ile kasılıp gevşetilmesi adımlarından oluşur. Oksijenlenmenin diyafram solunumu ile kas hareketlerinin ise baştan, ayak parmaklarına kadar uygulanması esastır. Her gün kendi başına kalınan 10 dakikalık gevşeme egzersizi uygulamaları hem yaratıcılık, hem de gün içinde içsel motivasyonu arttırmak için gereklidir. Gevşeme egzersizleri esnasında beyinden dopamin ve serotonin salgılanır. Bu hormonlar keyifli ve iç motivasyonu yüksek bir birey olunmasını sağlar. Tükenmişliği önler. Kan şekeri düzeyini düzenler, uyku düzenini sağlar, tansiyonu düşürür. Aslında gevşeme egzersizleri ile beden ve ruh kendini yeniler ve tamir eder. Bu iyilik hali de yaratıcılığı artırır. Biyolojik olarak insanın beş yaşında yaratıcı davranışları sergilediği düşünüldüğünde, özellikle bu yaşlardan itibaren gevşeme egzersizlerinin çocuklara öğretilmesi, gelecek kuşakların kriz anında yaratıcı bir çıkarsama ile bu süreçten çıkmasını sağlayacaktır. Bilim keşif ister, ülkelerin bağımsızlığı da bilimden geçer. Bu nedenle öğretim yöntemleri içerisinde yaratıcılığı geliştirme tekniklerinin öğretilmesi, özellikle eğlenceli ve iyileştirici etkisi olması nedeniyle gevşeme egzersizlerinin öğretilmesi, toplum ruh sağlığı açısından da değerli bir girişim olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, Ruhsal Gelişim, Öğrenme

Kaynakça

- Beck C. M., Rawlins R. P., Williams S. R. (1984). *Mental health psychiatric nursing a holistic life-cycle approach*. ABD: The C. Y. Mosby Company.
- Bilge, A., Engin, E., Keskin, G., Akmeşe, Z. B, Siviloğlu, T. (2014). *Büyüyorum 'çocuk büyütürken büyüklere öneriler'*, İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevi.
- Canan S. (2015). *Değişen be(y)nim* (1. Baskı). İstanbul: Nefes Yayıncılık.
- Güçray, S, Çolakkadıoğlu, O., & Çekici, F. (2009). Grup uygulamalarında aktiviteler/egzersizler; amaçları, çeşitleri ve uygulama örnekler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 194-208.
- Rıza, E. T. (2004). *Yaratıcılığı Geliştirme Teknikleri* (3. Baskı). İzmir: Birleşik Matbaa.

ID:10

Bilim ve Sanat Merkezi'nden Bilim ve Sanat Butik Okulu'na Geçişin Önemi

Nimet AYPER^a, Ayşegül BİLGE^b

^a*Bandırma BİLSEM, Kocaeli, Türkiye, nimet_ayper@hotmail.com*

^b*Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye, aysegul.bilge@ege.edu.tr*

Özet

Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) özel yetenekli bireylerin yeteneklerini geliştirmek için eğitimlerine destek veren merkezlerdir. Bu merkezler öğrencileri yeteneklerine göre öğrenci sayısının az olduğu gruplarda öğretmen eşliğinde eğitim sunar. Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda bir öğretmene ortalama 30 öğrenci düşerken, Bilim ve Sanat Merkezleri'nde ortalama beş öğrenci düşmektedir. Özel yetenekli öğrenciye verilen bu avantaj, eğitimin kısmi zamanlı olmasından dolayı yetenek gelişiminde yavaş ilerlemelere neden olmaktadır. Bu merkezler, özel yetenekli çocukların eğitim ihmallerini önledikleri için önemlidir. Bu çalışmanın amacı, Bilim ve Sanat Merkezleri'nin niteliğini arttırmak için tüm gün eğitim veren butik okula dönüştürülmesinin önemini ortaya koymaktır.

Türkiye'de BİLSEM, kayıtlı öğrencilerine, öğrencinin zorunlu eğitiminden sonra yaş grubuna göre değişmekle beraber haftada dört ile sekiz saat arası zorunlu eğitim vermektedir. Ayrıca öğrenciler, kurumdaki atölyelerden de faydalanabilmektedir. Merkezlerde öğrencilerin kendi durumlarının farkındalığını kazandırmak, beyin fırtınası yöntemiyle yeni fikirlerle buluşturmak, yaparak yaşayarak öğrenme yöntemiyle beceri kazandırmak, proje tabanlı öğrenmelerini sağlamak ve bunların sonucunda buluş ve icat yapabilecekleri konularda inovatif bakış açıları kazandırarak deneyim elde etmeleri sağlanmaktadır. Ülkemizde 125 BİLSEM kurumu ve bu kurumlara kayıtlı ortalama 38 bin öğrenci bulunmaktadır. Tüm merkezlerin internet siteleri incelendiğinde, merkezlerde belirtilen uygulamaların yapıldığı gözlenmiştir. Bu alanyazın taramasında farklı ülkelerdeki durumların saptanması için literatür taranmıştır. Bu taramaların sonucunda diğer ülkelerde öğrenci ve kurum sayısının fazla olduğu, uygulama yönteminin de farklı olduğu saptanmıştır. Ülkemizden farklı olarak diğer ülkelerde özel yetenekli bireylerin gözden kaçmaması için her yaş grubunda genel taramaların yapıldığı, tam zamanlı eğitim uygulamasının gerçekleştirildiği ve çocuğun kronolojik yaşına göre değil akademik başarısına göre hızlandırılmış eğitim verildiği belirlenmiştir. Yapılan araştırmada bir ülkede yaparak yaşayarak öğrenme modeline örnek olarak; bireyden kamuya, kamudan bireye kazanım amaçlanmış, özel yetenekli olduğu yeni tanımlanan bir grup öğrenciye (ülkemizde Destek 1) bahçe çalışması yaptırılıp ağaçlardan zeytin toplatılmıştır. Toplanan zeytinlerin zeytinyağı ve salamura zeytin olarak ayrılması için öğrencilere büyük küçük kavramı

öğretilmiş ve zeytinlerin büyük ve küçük olarak ayrıştırılması uygulatılmış, bu uygulama sonucunda ayrıştırılan ürünlerin işlem görmesi için fabrikaya nakli sağlanmıştır. Öğrencilerin, fabrikada zeytinlerin işleme yöntemini gözlemlemeleri sağlanmış ve uygulamanın sonucunda ülkelerinde üretilen zeytinlerin işlenerek piyasaya sürülmesi ile yerli üretime destek verdikleri öğrencilere anlatılmıştır. Öğrencilerin buradan büyük küçük kavramını, zeytinin işleme yöntemini ve kamuya destek içeren değer yargısını öğrendikleri belirtilmiştir. Bu tarz uygulamalar ancak tam zamanlı eğitim veren BİLSEM Butik Okulları'nda gerçekleştirilebilecektir. BİLSEM Butik Okulları'nda, özel yetenekli olarak tanınmış öğrenciler, yaş gruplarına göre oluşturulan sınıflarda hem Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği müfredatı özümseyecek hem de yeteneklerini arttıran öğrenme modellerine sahip olabileceklerdir. Öğrenciler, not kaygısı yaşamadan; hazırladıkları projeler, yaratıcı çalışmalar, yeteneklerini geliştirme çabaları, iletişim becerileri göz önünde bulundurularak üst gruba geçebileceklerdir. Özel yetenekli bireylerin tam zamanlı BİLSEM butik okul eğitimi alması onların özel yeteneklerinin geliştirilip bireysel, toplumsal ve ülke geneline daha faydalı olmalarını sağlayacaktır. Bu durum vatandaşı olduğu ülkenin bağımsızlaşmasına, kendi teknolojik ihtiyacını, kendi vatandaşı ile karşılaşmasına ve diğer ülkeler için üretilmiş olan bu ürünlerin pazar ortamı yaratılmasına imkan sunacaktır. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında 1995 yılında kurulan BİLSEM'lerin 2023 hedefi olarak tam zamanlı butik okula dönüştürülmesi gerektiği önerilmektedir. Yaşam boyu öğrenme uygulamalarının esas olduğu bilişim çağı olan 21. yüzyılda bebek sahibi olmak isteyen ailelere antenatal sınıf uygulamaları, gebelik beslenmesi, cenin kan analizleri, gebelik yogası gibi uygulamalarla intrauterin yaşamda özel yetenekliliğin temellerinin atılması, tanısının konulması gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda dünyaya gelen bireyin bu donanımının yok sayılmaması ve yükseltilmesinin bir insan hakkı olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle doğru talimatlarla uygun şekilde dünyaya gelmiş insan yavrusunun aynı düzeyde yaşam boyu öğrenmesini sağlayabilmek için ülkemizdeki özel yetenekli bireylerin eğitim aldığı BİLSEM kurumlarının, BİLSEM Butik Okulları'na dönüştürülmesinin en uygun sistem olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli, Bilim ve Sanat Merkezi, Butik Okul, Yaşam Boyu Öğrenme

ID:11

Malaysian Gifted Students' Perceptions on the Impact of Being Labeled Gifted and Talented

Azizah Mohd ZAHIDI^a, Sy Ing ONG^b

^a *Universiti Kebangsaan Malaysia, deqya@ukm.edu.my*

^b *Universiti Kebangsaan Malaysia, ongsying@ukm.edu.my*

Abstract

The purpose of this study was to examine gifted adolescents' views of their giftedness and their perceptions regarding how giftedness is viewed by others. Eighty five gifted adolescents completed an open-ended questionnaire on giftedness. Results indicated that their views of giftedness were not unidimensional. They were positive about their giftedness but did not believe that others were positive. The participants also viewed giftedness as positive with regard to their personal growth and academic performance but as negative in social relations with others. Gifted adolescents have strongly mixed attitudes about their giftedness.

Keywords: *Gifted Student, Perception, Labeled.*

ID: 13

Gifted Students' Parents' Expectations in the Context of the Social Studies Education

E. Özlem YİĞİT^a, Gökhan GÜLÇİN^b

^a *Abant İzzet Baysal University, Bolu, Turkey, ozlem1406@hotmail.com*

^b *Batman BİLSEM, Batman, Turkey, gokhangucin13@gmail.com*

Abstract

The concepts of talent or intelligence are perceived depending upon one score but today we talk about various intelligences and talents. However, it is seen that intelligence and talent perceptions in society didn't change. In this context, intelligence and talent are considered as characteristics that gathered inborn but can be developed through education. According to the USA Ministry of Education; children and youths who put in an outstanding performance or get higher level success than their peers who are at same age, have same experience and under similar environmental conditions (Özbay, 2013). Individuals have these specialties need educational services and activities that are generally not provided by school. Practices towards gifted people are differed in historical period and according to various countries in the world. In Turkey, Beyazıt Ford-Otosan Primary School is the unique state school which gives education for gifted students. A curriculum which is enriched to meet cognitive, affective and social needs of gifted students is used in this institution which was founded as a practice school for a project named Education Project for Gifted Students and conducted by İstanbul University Hasan Ali Yücel Education Faculty. Besides, TEVİTÖL (TEV İnanc Türkes Special High School) which was founded by Sezai Türkes in 1993 and continue its educational activities within the structure of Turkish Training Foundation serves for this aim. Science and Education Centers (BİLSEM), try to develop creativities of students through enriched programs and they consider students as a whole and integrate the curricula with activities that improve them in every aspect including emotional and social. Parents generally have expectations for arts, sport and physical sciences towards their gifted children. In historical process, it was seen that giftedness and gifted people are considered especially in the context of physical sciences both in Turkey and in the world. On the other hand, social studies which includes learning outcomes for learning about personal characteristics, physical and social environment and the world and for socialization is important as much as physical sciences. Social studies has an important role in training individuals who have awareness about themselves and their abilities, are orientated to the society, recognize problems around and offer suggestions to resolve them, comprehend the interaction among science, technology and society. Besides, when we consider the interdisciplinarity, success in social studies is important both for society and the world in means

of individuals who are qualified in arts, sports or science. It is difficult to succeed both in professional and societal lives in terms of a doctor who cannot affective in communication, an architect or a construction engineer who don't know about geography, a biology who don't understand human psychology or an artist who hasn't got basic skills of economy. Family is important in discovering the talents of children, providing a developmental and supportive environment and being a model for him or her. Thus, views of the parents of gifted students are important both in development of children and their aims towards future. It is important that family's support in educational process in means of giving children chances for interaction with various places, objects, people and encountering with meaningful and critical events and experiences that might have importance in progress of child (Özbay, 2013). Because of that, it is important to being in collaboration with parents in dealing with gifted students in the context of the social studies and developing a social studies curriculum or enriched activities for them. Their opinions and suggestions are important because their stakeholdership in curriculum development process. Qualitative research design is used in this study which aimed to determine the opinions and expectations about social studies education from parents whose children are enrolled to Science and Art Centers. Research group is consisted of 10 parents whose children were continuing to the Science and Art Centers in İstanbul. Data were collected through a semi-structured interview form and face to face interviews were recorded. Recorded data were transcribed and content analyze was done. Parents considered social studies course in terms of preparation for the exams rather than gaining life skills and obtaining citizenship attainments and they focused on knowledge instead of skills and values. It was also determined that their aims about children's future life were canalized to physical sciences and their expectations from Science and Art Centers were in this direction. It is clear that gifted students' parents' awareness towards social studies course would be enhanced. Because social studies has an important role in children's lives.

Keywords: *Gifted Children, Science and Art Centers, Social Studies, Parents' Views*



ID: 14

Professional Learning Needs of Teachers Working with Diverse Gifted Students

Joy Lawson DAVIS^a

^aVirginia Union University, Virginia, USA

Abstract

As an increasing number of culturally diverse students are served in gifted education programs, classroom teachers will need specific training to address the academic/ intellectual needs of these students and their unique cultural and psycho-social needs. During this session, the presenter will share a multi dimensional model for creating culturally responsive cross disciplinary teaching and learning environments for diverse learners who originate from a variety of ethnic and income backgrounds. Units designed with this model will be shared.

Keywords: *Diverse Gifted Children, Gifted Education, Ethnical Variations.*

ID: 16

Duygusal Zekâ ve Eğitimdeki Yeri

Bariş YAMAN^a

^a *MEB, Malatya, Türkiye, baris_yaman44@hotmail.com*

Özet

Duygusal zekâ bireyin, kendini ve çevresindekileri tanıması, kendine güvenmesi, kendini başkasının yerine koyabilmesi, anlaması, yenilikçi ve hoşgörülü olması, başkalarının yüz ifadelerine, beden dilini kontrol edebilmesi, beden diline hatta ses tonlarına bile duyarlı olması, her şekilde kendini motive edebilmesi, uyumlu, serinkanlı ve iyimser biri olmasını sağlayan becerileri kapsamaktadır. Bundan dolayı duygusal zekâ becerilerini etkin biçimde kullanabilen insanların yeniliklere ve değişime açık, azimli, kendine güvenen, sabırlı, kararlı, yaratıcı insanlarla ilişki kurmada kabiliyetli insanlar olduğu söylenebilir. Daniel Goleman (1995) duygusal zekâyı; “kişinin kendisini harekete geçirebilme, aksiliklere karşın yolu sürdürebilme, dürtüleri kontrol ederek tatmini geciktirebilme, empati kurma, düşünmeyi engellenmesine izin vermeme, ruh halini düzenleyebilme, umut etme” olarak tanımlamıştır. Mayer ve Salovey (1997) ve Mayer, Salovey ve Caruso’ya göre (2004) “diğerlerinin ve kendi duygularını dile getirme ve algılayabilme duyguları karar vermeye kolaylık sağlayacak şekilde kullanabilme, duyguları anlayabilme ve başkalarının ve kişinin kendisinin duygularını düzenleyebilme” olarak dört kabiliyet biçiminde belirtmişlerdir (Çetinkaya ve Alparslan, 2011: 365).

Salovey ve Mayer (1990) duygusal zekâ tanımını beş ana başlık altında toplamışlardır (Tuğrul, 1999: 15). Duygularının farkında olma: Belirli bir anda veya durumda ne hissettiğinin farkında olabilmek duygusal zekânın temelini oluşturmaktadır. Kendini anlayabilmek ve içgörü kazanabilmek için duyguların her zaman farkına varabilmek çok önemli bir gerekliliktir. Duygularını tanıyan bireyler, ruh durumlarının farkındadırlar, bireysel karar gerektiren hususlarda daha sağlıklı kararlar verebilirler, daha özerk davranabilirler, kendi sınırlarından emindirler ve yaşama pozitif bakabilirler.

- Duygularla başa çıkabilmek: Farkında olunan duygularla uygun şekilde baş edebilmek duygusal zekânın ana özelliklerinden bir diğeridir. Kendini yatıştırma, karamsarlıktan, alınganlıklardan, yoğun endişelerden kurtulma kabiliyetleri içerir. Bu kabiliyeti zayıf olan bireyler devamlı huzursuzlukla mücadele ederken, kuvvetli olanlarsa yaşamın kötü sürprizleri ve ters anlarıyla karşılaştıktan sonra kendilerini daha kolay iyileştirebilmektedir
- Kendini motive etmek: İnsanın kendi kendini motive edebilmesi için öncelikli olarak duygularını bir amaç etrafında toplayabilmesi gerekir. Duygusal özdenetim yani fevri davranışları engelleyebilme ve doyumunu erteleyebilme her başarının altında yatan çok önemli

bir niteliklidir. Kendini motive edebilme kabiliyetine sahip bireyler yaptıkları her şeyde çok daha etkili ve üretken olurlar.

- Başkalarının duygularını fark etmek: Başkalarının duygularını fark edebilmek ya da diğer bir deyişle empati kurabilmek, duygusal zekanın vazgeçilemez niteliklerinden bir diğeridir. Empatik bireyler başkalarının neye gereksinimi olduğunu, ne istediğini gösteren işaretlere karşı daha duyarlıdırlar.
- İlişkileri yürütebilmek: Duygusal zekânın bir diğer özelliği de diğer insanlarla olan ilişkileri planlayabilmektedir. Bu beceriler popülerliğin liderliğin, bireylerarası etkililiğin altında yatan faktörlerdir.

Duygusal zekâ becerilerini yaşamlarının her kesiminde kullanabilen insanlar, toplumsal ilişkilerinde çok daha aranan, işbirliğine ve yardımlaşmaya yatkın, problemlerle bıkmadan mücadele eden, iletişim becerileri yüksek bireyler olarak toplumda iyi bir konum edinebilirler (Eymen, 2007: 8-9). Weisinger (1998: 1213)'a göre daha çok duygusal zekânın iletişim kurma faktörü üzerinde durmaktadır. Weisinger'e göre duygusal zekâ duyguların akıllıca kullanımını ifade etmektedir. Başka deyişle duygular, kendi davranışlarımızı yönlendirmek için pozitif neticeler almaya çalışma olarak da tanımlanabilir. Duygusal zekâ, birlikte çalıştığınız bir insanla aradaki tartışmaları giderebilir, hem kendi problemlerimizi hem de başkalarının problemlerini çözümlenize yardımcı olabilir (Titrek, 2007: 58). Duygusal zekânın bireyin hem kendisini hem de başkalarını tanıyıp, anlamasına yardımcı olmasını sağlayan geliştirilebilir becerilerden meydana geldiği düşünüldüğünde, bireyin hem özel hem iş hayatında başarıyı ve mutluluğu yaşaması için duygusal zekâ becerilerini ustaca kullanmasının gerektiği söylenebilir. Bu araştırmada da duygusal zeka tüm ayrıntıları ile incelenerek eğitimdeki duygusal zekanın yeri araştırılmıştır. Araştırmada sunulan bilgiler alan taraması ile elde edilmiştir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda duygusal zekanın eğitimdeki yeri ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Duygusal Zekâ, Eğitim.*

ID: 17

The Process of Founding and Developing of the Center for High-Ability Students in Ashkelon

Elina LUSTOV^a^a *Ministry of Education, Ashkelon, Israel, elina.lustov@gmail.com*

Abstract

The Center for High-Abilities Students in Ashkelon is a leading engine in developing the culture of excellence and advanced knowledge in the municipality. This study aims to describe the process of founding and developing of the Center and will analyze successes, obstacles, challenges and solutions.

The Center for High-ability students in Ashkelon was founded in the summer 2005, by my initiative with 5 teachers and 40 students. Today, 40 teachers are teaching more than 1100 students (and are still in a growing). A new unique building was built for the center - the first one in Israel that was specially designed for the needs of this population.

Center for High-ability students in Ashkelon - 5 main principles:

1. Enable equal opportunity for talented students from all the social-economical levels to fully implement their potential.

During the first years of the center, I noticed that the Minister of Education's screening system doesn't give an equal opportunity to the students who have disadvantaged backgrounds. We developed an original and specific approach that deals with that problem.

2. To develop a multi-year curriculum in a variety of disciplines in order to provide an appropriate response to the special characteristics and needs of our students in cognitive, social and personality level. The center developed the special programs to implement this principle.

As two examples of these special programs:

- Multi-year process for the development of leadership.

- Multi-year process of developing researching abilities of the students climaxing by an independent research work on an academic level instructed by experts from different fields.

3. To build an unique learning environment with state of the art equipment which encourage students to think, to ask meaningful questions and enable them to promote their own research projects.

Special programs supported by hand-zone museum, scientific telescope, very well equipped chemistry, computers and physic labs and maker-space.

4. Developing connections with universities and research institutes.

For example: special high-school class led by the Wiseman Institute on the subject "Science of the brain"

5. To lead a culture which places excellence as a central value and to create ripple effect all around the district. Making the center a municipal source of pedagogical knowledge, special programs and unique solutions in educational process for high-ability students.

During my presentation I would like to provide examples that explain these principles and describe the challenges that we met during the process and the solutions that we found.

I would like to elaborate on the process of developing researching abilities of the students as part of implementation of the second principle. The Center for High-ability students in Ashkelon has established a pedagogical and physical infrastructure that encourages and accompanies students to carry out research work while maintaining close and ongoing contact with various academic and research institutes. In the first stage, all the students participating in the project submit a research proposal to the Ministry of Education. After the proposal is approved by the Ministry of Education, the students conduct an in-depth research project on the subject of their choice.

The main goals of the process:

- Development of academic reading and writing skills.
- Enriching the student's knowledge and developing his / her ability to research and self-regulated learning.
- Encouraging students to study in-depth the wide variety of research skills and to be involved in long-term systematic project/problem based learning.
- Encouraging personal growth based on choice and commitment to the process.
- Development of student's personal qualities such as motivation, perseverance, independence, responsibility and self-management.
- Connecting the students to various academic institutions and research facilities and exposing them to current and advanced research.

The main challenges of the process:

- Recruiting the "right" mentor. The mentor has to be the expert in his field, willing to be involved in educational long-term and demanding process for a small fee (budget!) and with the right attitude to young students.
- The lack of knowledge of the students in academic reading and writing.
- Most of the students are not familiar with the culture of "self-regulating learning". The research process last 2 years and requires from the students responsibility, motivation, perseverance and abilities for self- regulating learning.
- Leading such a complex and long learning process requires a big budget that is not easy to raise.

Our model is aiming to deal with these challenges and based on three main axes:

- Axis of knowledge in the field of content

The acquisition of knowledge in the content of the research is accompanied by mentors who are content experts, mostly researchers from various academic institutions. The mentor is a role model for the student and a source of inspiration. During the school year the mentor meets with

the student once a month - two months. In these meetings, there are processes at the educational / professional level (reference to bibliographic sources, experiments, laboratory visits, etc.) and on a personal level (supportive contact, motivation, challenge).

-Methodological axis, which is accompanied by a coordinator of research projects in the Center for High-ability students with extensive experience and knowledge in the field. As part of enriching the students' knowledge in the methodology of the research, they learn how to write research work from the definition of the problem, the formulation of a research question, the choice of research methods, learning techniques for constructing an experiment, methods for analyzing the findings and more.

-Emotional axis that is accompanied by a psychological counseling team at the Center for High-ability students.

The work process is conducted as a personal development process and includes personal meetings with the child during the year and during classroom workshops. Personal coaching in this context is a psychological-educational process that enables the student to improve his ability to define and realize personal goals and encourages personal growth.

Keywords: Curriculum Development, Special Needs of Gifted Students, Innovation



International Congress on Gifted and Talented Education
November 1-3



ID: 20

Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Mekan Farklılaştırma Örneği

Hüseyin MERTOL ^a, Behiye SAYGI^b

^a*Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye, huseyinmertol@sdu.edu.tr*

^b*Samsun Bilim Sanat Merkezi, Samsun, Türkiye, behiyesaygi@gmail.com*

Özet

Farklılaştırılmış öğretim öğrenme yaşantılarının öğrenci ihtiyaçlarına yönelik hazırlandığı için öğrencinin dikkatini çeken, öğrenci için anlamlı gelen, öğrencinin aktif katılımını sağlayan yaklaşımdır. Öğrencilerin seviyelerine göre çok zor olup onları karmaşaya sokacak ve öğrenmeden uzaklaştıracak içerik ve hedefler yerine tüm öğrencilere öğrenme ihtiyacı ve merakı yaratması için bir seviyeye kadar zorlayıcı olacak öğrenme yaşantıları gerçekleştirilir. Bu çalışmada da mekan farklılaştırma örneği olarak mekan farklılaştırması yapılmış Samsun Bilim ve Sanat Merkezine devam eden özel yetenekli 40 öğrenci ile İstanbul ve Bursa illerinde tarihi ve bilimle ilgili mekanlarda derslerin farklılaştırılarak işlenmesi sağlanmıştır.

1. Öğrenciler Bursa ve İstanbul şehirlerindeki gezilecek yerlerle ilgili sunum hazırladı.
2. Hazırlanan sunumlar, geziye katılanlarla paylaşıldı.
3. Öğrencilere gitmeden önce Bursa ve İstanbul konulu ön-test, gezi sonrası son-test yapıldı.
4. Gezi sırasında gezi notları alındı.

Farklılaştırma ile öğrencilerin ön ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık bulgulanarak mekan farklılaştırma ile öğrencilerin öğrenmelerinde kalıcı bir etki ortaya çıktığı bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Farklılaştırma, Mekan Farklılaştırma, Özel Yetenek*

ID: 20

Discrimination Case Space Education of Talented Students

Hüseyin MERTOL ^a, Behiye SAYGI^b

^a*Süleyman Demirel University, Isparta, Turkey, huseyinmertol@sdu.edu.tr*

^b*Samsun Bilim Sanat Merkezi, Samsun, Turkey, behiyesaygi@gmail.com*

Abstract

Because of differentiated instruction for students learning experiences prepare students need to draw the attention of the incoming meaningful for students, it is an approach that allows students to actively participate. is very difficult to be away from them according to the level of the students will be put to confusion and learning content and learning goals for all students rather than the needs and curiosity will create compelling learning experiences to a level to be performed. This study is provided to process the ongoing gifted 40 students diversifications of Istanbul and Bursa, in places associated with the history and science classes as an example of differentiation in the space space differentiation made Samsun Science and Arts Centre.

1. Students prepared presentations about places to visit in Bursa and Istanbul.
2. Prepared presentations were shared with participants the trip.
3. Before going to Istanbul on Scholarship and pre-test, post-test was done after the trip.
4. travel notes taken during the trip.

Conclusions: Differentiation with students bulgulararak a significant difference between pre and post test results. the learning of students with space differentiation was found to have a lasting impact occurs.

Keywords: *Differentiation, Spatial Differentiation Special Abilities*

ID: 23

Factors affecting Turkish Pre-service Elementary School Teachers' Referral Decisions

Ömer ERDİMEZ^a,

^a *Adiyaman University, Adiyaman Türkiye, oerdimez@adiyaman.edu.tr*

Abstract

Previous research has shown that there are factors affecting the referral process. Culture and ethnicity, gender bias, gifted status of teachers, teachers' knowledge of giftedness, personality traits of students, socio-economic status of students, stereotypical views of teachers, student's age, twice-exceptionality of student, and words describing students are posited as some of the factors that affect teachers' decisions when they refer students for gifted screening. The purpose of this study was to detect factors affecting Turkish pre-service elementary school teachers' their referral decisions through eleven profiles (scenarios) originally created by five experts in the field of gifted education. The original profiles were translated from English to Turkish and adapted to be more relevant to Turkish culture. These profiles were named as Student Profiles Survey in this study. The profiles were varied based on characteristics embedded in each profile and I was able to create eight versions (pile) of the Student Profiles Survey. Profiles in each version (pile) of Student Profiles Survey differed from each other based on the characteristics embedded in each profile. Participants of the study were Turkish pre-service elementary school teachers who were attending two colleges of Education at Gaziantep University, namely Gaziantep College of Education and Nizip College of Education. A total of 204 Turkish pre-service elementary school teachers participated in the study and filled out the different versions of Student Profiles Survey. In order to determine how the pre-service teachers' demographics and the students' characteristics in the profiles affected the pre-service teachers' referral decisions, a three- ($2 \times 2 \times 4$) or four-way ($2 \times 2 \times 2 \times 2$) ANOVA was used for each profile depending on the factors in each profile. The pre-service teacher's gender (male or female) was a factor common to all the analyses. The student characteristics variations were the other factors of the three-way or four-way ANOVAs. Except for Profile 4 and 6, I conducted three-way ANOVAs for each profile. For Profile 4 and 6, four-way ANOVAs were used to detect factors affecting Turkish pre-service teachers' gifted referral decisions. The results of factorial ANOVAs indicated that Turkish pre-service elementary school teachers' referral decisions were influenced by the following subjective factors: Students' and pre-service teachers' gender, students' ability areas, personality traits of the students, words describing the student, and students' length of passion. To eradicate the subjectivity of the teachers and provide an accurate nomination process, teachers should receive enough training about characteristics of



the gifted students. The results indicate that Turkish pre-service elementary school teachers need more training about characteristics of gifted students.

Keywords: *Gifted, Referral, Turkish, Pre-service teacher*

ID: 24

Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde STEM Uygulamaları

Nazlı BARIŞ^a, Tuğba Ecevit^b

^a*Ahmet Mecbur Efendi Bilim ve Sanat Merkezi, Çankırı, Türkiye,
nazli.baris.hacettepe@gmail.com*

^b*Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, tubaecevit@hacettepe.edu.tr*

Özet

Gelişen ve değişen Dünya’da içinde bulunduğumuz evrenden bizi oluşturan atomların yapısına kadar geniş çaplı bir alanda araştırmalar yürütülen bilim sürekli gelişmekte ve değişmektedir. Bilim için çalışmalar yapmak üzere yetişmiş birey sayısında ve niteliğinde yaşanan gelişmeler, teknolojinin hızla gelişmesi, mühendislik ve matematik uygulamalarına daha fazla ihtiyaç duyulması; Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik (Science, Technology, Engineering, Math [STEM]) disiplinlerine ve bu disiplinlerin eğitimine yeni bakış açıları getirilmesi ile sonuçlanmıştır. STEM, Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaya çıkmış ve hızla Dünya’ya yayılmış popüler bir kavramdır. STEM kavramını kullanan pek çok araştırmacının hem fikir olduğu bir tanım ortaya atılmamış olmasına rağmen alanyazın incelendiğinde genel anlamda iki tanımı ifade ettiği görülmektedir. Bu tanımlardan biri bu disiplinleri ifade eden bilim çevrelerinin kullandığı tanımdır. Bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarında nitelikli bireylerin çalışması ve bu alanlara nitelikli bireylerin yönlendirilmesi önerilmektedir. Son yıllarda yapılan araştırmalar öğrencilerin fen, mühendislik ve matematik alanlarına olan ilgilerinin gitgide azaldığını ortaya koymaktadır (Aydeniz vd., 2015; Çavaş, Çakıroğlu, Çavaş ve Ertepinar, 2011; NRC, 2012). Diğer tanım ise eğitim alanında çalışan araştırmacıların kullandığı tanımdır. STEM eğitim yaklaşımı olarak kullanılan tanımda yaşadığımız yüzyılın gerektirdiği; 21. yüzyıl becerilerine sahip, üretken, girişimci, inovatif bireyler yetiştirebilmek vurgulanmaktadır. STEM eğitimi disiplinler arası/ötesi ve uygulamaya yönelik, bağlam temelli yaklaşımları içeren fen, teknoloji, mühendislik ve matematik disiplinlerinin birbirleri arasında bağ kurarak entegrasyonunu sağlayan bir öğretim yaklaşımıdır (Bybee, 2010). Günümüzde STEM eğitim yaklaşımına uygun pek çok etkinlik ve uygulamalar hızla yaygınlaşmıştır. Bu etkinlikler ve uygulamalar incelendiğinde özel yetenekli öğrenciler için yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. STEM eğitimi için yaygın kullanılan her iki tanım da göz önünde bulundurulduğunda özel yetenekli öğrencilerin önemi fark edilecektir. Bu öğrenciler geleceğin STEM alanında çalışabilecek nitelikli bireyleridir. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde STEM eğitimi kullanılması ülkelerin yeni teknolojiler üretebilmesine, bilim ve mühendislik uygulamaları ile elde edilen bilgi ve becerilerin günlük yaşam problemlerinin çözümünde kullanılmasına, PISA ve TIMSS gibi uluslararası sınavlarda başarının artmasına

katkı sağlayacaktır (Banks & Barlex, 2014). Bu doğrultuda, özel yetenekli öğrencilerin hem yaşadığımız yüzyılın gerektirdiği becerilere sahip olması hem de ileride yapacağı buluş, keşif, icat ve inovasyonlar ile ülkemizin geleceğini şekillendireceği için bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde STEM uygulamaları geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Çankırı ilinde BİLSEM(Bilim ve Sanat Merkezi)'e devam eden farklı yaş gruplarından 11 özel yetenekli öğrenci oluşturmaktadır. 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılı yaz döneminde özel yetenekli öğrencilerle 5 hafta boyunca 40 saatlik STEM eğitim yaklaşımına uygun olarak geliştirilen etkinlikler uygulanmıştır. Bu etkinlikler araştırmacılar tarafından STEM eğitimi ile ilgili verilen öğretmen eğitimlerinden elde edilmiş çalışmaların özel yetenekli öğrenciler için uyarlanması sonucu oluşturulmuştur. Etkinliklerin soru sorma(bilim için) ve problemleri tanımlama(mühendislik için), model geliştirme ve kullanma, araştırma planlama ve yürütme, verileri analiz etme, matematiği ve sayısal düşünmeyi kullanma, bilim için açıklamalar oluşturma ve mühendislik için çözümlerin tasarlanması, bilgilerin elde edilmesi, değerlendirilmesi ve sunulması aşamalarını içermesine dikkat edilmiştir (NGSS, 2013). Araştırmada veri toplama aracı olarak yapılan uygulamalar sonucunda ortaya çıkan etkinlik kağıtları, uygulayıcı öğretmenin gözlem notları, öğrencilerin süreç sonunda yazdığı görüş bildirme metinleri kullanılmıştır. Elde edilen nitel veriler içerik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan uygulama sonucunda öğrencilerin yazdığı görüş formları ve öğretmenin gözlem notları STEM eğitiminin özel yeteneklilerle uygulanmasına yönelik fayda ve etkililiğini, uygulama sırasında karşılaşılabilecek problemleri ortaya koymuştur. Öğrencilerin bilime karşı olumlu tutum geliştirdiği, bilim süreç becerilerini kazandıkları, disiplinler arası çalışma yaptıkları öğretmen gözlem notlarından elde edilen bulgulardan çıkarılabilir. Uygulama sırasında karşılaşılabilecek problemlerden bazıları öğrencilerin dersler devam problemi yaşamaları, başladığı işi sürdürürken detaylarda boğulma sebebi ile süreci sonlandırmada yaşanan sıkıntı, problem durumu tespit edilirken etkinlikle ilgili olmayan problemlere odaklanma gibi problemlerdir. Çalışma sonunda özel yetenekliler için geliştirilecek STEM etkinliklerinin taşınması gereken özellikler ile ilgili sonuçlar elde edilmiş ve özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde kullanılabilecek etkinlik örnekleri ve bu etkinliklerle ilgili öneriler sunulmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda bu çalışma kapsamında geliştirilen STEM etkinlikleri de bu alanda çalışan araştırmacılara ve öğretmenlere fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *STEM Eğitimi, Özel Yetenekli Öğrenci, STEM Etkinliği*

Kaynakça

American Association for the Advancement of Science[AAAS]. (1990). *Science for all Americans*. New York: Oxford University Press.

- Aydeniz, M., Çakmakçı, G., Çavaş, B., Özdemir, S., Akgündüz, D., Çorlu, M. S., & Öner, T. (2015). STEM eğitimi Türkiye raporu: Günün modası mı yoksa gereksinim mi? İstanbul Aydın Üniversitesi, <http://fs.hacettepe.edu.tr/hstem/dosyalar/STEMRaporu.pdf>
- Banks, F., & Barlex, D. (2014). *Teaching STEM in the secondary school: Helping teachers meet the challenge*. UK: Routledge.
- Bybee, R. W. (2010). Advancing STEM education: a 2020 vision. *Technology and Engineering Teacher*, 1(70), 30-35.
- Çavaş, B., Çakıroğlu, J., Cavaş, P., & Ertepinar, H. (2011). Turkish students' career choices in engineering: Experiences from Turkey. *Science Education International*, 22(4), 274-281.
- NGSS (Next Generations Science Standards) (2013). The next generation science standards-executive summary. [Çevrim-içi: http://www.nextgenscience.org/sites/ngss/files/Final%20Release%20NGSS%20Front%20Matter%20-%206.17.13%20Update_0.pdf, Erişim tarihi: 07 Haziran 2018.]
- NGSS (Next Generations Science Standards) (2013). APPENDIX F – Science and Engineering Practices in the NGSS.
- NRC (National Research Council) (2011). *Successful K-12 STEM education: Identifying effective approaches in science, technology, engineering, and mathematics committee on highly successful science programs for K-12 science education board on science education and board on testing and assessment, division of behavioral and social sciences and education*. Washington, DC: The National Academies Press.
- National Research Council [NRC]. (2012). *A framework for K12 science education: Practices, cross cutting concepts, and core ideas*. Washington: National Academies Press.
- NRC (National Research Council). (2014). *Developing Assessments for the Next Generation Science Standards*. Washington, DC: NAP(National Academies Press).

ID: 27

Özel Yetenekli Öğrencilerin Zekâ Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metafor Çalışması

Bilkay Bİ^a

^a *Etimesgut Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara, Türkiye, bilkeybi@hotmail.com*

Özet

Zekâya ve özelliklerine ilişkin araştırmacılar tarafından geliştirilen birçok kuram beraberinde birçok tanımı da getirmiştir. Ancak araştırmacıların önerdikleri zekâ tanımları ve özellikleri konusunda henüz tam bir uzlaşa sağlanamamıştır. Zekâ kavramının bireyler tarafından nasıl algılandığına ilişkin bazı araştırmalar incelendiğinde bireylerin zekâya ilişkin görüş (Beyaztaş & Dawson, 2017; Rindermann, Becker & Coyle, 2016), algı (Anderson, 2009; Becker, 2012; Beyaztaş & Hymer, 2018) ve inançları ile birlikte (Brougham & West, 2018; Campbell, 2000; Jones, Rakes & Landon, 2013; Stump, Husman, Chung & Done, 2009; Ziegler, Schober & Dreser, 2005) özel yetenekliliğe ilişkin algılarını da (Ateş, 2018; Feldhusen, Wood & Dai, 1997; Kaya, Ogurlu, Taşdemir & Toprak, 2015; Moore, 2009; Olthouse, 2014; Özsoy, 2014) ortaya koyan önemli bulgulara ulaşılmıştır. Bu kişilerin yanı sıra zekâ ile en çok ilişkilendirilen ve toplum tarafından genellikle “zeki” olarak etiketlenen özel yetenekli bireylerin zekâya ve özel yetenekliliğe ilişkin algıları da araştırmalara konu olmuştur (Makel, Snyder, Thomas, Malone & Putallaz, 2015; Öpengin & Sak, 2012; Porath, 1997; Snyder, Barger, Wormington, Bloom & Garcia, 2013; vanBemmel, 2014). Bu araştırmalarda özel yetenekli bireylerin zekâya ilişkin algılarını belirlemede çoğunlukla ölçek ve görüşmelerin kullanıldığı görülmüştür. Özel yetenekli öğrencilerin zekâya ilişkin algılarını incelemenin bir diğer yolu da metaforlardır. Ancak alanyazında metaforlar aracılığıyla özel yetenekli öğrencilerin zekâya ilişkin algılarının incelendiği herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Metaforlar aralarında değişik nitelikler bulunan iki olgu arasında ilişki kurularak belli bir zihinsel şemanın, başka bir zihinsel şema üzerine yansıtılmasını sağlayan, bu bağlamda kişilerin daha özgür olarak kendini ifade etmesine olanak veren araçlardır (Saban, 2008). Bu nedenle metaforlar aracılığıyla özel yetenekli öğrencilerden zekâya ilişkin algılarıyla ilgili zengin içerikte verilerin toplanabilir. Sıralanan noktalardan hareketle bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin zekâ kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu Ankara'daki bir Bilim ve Sanat Merkezinde 5, 6, 7 ve 8. sınıflara devam eden 103 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcı grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden “Zekâ... gibidir, çünkü...” şeklindeki ifadenin kendileri tarafından tamamlanması istenmiştir. Katılımcıların

ürettikleri metaforlar içerik analizi yöntemiyle; kodlama ve ayıklama aşaması, örnek metafor imgesi derleme aşaması, kategori geliştirme aşaması, geçerlilik ve güvenilirlik sağlama aşaması ve frekans ve yüzde analizi için verileri SPSS programına aktarma olarak beş aşamada analiz edilmiştir (Saban, 2008). Yapılan analiz neticesinde özel yetenekli öğrencilerin zekâya ilişkin ürettikleri geçerli metafor sayısının 70 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin en çok kullandıkları metaforların, galaksi (f=5) ve para (f=5) oldukları görülmüştür. Özel yetenekli öğrencilerden zekâ kavramına ilişkin elde edilen metaforlar 8 kategori (değişken, araç, iyi/kötüye kullanılan, güçlü bellek, kişiden kişiye değişen, sınırsız, keşfedilmesi gereken, değerli) altında toplanmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin zekâya ilişkin en fazla metaforu “Değişken” kategorisinde (f=23; %32,86), en az metaforu ise “Değerli” (f=3; %4,29) kategorisinde ürettiği görülmüştür. Dolayısıyla araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin büyük bir kısmının zekâyı değişken olarak algıladıkları söylenebilir. Bu bulgular; Makel, Snyder, Thomas, Malone ve Putallaz’ın (2015) özel yetenekli öğrencilerin zekâya ve özel yetenekliliğe ilişkin örtük inançlarını inceledikleri ve zekânın değişebilir olduğunu ortaya koydukları araştırmalarındaki bulgularla örtüşmektedir. Araştırmada öğrencilerin zekâya ilişkin algılarının genelde olumlu olduğu görülmüştür. Bu bulgular da zekâya ilişkin öğretmen, uzman ve ailelerin algılarının incelendiği araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir (Ateş, 2018; Kaya vd., 2015). Bu bulgular ışığında; özel yetenekli öğrencilere zekânın ve özel yetenekliliğin çok çalışarak gelişebileceğine ilişkin yönlendirme ve motivasyonlarda bulunulmasıyla performanslarının geliştirilebileceği, öğrencilerin potansiyellerini daha iyi kullanmaları sağlanabileceği söylenebilir. Dweck’e (2016) göre; zekânın gelişebilir ve öğrenmenin çabanın ürünü olduğuna inanan öğrenciler, zekâyı sabit olarak gören öğrencilere göre daha yüksek motivasyon göstermekte, meydan okumaktan korkmamakta ve ders performanslarını geliştirmektedirler. Gelecekte özel yetenekli öğrencilerin özel yeteneklilik kavramına ilişkin algılarının metafor yöntemiyle inceleneceği araştırmalar yapılabilir. Eğitimcilere ise metaforları özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde daha fazla kullanmaları önerilebilir. Metaforlar yardımıyla öğrencilerin kavramları ve olguları daha iyi kavramaları sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Zekâ, Özel Yetenekli Öğrenciler, Metafor

Kaynakça

- Anderson, V.S. (2009). *Mental muscularity: Shaping implicit theories of intelligence via metaphor* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3391136)
- Ateş-Kadioğlu, H. (2018). Gifted children metaphor from the perspective of teachers and parents. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 6(2), 30-42.

- Becker, D.J. (2012). *Avid students' perceptions of intelligence: A mixed method study* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3510362)
- Beyaztaş-İlhan, D. & Dawson, E. (2017). A cross national study of students' teachers' views about intelligence: Similarities and differences in England and Turkey. *Universal Journal of Educational Research*, 5(3), 510-516. doi: 10.13189/ujer.2017.050324
- Beyaztaş-İlhan, D. & Hymer, B. (2018). An analysis of Turkish students' perceptions of intelligence from primary school to university. *Gifted Education International*, 34(1), 19-35. doi: 10.1177/0261429416649041
- Brougham, L. & West-Kashubeck, S. (2018). Impact of a growth mindset intervention on academic performance of students at two urban high schools. *Professional School Counseling*, 21(1), 1-9. doi: 10.1177/2156759X18764934
- Campbell, M.L. (2000). *The unspoken dialogue: Beliefs about intelligence, students and instruction held by a sample of teachers familiar with the theory of multiple intelligences* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9980445)
- Dweck, C.S. (2016). *Mindset: The new psychology of success*. Random House: New York.
- Feldhusen, F.J., Wood, K.B., & Dai, Y.D. (1997). Gifted students' perceptions of their talents. *Gifted and Talented International*, 12(1), 42-45. doi: 10.1080/15332276.1997.11672865
- Jones, D.B., Rakes, L. & Landon, K. (2013). Malawian secondary students' beliefs about intelligence. *International Journal of Psychology*, 48(5), 785-796.
- Kaya, F., Ogurlu, Ü., Taşdemir, B., & Toprak, Y. (2015). Türkiye'de üstün zekâya ilişkin sosyal temsiller. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(2), 742-765.
- Makel, C.M., Snyder, E.K., Thomas, C., Malone, S.P., & Putallaz, M. (2015). Gifted students' implicit beliefs about intelligence and giftedness. *Gifted Child Quarterly*, 59(4), 203-212. doi: 10.1177/0016986215599057
- Moore, J.E. (2009). *Teacher perceptions of academic giftedness in elementary classrooms: A study of metaphors* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3371602)
- Olthouse, J. (2014). How do preservice teachers conceptualize giftedness? A metaphor analysis. *Roepers Review*, 36(2), 122-132. Doi: 10.1080/02783193.2014.884200
- Öpengin, E., & Sak, U. (2012). Üstün zekâlı öğrencilerin bakış açısıyla üstün zekâ etiketinin öğrencilerin çeşitli algıları üzerindeki etkileri. *Turkish Journal of Giftedness and Education*, 2(1), 37-59.
- Özsoy, Y. (2014). Bilim ve sanat merkezi öğrenci, öğretmen ve velilerinin üstün yetenekli öğrenci kavramına ilişkin metaforları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi (UYAD)*, 2(1).

- Porath, M. (1997). Gifted children's understanding of intelligence. *Roeper Review*, 20(2), 95-98. doi: 10.1080/02783199709553863
- Rindermann, H., Becker, D., & Coyle, R.T. (2017). Survey of expert opinion on intelligence: The Flynn effect and future of intelligence. *Personality and Individual Differences*, 106, 242-247.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Snyder, K. E., Barger, M. M., Wormington, S. V., Schwartz-Bloom, R., & Linnenbrink-Garcia, L. (2013). Identification as gifted and implicit beliefs about intelligence: An examination of potential moderators. *Journal of Advanced Academics*, 24(4), 242-258. doi: 10.1177/1932202X13507971
- Snyderman, M., & Rothman, S. (1987). Survey of expert opinion on intelligence and aptitude testing. *American Psychologist*, 42(2), 137-144.
- Stump, G., Husman, J., Chung, T.W., & Done, A. (2009, October). *Students belief about intelligence: Relationship to learning*. 39th Annual frontiers in education conference: Imagining and engineering future CSET education, FIE 2009-San Antonio, TX, United States.
- vanBemmel, A. W. (2015). *Implicit theories of intelligence of gifted students in secondary education* (Master's thesis). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3791289)
- Ziegler, A., Schober, B., & Dresel, M. (2005). Primary school students' implicit theories of intelligence and maladaptive behavioral patterns. *Georgian Electronic Scientific Journal: Education Science and Psychology*, 1(6), 76-86.

ID: 28

Özel Yetenekliler Eğitiminde Matematik Dersinde Yaratıcı Problem Çözme ve Nitelik Listeleme Tekniklerinin Kullanılması

Gülşah Batdal KARADUMAN^a, Sinem GÜÇLÜER^b, Fatma KESKİN^c

^a *İstanbul Üni. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, İstanbul, Türkiye, gulsah@istanbul.edu.tr*

^b *Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, Türkiye, snm.ylmz92@gmail.com*

^c *Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, Türkiye, keskinfatmanur@gmail.com*

Özet

Günümüzde yaşanan değişimler ve gelişimler sebebiyle eğitime olan bakış açısı hızla değişmeye başlamıştır. Öğretmenin öğrenciye bilgiyi doğrudan vermesi yerine, düşünen, araştıran, inceleyen nesiller yetiştirme ve eğitimde öğrenci merkezli anlayışı temel alma görüşü hızla yaygınlık kazanmıştır. Bu görüşle birlikte öğrencilerin yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, analitik düşünme, problem çözme gibi düşünme becerilerinin geliştirilmesi üzerinde çalışmalar yapılmış ve çeşitli yöntem ve teknikler geliştirilmiştir. Bu düşünme becerileri arasından özellikle günümüzde yaratıcı düşünme ön plana çıkmıştır. Yaratıcılık kavramının ne olduğu yıllardır uzmanlar tarafından tartışılmış ve çeşitli tanımlara ulaşılmıştır. Yaratıcılık, sorunlara getirilecek alışılmadık veya orijinal bir yaklaşım, uyuşmaz fikirlerin bir araya gelmesi, yeni ve işe yarar bir şeyin meydana getirilmesi, başkalarıyla aynı şeye bakmak fakat farklı bir şeyi görmek gibi çeşitli tanımları bulunmaktadır. Çalışmada da yaratıcı düşünme becerisi üzerinde durulmuş, yaratıcı düşünme becerisinin gelişmesini sağlayan iki teknik kullanılmıştır. Yaratıcılık becerilerini geliştiren tekniklerden kullanılan bu ikisi Yaratıcı Problem Çözme ve Nitelik Listelemedir. Yaratıcı Problem Çözme tekniği yapılandırılmış aşamalardan oluşan ve problemlere yaratıcı çözümler üretmek kadar yaratıcı problem çözme becerilerini geliştirmeyi de hedefleyen bir tekniktir. Yaratıcı Problem Çözme tekniğinin aşamaları, fırsat oluşturma, bilgi bulma, problem bulma, fikir üretimi, çözüm seçimi ve kabul bulma olarak yapılandırılmış altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamaların her biri öncelikle fikir üretimi ile başlar. Daha sonra bu fikirler eleştirilir ve fikirlerin arasından seçim yapılır. Böylece öğrencilerin değişik fikirler üreterek, problemin çözümünde en doğru kararı vermesi sağlanır ve böylece yaratıcı düşünmenin yanında problem çözme becerisi de gelişmektedir. Öğrenci problemi tanımlayarak, zorluğu keşfeder ve problemle ilgili çeşitli ve sıra dışı fikirler üretir. Bu fikirlerini değerlendirerek en iyi çözüm yoluna gider ve planlı ve sistemli çalışarak çözüme ulaşır. Yaratıcılığı harekete geçirip, yaratıcı fikirler üretmemizi sağlayan bir başka teknik de nitelik listeleme tekniğidir. Diğer bir adıyla “özellik listeleme” de denir. Nitelik listeleme var olan bir ürünün parçalarını farklılaştırarak yeni bir ürün geliştirmek için kullanılır. Bu tekniğin en önemli özelliği yaratıcılık kavramı ile olan bağıdır. Çünkü yaratıcılık bir anlamda, eskileri

değiştirme, detaylandırma ve uyarlama yeteneği olarak düşünüldüğü için nitelik listeleme tekniği de bu amaçlara oldukça hizmet etmektedir. Nitelik listeleme tekniği ise dört aşamadan oluşmaktadır. Bunlar, öğelerin belirlenmesi, öğelerin niteliklerinin belirlenmesi, niteliklerin seçimi ve niteliklerin birleştirilmesidir. Özellikle amacına tam olarak hizmet etmeyen bir araç, detaylandırılıp parçalarına ayrılarak, parçalarında da amaca daha uygun bir şekilde değişimler yapılarak eskisinden daha nitelikli bir araç elde edilebilir. Eskileri değiştirme, detaylandırma, uyarlama yeteneği olarak ele alacak olursak nitelik listeleme yöntemi; bireylerin yaratıcılığını geliştirmek için iyi bir yoldur. Nitelik listeleme tekniği bütünü parçalarına ayırıp parçalar üzerinde yaratıcı değişimler yapmamıza yardımcı olabilecek bir teknik olarak düşünülmelidir. Öğrencilerin kalıplaşmış fikirleri yerine, onlara esnek bir ortam sağlayarak daha yaratıcı ve özgün fikirler üretmelerine fırsatlar verilmelidir. Bu düşünme becerisinin gelişimi de çeşitli yaratıcılık tekniklerinin kullanılması ile mümkündür. Yaratıcılık tekniklerin kullanıldığı çalışmaların sayıca az olması sebebiyle bu çalışma önem arz etmektedir. Çalışmada bu iki teknik kullanılarak matematik dersinde “Çevre-Kenar-Alan İlişkisi” konu alanı işlenmiştir. Çalışmanın örneklemini Bilim ve Sanat Merkezi öğrencileri oluşturmaktadır. Teknikler 5 Bilim ve Sanat Merkezi, 7.sınıf öğrencilerinden oluşan çalışma grubu üzerinde 3 hafta süreyle uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak görüşme formu ve rubrik kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda yaratıcılık tekniklerinin öğrencilerin konuyu anlamalarını kolaylaştırdığı ve öğrencilerde derse yönelik olumlu tutum geliştirdiği bulunmuştur. Özellikle üst düzey düşünme becerilerine sahip öğrenciler için hazırlanacak bu şekildeki uygulamaların çoğaltılmasının gerekliliği vurgulanmış ve bu alanda çalışacak eğitimciler için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Yaratıcı Düşünme, Yaratıcı Problem Çözme, Nitelik Listeleme, Üstün Yetenekli Öğrenciler*

ID: 29

Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcılık Fenomenine Duyarlılığı

Berat DEMİRTAŞ^a, Gülşah Batdal KARADUMAN^b

^a*Ertuğrulgazi İlkokulu, Urfa, Türkiye, beratdem@gmail.com*

^b*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye, gulsah@istanbul.edu.tr*

Özet

Günümüz dünyasında düşünmeyi düşünme, yenilik, inovasyon gibi kavramlar önem kazanmıştır. Çağımızın hızla gelişen bilgi dünyası göze alındığında bireylerin var olanı öğrenmesinden ziyade yeni fikirler ortaya atması yahut var olanı farklı şekillerde geliştirmesi kısaca yenilik katabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle yaratıcı bireyler çağa ayak uydurup geleceğe yön verebileceklerdir. Tarihsel süreç içerisinde her zaman ön planda olan yaratıcı düşünme becerileri, günümüzde de birey için büyük önem taşımaktadır. Hayatın her alanında önem arz eden bu olgu doğumdan ölüme kadar insan ile birlikte var olmaktadır. Yaratıcılık farklı alanlarda farklı bakış açıları ile ele alınsa da her tanımın bazı ortak yanları bulunmaktadır ve bu tanımları genel olarak özetlemek gerekirse; yaratıcılık; yeniyi üretme, yeniyi arama ve yeniyi yönelmedir. Yaratıcılık kavramını tanımladıktan sonra yaratıcı düşünmenin ne olduğuna bakmamız gereklidir. Yaratıcı düşünme, bireylerin günlük hayatlarında karşılaştıkları problemleri çözerken farklı ve yeni yollar kullanmanın yanında pratik çözüm önerileri de sunabilmeleridir. Literatürde yaratıcılığın geliştirilebileceği ortak bir kanı olarak yer almaktadır. Yaratıcılığın bu özelliği onun eğitim sistemi içerisinde önemli bir yer edinmesini sağlamıştır. Özellikle ilkokul seviyesindeki çocuklar için öğretmenlerin yaratıcılığı geliştirici bir öğretim süreci izlemesi öğrencideki yaratıcılığa ait gizil özelliklerin ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Bu nedenle yaratıcılığın geliştirilmesi ülkelerin eğitim sistemlerinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Yaratıcı öğretim stili öğrenciyi farklı ve bağımsız düşünmeye, doğaçlama yapmaya iten ve öğrenmeyi sosyal bir aktivite olarak görmesini sağlayan bunun yanında öğrenme ortamlarını ve sınıf yönetimini de esnek ve rahatlatıcı bir ortam haline getirmeyi gerektiren bir stildir. Eğitim sistemini içeren programlarda ne yazıyor olursa olsun öğretmenler uygulama aşamasında bu programları tam anlamıyla uygulamazlarsa programın hedeflerinin gerçekleşmeyeceği tartışılmaz bir gerçektir. Öğrenciler uygun ortam yaratıldığında yaratıcılıklarını göstereceklerdir ancak sürecin doğru yönetilmesi için öğretmenin alana hakim olması ve yaratıcılık sürecini yönetebilecek kadar öğretim teknik ve yöntemlerini bilmesi gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenler programa hâkim, programın getirdiği becerilere sahip olmalıdırlar. İşte tam burada yaratıcı öğretim süreci karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçte öğretmenler öğrencilerini yaratıcı düşünme becerilerini geliştirebilecekleri ortamlar hazırlamalı onları yeniyi ve yeniliğe yönlendirmelidirler.

Sensitization and Self Questionnaire for Educators & Teachers (Eğitimcilerin Yaratıcılığa Karşı Duyarlılığı Testi) (Urban, 2014) Klaus, K. Urban isimli araştırmacı tarafından eğitimcilerin; kendi yaratıcılık düzeylerini ve kendi öğretim yöntemlerinin ne derecede yaratıcılığı teşvik ettiklerini ölçebilmeleri amacı ile geliştirilmiş bir testtir. 83 maddeden ve 6 alt faktörden oluşan test 4'lü likert (asla, bazen, sık sık, çoğu zaman) tiptedir. Çalışmanın evrenini Şanlıurfa İli'nde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Şanlıurfa İli'nde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan 509 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin yaratıcılık fenomenine duyarlılıklarının ölçülmesi için yapılan betimsel istatistiğe göre ($x=237,37$) öğretmenlerin iyi ve geliştirilebilir düzeyde bu davranışları gösterdikleri ve çok çaba göstererek öğretme stillerini güçlendirebileceklerini söylemektedir. Sınıf öğretmenlerinin yaratıcılığa karşı duyarlılığını ölçmek için uygulanan Eğitimcilerin Yaratıcılığa Karşı Duyarlılığı Testi'nin betimsel istatistik sonuçlarına göre sınıf öğretmenleri ($x=237,37$) puan almış ve Urban'ın 5 dereceli değerlendirme tablosuna göre üçüncü derecede olan iyi ve geliştirilebilir düzeyde bu davranışları gösterdikleri ve çok çaba göstererek öğretme stillerini güçlendirebilecekleri seviyededirler. Üredi ve Güven'in (2007) ilköğretim I. ve II. Kademe öğretmenleri ile yaptığı çalışmada öğretmenlerin çoğunluğunun kolaylaştırıcı/kişisel model/ uzman öğretim stillerine sahip olduğu görülmüştür. Bu stiller yaratıcılığı destekleyen stiller olduğu için çalışmamızla paralel olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, Yaratıcı Öğretim Stili, Sınıf Öğretmeni

ID: 30

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üstün Yetenekli Çocuklara Dair Özel Yargıları

Başak KARATEKE^a

^a *Ufuk University, İstanbul, Türkiye, basak.karateke@ufuk.edu.tr*

Özet

Üstün yetenekli olarak tanımladığımız/tanıladığımız her çocuğun fırsat eşitliğine sahip olup olmadığı da yakın zamanlarda birçok ülkedeki akademisyenin araştırdığı bir konu olmuştur. Farklı ülkelerde göçmenlik, ırkçılık ve sosyoekonomik statünün üstün yetenekli çocukların kendilerine uygun olarak kurgulanan destek hizmetlerine erişmelerinde engel teşkil etmesi durumu incelenmektedir. Bazı çalışmalarda öğretmenlerin beyaz ten rengine sahip olmayan öğrencilerdeki üstün yeteneği işaret eden somut özelliklerin farkına varılmadığı, üstünlüğü işaret eden özelliklerin beyaz ten rengine sahip öğrencilerin karakteristik özelliği gibi algılandığı ileri sürülmüştür (Staiger, 2004). Fish (2017) yılında yaptığı çalışmasında etnik ve ırksal özelliklerin üstün yetenek potansiyeli gösteren çocukların aday gösterilme süreçlerine etkisini incelemiş ve ten renginin düşük ancak etnik özelliklerin yüksek oranda etkilediğini göstermiştir. Üstün yeteneğin tanımının tek olmaması ve tanılamadaki sorunlar göz önünde bulundurulduğunda aday gösterme ve eğitim sürecinde en büyük sorumluluğa sahip öğretmenlerin üstün yetenekli çocuk tanımı ile ilgili zihinlerindeki tanımları önem kazanıyor. Burada öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklarla çalışmaları halinde daha gerçekçi bir içsel tanımlarının olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur. Ancak bu tanımlarında bilişsel özellikleri ağırlıklı olarak kullandıkları, üstün yetenekli çocuklarla karşılaşmamış olan öğretmenlerin sosyal ve duygusal olarak sorunlu bir çocuk tanımladıkları tespit edilmiştir (Endepohls-Ulpe ve Ruf, 2005).

Baudson ve Preckel ise öğretmenlerin aday gösterme süreçlerinde örtük bir kişilik teorisi ışığında karar verdiklerini iddia etmiş ve bunun için deneysel bir çalışma yapmışlardır. Ortalamanın üzerinde seyreden bilişsel özelliklerin üstün yetenekliliğin ana karakteristiğini oluşturduğunu belirten araştırmacılar, çalışmalarında öğretmenleri en çok yönlendiren özelliğin yetenek düzeyi olduğunu, öğretmenlerin üstün yetenekli çocukları yeni deneyimlere açık, içe dönük, duygusal olarak istikrarsız ve daha az uzlaşmacı olarak tanımladıklarını bulmuşlardır. Oysa bu algıyı destekleyen herhangi bir bilimsel kanıt bulunmamaktadır. Bu da aslında öğretmenlerin içsel olarak oluşturdukları teorilerinin her zaman bilimsel bilgilerden beslenmediğini gösterir niteliktedir (Baudson & Preckel, 2013).

Bu bilgiler ışığında, bu çalışmada öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocuk tahayyülünü oluşturan duygusal, sosyal, bilişsel, sosyoekonomik özel yargılarının ortaya konması ve özel

eğitim dersleri kapsamında verilen üstün yetenekli çocuklar konusunun bu öznel yargıların gerçekte uyumluluğunu etkileyip etkilemediğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Mevcut çalışmada Ankara ilinde özel bir üniversitenin eğitim fakültesi öğrencilerinden oluşan 150 kişilik örneklem ile çalışılmıştır. Katılımcılara araştırmacı tarafından geliştirilen Öznel Yargı Anketi uygulanmıştır. Öznel Yargı Anketi iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıya ait demografik bilgiler, özel eğitim dersi alma durumu ve üstün yetenekli bir bireyi tanımış olma durumuna dair sorular içermektedir. İkinci bölüm ise, katılımcının üstün yetenekli çocuk tanımı ve üstün yetenekli çocuklar hakkındaki öznel yargılarını tespit etmeyi amaçlayan açık uçlu sorulardan oluşmaktadır.

Bulgular ve Tartışma: Çalışmadan elde edilen niteliksel veriler uygun analiz yöntemleri ile analiz edilerek, ilgili literatür ışığında tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Üstün yetenekliler, öznel yargılar, fırsat eşitliği, ön yargılar*

Kaynakça

- Baudson, T.G. & Preckel, F. (2013). Teacher's implicit personality theories about the gifted:an experimental approach. *School Psychology Quarterly*, 28 (1), 37-46.
- Endepohls-Ulpe, M. & Ruf, H. (2006). Primary school teacher's criteria for the identification of gifted pupils, *High Ability Studies*, 16:02, 219-228.
- Fish, R.E. (2017). The racialized construction of exceptionality: Experimental evidence of race/ethnicity effects on teachers' interventions. *Social Science Research*, 62, 317-334.
- Staiger, A., (2004). Whiteness as giftedness: racial formation at an urban high school. *Soc. Probl.* 51 (2), 161-181.

ID: 32

Üstün Yetenekli Öğrenciler ve Öğretmen Adaylarının Mentorlük Yaklaşımına Dayalı Doğa Eğitimi Programına İlişkin Görüşleri

Eda DEMİRHAN^a

^a*Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Zihin Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya, Türkiye, edemirhan@sakarya.edu.tr*

Özet

Bu çalışmanın amacı mentorlük yaklaşımına dayalı olarak hazırlanan bir doğa eğitimi programına katılan üstün yetenekli öğrenciler ve öğretmen adaylarının bu eğitim sürecinde mentor ve mentii olarak bir arada eğitim almalarına ilişkin görüşlerini belirlemektir. TÜBİTAK 4004 projesi kapsamında bir hafta süre ile konaklamalı olarak gerçekleştirilen proje kapsamında öğretmen adayları üstün yetenekli öğrenciler 14 farklı etkinlikte birlikte görev almışlardır. Proje sürecinde gerçekleştirilen etkinlikler doğa biliminin disiplinler arası ilişkiler barındırdığını görmelerine ve bunu deneyimlemelerine fırsat veren etkinliklerden oluşmaktadır. Bu doğrultuda araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Araştırmada, üstün yetenekli öğrenciler ve öğretmen adaylarının bir arada eğitim almalarına ilişkin görüşleri, deneyimleri ayrı durumlar olarak ele alınmıştır. Araştırmada 16 ilköğretim öğrencisi (7 kız, 9 erkek) ve 16 son sınıfa geçen öğretmen adayı (11 kız, 5 erkek) olmak üzere 32 katılımcı yer almaktadır. Altı farklı ilde öğrenim gören ve 8. sınıfa geçmiş on altı Bilim ve Sanat Merkezi öğrencisi üstün yetenekli öğrencilerin bulunduğu gruba oluşturmaktadır. Farklı üniversitelerde ve altı farklı programda (okul öncesi öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği, üstün yetenekliler öğretmenliği, fizik öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, Psikolojik danışma ve rehberlik) öğrenim gören 16 öğretmen adayı ise diğer katılımcı gruba olarak belirlenmiştir. Proje süresince etkinlikler iki üstün yetenekli öğrenci ve iki öğretmen adayı olacak şekilde oluşturulan dörderli gruplar halinde yürütülmüştür. Etkinlikler alanında uzman on iki farklı akademisyen ve bir Bilim ve Sanat Merkezinde görevli öğretmen tarafında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak açık uçlu sorular ve günlükler kullanılmıştır. Çalışmada araştırmacılar tarafından hazırlanan ve üç alan uzmanının görüşleri doğrultusunda son hali verilen, iki açık uçlu sorudan oluşan anket proje öncesi ve sonrası öğretmen adayları ve üstün yetenekli öğrencilere uygulanmıştır. Bu sorular;

* Projede ilköğretim öğrencileri/öğretmen adayları ile birlikte çalışmış olmak hakkında ne düşünüyorsunuz/ hissediyorsunuz?

* Gelecek projelerde üstün yetenekli öğrenciler ve öğretmen adaylarının bir arada olacağı projeler yapılması hakkında ne düşünüyorsunuz? ‘şeklindedir.

Öğretmen adayları ve üstün yetenekli öğrencilerin bir arada bulunmaları sebebiyle bu duruma ve projeye ilişkin genel olarak değerlendirmelerini ele alan kayıt defterleri olarak günlükler bir diğer veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öğretmen adayları ve üstün yeteneklilerden proje süresi boyunca, her gün o gün ile ilgili ne hissettiklerini ve düşündüklerini bir günlük tutarak ifade etmeleri istenmiştir. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler araştırmacı tarafından değerlendirilerek içerik analizi ile analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının ön ve son testlerde sorulan açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde hepsinin böyle projeler yapılması gerektiğini belirtmesi sosyal açıdan projenin katkı sağladığını belirtmektedir. Bununla birlikte her birisinin mutlu, şanslı gururlu gibi olumlu duygusal hislerinin olması ayrıca önemlidir. Bu bulgular da projenin öğretmen adayları açısından üstün yeteneklilerle birlikte yürütülmesinin olumlu olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Üstün yetenekli öğrencilerin gelecekte benzer projeler yapılmasına yönelik görüşleri ön ve son testlerde sorulan açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar bağlamında incelendiğinde olumlu görüş belirttikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra özellikle son testte verdikleri yanıtlar ön teste verdikleri ile kıyaslandığında projenin sosyal açıdan kazanımlarına daha fazla vurgu yaptıkları görülmektedir. Günlüklerden elde edilen veriler incelendiğinde ise öğretmen adayları açısından “Zayıf yönlerini fark etmek”, “Yeni bilgiler öğrenmek”, “Üstün yeteneklileri gözlemleme fırsatı” ve “Eğlenceli” kodları; üstün yetenekli öğrenciler açısından ise “Mutluluk verici”, “Çok güzel” ve “Eğlenceli” kodlarının en çok tekrarlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda gelecekteki projelerde iki farklı hedef kitlenin bir arada bulunmasının her iki hedef kitle açısından da olumlu olarak algılandığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekli, Mentorlük, Doğa Eğitimi, Öğretmen Adayı*

*Bu çalışma TÜBİTAK Bilim ve Toplum Programları tarafından 4004-Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları kapsamında 116B238 No.lu proje olarak desteklenmiştir.

ID:33

Vitus'un Sokratik Ayak İzleri

İdil KEFELİ^a, Şener ŞENTÜRK^b

^a*Samsun RK. Bilim ve Sanat Merkezi, Samsun, Türkiye, i_kefeli55@hotmail.com*

^b*Ondokuz Mayıs üniversitesi, Samsun, Türkiye, eğitimhekimi@gmail.com*

Özet

Özel yetenekli çocuk, yaşlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş bireydir. Duyuşsal ve bilişsel gelişim açısından farklılık gösteren bu çocukların eğitimlerinde de zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış bir eğitim anlayışı uygulanmaktadır. Türkiye’de zenginleştirilmiş eğitimin yapıldığı kurumlar Bilim ve Sanat merkezleridir. Bilim ve sanat merkezlerine öğrenci seçimi, öğretmenlerin yönlendirmesi ve velinin onayı sonrasında yapılan bir dizi sınavla gerçekleşmektedir. Sınavı geçerek kayda hak kazanan öğrenciler örgün eğitimdeki okullarına ek olarak bilim sanat merkezlerinde eğitim alırlar. Bilim sanat merkezlerinde eğitim zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış etkinliklerden oluşur. Ancak bu eğitimler sınırlı bir zaman diliminde yapılmaktadır. Çocuğun zamanının çoğunu birlikte geçirdiği ebeveynler ise eğitimin görünmeyen öğretmenleridir. Bilinçli bir aile çocuklarının gelişimlerinin desteklenmesinde iyi bir yönlendirici, sağlam bir destekleyici, uygun bir rol model konumundadır. Bu sebeple velilerin çocuklarının özel durumları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları, okulları ve bilim sanat merkezleri ile sağlıklı bir iletişim kurmaları çocuklar için son derece önemlidir. Bu iletişimin sağlanabilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından rehberlik servisleri aracılığıyla zaman zaman bilgilendirici eserler yayınlanmakta ve veli eğitimleri düzenlenmektedir. Sadece rehberlik birimi tarafından yapılan bu eğitimler ise sınırlı kalmaktadır. Bu sınırlı eğitimlerde velilerin bilim ve sanat merkezlerini özel eğitim kursları gibi gördükleri, çocukların akademik başarılarını arttırmak için ders seçimi yaptıkları görülmüştür. Velilerin bu düşüncelerinin olumlu anlamda değişimini desteklemek için rehberlik servisinin yaptığı etkinliklere ek olarak özel bir veli eğitimi yapılandırılmıştır. Bu eğitim disiplinler arası bir anlayışla özel yeteneklilerin ve bilim sanat merkezinin daha iyi anlaşılmasını desteklemek için planlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı özel yetenekli çocukların ailelerine yönelik hazırlanan “Vitus’un Sokratik Ayak İzleri” eğitim etkinliğini değerlendirmektir. Araştırma, eğitim etkinlikleri hakkında veli görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan, nitel bir çalışmadır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017–2018 eğitim öğretim yılında bilim sanat merkezine devam etmekte olan destek grubu öğrencileri velilerinden 14’ü kadın 6’sı erkek, toplamda 20 veli oluşturmuştur. Örneklem seçilirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Ölçüt olarak bilim sanat merkezlerinin işleyişi ve özel yetenekli

çocukların duyuşsal ve bilişsel gelişim özellikleri hakkında yeterli bilgisi olmayan veliler tercih edilmiştir. Gönüllülük esasına dayanan etkinlik 10 hafta ile sınırlandırılmıştır. Etkinlik öncesinde katılım sağlayacak velilerle ön görüşme yapılmış, görüşmeler doğrultusunda literatür incelenmiştir. Bu görüşmeler neticesinde, çocukların bilişsel, duyuşsal gelişimlerine ve bilim sanat merkezlerinin işleyişine ilişkin bir dizi etkinlik ve etkinlikler sonunda kullanılmak üzere beş soru hazırlanmıştır. Bu sorular: 1. Özel yetenekli çocukların bilişsel gelişimlerini etkileyen faktörler nelerdir? 2. Özel yetenekli çocukların duyuşsal gelişimleri akranlarına göre ne gibi farklılıklar göstermektedir? 3. Özel yetenekli çocuklarla aile içi iletişimde nelere dikkat edilmelidir? 4. Bilim sanat merkezlerinin kuruluş amacı ve işleyiş yapısı nasıldır? 5. Etkinlik hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Veli görüşleri, literatür ve araştırmacılar tarafından oluşturulan temaya göre öncelikle seçilen bir sinema filmi üzerinden özel yetenekli çocuklara ilişkin gelişim ve özel yetenekli çocukların eğitimlerine ilişkin açıklamalar içeren bir etkinlik planlanmıştır. Film üzerinden yapılan felsefi analizler Sokrates'in düşüncelerin temel alınarak irdelenmiştir. Felsefi analizlere ek olarak önerilen kitaplar ve makaleler üzerinden Sokratik yöntem kullanılarak özel yeteneklilerin özellikleriyle ilgili çıkarımlar yapılmıştır. Son olarak da bilim sanat merkezi özel yeteneklerini geliştirme (ÖYG) ve proje programlarındaki öğrencilerle buluşma günleri düzenlenmiştir. ÖYG öğrencilerinin, destek döneminde dünyayı nasıl gördüklerini kendi ebeveynleriyle ilişkilerini temel alan paylaşımlarda bulunmaları sağlanmıştır. Görüşme soruları için, ikisi özel yetenekliler, biri eğitim programı alanından üç uzman görüşünün ardından, 5 veli ile ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Görüşme sorularında herhangi bir düzeltmeye ihtiyaç duyulmamıştır. Program sonunda veriler, gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde katılımcılar K1, K20 (katılımcı 1, katılımcı 20...) şeklinde kodlanmıştır. Katılımcı görüşleri, betimsel analize göre tematik bir anlayışla tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Etkinlik sonunda katılımcıların, özel yetenekli çocuklar hakkında farkındalık düzeylerinin arttığı, etkinliğe katılmaktan memnuniyet duydukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Özel Yetenekli Çocuk, Aile Eğitimi, Bilim ve Sanat Merkezi, Vitus, Sokrates.*

Kaynakça

- Arslan, A. (2007). *İlkçağ felsefe tarihi sofistlerden Platon'a*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Cox, D., & Levine, M. (2017). *Filmle düşünmek felsefe yapmak ve film izlemek*. (O., Orhangazi, Çev.). Ankara: Ütopya.
- Erdem, B. (2013). *Bilim ve sanat merkezine devam eden üstün zekâlı ve özel yetenekli çocukların sosyalleşme koşulları (Batı Akdeniz Bölgesi Örneği)*, (Yayınlanmamış

- Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Köksal, A. (2007). *Üstün zekâlı çocuklarda duygusal zekâyı geliştirmeye dönük program geliştirme çalışması*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özbay, Y. & Palancı, M. (2011). Üstün yetenekli çocuk ve ergenlerin psiko-sosyal özellikleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 89-108.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ID: 34

Özel Yetenekliler İçin Disiplinlerarası Etkinlik Örneği: Felsefi Sorgulama ile Yabancı Dil Öğretimi

İdil KEFELİ^a, Banu İlhan EMECAN^b, Betül EROL^c

^a Samsun RK Bilim ve Sanat Merkezi, Samsun, Türkiye, i_kefeli55@hotmail.com

^b Samsun RK Bilim ve Sanat Merkezi, Samsun, Türkiye, ilhanbanu@gmail.com

^c Samsun RK Bilim ve Sanat Merkezi, Samsun, Türkiye, betulerol77@gmail.com

Özet

Eğitimin amacı öğrencileri geleceğe hazırlamak değil; onlara öğrendikleri bilgileri bugünkü yaşantıları ile ilişkilendirebilecekleri, gerçek hayatı tecrübe edebilecekleri ortamlar sunmaktır. Ancak ülkemizde eğitim daha çok sınav odaklı olup, gerçek ve güncel konulardan uzaklaşarak ezberlenen ve kısa bir süre sonra unutulan teorik bilgi düzeyinde kalmaktadır. Bu noktada; öğrenmeye, sorgulamaya, gerçek dünyanın sorunlarına çözüm üretmeye yönelik yüksek potansiyeli bulunan özel yetenekli öğrencilerin eğitimine ilişkin beklenti ve ihtiyaçlarının ayrıca karşılanmadığı düşünülmektedir. Özel yetenekli öğrencilere eğitim veren Bilim ve Sanat Merkezleri bu bağlamda önem kazanmaktadır. Öğrencilerin ilgi, istek ve bireysel farklılıkları göz önüne alınarak gerçek hayatla ilişkilendirilen zenginleştirilmiş içeriklerin ve etkinliklerin sunulması gerekmektedir. Bu nedenle her ne kadar ortaokul müfredatında her yıl yer alsada ezberden öteye geçemeyen “Yönetim Biçimleri” teması disiplinler arası yaklaşımla yeniden ele alınmış ve zenginleştirilmiş etkinlikler yapılandırılarak uygulanmıştır. Çalışmanın amacı; Samsun RK Bilim ve Sanat Merkezi’nde eğitim alan on özel yetenekli öğrencinin “Yönetim Biçimleri” temasını gerçek yaşamla ilişkilendirebilmesini ve öğrencilerde kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayacak zenginleştirilmiş etkinlikler yapılandırmaktır. Etkinlikler İngilizce, Felsefe ve Sosyal Bilgiler disiplinlerinin ortak çalışmasıyla geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Yöntem; Çalışma grubu 2017-2018 eğitim yılında Samsun RK Bilim ve Sanat Merkezi’nde eğitim alan 10 OYG (Özel Yetenekleri Geliştirme) Programı öğrencisinden (7.-8.sınıf) oluşmaktadır. Çalışma grubunun oluşturulmasında kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış birebir görüşme kullanılmıştır. Çalışmanın güvenilirlik ve geçerliğini arttırmak için birebir görüşmelere ek olarak etkinlik uygulayıcılarının gözlemlerinin yer aldığı (3 gözlemci) “gözlem notları” da veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz kullanılarak sonuçlandırılmıştır. Uygulama basamakları;

1-Öğrencilerin dünyadaki “yönetim biçimleri” ne ilişkin hazır bulunuşluk düzeyleri beyin fırtınası tekniği ile tespit edilir. Temaya ilişkin doğrular, doğru bilinen yanlışlar ve kavramlar

arası karmaşalar felsefi sorgulama ile ortaya konur. Her bir yönetim şeklinin felsefi alt yapısı derinlemesine analiz edilerek, üst bilişsel düşünme becerileri geliştirilir.

2-İngilizce olarak hazırlanan “Seven Governments of the World” isimli etkinlik ile öğrencilere eğlenerek öğrenebilecekleri bir ortam oluşturulur ve ilk olarak kavramların İngilizce karşılıkları Sokratik yöntemle hatırlatılır. Oyunun ikinci aşamasında ise; öğrencilerden öğrendikleri bilgiler ile gerçek dünyadaki mevcut durum arasında ilişki kurmaları ve örnekler vermeleri istenir. Öğrencilerin yabancı dili aktif kullanma becerilerinin gelişimine katkı sağlandığı kadar dünyaya ilişkin genel kültür bilgilerinin de artmasına katkı sağlanmıştır.

3-“Imagine This is Your Country” etkinliği ile öğrenilen bilgilerin ürüne dönüştürülmesi beklenir. Öğrencilerden gruplara ayrılarak kendi hayallerindeki ülkeyi kurmaları istenir. Öncelikle ülkelerinin yönetim biçimine karar vermeleri ve buna bağlı olarak ülkelerindeki tüm sistemleri/kuralları/hizmetleri ve ilişkileri kurmaları beklenir. Böylelikle yönetim biçimlerini tanımlamanın ötesine geçerek; üst düzey bilişsel sorgulama ile analiz ve sentez düzeyinde bilgi üretilir.

Etkinlik sonunda yapılan yarı yapılandırılmış birebir görüşmeler ve gözlem formları dikkate alınarak iki tema oluşturulmuştur. Birincisi “Yönetim biçimlerini uygulayarak öğrendim.”; ikincisi “Yönetim biçimlerinin değişik uygulamalarını fark ettim.” Birinci tema ile ilgili olarak K5; “ Kendi devletimizi kurarken aramızda şiddetli tartışmalar oldu. Bu tartışmalar sayesinde daha detaylı araştırma yaptık. Sonra sistemimizi kurdu.” İfadelerini kullandı. İkinci tema ile ilgili olarak K7; “Demokrasi deyip geçiyordum. Ne kadar farklı uygulaması olduğunu görünce şaşırdım.” İfadelerini kullandı.

Görüldüğü gibi yapılan uygulama sonucunda çalışma grubu yönetim şekilleriyle ilgili detaylı bilgiye ulaşmıştır. Kendi uygulamasını gerçekleştirerek yönetim şekilleri içinden seçtikleri yönetim biçimiyle ilgili sistemi kurabilmiştir. Bu durum çalışma grubunun üst düzey düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli, Özel Yeteneklilerin Eğitimi, Disiplinlerarası Yaklaşım.

Kaynakça

- Demirel, Ö., Tuncel, İ., Demirhan, C., & Demir, K. (2008). Çoklu zekâ kuramı ile disiplinler arası yaklaşımı temel alan uygulamalara ilişkin öğretmen-öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33, 147, 14-25.
- Kontaş, H. (2009). *BİLSEM öğretmenlerinin program geliştirme ihtiyaçlarına ilişkin geliştirilen programın etkililiği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Levent, F. (2011). *Üstün yeteneklilerin eğitime yönelik görüş ve politikaların incelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.



- Özbay, Y., & Palancı, M. (2011). Üstün yetenekli çocuk ve ergenlerin psiko-sosyal özellikleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 22, 89-108.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ID: 35

Özel Yetenekli Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Seyit KARABURÇAK^a, Volkan TATAR^b

^a*Yusuf Demir Bilim ve Sanat Merkezi, Kırşehir, Türkiye, pdrkaraburcak@gmail.com*

^b*Kahramanmaraş Bilim ve Sanat Merkezi, Kahramanmaraş, Türkiye, turkuazpdr@gmail.com*

Özet

Özel yetenekli öğrencilerin eğitimleri ve gelişimleri günümüz çağında giderek önem kazanmaktadır. Özel yeteneklilerin yetenek alanlarına göre alacakları destek eğitimleri de farklılık göstermelidir. Bu konuda öğretmen ve ebeveynler ise çocukların gelişimlerini desteklemede ve ihtiyaçlarını karşılamada sorun yaşayabilmektedirler. Dünya üzerinde yaşayan her insan farklıdır, eşsizdir ve yalnız kendine özgü bir insani potansiyele sahiptir. Yaşam, matematiksel ve sözel etkinliklerle sınırlandırılmayacak kadar renkli ve zengindir. Unutulmaması gereken çok önemli bir nokta vardır. O da insanların kesinlikle bir zeka bölümü ile etiketlenmemesi gerçeğidir. Çünkü Çoklu Zeka Teorisinin en önemli ilkelerinden biri, zekaların sürekli bir gelişim dinamizmine sahip olduklarıdır (Eren, 2001). Çoklu zekâ kuramı teorisine göre her bireyde doğuştan getirilen 8 farklı zeka alanı vardır ve desteklendiğinde ilerleme gösterir. Mevcut eğitim sistemi içerisinde çoklu zeka alanlarına göre derslerin yapılandırılması ve işlenmesi sınırlı düzeyde olmaktadır. Bu çalışmada 2,3,4,5, ve 6. sınıftaki özel yetenekli BİLSEM öğrencilerinin çoklu zekâ alanları belirlenerek, eğitim sürecini şekillendirme ve gelişimlerinin destekleme açısından araştırmacılara, eğitimcilere ve ebeveynlere rehber olması hedeflenmektedir. Bu araştırmanın amacı; özel yetenekli öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezi'ne devam ettikleri yetenek alanlarına göre çoklu zeka envanterinin sonuçlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Bu araştırmanın problemi özel yetenekli öğrencilerin Bilim ve Sanat merkezi ne devam ettikleri yetenek alanlarına, sınıf düzeylerine, cinsiyete göre çoklu zeka envanterinin sonuçları farklılaşmakta mıdır? BİLSEM öğrencilerinin özel yetenek alanlarının çoklu zeka ölçeğiyle tasdiklenmesi/onaylanması gerekliliği de bu çalışmanın diğer problemidir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel bir araştırmadır ve tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Kırşehir Yusuf Demir Bilim ve Sanat Merkezi'ndeki 2. 3. 4. 5. ve 6. sınıf öğrencileridir. Araştırmanın örnekleme amaçlı örnekleme maksimum çeşitlilik yöntemiyle belirlenmiştir. Buna göre örneklem Kırşehir Yusuf Demir Bilim ve Sanat Merkezi'ndeki 60 öğrenciyle sınırlandırılmıştır. Özel yetenek alanıyla çoklu zeka ölçeği arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla kurum rehberlik servisi ve danışman öğretmen işbirliğiyle öğrencilere Çocuklar için

Connell Çoklu Zeka Ölçeği (ÇCCZÖ) uygulanmıştır. Çocuklar için Connell Çoklu Zeka Ölçeği 8 zeka alanını içinde barındırmaktadır. Her alan için 7 madde olmak üzere toplamda 56 madde bulunmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde 3 puan ve altı geliştirilebilir zeka alanı, 3/4 puan arası orta düzey zeka alanı, 5 puan ve üzeri güçlü zeka alanı olarak yorumlanmaktadır. Çalışmanın analizinde Microsoft Office Word ve Excel programlarından yararlanılmış, grafik ve yorumlamalar yapılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin çoklu zekâ alanlarının cinsiyet değişkenine göre incelendiği bulgulara göre erkeklerin matematiksel zekâ alanında madde ortalaması kızlara oranla 0,1 düzeyinde yüksek bulunmuştur. Müzik zeka alanı, görsel zeka alanı, sözel zeka alanı, doğa zeka alanı, bedensel zeka alanı, kişilerarası zeka alanı ve içsel zeka alanında ise kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha yüksek madde ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin eğitim gördükleri yetenek alanlarına göre çoklu zeka alan puanları incelendiğinde Müzik zeka alanında Müzik öğrencilerinin, Görsel zeka alanında müzik öğrencilerinin, Sözel zeka alanında Resim öğrencilerinin, Doğa zeka alanında Müzik öğrencilerinin, Matematik zeka alanında Zihinsel öğrencilerin, Bedensel zeka alanında müzik öğrencilerinin, Kişilerarası zeka alanında müzik öğrencilerinin, İçsel zeka alanında ise resim öğrencilerinin ortalamaları diğer alanlara göre yüksek çıkmıştır. Geliştirilecek eğitim programlarının sadece sözel ve matematiksel zekayı desteklemesinden kaçınılarak diğer çoklu zekâ alanlarına da hitap eden etkinliklere yer verilmesi özel yeteneklilerin diğer zeka alanlarının da geliştirilmesine katkı sunacaktır. Ayrıca yaş değişkeni göre bakıldığında özel yetenekli çocuklarda erken yaşta çoklu zekayı destekleyen çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenek, Çoklu Zeka, Bilim ve Sanat Merkezi

Kaynakça

- Ataman, A. (1982), *Özel zekalı çocuklara ana-babaları ve öğretmenleri nasıl yardımcı olabilir. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15(1).
- Bümen, N. T. (2002), *Okulda çoklu zeka kuramı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Connell , J. D. (2005) *Brain based strategies to reach every learner*. New York: Scholastic Publishing,
- Çağlar, D. (1972). *Özel zekâlı çocukların özellikleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(3).
- Enç, M., Çağlar, D. , Özsoy, Y. (1981), *Özel eğitime giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Gardner, H. (1993) *Multiple intelligences: Theory in practice*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1993). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. USA: A Subsidiary of Perseus Books.
- Kahraman, S. & Bedük, Ş. (2014), *A Study of multiple intelligences in 6-7-8th grade gifted students. Özel Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 58-73.
- MEB. (2016), *Bilim ve sanat merkezi yönergesi*. Ankara: MEB Yayınları.

- MEB. (2017). *Beni anlayın özel yetenekli çocuğum var*. Ankara: MEB Yayınları.
- Saban, A. (2005). *Çoklu zeka teorisi ve eğitim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sak, U. (2011). *Özel zekalılar özellikleri tanılanmaları eğitimleri*. Ankara: Maya Akademi.
- Talu, N. (2006), *Çoklu zekâ kuramı ve eğitime yansımaları*. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 64 -72.
- Tuğrul, B., Duran E.(2003), *Her çocuk başarılı olmak için bir şansa sahiptir: zekanın çok boyutluluğu çoklu zeka kuramı*. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 224-233.
- Vural, B. (2004). *Öğrenci merkezli eğitim ve çoklu zeka*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

ID: 36

Öğretmen ve Yöneticilerin Gözünden BİLSEM'lere Verilebilecek Olası Akademik Destekler

Burak ÇAYLAK^a, Sedide Cam ŞENGÜL^b

^a *Hakkari Üniversitesi, Hakkari, Türkiye, burakcaylak@hakkari.edu.tr*

^b *Hakkari Bilim ve Sanat Merkezi, Hakkari, Türkiye, sedidecam@gmail.com*

Özet

Bu çalışmanın amacı Bilim ve Sanat Merkezlerinde (Bilsem'lerde) görev yapan yönetici ve fen bilimleri öğretmenlerinin akademik açıdan ihtiyaçlarının tespit edilmesidir. Alan yazın incelendiğinde Bilsem'lerin birçok sorunların olduğu görülmektedir. Bu sorunlardan bir tanesi olarak Bilsem'lerin akademik anlamda desteklenmesi gerekliliği bir ihtiyaç olarak belirtilmektedir. Ancak bu akademik düzeydeki ihtiyaçlar nelerdir? Nasıl karşılanır? Sorularına mevcut araştırmalarda yeterli yanıtlar bulunmamaktadır. Bu açıdan bu çalışma ile şu araştırma sorusuna cevap aranacaktır; Bilsem'de görev yapan yönetici ve öğretmenlerin üniversiteler ve akademisyenlerden beklentileri nelerdir?. Araştırma sorusuna cevap bulmak için derin ve ayrıntılı bir veri toplama sürecine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda nitel araştırma yöntemi veri toplama sürecinde ve verilerin analizinde kullanılmıştır. Araştırma verileri iki farklı yollarla elde edilmiştir. İlk olarak tüm Bilsem'lerdeki fen bilimleri öğretmenlerine ulaşmak için online açık uçlu sorulardan oluşan bir anket hazırlanmıştır. Daha derinlemesine ve kapsamlı bilgilere ulaşmak için yarı-yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmış ve uygun ve ulaşılabilir Bilsem'ler ziyaret edilerek yönetici ve öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. 12 katılımcı açık uçlu sorulara cevap vermiş ve araştırmacılar tarafından 6 bilsem ziyaret edilerek 3 yönetici ve 4 öğretmenle görüşmeler sağlanmıştır. Veri analizinde açık kodlama yöntemi benimsenmiş ve online anket analiz edilerek öğretmenlerin ihtiyaçları kodlanmıştır. Sonra yarı yapılandırılmış görüşmeler incelenerek daha ayrıntılı bilgilere ve kodlar arası ilişkilere ulaşılmıştır. Online açık uçlu sorulardan elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir: Bakanlık tarafından öğretmenlere sunulan çerçeve programlar öğretmenlere faydalı olmakta ancak etkinliklerin çeşitlenmesi ve zenginleştirilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde yetenekli öğrencilerin bireysel farklılıklarından dolayı etkinliklerin seviyelerinde değişikliğe gidilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yani aynı seviye ve düzeydeki bir etkinlik tüm öğrencilere hitap etmemektedir. Programdaki etkinlikler bazı öğrenciler için basit kalırken bazı öğrencilere zor gelebilmektedir. Öğrenci seviyesine göre etkinliklerin düzenlenmesinde akademik desteğe ihtiyaç duyulduğu online ankette verilen cevaplar arasındadır. Öğretmenler etkinliklerin planlanması (nasıl zenginleştirilir veya ne oranda basitleştirilir) ve uygulanması (hangi yöntem ve metotlarla) kapsamında akademik rehber ve danışmanlara ihtiyaç duymaktadır. Bazı

öğretmenler çerçeve programda yer alan teorik bilgilerin azaltılması gerektiğini ve daha fazla uygulama, etkinlik ve proje bazlı çalışmalara yer verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yöneticilerle yapılan görüşmelerde öğretmenler tarafından talep edilen uygulama ve proje çalışmalarının sebebini şu şekilde açıklayabiliriz; Yöneticiler öğretmenlerden haber niteliği olan proje yapmaları konusunda ısrarcı oldukları ve ortaya çıkan ürünlerle Bilsem'lerini duyurma çabasına girdikleri görülmüştür. Yöneticilerle yapılan görüşmelerde, iki Bilsem hariç diğerleri buldukları ildeki üniversitelerle protokol imzalayarak kurumlar arası iletişimi ve işbirliğini artırmayı hedeflemiştir. Protokol kapsamında yapılan faaliyetler şu şekilde örneklendirilebilir; Bilsem projelerine üniversitedeki hocalardan danışmanlık yapılması, farklı fakültelerde atölyeler kurularak öğrenci ve velilerin bilimle tanışması, ilgili fakültelerin laboratuvarlarının Bilsem öğrencileri ve öğretmenleri tarafından kullanılması ve öğretim görevlileri tarafından rehberlik yapılması, araştırma görevlilerinin müzik ve sanat alanında Bilsem öğrencileriyle ilgilenmeleri ve birlikte konser düzenlemesi, öğretim üyeleri tarafından söyleşilerin düzenlenmesi. Sadece bir bilsem yapılan protokolü aktif olarak uygulamakta ve tüm fakültelerle iletişime geçebilmektedir. Ancak diğer Bilsem'ler bu işbirliğini tam olarak aktif kullanamamaktadır. Bunun sebebi ise Bilsem'lerin üniversitedeki hocalarla iletişime geçememeleridir. Bir bilsem yöneticisi öğretmenlerinin özel yetenekli öğrenciler ve eğitimleri hakkında eğitim almaya ihtiyaçları olduğunu ve bunu da üniversitelerden sağlayabileceklerini belirtmiştir. Son olarak bir yöneticinin üniversitelerden isteği olarak; "Üniversitedeki hocaların bizlere geleceği nasıl görmemiz gerektiğini göstermesi gerekli. Biz öğrencileri hangi alanlarda yetiştirelim ve geliştirelim. Bunun danışmanlığını yapmalılar." şeklinde istekte bulunmaktadır. Öğretmenlerin ise üniversite ve akademisyenlerden beklentileri şu şekildedir; fakültelerin ilgili laboratuvarını kullanabilmek ve araç gereç temininde yardım beklemektedirler. Örneğin, teknoloji tasarım dersi kapsamında mekatronik uygulamaları, öğrencilerin ilgisini çekecek mekanizmalar veya etkinlikler. Özellikle Güzel Sanatlar Fakültesi gibi resim, müzik veya sanatın diğer alanlarıyla ilgili bölümlerle iletişime geçmek ve ortak projeler yapabilmek. Ayrıca öğrencilerin ilgi ve çalışma alanları doğrultusunda bölümlere geziler düzenlenerek, öğrencileri uzmanlarla bir araya getirmek. Aynı şekilde üniversitelerden hocalarında Bilsem'lere gelerek öğrencilerle etkinlik, söyleşi ve benzeri uygulamalara katılmaları öğretmenler tarafından istenmektedir. Son olarak, proje sürecinde olan öğrencilere ve öğretmenlere üniversitedeki hocaların danışmanlık yapması, hazırlanan projelerin ön değerlendirmesinin yapılması ve eksiklerinin belirlenmesi konusunda hocalardan yardım beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bilim ve Sanat Merkezleri, Öğretmen İhtiyaçları, Bilsem Üniversite İşbirliği*

ID: 37

Üstün Yeteneklilerde Yılmazlık ve Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişki

Yılmaz KAPLAN^a, Hasan EŞİCİ^b

^a *Elazığ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü, Elazığ, Türkiye,*
yilmazzkaplan@gmail.com

^b *Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep, Türkiye, hasan.esici@hku.edu.tr*

Özet

Öznel iyi oluş bireyin yüksek yaşam doyumu ile olumlu duyguları ve düşük olumsuz duygularının bileşiminden meydana gelir (Diener 1994). Dolayısıyla öznel iyi oluş bireyin yaşamına ilişkin duygusal ve bilişsel değerlendirmelerini içerir (Diener, Lucas ve Oishi, 2002). Bireyin öznel iyi oluşu ile ilişkili olabilecek önemli faktörlerden biri de yılmazlık kavramıdır (Kansky ve Diener, 2017). Pozitif psikolojinin önemli kavramlarından biri olan yılmazlık, bireyin olumsuz yaşantılar karşısında olumlu sonuçlar elde edebilmesi, uyum gösterebilmesi veya başarılı bir şekilde başa çıkabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 2015a, Mangham, McGrath, Reid ve Stewart, 1999). Bireyin yılmazlık düzeyinin yüksek olması daha düşük düzeyde duygusal ve davranışsal problemler göstermesi ve daha yüksek öznel iyi oluş düzeyine sahip olması ile ilişkili bulunmuştur (Arslan, 2016). Son yıllarda yılmazlık ile ilgili çalışmalarda önemli bir artış yaşansa da üstün yetenekli ergenlerde sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın alanyazında önemli bir boşluğu dolduracağı söylenebilir. Üstün yetenekli bireyler gelişimsel özellikleri bakımından akranlarından farklı bir kesimi oluşturmaktadır. Bu bireyler sahip oldukları yüksek potansiyelleri nedeniyle (Feldhusen, 2005), bir takım zorluklarla karşı karşıya kalabilmektedir. Yaşamış oldukları bu olumsuz yaşantılarla baş etmelerinde veya uyum sağlama sürecinde yılmazlık düzeylerinin önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Dolayısıyla yılmazlığın üstün yetenekli ergenlerin öznel iyi oluş düzeyiyle ilişkili olabileceği söylenebilir. Ayrıca üstün yetenekli bireylerin gelişimsel özellikleri ve gereksinimleri açısından diğer bir bireylerden farklı oldukları dikkate alındığında, bu kritik konuda ülkemizde konuyla ilgili çalışmaların son derece sınırlı olduğu, üstün yetenekli öğrencilerin yaşamış oldukları zorluklar karşısında önemli bir beceri olan yılmazlığa ilişkin oldukça sınırlı sayıda çalışmanın olduğu görülmüştür. Bu bakımdan bu çalışmanın üstün yeteneklilere yönelik düzenlenecek ruh sağlığı hizmetleri açısından önemli bir boşluğu dolduracağı söylenebilir.

Bu araştırmanın amacı, üstün yetenekli ergenlerde yılmazlık ile öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Araştırma örneklemini, Türkiye'nin farklı bilim ve sanat merkezlerinde (BİLSEM) devam eden 55 (%41.8 kız, %51.2 erkek) öğrenci oluşturmuştur. Katılımcıların yaşları 11 ile 16

(Ortalama= 13.37, SD= 1.71) arasında değişmektedir. Araştırma hakkında öğrencilere gerekli bilgilendirme yapılmış ve gönüllü olarak katılmak isteyenlere veri toplama araçları uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği (Arslan, 2015b), Olumlu ve Olumsuz Yaşantılar Ölçeği (Telef, 2013) ve Yaşam Doymu Ölçeği (Koker 1991) kullanılmıştır. Üstün yeteneklilerde yılmazlık ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizi ve regresyon analizi yapılmıştır. Verilerin analizi SPSS 22 program aracılığıyla gerçekleştirilmiştir

Analiz sonuçları, yılmazlığın olumlu duygular ve yaşam doymu ile pozitif, olumsuz duygular ile negatif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkiye sahip olduğunu göstermiştir. Diğer bir ifade ile üstün yeteneklilerde yılmazlık arttıkça olumlu duygu ve yaşam doymunda artışın olduğu ve olumsuz duyguların azaldığı söylenebilir. Yapılan regresyon analiz sonuçları, yılmazlığın üstün yeteneklilerin öznel iyi oluş düzeyini anlamlı düzeyde yordadığını ortaya koymuştur. Öznel iyi oluşa ilişkin toplam varyansın yaklaşık %41'inin yılmazlık tarafından açıklandığı görülmüştür.

Araştırma sonuçları, yılmazlık düzeyi yüksek olan üstün yetenekli bireylerin daha yüksek yaşam doymu ile olumlu duygulara ve daha düşük olumsuz duygulara sahip olduklarını göstermiştir. Ayrıca regresyon sonuçları yılmazlığın öznel iyi oluşun önemli bir kısmını açıkladığı ve üstün yeteneklilerde iyi oluş üzerinde önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Üstün yeteneklilerde öznel iyi oluşu arttırmada psikolojik danışman ve diğer ruh sağlığı uzmanları tarafından yılmazlık becerisini arttırmaya yönelik çalışmaların yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yılmazlık, Öznel İyi Oluş, Üstün Yetenekliler, Mutluluk

Kaynakça

- Arslan, G. (2015a). Yetişkin psikolojik sağlık ölçeği'nin (YPSÖ) psikometrik özellikleri: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(2), 344-357.
- Arslan, G. (2015b). Çocuk ve genç psikolojik sağlık ölçeği'nin (ÇGPSÖ) psikometrik özellikleri: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(1), 1-12.
- Diener, E. (1994). Assessing subjective well-being: Progress and opportunities. *Social Indicators Research*, 31(2), 103-157.
- Diener, E., Lucas, R. E., & Oishi, S. (2002). Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 63-73). Oxford: Oxford University Press.
- Kansky, J., & Diener, E. (2017). Benefits of well-being: Health, social relationships, work, and resilience. *Journal of Positive Psychology and Wellbeing*, 1(2), 129-169
- Koker S. (1991). Normal ve sorunlu ergenlerde yaşam doymu düzeyinin karşılaştırılması. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi.

- Mangham, C., Mcgrath, P., Reid,G. & Stewart, M. (1999). Resiliency: relevance to health promotion detailed analysis. *Dalhousie University: Atlantic Health Promotion Research Centre*.
- Telef, B. B. (2013). Olumlu ve olumsuz yaşantı ölçeği: ergenler için geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 14(1), 62-68.

ID: 38

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Çevresel Duyuş ve Davranışlarının Geliştirilmesi

Yakup AYAYDIN^a, Duygu ÜN^b, Burçin Acar ŞEŞEN^c, Sezen Camcı ERDOĞAN^d

^aMarmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, yakupts61@hotmail.com

^bİstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye, unduygu@gmail.com

^cİstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye, bsesen@istanbul.edu.tr

^dİstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye, scamci@istanbul.edu.tr

Özet

Geçmişten günümüze insanoğlu için çevre her zaman önemli olmakla birlikte çevrenin insan yaşamındaki önemi nüfusun artması, doğal kaynakların tükenmesi, doğal afetlerin artması gibi nedenlerle daha da artmaktadır. Çevrenin öneminin giderek artması yanında bireylerin de çevreye yönelik davranışları ve çevreye yönelik duyuşları önemli hale gelmektedir. Bireylerin çevreye yönelik davranışlarını ve duyuşlarını olumlu yönde geliştirmek için ise en önemli yol eğitimden geçmektedir. Bu doğrultuda dünyanın pek çok ülkesinde ve ülkemizde bazı derslerin müfredatlarında çevre eğitimi ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmektedir. Müfredat bağlamında verilen çevre eğitiminin yanında okul dışı ortamlarda da çevre eğitimleri yapılmaktadır. Öğrencilerde çevreye yönelik olumlu davranış ve duyuşlarının geliştirilmesi için okul dışı ortamlarda yapılan çevre eğitimleri giderek yaygınlaşmaktadır. Özellikle çevreye ve doğaya yönelik hassasiyetleri ve farkındalıkları yüksek olan üstün yetenekli öğrencilerin, gelecekte doğa, çevre ve ekosistem üzerinde araştırmalar yapan ve problemleri çözen kimliklere sahip olma potansiyelleri yüksektir. Bu potansiyele sahip üstün yetenekli öğrencilerin gelecekte toplumdaki değişime lider olabilecekleri düşünüldüğünde çevreye yönelik davranışları ve duyuşları önemsenmekte ve bu davranış ve becerilerin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda mevcut çalışmanın amacı okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen çevre eğitimleri ile üstün yetenekli çocukların çevreye yönelik davranış ve duyuşlarının geliştirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda, TÜBİTAK 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Destekleme Programı kapsamındaki proje ile İstanbul ve İzmit illerinden 25 üstün yetenekli 6. sınıf öğrencisinin katılımıyla 6 günlük çevre eğitimleri gerçekleştirilmiştir. İstanbul Üniversitesi, Bahçelievler Bilim ve Sanat Merkezi ve Belgrad Ormanında gerçekleştirilen eğitimler teorik ve uygulamalı olarak yapılmıştır. Araştırma sürecinde öğrencilerin çevreye yönelik olumlu davranış ve duyuşlarını geliştirmek amacıyla üstün yetenekli öğrencilerin bilim ve sanatın doğadaki yerini ve sanata ilham kaynağı olan doğal güzellikleri, ekosistemin yapısını, canlılar için çevrenin önemini ve çevresel sorunları fark etmelerini sağlayacak aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Çalışma

kapsamında veri toplama aracı olarak “Çevresel Duyuş Ölçeği (ÇDYÖ)” ve “Çevresel Davranış Ölçeği (ÇDVÖ)” ön ve son test olacak şekilde kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin projeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla uygulamalar sonrasında öğrencilere açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanmıştır. Öğrencilerin ön ve son test puanları SPSS 20 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerden elde edilen verilerden normal dağılıma uygun olup olmadığını belirlemek için en güçlü test olan Shapiro-Wilk testi kullanılmış ve verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu nedenle, verilerin çözümlenmesinde parametrik olmayan istatistiksel tekniklerin kullanılmasına karar verilmiştir. Çalışma kapsamında kullanılan ölçeklerin ön ve son-testlerinden elde edilen verilerin analizi için aynı veri kaynağından elde edilmiş olan iki ölçüm sonuçları arasında farklılık olup olmadığını test eden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, çevre duyuş ölçeği açısından öğrencilerin ön ve son test ortalama puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir artışın olduğunu ortaya çıkarmıştır ($z=-2.54, p<0.05$). Çevre davranış ölçeği sonuçlarında da öğrencilerin ön ve son test ortalama puanları arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir artışın olduğu tespit edilmiştir ($z=-3.14, p<0.05$). Açık uçlu soruları içeren ankete verilen cevaplar betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Elde edilen veriler, öğrencilerin projeye ilişkin olumlu düşünceler sergilediklerini, günlük yaşamlarında çevreye yönelik olumlu davranış sergilemeye başladıklarını, proje kapsamındaki eğitimlerin çevre sorunlarına yönelik farkındalıklarını arttırdıkları ortaya koymuştur. Araştırmada öğrencilerin aktif olarak katıldığı okul dışı ortamlarda yapılan çevre eğitimlerinin öğrencilerin çevreye yönelik davranışlarının ve duyuşlarının olumlu yönde gelişmesini sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çevre Eğitimi, Çevreye yönelik davranış, Çevreye yönelik duyuş, Üstün Yetenekli Öğrenciler.

ID: 38**Developing Environmental Perception and Attitudes of the Gifted Children**Yakup AYAYDIN^a, Duygu ÜN^b, Burçin Acar ŞEŞEN^c, Sezen Camcı ERDOĞAN^d^a*Marmara University, İstanbul, Turkey, yakupts61@hotmail.com*^b*İstanbul University-Cerrahpaşa, İstanbul, Turkey, unduygu@gmail.com*^c*İstanbul University-Cerrahpaşa, İstanbul, Turkey, bsesen@istanbul.edu.tr*^d*İstanbul University-Cerrahpaşa, İstanbul, Turkey, scamci@istanbul.edu.tr***Abstract**

While environment has been always important from past to present, importance of the environment in human's life has been increasing by some reasons such as depletion of natural resources, increasing natural disasters, etc. Attitudes of the individuals against the environment and their perceptions against the environment have been becoming important as well as increasing importance of the environment. Education is the most important way to improve attitudes and perceptions of the individuals positively against the environment. In this direction, curriculums of certain lessons include subjects and learning outcomes about environmental education in many countries of the world and in our country. Environmental trainings are carried out in out-of-school environments as well as environmental education given within the context of curriculum. Environmental trainings provided in out-of-school environments have been becoming common increasingly in order to improve positive attitudes and perceptions of the students against the environment. Gifted students especially who are with high level of environmental and natural sensitivity and awareness are more likely to have identities that do researches on nature, environment and ecosystem and solve the problems in the future. When it is considered that gifted students with this potential would be leaders of a change in the society in the future, their environmental attitudes and perceptions are paid attention to, and it is important to improve these attitudes and skills. In this context, purpose of the current study is to improve environmental attitudes and perceptions of the gifted children through environmental trainings conducted in out-of-school learning environments. In line with this purpose, 6-day environmental trainings were carried out with the participation of 25 students at grade 6 in İstanbul and İzmit provinces through the project within the scope of Nature Education and Science Schools Support Program TUBITAK 4004. Educations conducted in İstanbul University, Bahçelievler Science and Art Center and Belgrad Forest were carried out in theory and practice. During the research process, activities based on active learning were carried out in order to improve positive attitudes and perceptions of the students against the environment which these activities allow students to discern part of the science and arts in the nature, natural beauties that are the source of inspiration for the arts, structure of the ecosystem,

importance of the environment for living creatures, and environmental problems. “Environmental Perception Scale (EPS)” and “Environmental Attitude Scale (EAS)” were used as data collection tool within the scope of the study in pretest and post-test. Besides, survey consisting of open ended questions was applied to the students after applications in order to determine opinions of the students on the project. Scores of the students in pretest and posttest were evaluated by using SPSS 20 package program. Shapiro-Wilk test that is the strongest test to determine if data obtained from the students is suitable for normal distribution was used and it was determined that data didn’t show normal distribution. For that reason, it was decided to use non-parametric statistical techniques to analyze the data. Wilcoxon Signed Ranks Test was used which it examines if there is a difference between the results of two measurements obtained from the same data source in order to analyze data obtained by pretest and posttest of the scales used within the scope of the study. Results of the study have revealed that there is a statistically significant increase between mean scores of the students in pretest and posttest in terms of environmental perception scale ($z=-2.54, p<0.05$). It has been determined that there is a statistically significant increase between mean scores of the students in pretest and posttest in terms of results of the environmental attitude scale ($z=-3.14, p<0.05$). Answers to the survey consisting of open ended questions were analyzed by descriptive analysis method. The data demonstrate that students have positive opinions about the project, they start to display positive behaviors against the environment in their daily lives and trainings within the scope of the project have raised their awareness of environmental problems. It has been concluded in the study that out-of -school environment trainings in which students attended actively improve environmental attitudes and perceptions of the students in a positive manner.

Keywords: *Environmental Education, Environmental Attitude, Environmental Perception, Gifted Students.*

ID: 39

Zekânın Sıfatları: Derlembilimsel bir İnceleme

Umut Muharrem SALİHOĞLU^a

^a*Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye, umutms@uludag.edu.tr*

Özet

İnsanlığın iletişimsel geçmişine bakıldığında sesler, sözcükler, terimler ve söz öbekleri ile kavramlar yaratma; görüşlerini aktarma, tartışma ve fikirler geliştirerek varlığını açıklama ve kendini ifade etme için çaba harcadığı görülecektir. Günümüz dünyasında var olan durumların tarifi için üretilmiş olan kelimeler de, elbette bağlamlarında anlam kazanacak ve birlikte kullanıldıkları diğer sözcüklerle durumlara yeni değerler yüklenmesini sağlayacaktır. Bu çalışma öncelikle zekâ ve yetenek kavramlarının epistemolojik ilgi bağlamında Türkçe ve İngilizce dillerinde incelenmesini ve bu sözcükler ile sözcük öbeklerinin metinler bağlamında söylemleri açısından irdelenmesini içermektedir. Çalışmada çevrimiçi bir websitesi (SketchEngine®) tarafından internet ortamından otomatik olarak derlenmiş olan 15 milyar kelime İngilizce derlemi ve 3 milyar kelimedenden oluşan Türkçe derlemi kullanılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda arama sözcüğü olarak kullanılan zekâ ve yetenek sözcüklerinin bağlamsal kullanımları ve eşdizimsellikleri açısından diller arasında farklı kullanımların olduğu görülmüş, dil kullanıcılarının kavramlara farklı açılardan baktıkları belirlenmiştir. Çözümlemede aynı zamanda zekâ ve yetenek sözcükleriyle en sık beraber kullanılan sıfat, zarf ve fiiller çıkarılmış, bunun yanı sıra bu kavramların eş anlamlı sözcükleri, sıklık listeleri ve anahtar sözcük incelemeleri de yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulguların kolaylıkla uygulanabilir kullanımlarına da yer verilmiştir. Örneğin, dil yapılarının doğal ve gerçekçi bağlamlar içerisinde öğrenilmesini destekleyen Veri Yönlendirmeli yaklaşım ışığında Türkçe ve İngilizce dillerini öğrenen öğrenciler için zekâ ve yetenek kavramlarıyla kullanılan söz öbeklerinin ve cümle yapılarının kolayca incelemesi için bir veri tabanı sunulmuştur. Çalışmanın bulguları aynı zamanda; dil öğretmenleri, mütercim ve tercümanlar, dilbilimciler ve dil felsefecileri için de bir bilgi çözümleme kaynağı oluşturabilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Zekâ ve Yetenek Kavramları, Derlembilim, Edimbilim, Veri Yönlendirmeli Öğrenme.*

ID: 40

Öğretmenler Perspektifinde Üstün Zekâlı Öğrencilerin Eğitimi: Motivasyon Kaynakları ve Problemler: Diyarbakır Örneği

Engin AKÇA^a, Zehra Uçak AZBOY^b, Aysel FİDAN^c, Mehir Bayın BALCIKOCA^d,
Rumeysa DAŞ^e

^aİl Milli Eğitim Müdürlüğü, Diyarbakır, Türkiye, enginefeakca@hotmail.com

^bRehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, zehraucak5152@gmail.com

^cRehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, kadriye.aysel.fidan@gmail.com

^dRehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, mehribayin26@gmail.com

^eRehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, rumeysadas01@gmail.com

Özet

Ülkemizde son yıllarda üstün zekâlı bireylerin tanınması ve onların ihtiyaçlarına yönelik eğitim programları hazırlanması için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Son yıllarda 1, 2 ve 3. sınıf öğrencileri Bilim ve Sanat Merkezi sürecinde tanılanabilirken; diğer sınıf ve kademelerdeki öğrenciler Rehberlik ve Araştırma Merkezleri tarafından tanılanmaktadır. BİLSEM sürecinde tanılan öğrenciler BİLSEM de Zenginleştirilmiş Eğitim Programı'na dâhil edilirler. RAM tarafından tanılan öğrenciler ise kendi okullarında Destek Eğitim Odasında zenginleştirilmiş eğitim alırlar. Ortaokul ve lise kademelerindeki üstün zekâlı bireylere haftanın birkaç saatini zenginleştirilmiş programla eğitim sunulması haricinde herhangi bir beceri geliştirme veya eğitim imkânına sahip olamaması bu bireylerin eğitimi konusunda giderilmesi gereken eksikliklere dikkat çekmektedir. Özellikle zenginleştirilmiş programa ilişkin, üstün zekâlı bireylerden, onların ailelerinden, öğretmenlerinden ve okullardan gelecek değerlendirmeler bu bireyler için görünürde atılan adımın etkililiği hakkında fikir verecektir.

Araştırmanın amacı üstün zekâlı bireylere zenginleştirilmiş program ile ders veren öğretmenlerin bu bireylerin eğitim süreçlerine ilişkin değerlendirmelerini incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemi kullanacak şekilde planlanmış ve yapılandırılmış Görüşme Formu uygulanarak veriler alınmıştır. Form ile öğretmenlerin Zenginleştirilmiş Eğitim Programları'nı, karşılaşılan sorunları, bunlarla nasıl baş ettiklerini ve bu süreçte onlara destek olan mekanizmalara ilişkin görüşleri sorulmuştur. Araştırmanın evrenini Diyarbakır ilinde üstün zekâlı bireylere zenginleştirilmiş program ile ders veren öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem seçimi rastgele olmayan örneklem seçme yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Çeşitli kademelerdeki üstün zekâlı bireylere zenginleştirilmiş program ile eğitim veren 15 öğretmen araştırmaya katılmaya gönüllü olmuştur. Görüşme

Formu öğretmenlere tek tek uygulanmıştır ve görüşmelerde öğretmenlerin izni dâhilinde ses kaydı alınmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre; öğretmenler örnek bir eğitim programı olmadığı için Zenginleştirilmiş Eğitim Programı hazırlamakta zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Okullardaki DEO'ların fiziki şartlarının uygun olmaması süreci olumsuz etkileyen faktörler arasında sıralanmıştır. Ayrıca yöneticilerin destek eğitim odasına karşı ön yargılı tutumları da öğretmenlerin motivasyonunu olumsuz şekilde etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Zekalı Bireylerin Eğitimi, Zenginleştirilmiş Eğitim Programı, Öğretmen Değerlendirmesi, Sorunlar, Çözümler.*

ID: 40

Training of Gifted Students in the Perspective of Teachers: Motivation Sources and Problems: The Case of Diyarbakir

Engin AKÇA^a, Zehra Uçak AZBOY^b, Aysel FİDAN^c, Mehir Bayın BALCIKOCA^d,
Rumeysa DAŞ^e

^a*İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Diyarbakır, Türkiye, enginefeakca@hotmail.com*

^b*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, zehraucak5152@gmail.com*

^c*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, kadriye.aysel.fidan@gmail.com*

^d*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, mehribayin26@gmail.com*

^e*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, rumeysadas01@gmail.com*

Abstract

In recent years, in our country, various studies have been carried out to identify gifted individuals and to prepare educational programs for their needs. In recent years, 1st, 2nd and 3rd year students can be diagnosed in the process of Science and Art Center; students in other classes and levels are identified by the Guidance and Research Centers. Students identified in the BİLSEM process are included in the Enriched Training Program at BİLSEM. Students who are diagnosed by Guidance and Research Centers receive enriched education in the Support Education Room in their schools. The lack of any skills development or training opportunities except for providing education with enriched programs to the gifted individuals in the secondary school and high school levels draws attention to the shortcomings that should be addressed in the education of these individuals. In particular, evaluations that are received from gifted individuals, their families, teachers and schools about the enriched program will give an idea of the effectiveness of the visible steps for these individuals. In this context, the purpose of this study is to examine the evaluation of the education processes of the teachers who give lessons to gifted individuals with an enriched program. The research was planned and structured as so a qualitative research method, and data were obtained by applying the Structured Interview Form. Teachers' views about enriched education programs, problems encountered, how they deal with them and the mechanisms that support them in this process were asked by using Structured Interview Form. The population of the research is composed of teachers who give lectures to gifted students in Diyarbakır province. Sample selection was made by using snowball sampling method from non-random sampling methods. Fifteen teachers who provide training for gifted students from various levels were volunteered to participate in the research. The interview form was applied to the teachers individually and the audio recordings were taken during the interviews with the permission of the teachers. According to the results of the study; teachers stated that they had difficulty in preparing an



Enriched Education Program since there was not an exemplary training program. The fact that the physical conditions of the DEOs in schools are not suitable are also among the factors that negatively affect the process. In addition, the prejudiced attitudes of the administrators towards the Support Education Room also negatively affect the motivation of the teachers.

Keywords: *Gifted education, Enrichment programme, Teacher evaluation*

ID: 41

Purdue Modeline Dayalı Hazırlanan Matematik Etkinliklerinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Başarılarına Etkileri

Burcu Çalışkan KARAKULAK^a, Selin ÇENBERCİ^b, Ayşe YAVUZ^c

^a *Konya Selçuklu Bilim sanat Merkezi, Konya, Türkiye, matburcu85@gmail.com*

^b *Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, scenberci@konya.edu.tr*

^c *Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, ayasar@konya.edu.tr*

Özet

Günümüz eğitim-öğretim anlayışında öğrencilerin bilgiyi hazır alan değil, bilgiye kendi ulaşan bir yapıda olması istenmektedir. Problem çözebilen, matematiksel süreç becerilerine hakim, iletişimi kuvvetli, akıl yürütebilen, matematiksel modelleme yapabilen, ilişkilendirmeyi bilen, duyuşsal becerilere sahip, psikomotor becerileri gelişmiş, bilgi ve iletişim teknolojileri gibi alanlarda başarılı bireyler yetiştirmek ana hedeftir. Tüm bunlar değerlendirildiğinde farklı bir bakış açısına sahip olmamız gerektiği görülmektedir. Öğretimin nasıl etkili hale getirebileceği araştırıldığında Purdue Modeli alternatif olarak karşımıza çıkmaktadır. “Purdue Modeli” ya da tam adı ile “Üç Aşamalı Purdue Modeli”, üstün zekalı ve kabiliyetli öğrencilerin eğitimlerini sağlamak amacıyla geliştirilmiş olan bir öğrenme modelidir. Matematik öğretmenleri dersleri daha eğlenceli, proje tabanlı öğrenmeye dayalı, öğrencilerin etkileşim içinde olduğu, motivasyon ve ilgilerini artıran etkinliklere ihtiyaç duymaktadır. Purdue Modeli bu ihtiyaçları karşılayan niteliktedir. Bu bağlamda hem üstün yetenekliler için, hem de normal seviyedeki öğrenciler için geliştirici özellikte olduğu yapılan çalışmalarla görülmüş olan Purdue Modeli ile öğretmenlerin farkındalıklarını artırmak ve modele uygun etkinlikler tasarlayarak, derslerde kullanılacak materyaller oluşturmak bu çalışmanın amacı olmuştur. Çalışmanın örneğini Konya ili bir devlet okulunda öğrenim gören 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Verileri toplamak amacıyla Purdue Modeline dayalı etkinlik kağıdı ve veri toplamak amacıyla “Veri Analizi Başarı Testi” hazırlanmıştır. Çalışmanın sonucunda deney ve kontrol gruplarının başarı erişimleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Keywords: *Purdue Modeli, proje tabanlı öğrenme, başarı*

ID:42

Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Düşünceleri: Kelime İlişkilendirme Örneği

Gülşah GÜRKAN^a, Sibel KAHRAMAN^b^aMEB, Kahramanmaraş, Türkiye, gulsah5gurkan88@gmail.com^bInonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, sibel.kahraman@inonu.edu.tr

Özet

Bir toplumun gelişmesinde ve ilerlemesinde geleceğin en önemli insan gücü olan bugünün üstün yetenekli çocuklarını keşfederek ve eğiterek, potansiyellerini en üst düzeye taşımalarını sağlamak, çağdaş eğitim sisteminin en önemli sorumluluklarından birisidir (Şenol, 2011). Bu doğrultuda üstün yetenekli öğrencilerin erken tanınması, öğretmenlerin bilgilendirilmesini, bilinçlendirilmesini ve eğitim programlarının hazırlanmasını destekler. Bu şekilde eğitim programları ve öğretmen desteği ile desteklenen üstün yetenekli çocukların uygun eğitimleri, ilerleyen yıllarda beceri ve yeteneklerin daha erken yıllarda geliştirilmesine ve sergilenmesine katkı sağlayacaktır (Baykoç-Dönmez, 2011). Üstün yetenekliliğin evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı yoktur (Davis, Rimm ve Siegle, 2011). Pek çok araştırmacı ve eğitimci üstün yetenekliliğin yüksek zihinsel yetenekten çok daha fazlası olduğuna inanmaktadırlar ve onun aynı zamanda yaratıcılık, motivasyon, hafıza, zihinsel beceri, sosyal uyum ve estetik duyarlılığı da içerdiğini düşünmektedirler. Üstün yetenekli çocuklar, potansiyel olarak akranlarından öğrenme hızı, öğrenme derinliği ve sahip oldukları ilgiler bakımından farklılık gösterirler. Bu sebeple de bu çocuklara iyi bir eğitim verebilmek için hangi kademe olursa olsun öğretmenlerin öncelikle bu çocuklara ilişkin temel bilgilere sahip olması gerekmektedir (Dağlıoğlu, 2010). Bu çocukların eğitimlerinde görev alacak eğitimcilerin, öğretme öğrenme sürecinde, bu çocukların ihtiyaçlarına ve özelliklerine göre düzenlemeler yapması ve uyguladıkları sürecin etkili ve verimli olmasına özen göstermeleri gerekmektedir (Şenol, 2011).

Bu amaçla öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere ilişkin bilişsel yapılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada veriler kelime ilişkilendirme testi kullanılarak elde edilmiştir ve öğretmenlerin üstün yeteneklilerle ilgili bilişsel yapılarının modelinin oluşturulmasında içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Erken yaşlarda üstün yetenekli çocukların davranışlarının daha iyi anlaşılması hem aileler hem de öğretmenler açısından oldukça önemlidir (Walsh, Hodge, Bowesve Kemp, 2010). Bu doğrultuda üstün yetenekli öğrencilerin erken tanınması, öğretmenlerin bilgilendirilmesini, bilinçlendirilmesini ve eğitim programlarının hazırlanmasını destekler. Bu şekilde eğitim programları ve öğretmen desteği ile desteklenen üstün yetenekli çocukların uygun eğitimleri ilerleyen yıllarda beceri ve

yeteneklerin daha erken yıllarda geliştirilmesine ve sergilenmesine katkı sağlayacaktır (Baykoç-Dönmez, 2011). Bu amaçla alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinden biri olarak tanımlanan bu teknikte, belirlenen uyarıcı kavrama yönelik zihinde oluşan farklı düşünceler, alternatif kavramlar ve olgular ortaya çıkarılmış olur. Bu araştırma Malatya ve Kahramanmaraş illerindeki ilk ve ortaokullarda farklı branşlarda görev yapan ve örnekleme kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemine göre seçilmiş toplam 80 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. 13 farklı branştan oluşan örneklemin 32'si erkek, 48'i ise kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Verilerin analizi sonrasında kelime testinin kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenilirlik katsayısı Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen formül ile hesaplandığında 0,91 olarak hesaplanmıştır. Alan yazında nitel bir araştırmada güvenilirliğin sağlanması için araştırmacılar arasındaki uyumun en az %80 olması gerektiği belirtilmektedir (Creswell, 2013). Kelime ilişkilendirme testinin (KİT) uygulanma sürecinde öğretmenlere verilen “üstün yetenekli” kavramının zihinlerinde çağrıştırdığı kelimeleri boş bırakılan yerlere yazmaları istenmiştir. Uygulanan KİT sonucunda anahtar kelimelerden oluşan bir frekans tablosu hazırlanmıştır. Araştırma sonucuna göre, öğretmenler toplamda üstün yeteneklilerle ilgili 48 farklı kelime kullanmışlardır. Öğretmenler üstün yetenekliler için en fazla “farklı”, “yaratıcı”, “hızlı öğrenen”, “zeki”, “hiperaktif” kelimelerini; en az ise “cesur, mizah anlayışı olan, cömert, gayretli, dürüst, düzenli, örnek, doğal, doyumsuz, uzamsal düşünen, ukala ve sabırlı” kelimelerini kullanmışlardır. Elde edilen bulgular ayrıntılı şekilde sunulmuş ve bunların ışığında bazı önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekli Öğrenciler, Bilişsel Yapı, Kelime İlişkilendirme Testi.*

ID:43

Farklı Branşlarda Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Mitleri

Gülşah GÜRKAN^a, Sibel KAHRAMAN^b

^a*MEB, Kahramanmaraş, Türkiye, gulsah5gurkan88@gmail.com*

^b*Inonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, sibel.kahraman@inonu.edu.tr*

Özet

Bir toplumun gelişmesinde ve ilerlemesinde geleceğin en önemli insan gücü olan bugünün üstün yetenekli çocuklarını keşfederek ve eğiterek, potansiyellerini en üst düzeye taşımalarını sağlamak, çağdaş eğitim sisteminin en önemli sorumluluklarından birisidir (Şenol, 2011). Bu doğrultuda üstün yetenekli öğrencilerin erken tanınması, öğretmenlerin bilgilendirilmesini, bilinçlendirilmesini ve eğitim programlarının hazırlanmasını destekler. Bu şekilde eğitim programları ve öğretmen desteği ile desteklenen üstün yetenekli çocukların uygun eğitimleri, ilerleyen yıllarda beceri ve yeteneklerin daha erken yıllarda geliştirilmesine ve sergilenmesine katkı sağlayacaktır (Baykoç-Dönmez, 2011). Üstün yetenekliliğin evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı yoktur (Davis, Rimm ve Siegle, 2011). Pek çok araştırmacı ve eğitimci üstün yetenekliliğin yüksek zihinsel yetenekten çok daha fazlası olduğuna inanmaktadırlar ve onun aynı zamanda yaratıcılık, motivasyon, hafıza, zihinsel beceri, sosyal uyum ve estetik duyarlılığı da içerdiğini düşünmektedirler. Üstün yetenekli çocuklar, potansiyel olarak akranlarından öğrenme hızı, öğrenme derinliği ve sahip oldukları ilgiler bakımından farklılık gösterirler. Bu sebeple de bu çocuklara iyi bir eğitim verebilmek için hangi kademe olursa olsun öğretmenlerin öncelikle bu çocuklara ilişkin temel bilgilere sahip olması gerekmektedir (Dağlıoğlu, 2010). Bu çocukların eğitimlerinde görev alacak eğitimcilerin, öğretme öğrenme sürecinde, bu çocukların ihtiyaçlarına ve özelliklerine göre düzenlemeler yapması ve uyguladıkları sürecin etkili ve verimli olmasına özen göstermeleri gerekmektedir (Şenol, 2011).

Üstün yetenekli öğrenciler ve onların öğrenme ihtiyaçları hakkındaki yanlış düşünceler “mit” olarak adlandırılmakta ve bu mitler öğrenciler için öğrenmenin önündeki engelleri oluşturmaktadır. Bu araştırma öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili mitlerini ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel olarak yürütülen bu araştırma Malatya ve Kahramanmaraş illerindeki ilk ve ortaokullarda farklı branşlarda görev yapan ve örnekleme kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemine göre seçilmiş toplam 80 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. 13 farklı branştan oluşan örneklemin 32’si erkek, 48’i ise kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Çalışmada üstün yetenekli öğrencilerle ilgili literatürden oluşturulan mitler 22 maddeden oluşan yarı yapılandırılmış bir ölçek formu şeklinde

öğretmenlere sorulmuştur. Verilerin toplanmasında tarafımızca geliştirilen görüşme formu kullanılmış ve katılımcılar bu formda sorulan açık uçlu soruları yazılı olarak cevaplamak suretiyle görüşlerini belirtmişleridir. Bu araştırmada da katılımcıların incelenen temalara katılma dereceleri yüzdelerle ifade edilmiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda öğretmenlere yönlendirilen sorularda öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili en çok kararsız kaldığı maddeler: “Üstün yetenekli öğrenciler benzer özellik taşır.”, “Üstün yetenekli öğrencilerin hepsi yüksek IQ skoruna sahiptir.”, “Üstün yetenekli öğrenciler, yaşlılarından daha olgundur.”, “Üstün yetenekli öğrenciler kendi başının çaresine bakar.”, “Otistik bir çocuk üstün yetenekli olamaz.”, “Üstün yetenekli çocuklar her zaman erken yürür erken konuşur.”, “Üstün yeteneklilerin ortak bir tanımı vardır.”, “Üstün yetenekli öğrenciler okulda mutlu, popüler ve uyumludur.”, “Sınıf yükseltme seçenekleri üstün yetenekli öğrenciler için sosyal açıdan zararlıdır.” ve “Üstün yetenekli öğrenciler bir rol model olarak sınıftaki herkesin daha zeki olmasına yardımcı olur.” şeklindedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda sorulara verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili çeşitli mitlere sahip oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekli Öğrenciler, Yarı Yapılandırılmış Görüşme, Öğretmen Mitleri*

ID:44

Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Görüşleri

Gülşah GÜRKAN^a, Sibel KAHRAMAN^b^aMEB, Kahramanmaraş, Türkiye, gulsah5gurkan88@gmail.com^bInonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, sibel.kahraman@inonu.edu.tr

Özet

Bu araştırma öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel olarak yürütülen araştırma, Kahramanmaraş'ta bir ortaokulda farklı branşlarda görev yapan 30 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmada veriler yarı-yapılandırılmış görüşme formlarıyla toplanmıştır. Öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla beş açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu sorular: “Üstün yetenekli öğrencilerin ayrı okullarda eğitim görmesi konusundaki bakış açınız nedir?”, “Sınıfta tüm öğrenci seviyelerine farklılaşmakta ne tür zorluklar yaşıyorsunuz?”, “Sınıfınızda bulunan üstün yetenekli öğrenciler için nasıl bir yol izliyorsunuz?”, “Üstün yetenekli öğrenciler için okulların ne tür düzenlemeler yapması gerekmektedir?”, “Üstün yetenekli öğrenciler için öğretmen eğitimi nasıl olmalıdır?”. Öğretmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar incelenerek üstün yeteneklilerle ilgili görüşleri açığa çıkarılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin çoğu üstün yetenekli öğrencilerin ayrı okullarda eğitim görmeleri konusunda olumlu bakış açısına sahipken öğretmenlerin çok az bir kısmı sınıfta doğal öğrenme ortamının oluşturulup karma seviye sınıflarında eğitimin daha verimli olacağını savunmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin bulunduğu sınıf ortamında, zaman yetersizliğinden ve kalabalık sınıf ortamlarından dolayı öğrenci seviyelerine farklılaşmakta zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir ve öğretmenler üstün yetenekli öğrencilerle ilgili belirli periyodlarla hizmet içi eğitimler alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Buradan hareketle tüm branşlardaki eğitim programlarına üstün yetenekli öğrencilerle ilgili dersler eklenmesiyle hizmet içi eğitimler düzenlenerek öğretmenlerin görüşlerine başvurulmasının bu konuda önemli katkılar sağlayacağı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üstün Yetenekli Öğrenciler, Yarı Yapılandırılmış Görüşme, Öğretmen Görüşleri.

ID: 45

Çankırı Bilim Şenliği-Bilim Hayatımızda

Nazlı BARIŞ^a, Taner KILIÇ^b, İlkem KARAKÜLAH^c, Ahmet Tuğrul DEĞİRMENCİ^d

^a *Ahmet Mecbur Efendi Bilim ve Sanat Merkezi, Çankırı, Türkiye,
nazli.baris.hacettepe@gmail.com*

^b *Ahmet Mecbur Efendi Bilim ve Sanat Merkezi, Çankırı, Türkiye, atd1905@hotmail.com*

^c *Ahmet Mecbur Efendi Bilim ve Sanat Merkezi, Çankırı, Türkiye,
ilkem_ali_karakulah@hotmail.com*

^d *Ahmet Mecbur Efendi Bilim ve Sanat Merkezi, Çankırı, Türkiye, atd1905@hotmail.com*

Özet

Ahmet Mecbur Efendi Bilim ve Sanat Merkezi yürütücülüğünde, Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Çankırı Belediyesi ve Karatekin Üniversitesi işbirliği ile 2-3-4 Haziran 2016 ve 4-5-6 Ekim 2018 tarihlerinde gerçekleştirilen “Çankırı Bilim Şenliği: Bilim Hayatımızda” projesi, TÜBİTAK 4007 Bilim Şenlikleri Destekleme Programı tarafından desteklenen, bilim ve toplum arasındaki bağı kuvvetlendirmeyi hedefleyen bir projedir. Bu proje Çankırı ve çevre illerde bilimsel çalışma yönteminin toplum tarafından yeteri kadar ilgi görmediği tespit edilerek yapılmaya karar verilmiştir. Çankırı bilimsel faaliyetlerin çok kısıtlı olarak yürütüldüğü bir ildir, Ahmet Mecbur Efendi Bilim ve Sanat Merkezi yürütücülüğünde gerçekleşen 4007 Bilim Şenliği’nden sonra ilimizde böyle bir etkinlik tekrar gerçekleştirilmemiştir. 2016 yılında bilimin hayatımızdaki yerini ortaya koymak amacıyla başlayan projemize, 2018 yılında bilim iletişimini sağlamak için devam etme gereği duyulmuştur. Projemizde toplumun her kesimine hitap eden etkinlikler mevcut olup, Çankırı’da bilimin sesini duyurmak için gerçekleştirilecek en önemli etkinlik olmuştur. Bu proje ile Çankırı’dan ve çevre illerden gelen katılımcılarımızda bilim kültürü oluşturmak, küçük yaştaki çocuklarımızı bilimle tanıştırmak, okul çağındaki çocuklara bilim sevgisini aşılama, okul dışı bireylerde bilimsel çalışmalara katkı sağlayabilecek farkındalık oluşturmak diğer hedeflerdir. Bu hedeflerimizi gerçekleştirebilmek için atölyeler, konferanslar, yarışmalar, gösteriler, laboratuvar çalışmaları, gökyüzü gözlem çalışmaları, bilim söyleşileri, poster sunumları, seminerler gibi pek çok etkileşimli uygulama gerçekleştirilmiştir. Projemize Türkiye’nin İstanbul, Ankara, İzmir, Isparta gibi pek çok yerinde üniversitelerde görev alan bilim insanları, kendi alanında önemli çalışmalara imza atmış öğretmenler, bilim merkezleri, eğitim ve çocuk kulüpleri destek vermiştir. Daha önceki şenliğimizde de uyguladığımız “Bilim Benim İşim” isimli stantlarımız sayesinde toplumun her kesiminden bilimsel çalışmalar yürüten bireyler çalışmalarını toplum ile buluşturma fırsatı yakalamıştır. Bu stantlar projemize farklılık katan en önemli etkinliklerden biridir. Buna ek olarak Astronomi alanında uzman

bilim insanlarının düzenleyeceği uygulamalı gökyüzü gözlem etkinliği sayesinde toplumun her kesiminden bireyler, çok merak edilen gökyüzü ile ilgili derinlemesine bilgiler edinme fırsatını yakalamıştır. Projemizde Robotlar Yarışıyor, Gelecek için İnovasyon, Sanatını Konuştur kategorilerinde yapılacak olan “Fikirle Gel” proje yarışmamız sayesinde yarışmacılarımız bilimsel bilgiyi kullanacak, proje hazırlama basamaklarını izleyerek çevrelerindeki güncel problemlere çözüm oluşturabilecektir. Bu yarışmalar bilim şenliğinden sonra gerçekleştirilme kararı alınmıştır. Böylelikle özel yetenekli öğrencilerin hazırlanması ve yarışmanın amacına ulaşması sağlanacaktır. Bilim ve Sanat Merkezi tarafından yürütülen bu projede özel yetenekli özel yetenekli öğrencilerimiz aktif olarak görev almıştır. Özel yetenekli öğrencilerimizin sosyal uyum konusunda yaşadığı sıkıntıların giderilmesi, sorumluluk bilinci kazanabilmeleri, akranlarından hayata dair yeni bilgiler edinebilmeleri, bilimsel çalışma basamaklarını ve problem çözme becerilerini aktif olarak kullanabilmeleri, merak ettikleri ve ilgi duydukları alanlar ile ilgili alan uzmanlarından bilgiler almaları ve deneyimler yaşamaları için proje kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerde görevler verilmiştir. Atölyelerde, yarışmalarda, gökyüzü gözleminde, konferanslarda ve bilim söyleşilerinde organizasyon konusunda aktif görevler alan özel yetenekli öğrenciler pek çok kazanım elde etmiştir. Bunların başında aidiyet duygusu ve takım çalışması gelmektedir. Özel yetenekli öğrencilerimiz şenlik alanında karşılaştıkları problemleri problem çözme becerilerini kullanarak çözümlenmiştir. Takım çalışmasının bilim şenliği gibi büyük organizasyonlarda ne kadar önemli olduğunu deneyimlemişlerdir. Toplumun her kesimine hitap eden projemizde Bilim ve Sanat Merkezi özel yetenekli öğrencilerimiz bahsedilen görev ve sorumluluklar ile en çok kazanım elde eden hedef kitle olmuştur(Proje hedef kitlesi toplumun her kesiminden bireylerdir). STEM eğitimi kapsamında çalışmalar yürüten alan uzmanları ile tanışma fırsatı yakalamış, meslek seçiminde örnek alabileceği akademisyenleri dinleme şansına erişmişlerdir. Bilim söyleşileri ile katılımcılarda ve özel yetenekli öğrencilerimizde; “Gelecekte bilim ve teknolojiye yaşanması muhtemel gelişmeler”, “Toplum olarak bilimsel dünyada neredeyiz ve nerede olmalıyız?”, “Bilim insanı olmak” konularında farkındalık oluşturulmuştur. Özel yetenekli öğrencilerimiz, okulda öğrenilen bilgilerin kullanıldığı; merak uyandırıcı, düşündürücü, öğretici etkinliklerle; bilime bakış açısı, katılımcıların doğayı anlamalarını sağlama, teknolojiyi doğru kullanma gibi konularda bilgilendirilmiştir. özel yetenekli öğrencilerimiz bilim severlerin çalışmalarını sergilemelerinde yardımcı olarak(Bilim Benim İşim Standları) bilimsel çalışmaların teşvik ve takdir edilmesine katkı sağlamıştır. Kısaca bu çalışmada tespit edilen pek çok probleme çözüm üretilmiştir. Özel yetenekli öğrencilerle ilgili problemler: sosyal uyum, problem çözme becerisi, akranlarla iletişim, sorumluluk bilinci, bilimsel yöntem bilgisi olarak sıralanabilir. Bu problemleri çözmek için proje tabanlı öğretim tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubu Ahmet Mecbur Efendi Bilim ve Sanat Merkezi’nde kayıtlı olan 100 özel yetenekli öğrencidir. Veri toplama aracı olarak görüşme formu ve gözlem formları kullanılacaktır. Verilerin analizinde nitel analiz yöntemleri kullanılacaktır. Proje sürecinde elde edilen bulgular da öğrencilerin büyük çoğunluğu okuldaki derslerini aksatmamak için projeye katılmadığı görülmüştür. Bir

kısmı sorumluluk bilinci geliştirmek istemediği için projeye dâhil olmamıştır. Bu çalışma sonunda toplumun büyük bir kısmına bilim sevgisi aşılanmıştır. Ayrıca özel yetenekli öğrencilere sosyal uyum, problem çözme becerisi, akranlarla iletişim, sorumluluk bilinci, bilimsel yöntem bilgisi kazandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Bilim Şenliği, STEM, Robotik, Kodlama, Özel Yetenekli Öğrenci, BİLSEM*

ID: 46

Okul Çapında Zenginleştirme Sürecinde Karşılaşılan Problemler Üzerine Bir Eylem Araştırması

M. Serhan KAL^a, Nilgün DEMİRKAYA^b

^a *Özel Bilfen Üsküdar Fen Lisesi, İstanbul, Türkiye, serhankal@gmail.com*

^b *Özel Bilfen Üsküdar Fen Lisesi, İstanbul, Türkiye, nilgundemirkaya@hotmail.com*

Özet

Bu araştırmanın amacı “Okul Çapında Zenginleştirme” modelini hayata geçirecek olan öğretmen ve yöneticilerin ön yargılı ve çekimser oldukları noktaları ve yaşadıkları sıkıntıları kendi perspektiflerinden incelemek, anlamlandırmak ve yorumlayarak çözümler üretmektir. Eylem araştırması; bir grup insanın bir problemi tanımlaması, çözmek için bir şeyler yapması, çabalarının sonuçlarını görmesi, eğer sonuçtan tatmin olmazlarsa yeniden denemesi kısaca, yaparak ve yaşayarak öğrenmesidir (O'Brien, 2003). Bu nedenden dolayı nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması seçilmiştir. Araştırmada öğretmen ve yöneticilerin ihtiyaç duyulan yeni okul kültürü, zenginleştirme metotları geliştirme, uygulama, materyaller üretmeye karşı tutumları, yaşanan güçlükler, sürece ilişkin sorunlar ortaya konmuş ve anlaşılmaya çalışılmış, sorunların çözümüne yönelik veriler toplanıp analiz edilerek bunlara çözümler üretilmiştir. Daha sonra çözümler uygulamaya sokularak bunların sonuçları gözlenmiştir. Eylem araştırması süreçlerinde; veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler, doğrudan gözlem, odak grup görüşmeleri, ürün ve dokümanlar kullanılarak betimsel analiz yapılmıştır. Araştırma sürecinde bir adet genel bilgilendirme semineri, toplam 12 saat görüşme yapılarak 140 adet ürün ve doküman incelenmiştir. Bu çalışma, zincir bir özel okulun liselerinde yapılmıştır. Okulun yöneticileri; üstün yetenekli eğitimi ile ilgili bilgi ve birikimi artırmak amacıyla, bu araştırmanın yazarları olan kurum öğretmenlerini Connecticut Üniversitesinin düzenlediği üstün yetenekli eğitimi konferansına (Confratute) katılmak üzere görevlendirmiştir. Araştırmacılar bu konferans öncesinde üstün yetenekli eğitim ile ilgili araştırmalar yapmış ve konferansa katılarak dönüştürme okul yöneticileri ile birlikte “Okul Çapında Zenginleştirme Model’ini uygulamaya karar vererek bir eylem planı hazırlamışlardır. Renzulli ve Reis (2000) geliştirmiş oldukları okul geneli zenginleştirme modelinde zenginleştirmeyi; genç bireylerin; farklı konu, ilgi ve çalışma alanlarıyla karşılaştırılması ve ayrıca ileri seviye içerikler, süreç eğitim becerileri ve yöntemsel eğitimleri kendi seçtikleri ilgi alanlarına uygulamaları adına eğitilmesi, yaratıcı ürünler ortaya koymaları için özendirme amacıyla tasarlanmış öğrenme aktiviteleri olarak tanımlamışlardır. Eylem planının uygulanması sürecinde birçok problemler ile karşılaşmış ve bu problemlere çözümler aranmıştır. Bu çalışmanın önemi yukarıda bahsi geçen deneyimlerin zenginleştirme

yapmayı planlayan diğer okullara veya bu konuda çalışan araştırmacılara fikir vermesidir. Ayrıca araştırma kurum öğretmenleri tarafından yapıldığından süreç ayrıntıları ile gözlemlenmiş ve öğretmenlerin süreç ile ilgili fikir ve düşüncelerini mesai arkadaşları ile samimi olarak paylaşabilme şansı tanımıştır. Çalışma sırasında öğretmenlerden; bu modeli uygularken müfredatın yetişmeyeceği, öğrencilerin böyle bir değişime hazırlıklı olmadığı ve bu nedenle sınıf yönetimi ile ilgili sıkıntılar yaşanabileceği, 11 ve 12. sınıflarda uygulanması sonucunda üniversite sınavına hazırlık sürecine sekte vuracağı, bugüne kadar sadece öğretim materyali olarak ders notları laboratuvar raporları ve sorular hazırladıkları, bu şekilde etkinlikler hazırlamaya ve uygulamaya alışkın olmadıkları gibi geri dönüşler alınmıştır. Bu tespitlerin ardından bu problemlerin çözümleri için yine öğretmenlerle ve yöneticiler ile görüşmeler yapıp farklı çözümler üretilmiş, bu çözümler denenmiş ve alınan önlemlerin işe yaradığı gözlemlenmiştir. Okul yönetimi ve öğretmenlerin ortak çalışması sonunda çok önemli problemlere yine öğretmenler tarafından çözüm üretilebildiği,; paydaşların yapılacak değişikliğin gerçekten işe yarayarak öğrencilerini daha iyi bir noktaya getireceğine inandıklarında işe dört elle sarılarak problemleri çözdükleri görülmüştür. Ayrıca bazı öğretmenlerin ilgi alanları ve mizacı gereği farklı ve özgün ders materyalleri üretmesinin çok daha kolay olduğu, bu nedenle de bu yeteneklere sahip öğretmenlerin ders saatlerinin daha az tutularak okullar içinde arge birimleri kurulmasının problemlerin çözülmesi ve ilerlemesi için öneminin farkına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekli Eğitimi, Okul Çapında Zenginleştirme Modeli, Zenginleştirmede Öğretmen Tutumu*

Kaynakça

- O'Brien, R. (2003). An Overview of the Methodological Approach of Action Research. (Online). <http://www.web.ca/~robrien/papers/arfinal.html>
- Renzulli, J. S. & Reis, S. M. (2000). The schoolwide enrichment model. In Heller, K. A., Mönks, F. J., Subotnik, R., & Sternberg, R. J. (Eds.). *International Handbook of Giftedness and Talent* (pp.367-382). The Netherlands: Elsevier.

ID: 47

Türkiye’de Öğrenme Güçlüğüne Sahip Üstün Zekâlı Bireylerin Durumuna İlişkin Betimsel Bir Çalışma

Engin AKCA^a, Zehra Uçak AZBOY^b, Aysel FİDAN^c, Mehir Bayın BALCIKOCA^d,
Rümeysa DAŞ^e

^a*İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Diyarbakır, Türkiye, enginefeakca@hotmail.com*

^b*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, zehraucak5152@gmail.com*

^c*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, kadriye.aysel.fidan@gmail.com*

^d*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, mehribayin26@gmail.com*

^e*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, rumeysadas01@gmail.com*

Özet

2e (Twice Exceptional) kavramı dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, otizm spektrum bozukluğu, davranış bozukluğu, öğrenme güçlüğü vb ikinci bir yetersizlik alanına sahip üstün zekalı bireyleri tanımlamak için kullanılır. Genellikle engel alanları kendi içinde sınıflandırılır ve bireylerin bu engel gruplarından birine sahip olduğu varsayılır. Her ne kadar bireylerin birden fazla yetersizlik alanına sahip olmayacağına dair yaygın bir görüş olsa da karşılaşılan vakalar ve yapılan araştırmalar sayesinde bu kanı giderek önemini kaybetmektedir. Özellikle üstün zekalı bireylerin öğrenme güçlüğüne de sahip olamayacağı değişmeye başlayan ön kabullerden biridir. Üstün zeka ile öğrenme güçlüğüne sahip bireylerde aynı anda görülebileceğine dair yapılan araştırmalar ve karşılaşılan vakalar neticesinde yaklaşık 30 yıldır üstün zekalı bireylerin çeşitli öğrenme alanlarında sorun yaşayabileceklerine ilişkin görüş yaygınlaşmaktadır. Bu araştırmaların neticesinde üstün zekalı ve öğrenme güçlüğü yaşayan bireyleri tanımlamak için ‘üstün zihinsel yeteneklere sahip bireylerdeki beklenen performans düzeyi ile bu bireylerin sahip olduğu performans düzeyi arasındaki fark’a bakılmaktadır. Dünya genelinde öğrenme güçlüğü yaşayan üstün zekalı bireylerin tanılamalarına ilişkin batarya geliştirme ve uygun eğitim programı hazırlama çalışmaları devam etmektedir. Bu bireylerin eğitim, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarına ilişkin artan bilgi birikimi mevcuttur. Ülkemize baktığımızda ise üstün zekalı bireylerin öğrenme güçlüğüne sahip olabileceklerine dair bilgi ve bu bilgiye ilişkin araştırma ve uygulama çalışmalarının oldukça az sayıda olduğu görülecektir. Örneğin YÖK’ün tez arşivinde üstün zekalı bireyler ile ilgili 2000 yılından beridir yazılmış 244 yüksek lisans ve doktora tezi bulunurken bu sayı öğrenme güçlüğünde 74 olarak karşımıza çıkmaktadır. Üstün zekalı ve öğrenme güçlüğü yaşayan bireylerin tanılamasına ilişkin çalışmalara son yıllarda ağırlık verilmektedir. Bunun yanında üstün zekalı bireylerin eğitimi için Bilim ve Sanat Merkezleri ile okul kademeleri için Zenginleştirilmiş Eğitim

Programı uygulanırken öğrenme güçlüğü yaşayan bireyler için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları uygulanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de iki kere farklı yani üstün zekalı ve öğrenme güçlüğü yaşayan bireyler ile ilgili yapılan çalışmaları betimsel olarak sunmaktır. Ayrıca bu konuda yapılması gerekenler ve özellikle bu bireylerin tanınmasına ve onlara yönelik eğitim programlarının hazırlanmasında göz önüne alınabilecek önemli noktalara vurgu yapmaktır. Araştırma kapsamında YÖK’ün tez arşivi ve Türkiye’de yazılan 2000 sonrası makaleler taranmıştır. Yukarıda da belirtildiği gibi iki kere farklı bireyler ile ilgili herhangi bir yüksek lisans veya doktora tezi yazılmamıştır. İki kere farklı bireylerin tanınması ve onların ihtiyaçlarına uygun eğitim programlarına tabi olmaları için öncelikle konuya ilişkin alan yazın çalışması olabilecek nitelikte araştırmalar yapılmalıdır. Bundan dolayı yapılan bu çalışma iki kere farklı bireylere ilişkin yapılan öncü çalışmalar arasında sayılabilir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün zekalı bireyler, öğrenme güçlüğü, iki kere farklı, betimsel çalışma*

ID: 47**A Descriptive Study Regarding Conditions of Gifted Individuals Who Have Learning Disabilities in Turkey**

Engin AKCA^a, Zehra Uçak AZBOY^b, Aysel FİDAN^c, Mehir Bayın BALCIKOCA^d,
Rümeysa DAŞ^e

^a*İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Diyarbakır, Türkiye, enginefeakca@hotmail.com*

^b*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, zehraucak5152@gmail.com*

^c*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, kadriye.aysel.fidan@gmail.com*

^d*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, mehribayin26@gmail.com*

^e*Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Diyarbakır, Türkiye, rumeysadas01@gmail.com*

Abstract

Twice Exceptional is a term used to describe gifted people with ADHD, otizm spectrum, learning disabilities, emotional-behavioral disorders etc. Disadvantageous conditions usually classify within themselves and there is a common understanding that individuals could not be in disadvantaged position twice. Even if such understanding is widely accepted, based on researches and cases that educators or specialites were encountered, there is a change in the way of thinking about disadvantages. One major shift in mind occurs in area of giftedness. This is because it was believed that gifted individuals could not have problems in academic area or learning. For three decades studies focused on different needs of gifted individuals and researchers began to find out that some of gifted individuals have learning disabilities. Having above average intelligence and learning difficulties at the same time can be characterized as difference between actual and expected performances of individuals with high intelligence. How to identify gifted individuals with learning disabilities and how to develop educational programs according to their needs are questions that researchers, educators and specialists work on. For this reason, there is a growing amount of literature and knowledge about those individuals educational, psychological and social needs. As far as Turkey is concerned, amount of knowledge and applications about gifted individuals with learning disabilities is quiet low. For example, in the thesis archives of The Council of Higher Education (YÖK), there are 244 master and doctorate theses written about gifted individuals since 2000, and this number is 74 when "learning disabilities" come into question. Studies on diagnosis of individuals with giftedness and learning disabilities have been emphasized in recent years. In addition to this, while Enriched Training Programs are implemented in Science and Art Centers and school levels for the education of gifted individuals, Individualized Education Programs are applied for individuals with learning difficulties. The aim of this study is to present as descriptive studies in Turkey about twice exceptional individuals that are gifted and have learning

difficulties. And also, the aim of this study is to emphasize what to do about this regard and especially important points that can be taken into consideration in diagnosis of these individuals and in preparation of training programs for them. Within the scope of the research, the thesis archives of The Council of Higher Education (YÖK) and domestic articles written after 2000 were scanned. As mentioned above, no master's thesis or doctoral dissertations have been written about twice exceptional individuals. In order to diagnose twice exceptional individuals and develop educational programs according to their needs can only be achieved by pioneering literature researches and studies based on them. For this reason, we believe this literature review is quiet important to highlight gifted individuals with learning disabilities.

Keywords: *Gifted Students, Learning Disability, Twice Exceptional*

ID: 48

Fen Öğretiminde Bütüncül Yaklaşımla Program Farklılaştırma

Melek Nur ERDOĞAN^a

^aMEB, Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara, mnerdogan@gmail.com

Özet

Son yıllarda bilim eğitiminde, “Herkes İçin Bilim” paradigmasına doğru bir kayma olmuştur (American Association for the Advancement of Science (AAAS) 1993; Bybee, 1997; Rutherford & Ahlgren, 1989; Shamos, 1995; UNESCO, 2012). Bu paradigma kayması, bilim eğitimini dar bir algıdan çıkararak fen eğitiminin, bilimsel içeriklerin ve eğitim yaklaşımının sosyal amaçlarını da içine alan daha bütüncül bir algıya doğru hareket etmesine neden olmuştur. Ancak okullardaki bilim eğitimi uygulamalarına bakıldığında, bilimsel bilginin çeşitli biçimleri arasında sınırlı bir ilişki kurulabildiği ve bilimsel uygulamaların epistemik, bilişsel ve sosyal yönlerine vurgunun az verildiği ya da hiç verilmediği ortaya konulmuştur.

Bu çalışmanın amacı, atom kavramının gelişiminin altında yatan bilgi ve uygulamalara bütüncül bir yaklaşım (Badjanova & Ilisko, 2015; Miller, 1993; Orion, 2007) sunan benzer halkası modeline (Erduran & Dagher, 2014) uygun farklılaştırılmış bir öğretimin (Tomlinson, 2009; Maker, 1982; Sak, 2016) özel yetenekli öğrencilerin atomun yapısı konusundaki anlayışlarına etkisini araştırmaktır. Bunun için çalışmada fen eğitiminde bütüncül bir yaklaşımın ilkeleri ve eylemleri temel alınarak farklılaştırılmış bir program hazırlandı. Öncelikle araştırmacı tarafından atomun yapısı konusunda müfredat materyallerinin (fen bilimleri ve kimya ders kitapları, ders notları, ders planları ve öğrencilerin kullandığı ders çalışma kitapları vb.) ayrıntılı bir incelemesi yapıldı. Geliştirilen bu program, araştırmacının kendisi tarafından kimya dersi öğretmeni olarak uygulandı. Farklılaştırılmış program iki grup etkinlikten oluşmaktadır. Birinci grup etkinlikte, öğrencilerin atom, element, bileşik, saf madde ve karışım kavramlarındaki anlayışlarını ortaya koymak için tanecik kartları (Taber, 2000) ve Venn diyagramı kullanılmıştır. İkinci grup etkinlikleri, atomun yapısının tarihsel gelişimi ile ilgili Haigh ve Ward (2000)’in çalışmasından esinlenerek araştırmacı tarafından kavramsal değişim yaklaşımını esas alan etkileşimli üç kısa tarihi hikaye ve kapalı kutu deneyi (Khalick, 2002) oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemi bilim ve sanat merkezinde destek eğitim alan Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı aşamasında olan 8. sınıf düzeyinde 10 özel yetenekli öğrenciden oluşmaktadır. Uygulama haftada 3 saat olmak üzere 6 hafta sürmüştür. Nitel veri kaynağı olarak yarı-yapılandırılmış mülakat ve yazılı dokümanlar kullanılmıştır. Nitel veriler analiz edildiğinde üstün/özel yetenekli öğrencilerin bütüncül yaklaşımla program farklılaştırma

odaklı kimya içeriği öğretimi sonunda atomun yapısı konusundaki anlayışları 3 kategoride toplanmıştır: 1) Atom, molekül, element, bileşik 2) Saf madde, karışım 3) Atom Modelleri ve bilimin doğası anlayışları. Elde edilen bulgular, özel yetenekli öğrencilerin bütüncül yaklaşımla farklılaştırılmış bir kimya dersi öğretiminin sonucunda atomun yapısı konusunda makroskobik, mikroskobik ve sembolik boyutları arasında geçiş yapabildiklerini ve modelleme yapabildiklerini göstermiştir. Ayrıca bilimin epistemik, bilişsel ve sosyal yönlerindeki bilimin doğası anlayışlarında gelişmeler olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin bütüncül yaklaşımla program farklılaştırma odaklı fen içeriği öğretiminden sonra eleştirel düşünme, sorgulama ve bilimsel düşünme becerisi gibi çeşitli becerileri geliştirdiği tespit edilmiştir. Üstün/özel yetenekli öğrencilerin atomun yapısı konusunda bu olumlu anlayışları geliştirmesinde en önemli faktörün öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak içerik, düşünme süreçleri, öğrenme ortamı ve ürünler boyutunda farklılaştırma yapılmasıdır. Bu dört boyuta göre hazırlanan etkinliklerle öğrencilerin bir bilim insanının yaşadığı zihinsel süreçleri bizzat kendilerinin yaşamaları ve bu deneyimlerini açık-düşündürücü bir yaklaşımla tartışmalarının da etkili olduğu söylenebilir. Bilim tarihini, bilim insanlarının neden ve nasıl atomun yapısı konusuna odaklandıklarını, öğrencilerin anlayabilecekleri kısa bilimsel hikayeler yoluyla verildiğinde onların atomu nasıl kavramsallaştırdıkları, modelledikleri, açıkladıkları ve ne gibi öngörülerde bulduklarını öğrencilerin anlaması sağlanabilir. Çalışma süresince tüm öğrencilerin öğretim boyunca aktif katılımının sağlandığı ve sosyal etkileşimin arttığı, işbirlikli bir öğrenme ortamının olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Fen Eğitimi, Bütüncül Yaklaşım, Program Farklılaştırma, Atomun Yapısı, Özel Yetenekliler Eğitimi*

ID: 48

Program Differentiation with a Holistic Approach in Science Education

Melek Nur ERDOĞAN^a,

^aMinistry of Education, Yasemin Karakaya Science and Art Center, Ankara, TURKEY,
mnerdogan@gmail.com

Abstract

In recent years, there has been a shift towards the “Science for All” paradigm to prepare new citizens for science in science education (American Association for the Advancement of Science (AAAS), 1990, 1993; Bybee, 1997; Rutherford and Ahlgren, 1989; Shamos, 1995; UNESCO, 2012). This paradigm shift has led science education to move from a narrow perception to a more holistic perception involving the social aims of science education, scientific content, and the educational approach. However, when we look at science education practices in schools, it is shown that it is possible to establish a limited relationship between various forms of scientific knowledge and that there is no emphasis on cognitive, epistemic and social aspects of In this context, the principles of program differentiation (Tomlinson, 2009; Maker, 1982; Sak, 2016) was considered in the implementation of the holistic approach (Badjanova and Ilisko, 2015; Miller, 1993; Orion, 2007). The differentiated program prepared by the researcher in the study consists of two groups of activities. In the first group activity, there are particle cards (Taber, 2000) for students to reveal the student's understandings of atom, element, compound, molecule, pure substance and mixture concepts and applications of Venn diagram which is one of the listing, charting and graphic organization tools. The second group of activities consist of three scientific historical narratives inspired the work of Haigh and Ward (2000) and the closed-box experiment to reveal the students' understanding of the atom models, model-theory-law and nature of science. The sample of the study is composed of 10 special gifted students (8th grade level) who attend Ankara Yasemin Karakaya Science and Art Center in Turkey connected to the Ministry of Education, whose aim is to support education of gifted students. In this study which examines the development of understanding of atomic structure of gifted students as a result of teaching a chemistry course focused on program differentiation with a holistic approach, case study was used as a qualitative research method to determine students' viewpoints in detail. Throughout the study, the recommended assessment forms for differentiated instruction were used. The findings of this research show that, after the teaching of chemistry content focused on program differentiation with holistic approach, gifted students are able to switch in microscopic, macroscopic and symbolic dimensions, the three level display of chemistry and advance in their understandings of nature of science. It has been determined that the students have developed their understandings of

atomic structure both verbally, in writing, and by modeling. It has been seen that students have developed a positive understandings of model-theory-law and nature of science. It has been found that students have developed various skills such as critical thinking, inquiry and scientific thinking skills after teaching the chemistry content focused on program differentiation through a with holistic approach. The most important factor in the development of these positive understandings about the atomic structure of the gifted students is to differentiate the content in terms of the students' thinking process, learning environment and products, by taking into consideration the individual differences of the students. It can be said that it is especially influential that the students experienced the mental processes of a scientist and their discussions on these experiences with an open-minded approach, by differentiating these results on content and thinking processes on these results. In this study, presenting the scientific historical narratives, the features of scientific atomic models, their relations and interactions with each other taking into account the possibilities at that time, together with the empirical data available, the knowledge patterns accepted at that time helped students to understand the model and to conceptualize the emergence mechanism of it It has been observed that there is a cooperative learning environment in which active participation of all students is supported throughout the education and social interaction is increased.

Keywords: *Science Education, Holistic Approach, Program Differentiation, Atomic Structure Gifted Education*

References

- Abd-El-Khalick F. (2002). Rutherford's enlarged: A content-embedded activity to teach about nature of science, *Physics Education*, 37(1).
- American Association for the Advancement of Science (AAAS). (1993). *Benchmarks for science literacy*. New York: Oxford University Press.
- Badjanova J., Ilisko, D. (2015). Holistic approach as viewed by the basic school teachers in Latvia. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 6, 132-140.
- Bybee, R. (1997). *Achieving scientific literacy*. Portsmouth, NH: Heinemann.
- Erduran, S. (2014). A holistic approach to the atom. *Educacio Quimica EduQ*, 19, pp. 39-42.
- Haigh, M., & Ward, G. (2000). From Democritus to Rutherford: Developing our understanding of atomic structure. *From a paper presented at Scicon 2000*, Palmerston North.
- Miller, J. P. (1993). *The holistic teacher*. Toronto: Canadian Cataloguing in Publication Data.
- Orion, N. (2007). A Holistic Approach for Science Education for All. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 3(2), 111-118.
- Rutherford, J., and Ahlgren, A. (1989). Science for All Americans. *American Association for the Advancement of Science*, 42(1), 254-266.
- Sak, U. (2016). EPTS Curriculum model in the education of gifted students. *Anales de psicología*, 32(3), 683-694.

- Shamos, M. H. (1995). *The myth of scientific literacy*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
- Taber, K. S. (2000) Multiple frameworks: Evidence of manifold conceptions in individual cognitive structure. *International Journal of Science Education*, 22(4), 399-417.
- Tomlinson, C. A. & Jarvis, J.M. (2009). Differentiation: Making Curriculum work for all students through responsive planning and Instruction. In J.S. Renzulli, E.J. Gubbins, K.S. McMillen, R.D. Eckert & C.A. Little (Eds.), *Systems and Models for Developing Programs for the Gifted and Talented*. (pp. 599-628). Mansfield Center CT: Creative Learning Press.
- UNESCO. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (2012). *Learning to be: a holistic and integrated approach to values education for human development: core values and the valuing process for developing innovative practices for values education toward international understanding and a culture of peace*. Bangkok: Unesco Asia and Pacific Regional Bureau for Education.

ID: 50

Özel Yetenekli Olan ve Olmayan Öğrencilerin Matematiksel Modelleme Becerilerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi

Gülnur ÖZBEK^a

^a *Antalya Bilim ve Sanat Merkezi, Antalya, Türkiye, gulnurozbek1308@gmail.com*

Özet

Özel yetenekli öğrenciler, farklı eğitsel ihtiyaçları olması sebebiyle normal öğretim programlarına ek olarak ilgi ve yeteneklerini destekleyecek programlara ve öğrenme ortamlarına gereksinim duymaktadırlar. Özel yetenekli bireylerin eğitimlerinin etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için bu bireylere sağlanacak öğrenme ortamlarının, programların üst seviyede becerilere hitap edecek şekilde yapılandırılması ve programların etkililiğini düzenli olarak, uygun yöntemlerle değerlendirilerek geliştirilmesi gerekmektedir. Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) bu bireylerin yeteneklerini bilim ve sanat alanında geliştirebilmeleri için eğitim aldıkları kurumlardır. Merkezlerde verilen eğitim beş aşamada (uyum programı, destek eğitim programı, bireysel yetenekleri fark ettirme programı, özel yetenekleri geliştirme programı, proje üretimi ve yönetimi programı) tamamlanmaktadır. İlk aşama uyum programı dönemidir. Bu dönemde öğrencilere BİLSEM fiziksel ortamıyla birlikte tanıtılır, kurum ve kurumda uygulanan eğitim modeli hakkında bilgiler verilir. İkinci aşama olan destek eğitim programı döneminde ise öğrenciyi karşılaştığı problemleri çözebilen, bilimsel araştırma yapabilen, proje üretebilmek için bilimsel araştırma yöntemlerini uygulayan bir birey haline getirmek amaçlanmaktadır. Üçüncü aşama olan bireysel yetenekleri fark ettirici programda ise öğrencinin yeteneklerini farklı alanlarda etkinlikler yaparak keşfetmesi hedeflenmektedir. Dördüncü aşama olan özel yetenekleri geliştirici programda öğrencilerin disiplinler arası ilişkiler dikkate alınarak yeteneği olan bir disiplinde ileri düzeyde bilgi, beceri ve davranış kazanmaları sağlanmaktadır. Son aşama olan proje üretimi ve yönetimi programında ise proje hazırlama ve geliştirme süreçlerine ilişkin bilgi ve deneyim kazandırmak için gerekli danışmanlık yapılmaktadır. Matematiği daha anlamlı ve gerçek hayatla ilişkili öğrenmelerini sağlaması ayrıca özgün çözümler üretmelerine yardımcı olması ve BİLSEM öğretim süreçleri ile uyumlu olması modellemenin özel yetenekli öğrencilerin matematik eğitiminde kullanılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı, özel yetenekli olan ve olmayan öğrencilerin matematiksel modelleme becerilerini çeşitli değişkenler açısından inceleyerek karşılaştırmaktır. Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma grubu 82 özel yetenekli ve 103 özel yetenekli olmayan öğrenci olmak üzere toplam 185 kişiden oluşmuştur. Araştırmaya katılan özel yetenekli öğrenciler Bilim ve Sanat Merkezinin farklı programlarından (Bireysel Yetenekleri Fark Ettirici, Özel Yetenekleri Geliştirici, Proje Üretimi

ve Yönetimi) tesadüfi seçimle gerçekleştirilmiştir. Diğer öğrenciler ise Bilim ve Sanat Merkezine devam etmeyen ortaöğretim öğrencileridir. Kişisel bilgiler formu ve matematiksel modelleme süreci becerileri anketi olmak üzere iki tane veri toplama aracı kullanılmıştır. Her bir maddenin karşısında “Hiç Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Orta Derecede Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” şeklinde beş sütun bulunmaktadır. Öğrencilerden kendilerine uygun olanları işaretlemeleri istenmiştir. Veri toplama araçları araştırmacı tarafından geliştirilmiştir ve uygulanarak veriler toplanmıştır. Veri toplama araçları öğrencilere dağıtılmadan önce, çalışmanın amacı araştırmacılar tarafından açıklanmıştır. Araştırmanın yansızlığı açısından katılımcılara hiçbir şekilde müdahale edilmemiştir. Hiç Katılmıyorum 1, Katılmıyorum 2, Orta Derecede Katılıyorum 3, Katılıyorum 4 ve Tamamen Katılıyorum 5 olarak kodlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS istatistiksel analiz programından yararlanılarak analiz edilecektir. Yapılacak analizler sonucunda özel yetenekli olan öğrencilerin matematiksel modelleme becerileri ile çeşitli değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına ilişkin sonuçlara ulaşılabacaktır. Ardından özel yetenekli olmayan öğrencilerin matematiksel modelleme becerileri ile çeşitli değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına ilişkin sonuçlara ulaşılabacaktır. Özel yetenekli olan ve olmayan öğrencilerin matematiksel modelleme becerileri ile çeşitli değişkenler arasında ilişki olup olmadığına ilişkin bulgular karşılaştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Programı, BİLSEM, Matematiksel Modelleme Becerisi, Özel Yetenekli Öğrenciler.

ID: 50

Investigation of Factors Affecting the Mathematical Modeling Skills of in Gifted and Non-Gifted Students

Gülnur ÖZBEK^a

^a *Antalya Science and Art Center, Antalya, Turkey, gulnurozbek1308@gmail.com*

Abstract

Gifted students need learning environments that support their abilities beyond normal instructional programs. In this context, the Science and Arts Center is the institution where students who are recognized as special talents continue to meet their skills development needs. In this institution, educational activities are prepared in accordance with the talents and training needs of the gifted students. It is necessary to organize education and training activities individually or in groups, to ensure the integrity of different development areas, to be student-centered, to place applications based on high-level thinking skills, and to acquire a scientific point of view. The training process is completed in five stages. The first phase is the integration program period. In this period, the physical environment of the Science and Arts Center is introduced to the students and information about the education model applied in the institution is given. The second stage is the support training program. The second stage aims to assist the student in solving the problems encountered by the student and help acquire an understanding of the scientific method in preparation to carry out scientific research and promote reasoning skills necessary to implement the scientific research methods into the projects created. In the third stage, the program of individual talents is aimed to discover the talents of the students by performing activities in different fields. The fourth stage, the special talent development program, allows students to acquire advanced knowledge, skills and attitudes in a discipline that is capable of taking into account interdisciplinary relations. The final stage is the project production and management program. In this program, necessary consultancy is given to help students gain knowledge and experience about project preparation and development processes. Students who complete the program gain scientific reasoning skills to be applied to daily problems. Mathematical modelling is important for the education of the gifted students. Purpose of this research is to observe the mathematical modeling process skills of in gifted and non gifted students from various factors. In this research survey model was used. This study as relevant to its purpose is applied on 82 gifted students who are the students of distinctive curriculums of Science and Art Schools and 103 non-gifted students. Two different types of data collection tool (Personal Information Form, Mathematical Modelling Process Skills Questionnaireis) used in this study. The data has collected with the defined data collection tools by the researcher. The aim of this study is explained to the participants before the data

collection papers are distributed to the students. While the data collection is proceeding, for the objectivity of the study, students are not interfered under no circumstances. Acquired datas are analyzed by the help of the SPSS statical analysis packaged software. The points of the students are summated and a mathematical modelling process skills point is aquired for each of the students who attented to the study. “Strongly Disagree” is coded as 1, “Disagree” is coded as 2, “Reasonably Agree” is coded as 3, “Agree” is coded as 4 and “Totally Agree” is coded as 5. To determine the effects of these managed factors, with the collected analysis are made between the mathematical process skills and the factors. As a result of the analyzes to be done, the results of whether there is a significant relation between mathematical modeling ability of gifted students and the factors will be reached. Then to be done, the results of whether there is a significant relation between mathematical modeling ability of non-gifted students and the factors will be reached. Finally to be compare, the results of whether there is a significant relation between mathematical modeling ability of in gifted and non-gifted students and the factors will be reached.

Keywords: *Curriculum, Science and Arts Center, Mathematical Modeling Skills, Gifted Students.*

ID: 51

Are Gifted Students Happier than Their Non-Gifted Peers?

Halil ASLAN^a, Gülizar IŞIK^b, Zafer ŞAŞTIM^c

^a *Elazığ Bilsem, Elazığ, Turkey, halil295@yahoo.com*

^b *Elazığ Bilsem, Elazığ, Turkey, gulizarfelsefe@gmail.com*

^c *Elazığ Bilsem, Elazığ, Turkey, zafersastim@hotmail.com*

Abstract

Research findings in the field of gifted education show that a great deal of efforts have not only devoted academic and educational needs of gifted students but also have focused on their personal relationships and psychosocial health. Historically, researchers focused on how giftedness influences psychosocial health of the gifted students. Happiness is a broad concept that includes peoples' physical and mental health and emotional well-being (Ivens, 2007). In this sense, happiness is considered to be one of the important predictors for psychosocial health. Existent literature concerning happiness among gifted students is constructed by two views. One view denoted that gifted students are happier than non-gifted students, which is stemming from their superior cognitive capacities (Baker, 1995; Jones, 2014) The other view argued that gifted students are at higher risk for developing emotional and social difficulties and might report a lower happiness than non-gifted students (Neihart, 1999). Additionally, Studies comparing the subjective and school-related happiness of gifted students and their non-gifted peers are scarce. Therefore, purpose of this study was to investigate subjective and school-related happiness of gifted and non-gifted students using quantitative measures.

Participants of this study consisted of 76 gifted students attending to science and art centers where gifted students are taught and 86 non-gifted students from Elazığ District. The ages of the participants varied between 11 to 16 with the mean age of 13. Convenient sampling method was utilized to obtain data from participants. Testing sessions were done at school during a regular school day and were conducted in groups. Grade levels of participants ranged from fifth grade to 11 grades. The Subjective Happiness Scale and School Children's happiness inventory (SCHI) were utilized to measure gifted and non-gifted students happiness. The descriptive statistics and two independent t test analysis were performed to test research questions by using SPSS 21 package. Based on findings from The Subjective Happiness Scale, subjective happiness of gifted and non-gifted was not significantly different. Unlike the expectations, result based on School Children's Happiness Inventory (SCHI) showed that there was no difference in happiness between gifted and non-gifted students. However, gender appeared significant factor for both gifted and non-gifted students, indicating that girls are significantly happier than males. In addition, this finding was not specific to gifted students but was instead

determined across the entire sample. In view of the controversy regarding happiness of gifted students and the lack of research on this subject, this study contributed to literature related to the happiness of gifted students. Findings of the present study revealed that there was no difference in happiness between gifted and non-gifted students. These findings are in line with other international studies that used equal sample size between gifted and non-gifted groups (Bergold, Wirthwein, Rost & Steinmayer, 2015; Shechtman & Silektor, 2012). It was found that girls reported greater happiness than boys. The results indicated that overall subjective happiness was rather high for both student groups. Despite some limitations of our study, we were able to show that there was no difference in happiness in a gifted sample of students as compared with non-gifted students.

Keywords: *Gifted Students, Happiness, Giftedness, Gender*

References

- Baker, J. A. (1995). Depression and suicidal ideation among academically talented adolescents. *Gifted Child Quarterly*, 39(4), 218-223.
- Bergold, S., Wirthwein, L., Rost, H. D. & Steinmayer, R. (2015). Are gifted adolescents more satisfied with their lives than their non-gifted peers?. *Frontier in Psychology*, 1623(6).
- Ivens, J. (2007). The development of a happiness measure for schoolchildren. *Educational Psychology in Practice*, 23(3), 221 – 239.
- Jones T. W. (2014). Equally cursed and blessed: do gifted and talented children experience poorer mental health and psychological well-being?. *Educ. Child Psychol.*, 30, 44–66.
- Neihart M. (1999). The impact of giftedness on psychological well-being: what does the empirical literature say?. *Roeper Rev.*, 22, 10–17.
- Shechtman, Z., & Silektor, A. (2012). Social competencies and difficulties of gifted children compared to nongifted peers. *Roeper Review: A Journal on Gifted Education*, 34(1), 63-72. Doi: <http://dx.doi.org/10.1080/02783193.2012.627555>

ID:52

Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilimsel Çalışma Sürecine İlişkin Düşünceleri

Seval TOPCU^a, Tuana KAÇAR^b

^a*Elazığ Bilim ve Sanat Merkezi, Elazığ, Türkiye, bermazli23@gmail.com*

^b*Elazığ Bilim ve Sanat Merkezi, Elazığ, Türkiye, tuanaakacar@gmail.com*

Özet

Tarihi süreçte toplumların ve devletlerin dikkatin çeken özel yetenekli bireyler günümüzde de ülke ve toplum menfaati için (Gökdemir, 2017) yararlanılan nitelikli ve eğitilmiş insan gücünü oluşturmaktadır (Uzun, 2004). Bu nitelikli insan kaynağının önemli bir bölümünü oluşturan özel yeteneklilerin topluma sağlayacağı katkılar da farklılaştırılmış eğitim programı ve hizmet alımlarıyla mümkün olmaktadır (Levent, F. 2011). Olağanüstü yetenekli ve yüksek performansa sahip öğrencilerin yetenek ve performanslarını sergileyip becerilerini kullanabilmeleri, gerekli imkân ve ortamın sunulmasına bağlıdır (Levent, F. 2011) Özel yetenekli ve üstün potansiyelli çocukların bilimsel çalışmaların yer aldığı akademik platformlardan biri olan sempozyum ve kongrelere katılım sağlayarak bildiri sunmalarının yetenek ve becerilerinin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın problem cümlesi “erken yaşta bilimsel araştırma yaparak sempozyum ve kongrelerde bildiri sunmanın özel yetenekli öğrencilerin üzerinde bir etki oluşturmada mıdır ” olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada, özel yetenekli öğrencilerin bilimsel araştırma yaparak sempozyum ve kongrelere katılımlarıyla bu sürece ilişkin duygu ve düşüncelerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma nitel bir çalışma olup araştırmanın deseni ise olgu bilim şeklinde düzenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Elazığ Bilim ve Sanat Merkezine devam eden lise öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise bu evrenden “amaçlı örneklem” yöntemiyle gönüllülük esasına göre belirlenmiş olan 11 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Örnekleme seçilen öğrenciler, bilimsel araştırma sürecine katılarak çeşitli sempozyum-kongrelerde bildiri sundukları ayrıca araştırma süreciyle alakalı ulaşılması ve bilgilerin toplanması kolay olduğu için seçilmişlerdir. Çalışmaya 5 kız, 6 erkek olmak üzere toplam 11 öğrenci katılmıştır. 11 lise öğrencisinden 2 tanesi lise 9. Sınıf, 2 tanesi lise 10. sınıf ve 7 tanesi de lise 12. sınıf öğrencisidir. Araştırmada, özel yetenekli öğrencilerin bilimsel çalışma ile sempozyum ve kongre süreci hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmak amacıyla 10 sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formları öğrencilere internet ortamında ulaştırılmış ve soruları cevaplamaları istenmiştir. Soruların öğrencilere internet ortamında ulaştırılmasının nedeni herhangi bir etki altında kalmadan istedikleri zaman diliminde cevap vermelerini sağlamaktır. Araştırma verileri bu formlardan elde edilmiş, verilerin analizinde nitel çalışmalarda kullanılan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik

analizinde benzer veriler belirli temalar çerçevesinde gruplandırılmakta ve bu temalar okuyucuların anlayabileceği şekilde organize edilip yorumlanmaktadır. Görüşme formlarından elde edilen araştırma bulgularına göre özel yetenekli öğrenciler, bilimsel araştırma basamaklarını erken yaşta deneyimlemenin kendileri için cesaret verici olduğunu belirtiyorlar. Sempozyum ve kongrelerde topluluk karşısında sunum yapmanın özgüvenlerini geliştirdiğini ifade eden katılımcılar bunun iletişim becerilerini geliştirdiğini ve sosyal ilişkilerine olumlu katkı sağladığını belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrenciler, bilimsel araştırma sürecinde en çok proje yazma ve veri analizi sürecinde zorlandıklarını, literatür taraması, veri toplama ve verileri yorumlama basamaklarının ise en çok hoşlandıkları bölüm olduğunu belirtmişlerdir. Bilimsel araştırma sürecinin akademik başarılarına etkisi konusunda olumlu bakış açısına sahip olduğu görülen katılımcılar, bu deneyimin üniversite yaşamlarına katkısının olacağını düşünmektedirler. Özel yetenekli öğrencilerin, bilimsel araştırma yaparak sempozyum ve kongrelere katılmanın kendilerine olumlu katkı sağladığını düşündükleri söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Özel Yetenekli Öğrenci, Bilimsel Araştırma, Eğitim, Sempozyum*

ID:52

Thought of Special Talented Students about the Scientific Working Process

Seval TOPCU^a, Tuana KAÇAR^b

^a*Science and Art Center of Elazığ, Elazığ, Turkey, bermazli23@gmail.com*

^b*Science and Art Center of Elazığ, Elazığ, Turkey, tuanaakacar@gmail.com*

Abstract

Specially talented individuals attracting attention of societies and states in the historical process constitute qualified and educated manpower which is used for the benefit of the country and the society. The contribution of the special talents who make up a significant part of this qualified human resources to the society is also possible through differentiated training programs and services. The ability of talented and high performance students to demonstrate their skills and performances and to use their skills depends on the provision of the necessary opportunities and environment. It is thought that children with special talents and high potential will contribute to the development of the skills and skills of presenting papers by participating in symposiums and congresses which are one of the academic platforms that include scientific studies. The problem statement of the study was determined as bilimsel making an impact on the special talented students by presenting scientific research at symposium and congress at an early age Araştırır. In this research, it has been tried to reach the emotions and thoughts of special talented students about this process with scientific research and participation in symposiums and congresses. The research is a qualitative study and the design of the research is organized as case science. The study group of the research consists of high school students attending Elazığ Science and Art Center in the academic year of 2018-2019. The sample of the study consisted of 11 high school students who were determined on a voluntary basis using göre purposed sampling Çalış method. The selected students were selected because they participated in the scientific research process and presented papers at various symposium-congresses and also it was easy to reach the research process and gather information. A total of 11 students, 5 girls and 6 boys, participated in the study. 2 out of 11 high school students are high school 9th grade, 2 are high school 10th grade and 7 are high school 12th. In this study, a structured interview form consisting of 10 questions was used to reveal the thoughts of the special talented students about the scientific study and the symposium and congress process. Interview forms were delivered to students on the internet and they were asked to answer the questions. The reason is that the questions are delivered to the students on the internet in order to respond to the time period they want without any influence. The research data were obtained from these forms and the data analysis method used in the qualitative studies was used in the analysis of the data. In the content analysis, similar data are grouped within the framework of specific

themes and these themes are organized and interpreted in a way that readers can understand. According to the research findings obtained from the interview forms, special gifted students state that it is encouraging to experience the steps of scientific research at an early age. The participants who expressed their confidence in making presentations in the symposiums and congresses stated that they developed their communication skills and made a positive contribution to their social relations. Specially talented students stated that they were most in the process of writing and data analysis in the scientific research process, literature review, data collection and data interpretation steps were the most liked. Participants who have a positive viewpoint on the effect of scientific research process on their academic achievements think that this experience will contribute to university life. It can be said that special talented students think that participating in symposiums and congresses by doing scientific research contributes positively to them.

Keywords: *Special Talented Student, Scientific Research, Education, Symposium*

References

- Gökdemir, S. (2017). *Ülkemizde özel yetenekli öğrencilerin tanılama sürecinin öğretmen veli ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Uzun, M. (2004). *Üstün Yetenekli Çocuklar El Kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Levent, F. (2011). *Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik görüş ve politikaların incelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

ID:53

Özel Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi: Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi Örneği

Musa POLAT^a, Rıdvan ŞİRİN^b, Ayşe BAYRAM^c, Sevil AKATAY^d, Mustafa ÇELİK^e

^a*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, msplt16@hotmail.com*

^b*Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, Türkiye, ridvansirin@gantep.edu.tr*

^c*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, aysebayram2182@gmail.com*

^d*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, sevilakatay@gmail.com*

^e*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, mhcelik_02@hotmail.com*

Özet

Yaşadığımız çağda toplumların gelişmişlik düzeyini ürettikleri bilgi, teknoloji ve bunları üreten nitelikli yetişmiş insan gücü ve sahip olduğu özel yetenekli bireylere verdikleri önem ile belirlemektedir. Çağımız, eleştirel, analitik ve yaratıcı düşünme becerisi gibi üst düzey düşünme becerileri ile donanmış bireylerin yetişmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu bireyler içerisinde üst düzey düşünme becerilerine sahip özel yetenekli öğrencilerin ise ülkeler için ayrı bir önemi vardır. Ülkemizdeki özel yetenekli öğrencilerin sayısına bakıldığında bu bireylere verilecek eğitim de büyük bir önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, özel yetenekli öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırma tarama modelinde betimsel çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Adıyaman Bilim ve Sanat merkezinde öğrenim görmekte olan 148 özel yetenekli öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada verileri toplamak için araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile öğrencilerinin yaratıcılıklarını belirlemek amacıyla Whetton ve Cameron (2002: 176)’dan alınan “how creative are you?” adlı ölçekten Aksoy (2004) tarafından uyarlanan yaratıcılık ölçeğinden yararlanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin yaratıcılıkları ile cinsiyetleri, yetenek alanları ve sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenecektir. Verilerin analiz edilmesinden sonra elde edilen bulgular sonuçlandırılacak ve önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Özel Yetenekli Öğrenciler, Yaratıcılık, Bilim ve Sanat Merkezi*

ID:54**Parents' Opinions on The Efficiency of The Education of The Gifted**Sema TAN^a, Figen Çam TOSUN^b^a*Sinop University, Sinop, Turkey, sematan@sinop.edu.tr*^b*Sinop University, Sinop, Turkey, figencam@gmail.com***Abstract**

All students can improve their skills and knowledge, including students with high abilities (Sternberg, Jarvin, & Grigorenko, 2011). However, because of the misbelief that gifted students do not need any instruction or guidance, most of the gifted students in regular education classrooms sit in a classroom environment waiting for their peers to learn the skills or knowledge that they have mastered at least a year before. Some of them have been lucky considering that their parents have been able to sponsor their needs and interests including dance lessons, art supplies, microscopes, or robotic materials (Siegler, Davis, & Rimm, 2014; Sternberg, Jarvin, & Grigorenko, 2011). The not-so-lucky ones silently wait for their turn to acquire the chance of learning something new. Based on these underpinnings, the purpose of this research was to investigate the parents' opinions regarding the efficiency of their gifted children's education. The researchers sought to answer the question "what were the parents' opinions regarding the adequateness of the education their gifted children received in both regular schools and in Science and Art Centers?". This qualitative study was based on a phenomenological study design due to the fact that the researchers' sole aim was to describe and interpret the experiences of parents in order to understand the essence of their opinions, practices, and beliefs on the efficiency of their children's education (McMillan, 2008). The data of this study were collected from the parents of 20 gifted children. To gather information in-depth, the researchers employed a purposeful sampling method to select information-rich cases (Patton, 2002). The selection criterion for participants was that all parents had at least one gifted child who must be enrolled in both Science and Art Centers (schools designed for identified gifted children) and in regular schools. The parents filled out an interview form containing 10 questions. Using these questions, the researchers asked parents to express their opinions regarding the efficiency of the educational system for the gifted and the adequateness of their own efforts to improve the education their children received. The interview form was sent out to five different PhD-owned experts including two in special education, two in educational management, and one in measurement and evaluation fields to obtain experts' opinion. Once the expert's opinions were collected, the form was revised based on their suggestions and used for data collection. Content analysis was used to analyze the data. Based on the analysis, it was found that the parents thought that their efforts for their gifted children's

education were barely enough due to their financial incompetency. They also thought that the resources and opportunities provided by the school or the educational system did not cover all of their gifted children's needs and interests. According to the parents, providing the supplies, books, or qualified teachers required in education of the gifted should be the responsibility of the schools, and the education provided by the schools did not help their children fulfill their potentials. Parents' claimed that if their children's strengths and capabilities were supported enough in the regular schools and in Science Art Centers, their children can contribute to the development of the country. The parents suggested that the current educational system would improve for their gifted children if the collaboration between Science and Art Centers and regular schools was stronger. Because the data analysis process is in progress, the additional findings and discussion of these findings will be presented at the conference.

Keywords: *Parents' opinions, gifted education, Science and Art Centers.*

ID:55

Yapılandırılmış Keşfetme Sürecinin Üstün Yetenekli Öğrencilerin Matematiksel Modelleme Becerilerine Etkisi

Ali BOZKURT^a, Nuh ÖZBEY^b

^a *Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, Türkiye, alibozkurt@gantep.edu.tr*

^b *Gaziantep Şahinbey Bilim ve Sanat Merkezi, Gaziantep, Türkiye, nuhozbey@hotmail.com*

Özet

Matematiksel modelleme gerçek hayat durumlarının işleyiş ve yapısını anlamlandırmak için matematiğin sembolik diline aktarılarak ifade edilmesi sürecidir. Bu süreç, öğrencilerin verilen bir sistemin davranışını ifade etme, çözüm üretme ve tahmin etmek için bir model geliştirme ihtiyacıyla karşı karşıya getirilip bunu temin etme aşamasıyla başlar (English, 2006). Son zamanlarda matematiksel modelleme çalışmalarına çok yoğun bir şekilde yoğunlaşıldığı görülmektedir. Bu çalışmada tercih edilen yapılandırılmış keşfetme süreci ise öğrenci kendi düşüncesini ortaya koyduktan sonra, bu düşüncesinin akranlarının düşüncesi üzerinde düşünme, son olarak ta uzmanla beraber düşünme şeklinde uygulanmıştır. Böylece öğrencinin, arkadaşları ve öğretmeninin düşüncelerini araç olarak kullanıp kendi düşüncesini değerlendirmesi için fırsat sunulmuştur. Ancak gerçekten böyle bir sürecin öğrencilerin matematiksel modelleme becerilerine etkisinin olup olmayacağını ortaya koyan çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı yapılandırılmış keşfetme sürecinin üstün yetenekli öğrencilerin matematiksel modelleme süreçlerine etkisini incelemektir. Böylelikle yapılandırılmış keşfetme sürecinin öğrencilerin matematiksel modelleme becerilerine etkisinin olup olmayacağını ortaya koymaya çalışmaktır. Bu çalışmada, araçsal durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araçsal durum çalışması, başka bir şeyin anlaşılmasını desteklemek amacıyla kullanılmaktadır. Bu tür çalışmalarda bir tane duruma dair çeşitli verilerin detaylı ve derinlemesine analiz edilmesi amaçlanmaktadır (Frankell Vallen ve Hyun, 2015). Bu bağlamda bir bilim ve sanat merkezinde eğitim alan dokuzuncu sınıf öğrencilerinden ikisi kız, ikisi erkek olmak üzere 4 kişi seçilmiştir. Kızlardan biri, erkeklerden de birinin futbola merakı olmayan öğrencilerden seçilmiştir. Bu öğrencilere futbol oyunu içerikli bir matematiksel modelleme gerektiren problem verilmiştir. Her bir öğrenci bireysel olarak verilen probleme uygun modelleme yapmaya çalışmıştır. Bu sürecin ardından öğrenciler bir araya gelerek problemin çözümüne dair ortak bir matematiksel modelleme yapımları istenmiştir. Son adımda ise rehber öğretmen eşliğinde tekrar modelleme üzerinde çalışılmıştır. Her bir uygulama sürecinde süre kısıtlamasına gidilmemiştir.

Araştırmadan elde edilen veriler nitel olarak analiz edilmiştir. Bu kapsamda analiz sürecinin ilk aşamasında, öğrenciler tarafından bireysel olarak geliştirilen modeller karşılaştırmalı olarak

incelenmiş ve bu modeller arasındaki benzerlikler ve farklılıklar belirlenmiştir. İkinci aşamada öğrencilerin kendi aralarında anlaşarak ortaya koydukları matematiksel model incelenmiş ve ortaya çıkan modelin ilk modellerle ilişkisi irdelenmiştir. Son aşamada ise bir uzman ile beraber çalışan öğrencilerin verilen ek bilgi ile modellerinde yaptıkları değişimler ve gerekçeleri ortaya konulmuştur.

Bireysel modellerin geliştirildiği ilk aşamada her bir öğrencinin bir matematiksel model geliştirebildiği gözlemlenmiştir. Ortaya konulan modellerden ikisi oran, biri eğitim diğeri ise yatay doğrular temel alınarak oluşturulmuştur. İkinci aşamada öğrenciler aynı duruma ait başka modeller ile karşılaşmış ve her bir modeli değerlendirdikten sonra, tüm modellerin birleşimi olarak nitelendirilebilecek ortak bir model üzerinde anlaşma sağlamışlardır. Bulgular katılımcıların cinsiyetine ve futboldan anlama durumlarına göre karşılaştırılınca gözle görülür bir farklılık gözlenmemiştir. İlk durumda bireysel olarak ortaya konmuş modellerden farklı ama bu modellerden de yararlanarak yeni bir model ortaya konmuştur. Üçüncü aşamada uzmanın gruba dâhil olması ve ek bilgiler vermesi, modelde bir takım değişiklikler yapılmasına neden olmuş ve yapılan grup içi tartışmalar sonucunda ortaya daha önceki modellerle çeşitli yönlerden benzerlikler ve farklılıklar gösteren yeni bir model çıkmıştır. Öğrenciler tarafından bireysel olarak geliştirilen ilk modelleme ürünleri ile son aşamada grup tarafından ortaya konulan modelleme dikkate alındığında bir gelişim olduğu görülmüştür. Bu noktadan hareket ederek, yapılandırılmış keşfetme sürecinin öğrencilerin matematiksel modelleme becerilerini geliştirdiği söylenebilir. Sonuç olarak bu tarz bir sürecin işletilmesinin bireysel olarak ortaya onulan modellerin daha da geliştirilmesinde etkili olabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Yapılandırılmış keşfetme, Matematiksel modelleme, Üstün yetenekli öğrenciler.*

Kaynakça

- English L. D.(2006). Mathematical Modeling in the Primary School: Children's Construction of a Consumer Guide. *Educational Studies in Mathematics*, 63, 303- 323.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2015). How to design and evaluate research in education (9. Ed.). New York: McGraw-Hill.

ID: 56

Üstün Zekâ Kavramının Altı Farklı Kuram Çerçevesinde Tümdengelimci Bir Bakış Açısı İle İncelenmesi

Hatice KADIOĞLU ATEŞ^a, Kadriye GÜRDAĞ^b, Emrullah ERKUŞ^c

^a*İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, hatice.kadiogluates@izu.edu.tr*

^b*İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, kadriyegurdag@gmail.com*

^c*İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, emrullaherkus4444@gmail.com*

Özet

Yapılan çalışma ile üstün zeka kuramlarının bireysel ve toplumsal farklılıkları dikkate alarak üstün zekalı bireyleri tanımlamaktaki kavram yanlışlarına farkındalık kazandırması sağlanacaktır. Bu doğrultuda yerli ve yabancı literatürde üstün zekalı bireyleri tanımlamakta yararlanılan altı kuram çerçevesinde üstün zeka kavramını incelemesi amaçlanmıştır. Çalışma, nitel araştırma kapsamında içinde yer almaktadır. Araştırmada doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Çalışmada özgün bir içerik yapılandırılmıştır. Araştırma kapsamında bilimsel ve akademik araştırmalar ele alınmış, kitaplar, raporlar, resmi belgeler de incelenmiştir. Üstün zeka konusundaki kuramların temel çıkış kaynaklarını toplumsal değerler, bireysel yaşantılar, inanışlar ve bilimsel araştırmalar oluşturmaktadır (Sak, 2016). Üstün zekanın tanımı konusunda henüz evrensel düzeyde bir uzlaşıya ulaşılmış değildir. Hatta üstün zeka tanımlarının zamandan zaman ve coğrafyadan coğrafyaya farklılıklar gösterdiğini de ileri sürebiliriz. Her kültürün değer verdiği bireysel özellikler farklılıklar gösterebilmektedir. Örneğin batı toplumları daha çok akademik başarı ile ilişkili olan analitik yeteneğe ve yaratıcı yeteneğe değer verirken doğu toplumlarının ‘erdem’ gibi değerlere daha fazla önem verdikleri bilinmektedir (Diken vd., 2015). Arap toplumunda dahilik özelliğine sahip olan kişilerin “düzgün düşünebilen, tartışmalarda ikna edici deliller ortaya koyabilen” kişiler oldukları kabul edilmektedir. Örneğin ünlü siyasetçilere, askerlere, ilim ve hukuk alanındaki tartışmalarda başarılı olanlara “dahi” denilmektedir. Dolayısıyla doğu toplumlarında deha, daha çok “kişinin fikir ve zekasının isabetli olması” diye açıklanmıştır (Levent, 2014). Benzer biçimde hız unsuruna önem veren ve teknolojiye ileri seviyelerde olan Batı toplumlarında da dahi kişinin, önemli yazılımlar yazabilmeyi başarmış, üst düzey robotlar üretebilen veya uzay araçları tasarlayan birey olarak tanımlanabileceği öngörülebilir. Üstün yeteneği açıklamaya yönelik kuramsal yaklaşımlar incelendiğinde bu kuramlardaki ortak vurgu; üstün yetenekli bireyin fiziksel, zihinsel, sosyal ve kişilik özelliklerinin dağılımı, sıklığı, zamanlaması ve

kompozisyonu açısından normal bireylerden farklılık gösteren bireyler olduğudur (Akarsu, 2004). İlgili literatür incelendiğinde zeka kuramlarının sayıca fazla olmasına karşın üstün zeka temasını işleyen zeka kuramlarının son 30 yılda geliştirildiği söylenebilir (Şahin, 2012). Sistemsel açıdan zekayı ele alan ve günümüzde de geçerliliğini koruyan en önemli kuramlardan bazıları şunlardır: Sternberg Üçlü Sac Ayağı Kuramı, Başarılı Zeka Kuramı, Tannebaum Deniz Yıldızı Kuramı ve Garnerd Çoklu Zeka Kuramı (Köksal, 2007). Henüz üstün zekayı her yönüyle açıklayan bir kuram ortaya atılmış değildir. Bir kuramın eksikliğini başka bir kuram tamamlayabilmektedir (Sak, 2016).

Renzuli'nin Üç Halka Kuramı, topluma katkısı bulunan, yaratıcı, ve üretken kişi tanımını baz almıştır. (Davis, 2013). Kurama göre üstün yetenekli bireylerin özellikleri; genel ve özel yetenek düzeyi, yaratıcılık ve görev sorumluluğu olmak üzere üç halkanın birleşimi ile oluşur. Genel yetenekler, akıcı sözcük kullanımı, soyut düşünebilme, sayısal ve sözel olarak muhakeme edebilme, bilgilerin hızlı ve seçici olarak hatırlanma olayıdır. Görev sorumluluğu, görevi sahiplenebilme ve yerine getirmeyi isteme yeteneğidir (Bildiren, 2016). Bilim ve sanat dünyasının gelişimine ivme kazandıran fertlerin okul yıllarındaki akademik başarılarının pek de olağanüstü olmamasına karşın bu kişilerin hem motivasyonlarının hem de yaratıcı düşünme kapasitelerinin çok yüksek olması, Üçlü Halka Kuramı'nın kuramsal temelini oluşturan araştırma bulguları olmuştur (Sak, 2016). Tannenbaum'a göre üstün zekalı üstünlüğün işareti bilgi üretmekte yatar ki bu normalde yetişkinlik döneminde gelen bir özelliktir. Sanat dalında olsun bilim dalında olsun göze çarpan katkılar sağlamış insanlar, çocukluğunda vaat (promise) sinyalleri göstermeye yatkın olan insanlardır. Genellikle fikirleri daha çabuk kapan, hızlı öğrenen çocuklar harika çocuklar olarak görülür ama onlar bilgi üretmedikleri sürece gerçek üstün değildirler. Tannenbaum, çocukluklarında gösterdikleri vaat (promise) ile bunu gerçekleştirmeye (fulfillment) varan yolda gerçek üstünlüğün işaretini anlamada beş tane faktörden bahseder (Akt. Leana, 2005). Üstün zekanın oluşumunu sağlayan 5 faktör bulunmaktadır ve bu faktörlerin her biri deniz yıldızının kenarlarında ifade edilmiştir. Her faktörün dinamik ve statik olmak üzere iki alt faktörü bulunur. Statik faktörler, bireyin hazırbuluşuyla ilgili faktörlerdir. Bireyin başarı düzeyi, sağlığı ve çevresi ile ilgili olan ilişkileri zamanla değişebilir. Dinamik faktörler, bireyi etkileyen ve değişime yol açan eğitimsel, sosyal ve öğrenme süreçlerini kapsar (Sak, 2016). Sternberg ve Zhang (1995)'in geliştirdikleri Beşgen Kuramı'na göre zekâ düzeyinin yargılanmasında ölçütler olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu kurama göre bireyin üstün zekâlı olarak tanınması için beş ölçütü karşılaması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu ölçütler; olağanüstülük, enderlik, üretkenlik, kanıt ve değerdir (Akt: Karadağ, 2015). Olağanüstülük ölçütü, bireyin zihinsel işlevlerle ilgili bir ya da daha fazla alanda akranlarına göre çok daha iyi olmasını ifade eder. Bireyin sahip olduğu yetenek düzeyinin akran gruplarının ortalama yetenek düzeyi ile karşılaştırıldığında çok ender olması üstün zekânın enderlik ölçütüdür. Çok sık rastlanılan zeka düzeyi üstün zeka kabul edilemez. Üretkenlik ölçütüne göre bireyin üstün zekâlı kabul edilebilmesi için üstün zekâ gösterdiği alanın üretkenliğe açık olması gereklidir. Kanıt ölçütüne göre, zihinsel olarak çok

üstün, ileri düzeyde üretken ve üst düzeydeki yeteneği akran grupları ile karşılaştırıldığında çok nadir olan bir kişi hâlâ üstün zekâlı olarak kabul görmeyebilir. Yani kişi üstünlük, enderlik ve üretkenlik ölçütlerini mükemmel olarak karşılamış olsa da, üstün zekâlı kabul edilmesi için üstünlüğünü ve üretkenliğini kanıtlaması da gerekmektedir. Diğer bir ölçüt olan değer ölçütüne göre ise üstün zekâ toplumsal bir etiket olması nedeniyle bireyin üstün zekâlı olarak kabul edilebilmesi için sahip olduğu üstün yeteneğe içinde yaşadığı toplumun değer vermesi gereklidir (Demirel ve Sak, 2011). Bu kuramda belirtilmiş olan beş kriterin hepsini birden karşılayan bireyler üstün yetenekli bireyler olarak tanımlanmaktadır (Akar ve Akar, 2011). Sternberg ve Zhang'in teorisi, bireylerin üstün zekâlı olup olmadıklarını anlamakta bir temel oluşturur. Bununla birlikte kuramcılar, bu kuramın üstün yetenekli bireyleri tanımlamakta yardımcı olabildiğini söylese de, genel olarak kabul edilen diğer değerlendirme tedbirleriyle birlikte kullanılması gerektiği konusunda da uyarırlar (Souza, 2009). Sternberg'in başarılı zeka kuramı kişinin hayatta başarılı olmasını amaçlayan bir kuramdır. Kişinin sosyo-kültürel şartları içinde analitik, yaratıcı ve uygulama becerilerini dengeli bir şekilde kullanmayı içermektedir. Hemen hemen herkesin bir şeyde iyi olduğu düşüncesinden yola çıkılarak öğrencilere analitik, yaratıcı ve uygulamalı becerilerini geliştirmeye yönelik başarılı zeka ile öğretim yapıldığında gelecekteki başarıları da artacaktır (Yılmaz ve Taş, 2016). Başarılı zeka teorisi, bireyin yaşamda başarılı olabilmesi için gerekli olan bir dizi bütünleştirilmiş yeteneği, kendi sosyo-kültürel ortamında kullanmasını içermektedir (Tuna, 2010). Başarılı Zeka kuramı derinlemesine ve detaylı olarak öğrenmeyi ve farklı öğrenme ortamlarını içeren bir eğitim yaklaşımıdır. Düşünme becerilerini geliştirmenin yanısıra akademik ve yaşamsal becerileri de destekleyici bir özelliğe sahiptir (Sternberg ve Grigorenko, 2004; Akt: Tok ve Sevinç, 2010). Tannenbaum üstün yetenek türlerini ender yetenekler, artık yetenekler, hisseli yetenekler ve tuhaf yetenekler olmak üzere dört sınıfa ayırmıştır. Bu sınıflamanın temelinde toplumsal ihtiyaçlar ve değerler yatmaktadır. Toplumsal ihtiyaçlar doğal olarak çok çeşitlilik gösterirler. Bu ihtiyaçların bazıları diğerlerine göre daha fazla toplumsal öncelik ve değer taşırlar (Sak, 2011). İşte bu ihtiyaç hiyerarşisi Tannenbaum'un üstün yetenek türlerini psikososyal olarak sınıflandırmasının çıkış fikri olmuştur (Demirel ve Sak, 2011). Toplumda yer alan meslek türlerini toplumun ihtiyaçlarına ve bu mesleklere verilen değerlere göre sınıflandırmıştır. Kurama göre üstün yetenek hiyerarşisini toplum belirlemektedir (Karadağ, 2015). Üstün zeka ve yetenek kavramı toplumların bakış açısına göre değişikliğe uğradığını belirten Aral ve Gürsoy (2011)'a göre ilke toplumlarda en iyi avlanan, en iyi koşan kişiye üstün zekâlı özelliği verilirken, toplumların gelişmesi ile farklı nitelik kazanmıştır. Üstün ve özel yetenekli bireylerin eğitimi için tarih boyunca çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu özel bireyler, bazen doğru yönlendirmeleri sonucu, çoğu kez de kendi çabaları ile üstün yeteneklerini ortaya koyabilmişlerdir. İnsanların yararlanabildiği kadar, toplumda kaybolup giden, herhangi bir birey gibi fark edilmeyen üstün ve özel yetenekli insanların sayısı da az değildir (Baykoç, 2015). Çalışma özel yeteneklilerle ilgili alanyazına katkı sağlayacak literatür ile biçimlendirilmiş, önerilerle sonlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Zekâlı Birey, Üç Halka Kuramı, Deniz Yıldızı Kuramı, Beşgen Kuramı, Başarılı Zekâ Kuramı, Psikososyal Sınıflar Kuramı, Ayrımsal Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Kuramı*

Kaynakça

- Akar, İ., & Akar, Ş. Ş. (2012). İlköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin üstün yetenek kavramı hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 423-436.
- Akarsu, F. (2004). İstanbul bilim ve sanat merkezi (BİLSEM) için bir öğrenme modeli. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Eds.), *I. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi seçilmiş makaleler kitabı* içinde (ss. 447-459). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Aral, N., & Gürsoy, F. (2011). *Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Baykoç, N. (Ed.). (2015). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim* (3. Baskı). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Bildiren, A. (2016). *Üstün yetenekli çocuklar aileler ve öğretmenler için bir kılavuz* (3.baskı). İstanbul: Doğan yayıncılık.
- Davis, G. A. (2013). *Üstün yetenekli çocuklar ve eğitimi öğretmenler ve ebeveynler için el kitabı*. (M. I. Koç, Çev.). Ankara: Özgür Yayınları.
- Demirel, Ş. & Sak, U. (2011). Yetenek hiyerarşisi: Üstün yetenek türlerinin toplumsal değerleri üzerine bir araştırma. *Türk Üstün Zeka Ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 61-76.
- Diken, İ. H. (Ed.). (2015). *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Karadağ, F. (2015). *Okul öncesi dönemde potansiyel üstün zekalı çocukların belirlenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Köksal, A. (2007). *Üstün zekalı çocuklarda duygusal zekayı geliştirmeye dönük program geliştirme çalışması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Leana, M.Z. (2005). *Üstün zekalı ve normal çocuklarda yönetsel fonksiyonlar: Londra kulesi testi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Levent, F. (2014). *Üstün yetenekli çocukları anlamak. üstün yetenekli çocuklar sarmalında aile, eğitim sistemi ve toplum* (3. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sak, U. (2016). *Üstün zekalılar* (5. Baskı). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Souza, D.A. (2009). *How the gifted brain learns*. USA: SAGE.

- Şahin, F. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenciler ve özellikleri hakkında bilgi düzeylerini artırmaya yönelik eğitim programının etkililiği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tok, E. & Sevinç, M. (2010). *Başarılı zeka kuramına dayalı eğitim uygulamaları*. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(32). 63-74.
- Tuna, C. (2010). *Raven'in ilerleyen matrisler plus testinin 14 – 15 yaş çocukları üzerinde geçerlik, güvenirlik ve ön norm çalışmalarına göre üstün olan ve üstün olmayan öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, N. H. & Taş, M. A. (2016). Başarılı zekâ kuramının kuramsal yapısı ve eğitime yansımaları. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31). 98-107.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ID: 57

Özel Yeteneklilerin Bireysel Farklılıklarına Uygun İlkokul Türkçe Dersi Etkinlik Örnekleri

Hatice KADIOĞLU ATEŞ^a, Kadriye GÜRDAĞ^b, Merve Gül MAZİ^c

^a*İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, hatice.kadiogluates@izu.edu.tr*

^b*İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, kadriyegurdag@gmail.com*

^c*İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, merve19973100@gmail.com*

Özet

Çalışmanın amacı, ilkokul Türkçe derslerinde kullanılabilecek olan, özel yetenekli çocuklara yönelik bireyselleştirilmiş, özgün etkinlik örnekleri sunmaktır. Bunun için üstün zekâlı ve yetenekli bireylere özel, Türkçe eğitimi ve öğretiminde kullanılabilecek bireysel farklılıkları içeren yapılan üç tane özgün etkinlik örneği hazırlanarak çalışma oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak nitel araştırma tekniklerinden biri olan “doküman incelemesi” kullanılmıştır. Bu süreçte araştırmanın amacı doğrultusunda ilgili dokümanlara ulaşılmaya çalışılmış ve elde edilen veriler önceden belirlenen temalara göre bir plan dâhilinde analiz edilmiş, özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Anadili öğretiminin genel amacı, “okuma kültürü edinmiş, düşünen, duyarlı bireyler yetiştirmektir.” Bu amaca ulaşabilmek için de zengin uyaranlı öğrenme ve öğretme süreçlerinde, öğrenciler daha çok duymaya ve düşünmeye yöneltilmeli; üstlendikleri bu sorumlulukla duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü olarak anlatma isteği duymalıdır (Sever, Kaya ve Aslan, 2011). Türkçe öğretiminin başat amacını anlama ve anlatma becerileri gelişmiş düşünen ve duyarlı bireyleri yetiştirmek olarak gören Çer (2016)’e göre bu amacın gerçekleştirilmesinde etkinlik temelli ortamlara gereksinim vardır. Çocukları meraklandırarak ve motive edecek şekilde yapılandırıcı etkinliklerle yola çıkılması, serbest okumaya önem verilmesi, okul öncesi ortamların en etkili şekilde kullanılması, okuma ve yazma çalışmalarının birlikte yürütülmesi, becerilerin kazandırılmasında otantik metinlerin kullanılması gerekir (Kırkkılıç vd., 2013). İlkokulda yapılan anadili etkinlikleri çocukların yeni kelimeler öğrenerek kelime dağarcıklarının zenginleşmesini, kelimelerin anlamını bilerek doğru ve yerinde kullanabilmelerini, düşüncelerini rahatça ifade etmelerini sağlamanın yanı sıra (Kadioğlu, 2012), öğrencilere aktif ve bağımsız öğrenme, kendi kendini güdüleme, yaratıcılığını artırma fırsatı vermektedir. Etkinliğin ilgi çekmesi, öğretici rolünün yüksek olması, somut ve gerçek hayattan alınmış olması, niteliğini artırmaktadır. Öğrenci bu etkinliklerle bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmekte, yeni yöntem, teknik ve öğrenme yollarını keşfetmektedir (Güneş, 2017a). Türkçe ders kitapları incelendiğinde etkinlik adı altında verilen çalışmaların önemli bir bölümünün alıştırma olduğunu saptanmıştır. Etkinlik ve alıştırma farklıdır. Bunların amacı, uygulanması

ve değerlendirilmesi birbirine zıttır. Alıştırma eski davranışçı yaklaşımın temel öğretim aracıdır. Etkinlik yaklaşımına uygun değildir. Bu karışıklık hem bilimsel hem de uygulama açısından önemli sorunlara neden olmakta, Türkçe öğretiminin başarısı ile öğrencilerin dil gelişimini olumsuz etkilemektedir (Güneş, 2017b). Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın hazırlanmasında; yapılandırıcı yaklaşım, çoklu zeka yaklaşımı, öğrenci merkezli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlı eğitim gibi çağdaş eğitim yaklaşım ve modellerinin göz önünde bulundurulduğu görülmektedir (Güzel vd., 2014). Türkçe programlarında dil ve zihinsel beceri geliştirme birlikte ele alınmaktadır. Türkçe öğretimi sadece dinleme, konuşma, okuma, yazma ve görsel sunu gibi dil becerilerinin geliştirilmesi değil, aynı zamanda düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesi olarak vurgulanmaktadır (Güneş, 2017b). Benzer mantıkla dil çalışmaları Türkçe dersiyle de sınırlı değildir ve diğer derslerin içinde de kendine yer bulmaktadır. Her ders, Türkçe dersinin hedeflerinin gerçekleştirilmesine hizmet eder. Çünkü her ders çocuğa yeni kavramlar kazandırır. Her yeni kavram çocuğun sözcük dağarcığına yeni bir sözcük ya da sözcük kümesiyle girer (Nas, 2006). Türkçe öğretiminde bilgi ve becerilerin zihinde aktif olarak yapılandırılması için etkinliklerle etkin öğrenmeye ağırlık verilmelidir (Güneş, 2012). Yıldız vd., (2010)' e göre ana dili öğretimine ilişkin esas teşkil eden çağdaş eğitim- öğretim ilkeleri; çocuğa ve onun dünyasına yönelme, öğretimde bilim ve bilimsel düşünceyi esas alma, yaparak- yaşayarak öğrenmeye ağırlık verme, çocuklar arasındaki bireysel farklılıkları dikkate alma, alıştırma ve tekrar yapma, eğitim- öğretimi öğrenme ortamlarında gerçekleştirme, açıklık ilkesini benimseme şeklinde belirtilmiştir. Bu ilkeler ışığında hazırlanacak olan anadili etkinliklerinin öğrencilerin derse karşı daha ilgili olmasını sağlayacağı ve dersten alınacak verimi artıracacağı öngörülebilir. Zekâ, “bireyin gerek sorunları çözerken gerek çevreye uyum sağlarken var olan tüm yetenek ve becerilerini kullanması ile ortaya çıkan düzey, ne yapabileceklerini gösteren gizil güçtür (Öznacar ve Bildiren, 2016). Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar, seçkin yeteneklerinden dolayı, yüksek seviyede iş yapmaya yeterli oldukları, bu alanda uzman olarak bilinen kimseler tarafından tanılanmış olan çocuklardır. Bunlar, kendilerine ve topluma katkıda bulunabilmeleri için normal okul programlarının ötesinde farklılaştırılmış eğitim programlarına ve hizmetlerine gereksinim duyan çocuklardır. Bu çocuklar, aşağıda belirtilen alanların herhangi birinde sergilenen başarı ve/veya potansiyel yeteneği de içine alan yüksek performans yeteneğine sahip çocuklardır: 1) genel zihinsel yetenek, 2) özel akademik yetenek, 3) yaratıcı ve üretken düşünme, 4) liderlik özelliği, 5) görsel ve sahne sanatları (Clark, 2015). Üstün yetenekli çocukların en önemli öne çıkan özelliği yaşıtları ile karşılaştırıldıklarında dil ve düşünme becerilerinde çok ileri görünmeleridir (Davis, 2014). Kelime dağarcığının zenginliği, soyut kelimeleri anlamlı ve yerinde kullanmaları, entelektüel sohbet başlatmaları, akıcı konuşmaları, kendilerini çok rahat bir şekilde ifade etmeleri, üstün yetenekli çocukların dil gelişimindeki en belirgin özelliklerdir (Bildiren, 2016). Üstün yetenekli çocuklar karmaşık cümlelerle ve çok küçük yaşta konuşma eğiliminde olurlar ve kelimeleri ayrıştırılan küçük ayrıntıların (“sinirli”,

“kızgın”, ve “öfkeli” arasındaki fark gibi) farkındadırlar (Webb vd., 2015). Aynı yaş grubundaki çocuklara sağlanan eğitim olanaklarından yeterince yararlanamayan ve özel eğitim gereksinimi olan, eğitimsel performansı olumsuz etkilenmiş, gereksinimlerinin karşılanması için özel düzenlenmiş ortama, özel olarak hazırlanmış programa gereksinim duyan bireylerin bireyselleştirilmiş eğitim programına ihtiyacı vardır (Yıldırım Doğru ve Durmuşoğlu Saltalı, 2013). Fisscuss ve Mandell (1997)’e göre, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin eğitsel gereksinimlerini karşılamak ve planlamak ancak BEP ile olası görünmektedir (Akt: Avcıoğlu, 2011). Bu bağlamda üstün yetenekli öğrencilerin de eğitsel gereksinimlerini karşılamak için bireyselleştirilmiş eğitim programlarına ve dolayısıyla bireysel farklılıklara yönelik hazırlanan etkinliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışmada, İlkokul Türkçe derslerinde kullanılacak üç tane özgün farklılaştırılmış etkinlik sunulmuş, öğretmenlere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli Bireyler, İlkokul Türkçe Dersi, Bireysel Farklılıklar, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP), Türkçe Etkinlikleri

Kaynakça

- Avcıoğlu, H. (2011). Zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamaya ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 12(1) 39-53.
- Bildiren, A. (2016). *Üstün yetenekli çocuklar aileler ve öğretmenler için bir kılavuz* (3.Baskı). İstanbul. Doğan Yayıncılık.
- Clark, B. (2015). *Üstün zekâlı olarak büyüme, evde ve okulda çocukların potansiyellerini geliştirmek*. (F. Kaya, Ü. Ogurlu, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çer, E. (2016). *Türkçe öğretiminde etkinlikler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Davis, G. A. (2013). *Üstün yetenekli çocuklar ve eğitimi öğretmenler ve ebeveynler için el kitabı*. (M. I. Koç, Çev.). Ankara: Özgür Yayınları.
- Güneş, F. (2012). Testlerden etkinliklere Türkçe öğretimi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 31-42.
- Güneş, F. (2017a). Türkçe öğretiminde etkinlik yaklaşımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(1), 48-64.
- Güneş, F. (2017b). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güzel, A., & Karatay, H. (Eds.). (2014). *Türkçe öğretimi el kitabı* (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kadioğlu, H. (2012) *İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin bitişik eğik yazma becerisi, hızı ve tutumlarının incelenmesi*. İstanbul: Şenyıldız Yayıncılık.
- Kırkkılıç, A., & Akyol, H. (Eds.). (2013). *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Nas, R. (2006). *Metinlerle ilkokuma-yazma öğretimi* (4. Baskı). İstanbul: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Öznacar, M. D., & Bildiren A. (2016). *Üstün zekalı öğrencilerin eğitimi ve eğitsel bilim etkinlikleri* (2.baskı.). Ankara: Anı yayıncılık.
- Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C. (2011). *Etkinliklerle Türkçe öğretimi*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Yıldırım Doğru, S.S., & Durmuşoğlu Saltalı, N. (Eds.). (2013). *Erken çocukluk döneminde özel eğitim* (3. Baskı). Ankara: Maya Akademi Yayınları.
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G. & Yılmaz, Y. (2010). *Yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi* (3. Baskı). C., Yıldız (Ed.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Webb J. T., Gore J. L., Amed E. R., & Devries A. R. (2015). *Üstün yetenekli çocuklar uzmanlar ve aileler için el kitabı*. (B. Uyaroğlu & B. Bülbün Aktı, Çev.) Ankara: Anı yayıncılık.

ID: 58

School Counselors' Self-Efficacy Regarding Gifted Students: Role of School Counselors' Self-Competence, Work Experience and Education Attainment

Halil ASLAN^a

^a*Elazığ Bilsen, Elazığ, Turkey, halil295@yahoo.com*

Abstract

Gifted students may have some academic, intrapersonal, interpersonal and emotional challenges more than other students as a result of the unique characteristics constituting giftedness. Gifted students who have hyper sensitivity and emotional intensity (Silvermen, 1993; Mendaglio, 2007), asynchronous development (Davis & Rimm, 1994) and perfectionism (Chan, 2010) have psychological needs that are quite different from their non-gifted chronological age peers. Therefore, School counselors play important role in meeting social, affective and career needs of gifted students. Although research on gifted students have been increasing in Turkey, but counselors self-efficacy and competencies regarding gifted students are scarce. Aim of this study was to examine the predictive relationship of school counselors' competence and perceptions regarding gifted students on school counselor self-efficacy regarding special education after controlling for work experience and educational attainment. The current study was carried out using correlational research design. Correlational research provides opportunity to identify nature of relationship between two variables. It describes the degree to which two or more quantitative variables are related and correlational research is useful to make the prediction about an outcome variable (Fraenkel, Wallen, and Hyun, 2012). Predictor variable that is used to make the prediction; the variable about which the prediction is made is called the criterion variable. In the current study, the predictor variables are work experience and educational attainment in which school counselors possess, counselors' knowledge regarding gifted students, while counselors' self-efficacy is criterion variable. School counselors working in the different types of schools (primary, secondary and high schools) in the city center of Elazığ constituted population of the current study.. Convenience sampling was used to select school counselor participants because they were individuals who are accessible as pre-existing groups (Fraenkel, Wallen, and Hyun, 2012). Total participants of this study consist of 118 school counselors who work in Elazığ. The instrument used for this study consisted of two scales and a demographic. Participants were asked to fill a survey comprising of questions from the School Counselors' Knowledge scale, School Counselors' Self-Efficacy Scale regarding Special Education and demographics form. Data were analyzed by using SPSS 24.0 computer program. For data analysis descriptive statistic, Pearson Moment

Correlation, and Hierarchical Regression Analysis was utilized. Descriptive statistic was used for the purpose of presenting characteristics of sample. Pearson Moment Correlation was utilized to investigate the relation between school counselors' knowledge, perceptions and their self-efficacy in working with gifted students. Preceding the hierarchical regression analyses, the major assumptions of hierarchical regression analyses were checked according to criteria informed by Field (2009). Hierarchical Regression was performed to test predictive relationship between, counselors' competence, work experience of school counselors, educational attainment of school counselors and their self-efficacy. Hierarchical multiple regression analysis revealed that counselors' self-efficacy after controlling for the effect of work experience and educational attainment of school counselors is correlated with counselors' competence. School counselors' self-competencies regarding gifted students statistically significantly predicted to counselors' self-efficacy. It indicated that when school counselors' self-competencies regarding gifted students increases, their self-efficacy enhanced. These results were in the line with previous research which examined the role of perceptions and self-competencies to gifted students (Kennedy & Farley, 2018; Peres, 2013). This result did not explain causation but it can be concluded that as counselors gain self-competencies they will enhance their self-efficacy in serving gifted students and they might be working as an enhancing factors of counselors' self-efficacy.

Keywords: *Gifted Students, Counselor Self-Efficacy, Giftedness, Counseling*

References

- Chan, D. W. (2010). Perfectionism among Chinese gifted and nongifted students in Hong Kong: The use of the revised almost perfect scale. *Journal for the Education of the Gifted*, 34(1), 68-98.
- Davis, G. A. & Rimm, S. B. (1994). *Education of the gifted and talented*. Sydney: Allyn & Bacon.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed.). New York City: McGraw-Hill.
- Kennedy, K., & Farley, J. (2018). Counseling gifted students: School-based considerations and strategies. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 10(3), 361-367. doi: 10.26822/iejee.2018336194
- Mendaglio, S. (2007). Introduction. In S. Mendaglio & J. S. Peterson (Eds.), *Models of counseling gifted children, adolescents, and young adults* (pp.1-5). Waco, TX: Prufrock Press Inc.
- Peres, M. (2013). School psychologists' awareness, involvement and perceptions in serving gifted learners. (Unpublished Doctorate thesis). State University of New York, NY.
- Silverman, L. K. (1983). Personality development: The pursuit of excellence. *Journal for the Education of the Gifted*, 6(1), 5-19.

ID: 60

Özel Yetenekli Öğrencilerin Ebeveynlerinin Psikolojik Dayanıklılık ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin İncelenmesi

Esra ARCAN^a, Derya SEBUKTEKİN^b

^a*İzmit Bilim ve Sanat Merkezi, Kocaeli, Türkiye, arcanesra@gmail.com*

^b*Mehmetçik İlkokulu, Diyarbakır, Türkiye, deryasebuktekin@hotmail.com*

Özet

Zihinsel performans, sanatsal etkinlik, akademik performans gibi farklı alanların birinde veya birkaçında yaşlılarından yüksek performans gösteren çocuklar alanyazında özel yetenekli olarak tanımlanmıştır. Özel yetenek, çocuğun yaşamında bazen avantaj bazen dezavantaj olarak değerlendirilebilir. Özel yetenekli çocukların ayırt edici özelliklerinden biri de mükemmeliyetçi olmalarıdır. Mükemmeliyetçilik, performansı ve başarıyı artıran bir faktör olarak görülse de zaman zaman kendine zarar verecek boyuta ulaşmakta ve ruhsallığı doğrudan etkilemektedir. Mükemmeliyetçi ebeveynlerin çocuklarının da mükemmeliyetçi olması olası bir durumdur. Psikoloji literatüründe son yıllarda çocuklarla ilgili yapılan çalışmalarda önem kazanan bir kavram da psikolojik dayanıklılıktır. Olumsuz yaşantılar karşısında güçlü kalabilmek ve uyum sağlayabilmek olarak tanımlanabilecek psikolojik dayanıklılık, psikolojik destek hizmeti sunan meslek grupları için güncel hale gelmiş ve psikolojik dayanıklılığın bireylere etkisi farklı örneklem gruplarında incelenmiştir. Literatürde özel yetenekli bireylerin özellikleri; sosyal, akademik sorunları ve bu sorunların çözümüne dair çalışmalara yer verilmiş ve aile eğitimleri, aile danışmanlığı gibi ebeveynleri de kapsayan çözümler önerilmiştir. Özel yeteneğin genellikle akademik performansla ilişkili çalışmalarda incelenmiş olması, özel yetenekli çocukların ruhsallıklarının yeterince göz önünde bulundurulmadığını düşündürmektedir. Bu çalışmada özel yetenekli çocukların ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin araştırılması, mükemmeliyetçiliğin psikolojik dayanıklılıkla ilişkisinin incelenmesi ve özel yetenekli çocukların ebeveynlerinin ruhsal örüntülerine dair bir profil oluşturulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda söz konusu çalışmada elde edilen verilerin literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, korelasyonel desende gerçekleştirilen bir çalışma olup çalışma grubu, “amaçlı örnekleme” yoluyla seçilmiştir. Araştırmanın evrenini BİLSEM’lere devam eden ortaokul öğrencilerinin ebeveynleri oluşturmaktadır. Örneklemini ise 2018-2019 eğitim öğretim yılında İzmit Bilim ve Sanat Merkezi’ne devam eden, tanılanmış; genel zihinsel yetenek, genel yetenek-müzik ve genel yetenek-resim alanlarında eğitimlerine devam eden ortaokul öğrencilerinin ebeveynleri oluşturmaktadır. 60 kadın ve 21 erkek olmak üzere toplam 81 ebeveynin oluşturduğu çalışma grubundaki katılımcılar, gönüllü olarak araştırmaya dahil olmuşlardır. Araştırmada gerekli verileri elde etmek için geçerlik ve

güvenirlilik çalışmaları yapılmış olan “Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği” ve “Connor-Davidson Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği 25 (CD-RISC-25) Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans ve yüzde analizleri, aritmetik ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistikler kullanılırken; veriler normal dağılım gösterdiği için psikolojik dayanıklılık ile mükemmeliyetçilik ve mükemmeliyetçilik alt boyutları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacı ile Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada, anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Psikolojik dayanıklılık ve mükemmeliyetçilik toplam puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt ölçeği ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif yönlü düşük düzeyli bir ilişki (.254) olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekliler, Mükemmeliyetçilik, Psikolojik Dayanıklılık

ID: 61

Öğretmen Adaylarının Yaratıcılığa İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi

Şevval ÇELİK^a, Rabia AKYOL^b, Nüket AFAT^c

^aT.C. Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, a.sevvalcelik@gmail.com

^bT.C. Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, akyolrabia17@gmail.com

^cT.C. Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, nuket.afat@izu.edu.tr

Özet

Yaratıcılık, Gestalt yaklaşımına göre, özgün bir probleme yönelik çözüm yolu alternatiflerini bulup en uygun olanını biçimlendiren bir düşüncedir. Problem çözmede alışagelmedik kullanım yollarının bulunması söz konusudur. (Batıbay,2011, Akt; Karabey,2015). Yaratıcılığı, yenilikçi olmakla, girişimcilikle ve problem çözme ile doğrudan bağdaştırabiliriz. Bu bağlamda bakıldığında hem öğrencilerin hem de öğretmen ve öğretmen adaylarının yaratıcı bireyler olmaları tüm çağlarda onlardan beklenen bir yetkinliktir. Yaratıcılık bireyin algılarında, kişiliğinde, sosyal ilişkilerinde, iş alışkanlıklarında, düşünme ve dünyayı algılama biçimlerinde yatmaktadır(Sak, 2016). Bu pencereden baktığımızda kişilerin hayat boyu yaratıcılıklarını geliştirebilir düzeye gelmeleri ancak bu yola onları kanalize eden eğitimciler aracılığıyla olur. Yaratıcılık birey için tek bir alanda değil tüm hayatında incelenmelidir. Ceci, Barnett ve Kanay, 2003'ün yaptığı gibi birçok araştırma da yaratıcılığın geliştirilebilir bir özellik olduğunu ortaya koymuştur. Bu sebepten öğretmen adayları, yaratıcılığı bireyin hayatına uygulayabilir konuma getirebilme yetkinlikleri ile alakadar olmalıdır. Bu çalışmanın amacı Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının yaratıcılığa ilişkin görüşlerinin değerlendirilerek metaforanalizi yoluyla incelenmesidir. Bu araştırma kapsamında tüm branşlardaki öğretmen adaylarıyla çalışılmıştır. Yaratıcı ürün üretme potansiyeli bakımından üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin yaratıcılık potansiyellerine dikkat çekilmesi gerekmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin keşfedilip desteklenmesinde en önemli rol öğretmenlere düşmektedir. Asıl hedeflenen öğretmen adaylarının üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerdeki yaratıcı düşünme becerilerini desteklemeleri için kendilerinin bir parçası haline gelmiş olan bu beceriyi gündelik hayatlarına ve kendi zihin dünyalarına nasıl konumlandıklarını görmektir. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından oluşturulan “Yaratıcılık.... gibidir, çünkü.....” ifadesiyle toplanmıştır. Toplanan metaforik ifadeler tek tek incelenmiş, adlandırılıp tasnif edilmiş ve geliştirilen kategoriler altında temalar oluşturulmuştur. Toplanan tüm verilerin raporlaştırılmasında ise 30 ayrı şekilde ifade edilen metaforlar, soyut ve somut olmak üzere iki ana kategoride ele alınmıştır. En çok somut örnekler kategorisinde cevap alınmış ve somut 19 örnek incelenmiştir. En az ise soyut örnekler verilmiş, toplamda 11 tane soyut açıklamaya ulaşılmıştır. Örneğin ulaşılan cevaplarda bazıları

yaratıcılığı; klavye, aşure, yanan bir ampul, çorba, anahtar gibi somut ifadelerle benzetirken, bazılarının ise, aşk, sevgi, karadelik, insan kalbinin aynası gibi soyut ifadelerle benzediği görülmüştür. Çalışma sonucunda ise, yaratıcılık dersi almayan öğretmen adaylarının soyut cevaplar vermeye daha yatkın olduğu ortaya çıkmıştır. Yaratıcılık dersi alan öğretmen adayları ise, yaratıcılığı ders düzeyinde değerlendirip somut yanıtlar vermeye ve somut açıklamalar yazmaya daha yatkın olduklarını göstermişlerdir. Bu araştırmayla yaratıcılık dersini öğrencilerin ne kadar içselleştirdiği ve izdüşümlerini gerçek hayatlarına yansıtılabildiklerini görmek ve buradan çıkan sonuçlar ışığında lisans düzeyindeki adaylara, yaratıcılık anlayışlarını değiştirerek bu kavramı zenginleştirmek adına neler yapılabileceğiyle ilgili fikir sahibi olmak istenmiştir. Bu araştırmanın örneklemini T.C. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim Fakültesi Öğretmen Adayları, Yaratıcılık, Yaratıcılık Kavramı, Yaratıcılığa İlişkin Metaforlar.*

ID:62

Gifted Adolescents' Stress Sources, Reactions Against Stress and Comparison with General Adolescent Population

Şefika ERDEM^a, Mustafa BALOĞLU^b

^a*Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat, Turkey, sefikaerdempdr@gmail.com*

^b*Hacettepe University, Ankara, Turkey, baloglu@hacettepe.edu.tr*

Abstract

It is a universal fact that some students have the potential to show superior performance in academic, creativity, leadership, or artistic fields compared to their peers (Renzulli, 2012). In addition to the emotional and moral characteristics of individuals who are called as gifted, it is stated that they are above average in many physical and social qualities, intellectual and willingness characteristics (Terman, 1926). According to the Science and Art Center directive (MEB, 2016:450), gifted individual is defined as “an individual who learns faster than his/her peers, has a superior creativity, art, and leadership capacity, has special academic ability, can understand abstract ideas, and likes to act independently in his/her fields of interest”. The changes experienced in many areas based on the conditions of the individual during adolescence, which is a transition period in which many changes are experienced in physical, emotional, personal, social and economic terms, may cause problems on the youth and individuals may have to cope with this (Kulaksızoğlu, 2006; Steinberg, 2007). It is stated that adolescence can be difficult and stressful for gifted young people like other young people who have normal development (Jackson & Moyle, 2008). Stress and coping with it is one of the situations that the individual tries to overcome during adolescence (Atkinson, Atkinson, Smith, Bem, & Nolen Hoeksema, 2010). Gifted individuals may experience stressful situations during adolescence due to their characteristics as well as other factors. This research is important because it focuses on gifted adolescents, aims at reaching gifted students from a wide range of our country, and can guide the preparation of prevention studies before the emergence of some stress situations. The purpose of this survey study was to reveal gifted adolescents' stress levels, stress sources, and their reactions against stress. One of the descriptive models, survey method was used in this study. The population of this study involved adolescents studying at secondary school level in Science and Art Centers in Turkey while the sample involved a total of 161 adolescents, 72 male (44.72%) and 89 female (55.28%) who were selected using convenient sampling technique. Personal Information Form, which was developed by the researchers, and Student-Life Stress Inventory-Revised, which was developed by Gadzella in 1991, revised in 2005, and adapted into Turkish by Baloğlu and Bardakçı in 2010, were used as the data collection tools. Student-Life Stress Inventory-Revised is a measurement tool that

measures secondary school and tertiary students' stress sources and responses to situations where they encounter stress (Baloğlu & Bardakçı, 2010). Student-Life Stress Inventory-Revised involves 9 subscales and 53 items. Items are rated on a five-point Likert scale. The subscales are categorized into two dimensions, which are Stress Sources and Reactions against Stress. The stress sources dimension involves five subscales which are Frustrations (7 items), Conflicts (4 items), Pressures (4 items), Changes (3 items), and Self-imposed (6 items). Reactions to Stress involves four subscales which are Physiological (14 items), Emotional (4 items), Behavioral (8 items), and Cognitive Appraisal (3 items). Percentage (%), frequency (f), t-test, and one-way variance analysis were used to analyze the data. The prerequisite assumptions for all of the analyses were checked. The findings revealed that the participants obtained significantly lower scores from the stressors, which were frustrations, conflicts, pressures, changes, and self-imposed, and from the reactions to stressors, which were physiological, emotional, and behavioral than the mean scores of norm adolescents. On the other hand, they obtained significantly higher scores from the cognitive appraisal dimension of reaction to stressors than the norm adolescents. Moreover, gifted adolescents have a low level of stress, and self-imposed causes the stress least while changes causes the stress most. Gifted adolescents' reactions against stress were at "mild" level, and they gave physiological reactions least while they gave cognitive appraisal reactions most. Gifted adolescents' stress sources and reactions against stress did not significantly differ in terms of gender and grade level. The results were discussed within the context of current literature, and some recommendations were provided for psychiatric care personnel.

Keywords: *Gifted students, adolescent, stress, secondary school students.*

ID:63

Özel Yeteneklilerin Genel Özelliklerine İlişkin Bir Literatür Çalışması

Hatice KADIOĞLU ATEŞ^a, Gökhan ERAT^b, Burak DOĞAN^c

^a*Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, hatice.kadiogluates@izu.edu.tr*

^b*Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, eratgokhan1@gmail.com*

^c*Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, burakdogan518@hotmail.com*

Özet

Ülkemizde son yıllarda eğitim alanında yapılan araştırmalar arasında özel yetenekli öğrencilerle ilgili olanların sayısı artış göstermektedir. Günümüzde öğrenenin bireysel farklılıkları daha fazla dikkate alınır olmuştur. Zekanın öğrenmedeki yeri ile ilgili eğitim bilimcilerin, öğretmenlerin, velilerin farkındalıkları artmıştır (Kadioğlu Ateş ve Aktaş, 2017). Alanda yetişen akademisyenlerin, ulusal ve/veya uluslararası katılımlı olarak gerçekleştirilen kongre, sempozyum ve panellerin, okullarda açılan destek eğitim odalarının ve Bilim Sanat Merkezlerinin, konuyla alakalı literatürün nicel ve nitel yönden gün geçtikçe artan bir ivmeyle yükselişi bu ilgiyi desteklemektedir (Afat ve Kadioğlu Ateş, 2017). Araştırmanın amacı özel yeteneklilerin genel özelliklerini incelemektir. Araştırmada özel yeteneklilerin fiziksel özellikleri, yaratıcılıkları, liderlikleri, gelişim, sosyal-duygusal ve zihinsel özellikleri ele alınmıştır. Konuyla ilgili araştırmalar incelenerek doküman incelemesi yapılmıştır.

Özel yetenekli çocuklarda gözlenen genel özellikler şu şekilde sıralanabilir: daha çabuk öğrenirler, olağanüstü meraklıdırlar, ilgi duydukları konularla uzun süre uğraşırlar, liderlik özellikleri baskındır, ayrıntılarla ilgilenirler, soyut kavrama yeteneğine sahiptirler, problem çözmeyi severler (Aral, 2011). Özel yetenek genellikle başarı, olağanüstü merak, yaratıcı düşünce, soyut kavrama yeteneği, yüksek enerji, geniş ilgi alanları, bağımsızlık, ısrarcılık, liderlik, toplumsal olgunluk gibi özellikleri içermektedir (Aral ve Gürsoy, 2011). Özel yetenekli çocuğun özellikleri; hızlı öğrenebilmeleri, üst düzeyde zihinsel merak sahibi olmaları, bilime eğilimli olmaları, dilini güzel kullanmaları, okula başlamadan okumayı öğrenebilmeleri, sözcük kapasitelerinin nitelik ve nicelik yönünden üst düzeyde olması, güçlü bir belleğe sahip olmaları, hayal güçlerinin gelişmiş olması, yaratıcı olmalarıdır (San Bayhan ve Aratan, 2014). Özel yetenekli çocukların dikkat süreleri yaşlarına göre daha uzundur. Meraklı olmaları ve öğrenme isteğine sahip olmaları nedeniyle, özellikle ilgi duydukları konularda dikkatlerini daha uzun yoğunlaştırabilmektedirler (Davaslıgil, Aslan ve Beşkardeş, 2000). Özel yetenekli öğrencilerin kolay ve hızlı öğrenmesine bağlı olarak temel olguları hızlıca kavrayıp ezberlemeleri sınıf içerisinde gösterecekleri olumlu davranışlar olarak gösterilebilir. Bu özelliğe bağlı olarak sıkılabilmeleri, direnç göstermeleri, başkalarına

rahatsızlık vermeleri, beklenmedik başarısızlık göstermeleri de sınıfta gösterebilecekleri olumsuz davranışlardan bazılarıdır (Tortop, 2018).

Her çocuğun kendi özel yetenekleri vardır. Her çocuk kendine has özelliklerle doğar. Çocuğun bunları keşfetmesi ve hayatı boyunca kullanabilmesi için ona yardımcı olunması gerekir. Veliler ve eğitimciler çocuklardaki kendilerine has yetenekleri bilinçli yöntemlerle bulup ortaya çıkarmalıdır. Günümüzde yetenekli ve üstün yetenekli çocukların da özel eğitime gereksinimi olan diğer çocuklar kadar kabul görmesi sağlanmalıdır (Stuart ve Beste, 2008 akt. Kadioğlu Ateş ve Mazı, 2017). Özel yetenekli öğrencilerin doğuştan getirdiği yeteneklerin kendileri, aileleri, ülkeleri ve dünyanın geleceği açısından önemli olduğu hissettirilmeli ve evrensel değerlerle donanımlı olmaları sağlanmalıdır (Gür, 2011).

Öğretmenler, yetenekli öğrencileri belirlemekten birinci derecede sorumlu kişilerdir. Öğretmenlerin yetenekli çocukların farklılıklarını anlayabilmeleri, bu çocukların özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalarına ve olumlu bir bakış açısıyla yaklaşmalarına bağlıdır (Eraslan ve Çapan, 2010).

Özel yetenekli çocukların en üst düzeyde yetenek, ilgi ve kapasitelerini geliştirebilmeleri için öğretmen ve ailelerin onları çok iyi anlaması ve desteklemesi gerekmektedir. Özel yetenekli çocukların eğitiminde en verimli sonuçları alabilmek için erken çocukluk döneminde tanılanmaları, zengin uyaranlarla donatılmış bir çevrede yaşamaları, beş duyu organlarını harekete geçirecek yaşantılar içine sokulmaları gerekmektedir. Çocuğun zihinsel potansiyelinin gerçekleşmesi, genetiğinde bulunan potansiyelinin en iyi seviyede açığa çıkarılabilmesi için kritik dönem atlanmadan en iyi eğitimi almaları sağlanmalıdır. Hem velilere hem de öğretmenlere çocuğa rehber olabilmeleri için gerekli bilgi, beceri, davranış, yeterlilik desteği verilmeli, öğrenci ile iyi iletişim kurmaları sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Özel yetenek, genel özellikler, literatür çalışması.*

Kaynakça

- Afat, N. & Kadioğlu Ateş, H. (2017). Türkiye’de Yapılan Lisansüstü Tezlerde “Üstün Zeka ve Yetenek” ile “Özel Yetenek” Kavramlarının Tercih Edilme Durumları, *Yüksek Öğretimde Eğitim ve Uygulamaları Kongresi YEAUK 2017*, 19-20 Mayıs 2017, İstanbul.
- Aral, N. (2011). *Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma*. Ankara: Morpa.
- Aral, N. ve Gürsoy, F. (2011). *Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş*. İstanbul: Morpa.
- Davashgil, U., Aslan, E., & Beşkardeş, Ü. (2000). Üstün ve özel yetenekli çocuklara ilişkin alt komisyonu. *Yer aldığı eser S. Usta, MR Şirin (Hazırlayanlar), I. İstanbul Çocuk Kurultayı Projeler Kitabı*, 291-304.

- Eraslan Çapan, B. (2010). Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Öğrencilere İlişkin Metaforik Algıları. *Journal of International Social Research*, 3(12):140-154.
- Gür, Ç. (2011). Üstün Yetenekli Çocukların Karşılaştığı Sosyal ve Duygusal Problemler ve Bu Problemlerin Çözümüne İlişkin Öneriler: Arkadaş Edinme Sorunu, Alay Edilme, Anksiyete-Endişeler ve Aşırı Mükemmeliyetçilik Üzerine Bir Çalışma. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 27-29 April 2011, Antalya, Turkey.
- Kadıoğlu Ateş H. & Aktas E. (2017). Türkiye’de Üstün Yeteneklilerle Matematik Alanında Yapılan Araştırmaların İncelenmesi. *Uluslararası Özel Yetenekliler Kongresi, OZYEK 2017*, 7-9 Nisan 2017, İstanbul.
- Kadıoğlu Ateş H. & Mazı M. G. (2017). Türkiye’de Üstün Yetenekliler Eğitimi İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezler Genel Bir Bakış. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(3), 33-57.
- San Bayhan, P. & Artan, İ. (2014). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa.
- Tortop, H. S. (2018). *Üstün Zekâlılar Eğitiminde Farklılaştırılmış Öğretim Müfredat Farklılaştırma Modelleri*. (2. Edition). İstanbul: Genç Bilge Yayıncılık.

ID: 64

Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik (STEM) Eğitimine Yönelik Tutumları

Özge CEYLAN^a, Gökçen ERMİŞ^b, Güven YILDIZ^c

^a *Kartal Bilim ve Sanat Merkezi, MEB, İstanbul, Türkiye, ozgeceylan86@gmail.com*

^b *Mamak Bilim ve Sanat Merkezi, MEB, Ankara, Türkiye, gokcenozcan@gmail.com*

^c *Kartal Bilim ve Sanat Merkezi, MEB, İstanbul, Türkiye, guvenyildiz99@gmail.com*

Özet

Bilim ve teknolojideki hızlı ilerlemeler ile birlikte tüm dünyada bilim okuryazarı bireylere olan ihtiyaç hızla artmaktadır. Bilim okur yazarı bireyler, üst düzey düşünme becerilerine sahip, bilgiyi sorgulayan, araştıran, analiz eden ve bilgisini yeni ürün tasarlamada kullanabilen bireylerdir. Bu doğrultuda hem ulusal hem de uluslararası alanda Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik (STEM) yaklaşımının önemi gittikçe artmaktadır. STEM yaklaşımı sayesinde öğrenciler gerçek dünya problemleri üzerinde yoğunlaşarak, eleştirel ve yaratıcı düşünme, problem çözme, işbirlikçi çalışma, tasarım yapma gibi becerilerini geliştirmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı (2016) tarafından yayınlanan STEM Eğitim Raporu'nda 21.yy becerilerinin geliştirilmesi için bilim ve teknoloji ile birlikte disiplinler arası bir yaklaşımla matematik ve mühendislik etkinliklerinin de önem kazanması gerekliliği vurgulanmaktadır. Mann vd (2011), özel yetenekli öğrencilerin ve mühendislerin özellik ve becerilerinin bir çoğunun, problemi çözmek için mühendislik tasarım sürecinin uygulanmasında ortak olabileceğini ifade etmiştir. Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) eğitim ve öğretim program ilkeleri incelendiğinde STEM etkinliklerinin özel yetenekli öğrenciler için uygun öğrenme ortamı sağlayacağı ve yapılan çalışmalarda da (Jolly, 2009; Kanlı ve Özyaprak, 2015; Özçelik ve Akgündüz, 2018) STEM yaklaşımının özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde kullanılabilecek önemli yaklaşımlardan biri olduğunu gösteren ifadeler yer almaktadır. Çünkü BİLSEM'lerde öğrencilerin farklı disiplinleri bir arada kullanmaları, aktif rol alarak gerçek yaşam problemlerine çözüm üretmeleri, araştırmaları, üst düzey bilişsel becerilerini kullanmaları ve yaratıcı düşünceleri hedeflenmektedir. STEM eğitimi, hedeflenen bu becerilere ek olarak öğrencilerde mühendislik ile ilgili kariyer bilincini geliştirmektedir. Son yıllarda, ülkemizde ve dünyada STEM eğitiminin öneminin anlaşılması ile birlikte öğrencilerin STEM etkinliklerine karşı tutumlarını inceleyen çalışmalar (Yamak vd, 2014; Irkçatal, 2016; Tay, Salazar ve Lee, 2018) yapılmıştır. Ancak ülkemizde özel yetenekli çocukların STEM eğitimine yönelik tutumlarını ortaya koyan bir çalışma ile karşılaşılmasıdır. Bu sebeple, yapılan bu araştırmanın alan yazına yapacağı katkı ve özgünlük bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin (N=91) STEM

eğitimine yönelik tutumlarını ve görüşlerini araştırmaktır. Bu araştırmada özel yetenekli ğrencilerin STEM eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın rneklemine İstanbul ve Ankara’da yer alan üç bilim ve sanat merkezinde öğrenim gören özel yetenekli öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya 5., 6., 7. ve 8. sınıf ğrencileri (N=91)katılmıştır. Nicel veri toplama aracı olarak Faber ve ark. (2012) tarafından geliştirilip Yıldırım ve Selvi (2015) tarafından da Türkçeleştirilen Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematiğe Yönelik Tutum leği (STEM Tutum leği); nitel veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. STEM Tutum leği 5’li likert tipte olup, dört alt boyut (Bilim, Matematik, Mühendislik ve Teknoloji, 21. Yüzyılın Yetenekleri) içermektedir. Matematik alt boyutunda 8, Bilim ve Mühendislik ve Teknoloji alt boyutunda 9ar, 21. yy yeteneklerinde 11 madde olup, toplam 37 maddeden oluşmaktadır. Görüşme formunda da beş açık uçlu soru bulunmaktadır. Ölçekten elde edilen nicel verilerin analizleri SPSS 25 paket programı kullanılarak, ortalamalar arasındaki farkı çeşitli değişkenlere göre kıyaslamak amacıyla t-test ve ANOVA, mülakat formundan elde edilen nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tüm örneklem için matematik alt boyutu puan ortalaması $\bar{X} = 4.43$, bilim alt boyutu puan ortalaması $\bar{X} = 4,20$, mühendislik ve teknoloji alt boyutu puan ortalaması $\bar{X} = 4,24$ ve 21. yy yetenekleri alt boyutuna yönelik tutum puan ortalaması $\bar{X} = 4,37$ bulunmuştur. Özel yetenekli ğrencilerin STEM tutum leği alt boyut puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşma olup olmadığına bakıldığında, tüm alt boyutlarda cinsiyet değişkenine göre farklılaşma görülmemiştir ($p < .05$). Kız ğrencilerin ölçeğin tüm alt boyutlarında tutum puan ortalamaları erkek öğrencilere göre daha yüksek çıktığı grlmştir. Öğrencilerin STEM tutum leği alt boyut puan ortalamalarında sınıf seviyesine göre farklılaşma olup olmadığına bakıldığında, matematik ($p = .001 < .05$) ve bilim ($p = .005 < .05$) alt boyutlarında farklılaşma grlmştir. Sınıf değişkenine göre tüm alt boyutlarda 7. ve 8. sınıfların tutum puan ortalamaları 5. ve 6. sınıflara göre daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Matematik alt boyutu tutum puanı en yüksek 6. sınıflarda, bilim alt boyutu tutum puanı en yüksek 5. sınıflarda, mühendislik ve teknoloji alt boyutu tutum puanının en yüksek 6. sınıflarda, 21.yy yetenekleri tutum puanı en yüksek 6. sınıflarda hesaplanmıştır. Bu durum çalışmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin genel olarak tüm alt boyutlara yönelik tutumlarının olumlu olduğunu ortaya çıkarmıştır. Örneğin, ğrencilerin % 87’si “Matematik benim için zordur” ifadesine katılmadığını belirtirken, %67’si “Fen konusunda ileri seviyede çalışmalar yapabileceğime eminim” ve % 81’i “Yeni rnlerin tasarlandığını hayal etmek hoşuma gidiyor” ifadelerine katıldıklarını belirtmişlerdir. İçerik analizi sonuçları da yukarıdaki sonuçları destekler niteliktedir. Katılımcılar genel olarak, STEM eğitimine karşı pozitif tutum sergilerken, STEM etkinliklerinden çok keyif aldıklarını belirtmişlerdir (n=18). Öğrencilerin ortak görüşlerinden biri de takım olarak çalıştıkları için STEM etkinliklerinde daha fazla fikir ortaya çıkması ile beyin fırtınası yapabilmeleri (n=10) ve daha üretken olmalarının süreci daha karmaşık ama zevkli hale getirmesidir (n=15). Ancak mühendislik ve matematiksel

hesaplamalar konusunda bazen sıkıntı yaşadıklarını bunlarla ilgili becerilerini geliştirmek istediklerini belirtmişlerdir (n=6). Bazı öğrenciler de STEM etkinlikleri için hep verileden daha fazla zamana ihtiyacı olduklarını belirtmişlerdir (n=13). Çalışma sonuçlarına göre özel yetenekli bireyler STEM eğitime karşı genel olarak olumlu bir tutum sergilemekle birlikte matematik tutum puanının diğer alt boyut puanlarından yüksek olduğu, fakat yaş ilerledikçe bu olumlu tutumun azaldığı ve kız öğrencilerin daha tutum puanlarının daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Ocak (2017) normal öğrenciler ile yaptığı çalışmada bu durumun aksine erkek öğrencilerin STEM tutum puanlarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ve 21. yy ile mühendislik puanlarının fen ve matematik puanlarına göre daha olumlu olduğunu ifade etmiştir. Lamb, Akmal, ve Petrie (2015) küçük yaştaki öğrencilerin STEM uygulamalarına büyük yaşlardaki öğrencilere göre daha ilgili olduğunu; Mahoney (2009), 9 sınıf öğrencilerinin 11. sınıfa göre STEM uygulamalarına daha ilgili olduğunu; Unfried, Faber, Stanhope ve Wiebe (2015) alt sınıflardan üst sınıflara doğru STEM tutumlarının azaldığını ortaya koymuşlardır. Ayrıca öğrenciler, STEM eğitiminin kendilerinin üst düzey düşünme becerilerini, yaratıcılık becerilerini ve problem çözme becerilerini geliştirdiğinin de farkındadırlar.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli Öğrenciler, STEM Eğitimi, Tutum.

Kaynakça

- Faber, M., Unfried, A., Wiebe, E. N., Corn, J. Townsend, L.W., & Collins, T. L. (2013). Student attitudes toward STEM: the development of upper elementary school and middle/high school student surveys. 120th ASSE Annual Conference & Exposition. Atalanta.
- Irkıçatal, Z. (2016). Fen, teknoloji, mühendislik ve matematik (FeTeMM) içerikli okul sonrası etkinliklerin öğrencilerin başarılarına ve FeTeMM algıları üzerine etkisi. (Yüksek Lisans Tezi), *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Antalya.
- Jolly (2009). The national defense education act, current stem initiative, and the gifted. *Gifted Child Today*, 32(2), 50-53.
- Kanlı, E., & Özyaprak, M. (2015). STEM Education for gifted and talented students in Turkey. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 1-10
- Lamb, R., Akmal, T., & Petrie, K. (2015). Development of a cognition-priming model describing learning in a STEM classroom. *Journal of Research in Science Teaching*, 52(3), 410-437.
- Mahoney, M. P. (2009). *Student attitude toward STEM: Development of an instrument for high school STEM-based program*. (Doctoral Dissertation). *The Ohio State University*. Retrieved from <https://etd.ohiolink.edu> on 3 December 2015.
- Mann, E. L., Mann, R. L., Strutz, M. L., Duncan, D., & Yoon, S. Y. (2011). Integrating engineering into k-6 curriculum: developing talent in the stem disciplines. *Journal of Advanced Academics*. 22(4), 639 –658

- MEB. (2016). STEM Eğitimi Raporu [Online]. Ulaşılabilir: http://yegitek.meb.gov.tr/STEM_Egitimi_Raporu.pdf
- Ocak, M. H. (2017). Öğrencilerin STEM'e ilişkin tutumları ve kariyer tercihleri ile ilişkilerinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özçelik, A., & Akgündüz, D. (2018). Üstün/özel yetenekli öğrencilerle yapılan okul dışı STEM eğitiminin değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 334-351.
- Tay, J., Salazar, A. and Lee, H. (2018). Parental perceptions of STEM enrichment for young children. *Journal for the Education of the Gifted*, 41(1) 5 –23.
- Unfried, A., Faber, M., Stanhope, D. S., & Wiebe, E. (2015). The development and validation of a measure of student attitudes toward science, technology, engineering, and math (S-STEM). *Journal of Psychoeducational Assessment*, 3(7), 622- 639.
- Yamak, H., Bulut, N. Ve Dündar, S. (2014). 5. sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerileri ile fene karşı tutumlarına FeTeMM etkinliklerinin etkisi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 249-265.
- Yıldırım, B., & Selvi, M. (2015). Adaptation of STEM attitude scale to Turkish. *Turkish Studies*, 10(3), 1117-1130.

ID: 65

Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezi Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi

Seyit KARABURÇAK^a, Volkan TATAR^b, Hasan Basri DEDE^c

^aYusuf Demir Bilim ve Sanat Merkezi, Kırşehir, Türkiye, pdrkaraburcak@gmail.com

^bKahramanmaraş Bilim ve Sanat Merkezi, Kahramanmaraş, Türkiye,
turkuazpdr@gmail.com

^cTekirdağ Özel Eğitim Uygulama Okulu, Tekirdağ, Türkiye, h.b.dede@hotmail.com

Özet

Özel yetenekli bireyler topluma; bilimde, ekonomide, teknolojide, siyasette, eğitimde katkı sağlama açısından önemli bir yere sahiptir. Bu önemi nedeniyle devlet tarafından ilkökul çağında tespiti ve tanılması yapılan özel yeteneklilerin eğitim alacakları merkezlerinin özellikleri de ayrı bir değere sahiptir. Bu çalışmada özel yeteneklilere okul saati dışında destek eğitimi veren Bilsen’de eğitim alan öğrencilerin memnuniyetlerini ortaya koyarak kurumsal gelişime yerelde ve ülke çapında katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Uygulanan ölçek sonrası hem kurumsal bir değerlendirme yapılacak hem de öğrencilerin kuruma genel bakışları tespit edilecektir. Çıkan veriler idare öğretmenler ve öğrencilerle paylaşılıp gerekli yönlendirme yapılacaktır. Öğrenci değerlendirmeleri kaliteli eğitim verilip verilmediğini değerlendirmede tek bilgi kaynağı olmamakla birlikte yararlı bilgiler sağlar ve öğretimin kalitesini gösteren diğer pek çok göstergeden daha geçerli ve güvenilirlerdir. Çünkü öğrenciler bu sürecin doğrudan alıcısı ve yararlanıcısı konumundadır. Bu durumun, son yıllarda kalite geliştirme çalışmalarına hız vermiş olan Bilim ve Sanat Merkezleri için de önemli olduğu ve bu çalışmanın eğitim sürecine ilişkin bilgi edinilmesine dayalı olarak yapılacak olan iyileştirme çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezi’yle ilgili görüşleri nelerdir? Cinsiyet ve sınıf değişkenine göre bu durum farklılık göstermekte midir? Sorularına yanıt aranmıştır. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel araştırma tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada amaçlı örnekleme seçimiyle maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni il merkezindeki ortaokul ve lise düzeyinde Bilim ve Sanat Merkezi’ne kayıtlı öğrencileri, örnekleme ise Bilsen’e devam eden 5. 6. 7. 8. 9. 10. Ve 11. Sınıf seviyesinde 247 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Bu araştırmada özel yetenekli olduğu testlerle tespit edilmiş özel çocukların Bilsen’e Bakış Açılarını Değerlendirme Ölçeği kullanılarak memnuniyet durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin eğitim gördüğü Bilim ve Sanat Merkezleri ülkemizde 81 ilde 132 adet olmak üzere MEB’e bağlı hizmet veren resmi kurumlardır. Kırşehir ilinde 5. 6. 7. 8. 9. 10. ve 11. Sınıf seviyesinde BİLSEM’e devam eden

247 özel yetenekli öğrenciye BBADÖ uygulanmış ve sonuçları incelenmiştir. Ölçekte cinsiyet ve sınıf başlıkları konularak cinsiyete ve sınıfa göre dağılımın yapılması sağlanmıştır. Öğrenciler Sorulara “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, ”Kararsızım/Fikrim Yok”, “Katılıyorum” ,”Kesinlikle Katılıyorum” şıklarından birini işaretleyerek cevap vermişlerdir Bilim ve Sanat Merkezi’ndeki öğrencilerinin BBADÖ’ne verdikleri yanıtlardan elde edilen veriler tablo ve grafiklere dönüştürülerek yorumlanmış ve bir takım sonuçlara ulaşılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin BBADÖ sonucunda tüm sınıflardaki 247 öğrencinin tüm sınıfların tercih ortalamasının “15-75 puan aralığından” 62.3 olduğu görülmüştür. 7. 8. 10. ve 11. Sınıf öğrencilerinin genel ortalamalarının altında kaldığı 5. 6. ve 9. Sınıf öğrencilerinin ise genel seçim ortalamasının üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Kuruma yeni başlayan ve 9. Sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı yaşamamaları memnuniyetlerinin yüksek olmasına neden olmaktadırken ara sınıftaki diğer öğrencilerin sınav kaygısı ve ergenlik dönemi belirtileri yaşamaları kurum memnuniyetlerinin ortalamasının altında kalmasına neden olduğu düşünülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin Bilssem’e seveerek ve isteyerek geldiklerini ifade eden 7 nolu madde genel ortalama olan 4.2 nin 0.1 düzeyinde üzerindedir. Mutluluk düzeylerinin yüksek olduğu öngörülmektedir. BİLSEM üstün ve özel yetenekli öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin gelişiminde katkı sağladığı düşünülmektedir. Buna göre testin 9. Maddesi genel ortalama olan 4.2 nin 0.2 oranında üzerinde değer almıştır. Bilssem öğrencilerinin özellikle merkezi sınavlar dönemlerinde devamsızlıklarının arttığı ve olumsuz görüşlerinin ölçek sonuçlarına da yansdığı sonucuna göre devamsızlığı engellemek amacıyla sınavlara katkı sağlayacak düzenlemeler Bakanlıkça sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenek, Özel Yetenekli Öğrenci, Bilim ve Sanat Merkezi, Görüş

Kaynakça

- Ataman, A. (2003). *Üstün zekalı/yetenekli çocuklar*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ersoy, N. A. (2004). *Üstün zekâlı ve üstün yetenekliler, üstün yetenekli çocuklar, seçilmiş makaleler kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Köseoğlu, S., vd. (2012). *Üstün yetenekli çocuk : aile el kitabı*. Ankara: Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi.
- MEB. (2016). *MEB Bilssem yönergesi*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2017). *Beni anlayın özel yetenekli çocuğum var*. Ankara: MEB Yayınları.
- Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar : özellikleri tanılanmaları, eğitimleri*. Ankara: Maya Akademi.

ID:66

Uyum Programı Öğrenci Velilerinin Bilim Sanat Merkezi Hazır Bulunuşluk Seviyeleri (İzmir İli Örneği)

Bircan COŞKUN^a, Emine Ece GÜLEÇ^b

^a*Süleyman Demirel ÇPAL, İzmir, Türkiye, bircanince@yahoo.com*

^b*Şehit Fatih Satır BİLSEM, İzmir, Türkiye, emineecedalkilic@hotmail.com*

Özet

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) üstün yetenekli öğrencilerin erken yaşta tanınıp, okul müfredatının yanında; problem çözme ve proje odaklı çalışma atmosferi yaratılarak, üstün potansiyellerini ortaya çıkarmalarını sağlamak amacıyla kurulmuştur. Ülke genelinde 126 olan sayıları her geçen gün artan BİLSEM'ler açısından literatürde farkedilen en büyük eksik, öğrenci velileri üzerine yapılan çalışma sayısının yeterli olmayışıdır. Halbuki, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan BİLSEM'ler için, yapısı gereği velinin önemi diğer eğitim kurumlarındakiden çok daha fazladır. Bu çalışmada, BİLSEM'lere yeni başlayan (Uyum Programı) öğrencilerin velilerinin hazır bulunuşluk seviyelerinin tespiti için, İzmir'deki BİLSEM'lerin velilerine anket uygulanmıştır. Ankette veli profilini belirleyen demografik bilgilerin dışında; velilerin BİLSEM'lerin eğitim yapısı ve süreci, üstün yeteneklilerin eğitimindeki farklılıklar hakkındaki bilgi düzeyleri ile ilgili veri toplanmıştır. Toplanan veriler, kategorik ve sürekli değişken durumlarına göre aralarındaki ilişkiler Pearson Korelasyonu, T-Test ve Ki-Kare analiz yöntemleri ile incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekliler Eğitimi, Bilim ve Sanat Merkezi, Veli, Hazır Bulunuşluk*

ID:66

Readiness Levels of Science And Art Center Orientation Program Students' Parents (Izmir Province Case)

Bircan COŞKUN^a, Emine Ece GÜLEÇ^b

^a*Suleyman Demirel MPAHS, Izmir, Turkey, bircanince@yahoo.com*

^b*Sehit Fatih Satir SAC, Izmir, Turkey, emineecedalkilic@hotmail.com*

Abstract

Science and Art Centers (SACs) have been established in the aim of revealing superior potentials of gifted children, who are recognized at an early age, by creating problem solving and project-oriented working atmosphere, in addition to their school curriculum. For the SACs, whose number is 126 and increasing day by day across the country, the biggest missing point in the literature is the insufficiency of the number of studies done about the parents of students. However, for the SACs working under the General Directorate of Special Education and Guidance Services, the importance of the parents is much higher than that of other educational institutions. In this study, parents of SACs in İzmir were surveyed in order to determine the readiness levels of the parents of the students who are new to SAC (Orientation Program). Other than the demographic information determining the parent profile in the survey; data were collected about the parents' knowledge about the structure and process of education of SACs, and the differences in the education of the gifted children. The collected data were analyzed by Pearson's Correlations, T-Test and Chi-Square methods in terms of their categorical and continuous variable structures.

Keywords: *Gifted Education, BİLSEM, Gifted Parents, Readiness*

ID: 67

Özel Yetenekli Öğrencilerin Akran Zorbalığına Maruz Kalma Durumunun İncelenmesi

Sibel TAŞCI^a, Rukiye GÖKCE^b

^a*Çanakkale Bilim ve Sanat Merkezi, Çanakkale, Türkiye, tascisibel@gmail.com*

^b*Nezihe Derya Baltalı Bilim ve Sanat Merkezi, Denizli, Türkiye, rukiwegokceimt@hotmail.com*

Özet

Özel yetenekli birey “yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi duyduğu alanlarda bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey” olarak tanımlanmaktadır. Özel yetenekli çocukların duyuşsal, duygusal, psikomotor ve entelektüel özellikler açısından birçok alanda akranlarından farklı olduğu görülmektedir. Özel yetenekli çocuklarda sıklıkla gözlemlenen meraklı olma, soruları detaylı tartışma, eleştirel düşünme ve fikirlerini rahatlıkla ortaya koyabilme, otoriteyi sorgulama, adalet ve dürüstlük kaygısı taşıma gibi özellikler çevreleri tarafından zaman zaman olumsuz karşılanabilmektedir. Bu bakımdan akranlarına göre farklı olmak özel yetenekli çocuklar açısından hem avantaj sağlamak hem de risk faktörleri oluşturmaktadır. Genel olarak toplumlarda ve okullarda özel yetenekli bireylerin karşılaştıkları zorluklarla kolayca başa çıktıkları varsayılmakta, sosyal ve duygusal ihtiyaçları tam olarak anlaşılammamaktadır. Bu durum özel yetenekli öğrencilerin okul yaşamlarında hayal kırıklığına uğramalarına, sınıfta davranış problemlerine ve okuldaki akranları ile ilişkilerinde sorunlar yaşamalarına sebep olabilmektedir. Okulda sosyal ve duygusal açıdan olumsuzluk yaşayan özel yetenekli öğrenciler travma, depresyon, yetersizlik hissi, öğrenme zorluğu ve zorbalık gibi durumlarla karşı karşıya kalmaktadır. Zorbalık bir kişinin bir süre boyunca bir veya birden fazla kişinin olumsuz davranışlarına maruz kalmasıdır. Toplumda çok farklı şekillerde yaşanan zorbalık okullarda akran zorbalığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumda ve okullarda sık sık göz ardı edilen ve normal davranışların bir parçası olarak kabul edilmeye başlanan akran zorbalığı okullarda fiziksel, sözel, dışlama, dedikodu ve eşyalara zarar verme gibi birçok farklı şekilde görülebilmektedir. Akran zorbalığına maruz kalma tüm öğrencilerin hem başarısını hem de okula karşı algılarını da olumsuz etkilemektedir. Bu araştırmanın amacı, özel yetenekli öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumlarının öğrenci görüşleri doğrultusunda incelenmesi ve çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Bilim ve Sanat Merkezinde destek, bireysel yetenekleri fark ettirme (BYF) ve özel yetenekleri geliştirme (ÖYG) alanlarında öğrenim gören 61’i kız (%58) ve 44’si (%42) erkek olmak üzere 105

öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma betimsel bir çalışma olup, genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında “Akran Zorbalığını Belirleme Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlerinde SPSS paket programı, analizinde ise aritmetik ortalama, frekans, t testi ve ANOVA kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları; araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin %28.6’sı (N=30) herhangi bir akran zorbalığı ile karşı karşıya kalmazken, %71.4’ ünün (N=75) en az bir defa veya daha fazla akran zorbalığına maruz kaldığını göstermektedir. Bir diğer sonuç akran zorbalığına maruz kalan kız öğrencilerin (N=40) %35’inin çoğunlukla kız arkadaşları tarafından, %27’sinin (N=11) çoğunlukla erkek arkadaşları tarafından ve %38’inin (N=15) ise hem kız hem de erkek arkadaşları tarafından akran zorbalığına maruz kaldıklarını gösterirken; erkek öğrencilerin (N= 35) %54’ünün (N=19) çoğunlukla erkek arkadaşları tarafından, % 46’sının (N=16) hem kız hem de erkek arkadaşları tarafından akran zorbalığına maruz kaldığını göstermektedir. Akran zorbalığına maruz kalan özel yetenekli öğrencilerin akranları tarafından en çok alay edilme, olumsuz sözcükler kullanılması gibi sözel zorbalığın yanı sıra dedikodu ve eşyalarının izinsiz kullanılması gibi zorbalıklara da maruz kaldığı araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır. Öte yandan Bilim ve Sanat Merkezi’ne devam eden özel yetenekli öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumlarının öğrencilerin cinsiyeti, öğrenim gördüğü okul türü, yetenek alanı ve devam ettikleri programlar açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Zorbalık, Akran Zorbalığı, Özel Yetenekli Öğrenci

ID: 69

Özel Yetenekli Öğrencilerin BİLSEM'e İlişkin Algıları

Sami BOLAT^a, Merve KOÇER^b, Hayriye Sultan TUNÇ^c

^a *İzmit Bilim ve Sanat Merkezi,, Kocaeli, Türkiye, sami01bolat@gmail.com*

^b *İzmit Bilim ve Sanat Merkezi,, Kocaeli, Türkiye, mervekocerpdr@gmail.com*

^c *İzmit Bilim ve Sanat Merkezi, Kocaeli, Türkiye, hsultant@gmail.com*

Özet

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) Okul öncesi eğitim, ilkökul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmaları amacıyla yerleşim biriminin özellikleri, ulaşım imkânları ve hizmet alması öngörülen öğrenci sayısı gibi hususlar da dikkate alınarak Valiliklerin teklifi üzerine Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılan eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumları öğrencilerin beklentilerine cevap vermek durumundadır. Söz konusu beklentiler sadece bilgi değil aynı zamanda beceri ve yeteneklere ilişkin geliştirici beklentileri de kapsamaktadır. Bir eğitim kurumunun yaşamı, çevrenin ihtiyaçlarına cevap vermesiyle mümkündür. Bu ihtiyaçlara cevap verebilmeleri ise paydaşların kuruma ilişkin beklenti ve algılarını açığa çıkarmakla mümkündür (Bursalıoğlu, 2015). Bu araştırmanın amacı üstün yetenekli öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezine ilişkin algılarını çizim aracılığıyla ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu İzmit Bilim ve Sanat Merkezi'nde destek eğitimi alan 132 öğrenci oluşturmaktadır. Destek grubuna devam eden öğrenciler ilkökul 2 ve 3. sınıf düzeyindedir. Bu araştırma, destek eğitimi alan BİLSEM öğrencilerinin BİLSEM algılarının ortaya çıkarılması amacıyla nitel olarak desenlenmiş ve araştırmada olgubilim modeli kullanılmıştır. Olgubilim, bireyin bir fenomene dair bilinçli bir deneyimini tanımlanmasını kapsayan bir modeldir. Bu araştırmada veri toplamada katılımcıların resimlerinden yararlanılmıştır. Çocuk resimleri analiz edilirken fenomenolojik olarak önemli olan çeşitli anlamlara, yaratıldıkları bağlama ve yapanın dünya görüşüne açık olmayı vurgulamasıdır. Çocukların ifadelerini farklı açılardan ele almanın etkili bir yolu, izleyicinin çeşitli açılardan bakıp imgeleri öne çıkararak anlamlar oluşturması ve çocukların resimle anlatımlarına daha bütüncül bir bakış getirmesidir (Malchiodi, 2005: 65). Çizimler, kişisel kimliğin işaretleri olarak sayılıp kimliği yansıttığı gibi, insanın dünyayı anlamlandırma sürecine konuşma ve yazma süreçlerinden daha farklı ve geniş bir perspektif sunar. Ayrıca Çizim, çocukların her yaşta tercih ettiği eğlenceli bir oyun olarak düşünülebilir. Çizimler çocukların dinlenip sakinleşmesine, uyumlu bir davranış örüntüsü sergilemesine, daha iyi hatırlamalarına ve kendi anlatımlarını düzenlemelerine yardım ederek tartışmalara katılmalarına destek olur. Çocuklar çizimlerine kendi duygu ve düşüncelerini yansıtarak her şeyi kendi isteği doğrultusunda

resmedebilir. Az zamanda çok ve önemli miktarda bilgi kazanmayı sağlayan oldukça yararlı olan çizimler; çocukların çevrelerinin özelliklerini ve bu çevreye dair kendi anlamlarını yansıtırlar (Haney, Russell ve Bebell, 2004, Yavuzer, 1997). Çocuklar sözel ifade yeteneklerinin yeterince gelişmediği dönemlerde zamanlarının büyük bir kısmını eğitim kurumlarında geçirmektedir. Bu nedenle eğitim kurumundaki eğitsel ve yapısal süreçlerle ilgili algılarının ortaya çıkarılmasında çizimler, sözel ifadeler kadar önemlidir (Yalçın ve Erginer, 2014: 275). Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmaya katılan tüm öğrencilerden BİLSEM ile ilgili düşüncelerini yansıtan bir resim çizmeleri ve çizdikleri resmi yazacakları ifadelerle açıklamaları istenmiştir. Çizim için öğrencilere bir ders saati zaman verilmiştir. Öğrenciler, araştırmacılar tarafından kendilerine verilen boş kâğıtlara herhangi bir yönlendirme olmadan bilgileri yazmış ve çizimlerini yapmışlardır. Araştırmada, toplanan veri seti içerik analizi ile analiz edilmiş ve ardından belirli kategoriler altında toplanmıştır. İçerik analizi basamaklarına uygun olarak katılımcılarının çizimleri ortak özellikleri açısından incelenmiş ve benzer çizimler bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Belli kategoriler altında bir araya gelen resimler birbirleriyle ilişkilendirilerek analiz edilmiştir. Öğrenciler tarafından yapılan çizimler uzman görüşü için BİLSEM’de çalışan bir görsel sanatlar öğretmeni tarafından incelenmiştir. Ayrıca, hem resimlerin seçilmesi ve kategorilerin oluşturulması aşamalarında araştırmaya dâhil olan uzman, hem de araştırmacılar pedagojik olarak, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin olay ve olgulara nasıl baktıklarını ortaya koyabilecek uzmanlığa sahiptirler. Araştırma bulguları ve sonucu daha sonra eklenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Bilim ve Sanat Merkezi, BİLSEM, Üstün Yetenekli Öğrenciler, Çizim, Öğrenci Algısı, Destek Eğitimi.*

Kaynakça

- Bursalıoğlu, Z. (2015). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Haney, W., Russell, M., & Bebell, D. (2004). Drawing on education: Using drawings to document schooling and support change. *Harvard Educational Review*, 3(74), 241-272.
- Malchiodi, C. A. (2005). *Çocukların resimlerini anlamak*. (Yurtbay, T., Çev.). İstanbul: Epsilon.
- Yalçın, M. & Erginer, A. (2014). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul müdürü algılarına ilişkin yaptıkları çizimler. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 270-286.
- Yavuzer, H. (1997). *Resimleriyle çocuk*. İstanbul: Remzi.

ID:70

Üstün Potansiyelli Çocuk Sahibi Ailelerin Eğitim İhtiyaçları: İzmir Sıdika Akdemir BİLSEM Örneği

Uğur ZAT^a, Erkan ERDİK^b

^a*Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, ugur.zat@boun.edu.tr*

^b*Sıdika AKdemir BİLSEM, İzmir, Türkiye, erkanerdik@gmail.com*

Özet

Üstün potansiyelli çocukların eğitim süreçlerinde ailelerin eğitim süreçlerine iki konuda önemli katkı sağlayabilirler. Birincisi çocuklarını bilirler ve ikincisi de okul dışı gözlemlere dayanan önemli bilgilere sahip olmalarıdır (Colangelo, N. ve diğerleri, 1995). Diğer taraftan aile katılımının eğitim başarısı üzerinde büyük bir etkisi vardır ve bu etki hayat boyu devam etmektedir (Melhuish, 2004). Kim and Choi'nin (2002) meta analizi sonuçlarına göre aile katılımı ike üstün potansiyel arasındaki arasında pozitif yönde ilişki vardır. Üstün potansiyelin gelişimi için içsel etkilerin daha güçlü olduğu sonucuna da ulaşılmıştır. Türkiye'de üstün potansiyelli çocuklara sahip ailelerin eğitimlerinin de, eğitim süreçlerini pozitif anlamda etkileyeceği öngörülebilir. Aile eğitimleri yetişkin eğitiminin, veli eğitimleri de aile eğitiminin alt dallarından biridir. Ebeveyn eğitimi, aile eğitiminin alt başlıklarından biridir. Ebeveynlik, her ebeveynin geliştirebileceği ve geliştirmesi gereken bir dizi beceridir (Molinuevo, 2013) Eğitimin her aşamasında aile eğitimlerinin önemi olsa da, üstün potansiyelli çocuğa sahip ailelerin, çocukları hangi yaş döneminde tanılanmış olurlarsa olsunlar, ailelerin cevaplarını aradıkları birçok soru vardır. Türkiye'de üstün yetenekli çocuklara yönelik eğitim politikaları değişen hükümetler ve önceliklerine göre zamanla dalgalanma göstermektedir (Eriş, Seyfi and Hanoz, 2009). Bu dalgalanmalarda öneminin en çok üzerinde durulan konulardan biri aile eğitimleri olsa da, alanda yapılan çalışmalar oldukça azdır. Bu çalışmanın ve araştırmanın ailelerin ihtiyaç duydukları konu başlıklarını belirleyebilmek adına örnek teşkil etmesi hedeflenmektedir. Burada önemli noktalardan biri de, eğitim başlıkları belirlendikten sonra tasarlanacak eğitimin yetişkin eğitimi perspektifinde hazırlanmasının gerekliliğidir. Çalışmada İzmir Sıdika Akdemir Bilsem velilerine eğitim başlıkları ile ilgili anket gönderilmiştir. Eğitim başlıkları ilkökul ve ortaokul&lise grubu öğrenci velileri için ayrı ayrı hazırlanmıştır. Çalışma nicel bir çalışmadır. Çalışmada likert ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS ile yapılmıştır.

Araştırmaya 62 veli katılım sağlamıştır. Katılımcıların 37'sinin çocukları ilkökul, 22'sinin ise ortaokul ve lise seviyesindedir. 3 katılımcının değerlendirme formları uygun doldurulmadığı için değerlendirmeye alınmamıştır. Yapılan çalışmada; ilkökul, ortaokul ve lise öğrencilerinin ailelerinin en çok ihtiyaç duydukları eğitim içeriklerinin; aile içi etkinlikler, akran zorbalığı,

ders çalışma, başarısızlığa tahammül, disiplin ve sınır koyma alanlarında olduğu görülmüştür. Ortaokul ve lise grubu velilerinin ise üstün potansiyelli ergenlerle iletişim ve bilgisayar ve teknoloji kullanımı konusunda da eğitim başlıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün potansiyel, üstün zeka ve yetenek, aile eğitimi, veli eğitimi, yetişkin eğitimi.*

Kaynakça

- Colangelo, N., Assouline, S., Chen, I. & Tsai, T. (1995). Talent Development: Proceedings from the H.B. and Jocelyn Wallace National Research Symposium on Talent Development, pp. 307-311; Great Potential Press, Inc.
- Eriş, B., Seyfi, R. & Hanoz, S. (2008). Perceptions of parents with gifted children about gifted educationin Turkey. *Gifted and Talented International*, 23-24 (2-1), 55-65
- Kim, S-W and Choi, SY. (2002). A Meta-Analysis of Parental Involvement and Gifted Development. *Journal of the Korean Association for Research in Science Education*, v22 n3 p671-81
- Molinuevo, D. (2013). Parenting support in Europe. European foundation for the improvement of living and working conditions (Eurofound): Ireland.
- NESS Research Team (2004). The Impact of Sure Start local programmes on Child Development and Family Functioning: Report of preliminary findings. London: DfES

ID:71

Özel Yetenekli Öğrencilerin Ulusal Sınav ve PISA Sınav Soruları Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Duygu ALYEŞİL KABAKÇI^a

^a*İzmit Bilim Ve Sanat Merkezi, Kocaeli, Türkiye, matemaduygu@hotmail.com*

Özet

Günümüz bilgi toplumunda temel eğitimi tamamlayan öğrencilerimizin neler bildiği hangi becerileri ne derecede kazandıkları ve eksiklerinin neler olduğunun belirlenmesi eğitim sistemimizin mevcut durumunu tespit etmek açısından önemli bir göstergedir. Bilindiği gibi ülkemizin PISA matematik başarı ortalaması oldukça düşüktür. Bu başarısızlığın birçok sebebi olduğu öne sürülmektedir. (ezberci eğitim sistemi, eğitimde eşitsizlik, sosyo-ekonomik durum vb.) Kurumlarda verilen eğitimlerin içeriklerinin ülkede yapılan merkezi sınavlara odaklı olduğu aşikardır. Zekâ, Türk Dil Kurumu sözlüğünde, “İnsanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı” olarak tanımlanmaktadır. Özel yetenekli birey; yaşlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi duyduğu alanlarda bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireydir. Bu öğrencilerin akademik başarılarının yüksek olması yanında yorum yetenekleri de kuvvetlidir. Bu nedenle bu araştırmada Türkiye’deki merkezi sınavları ile PISA soru tekniklerin karşılaştırılarak farklılıkların incelenmesi, İzmit Bilim Ve Sanat Merkezinde öğrenim gören özel yetenekli öğrencilerin (Matematik başarıları 95 ve üzeri olan) ulusal liselere giriş sınavlarında çıkmış sorulara verdikleri yanıtların puanları ile ve PISA matematik başarı ortalamaları arasında bir farklılık olup olmadığı araştırılmak istenmiştir.

Özel yetenekli öğrencilerin çıkmış ulusal sınav ve PISA sorularından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Özel yetenekli öğrencilerin çıkmış ulusal sınav ve PISA sorularından aldıkları puanların karşılaştırılması.

Bu araştırma nicel bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini ise İzmit Bilim ve Sanat Merkezine devam eden, 8. Sınıf, matematik okul puanı 95 ve üzeri olan özel yetenekli 15 öğrenciye oluşturmaktadır. Öğrencilere ulusal sınavlarda çıkmış müfredat konularını içeren 20 soruluk çoktan seçmeli bir test ile aynı konulardan eşit sayıda olacak şekilde PISA sınavlarında çıkmış sorulardan oluşan 20 soruluk bir test uygulanmış aralarındaki başarı puanları farkları incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilerek grafik haline getirilmiş ve bu grafikler yorumlanmıştır. Yapılan testlerdeki öğrenci puanları arasında anlamlı bir farklılık görülürken, ulusal sınav sorularına verilen yanıtların puan ortalamasının PISA sorularına

verilen yanıtların puan ortalamasından anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Bu ortalamalardan da anlaşılacağı üzere öğrenciler ulusal sınav sorularında PISA sorularına göre daha başarılıdır. Bu da bu öğrencilerin özel yetenekli olmalarına rağmen alışılmadık sorularla karşılaştıklarında zorlandıklarını göstermektedir. Yapılan testlerde öğrencilerin ulusal sınav ve PISA puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Sonuç olarak öğrencilerin ulusal sınavlarda çıkmış sorulardaki puanlarının PISA sorularına göre daha yüksek olması okullarda verilen eğitimin sorgulanmasını gerektirmektedir. Okullarda verilen öğretimin genellikle teorik olması, uygulamalı öğretimin zaman alması nedeniyle öğretmenlerin etkinlik temelli ders işlemekten kaçınması ve test temelli ders yapmaları bu farkın en büyük etkenlerindedir. Okullarda kısa sürede çözülen, seçeneklerden sonuca ulaşılan, sorulara alışkın olan öğrenciler PISA sorularındaki gibi günlük yaşam problemlerine dayalı sorularda bocalamaktadır. Bu nedenle okullarda sorulan sorular da PISA sorularına benzer nitelikte, günlük hayat problemlerine dayalı olmalı ve problem çözme basamakları üzerinde okullarda uygulamalar yapılmalıdır. Öğrencilere, okul öncesinden itibaren, proje bazlı, yaparak yaşayarak uygulayarak öğrenme imkânları sunulmalı öğrenme ortamı farklı ve ilginç öğrenme etkinlikleri içeren eğitsel yazılımlar, oyun tabanlı öğrenme ortamları, web tabanlı öğrenme ortamları, öğrenme içerikleri ile zenginleştirilebilmelidir. Yönergelerle sonuca kendilerinin ulaşmaları için yol gösterici rol oynanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Ulusal Sınav, PISA, Matematik, Özel Yetenekli*

ID: 72

Özel Yetenekli Öğrencilerin Matematiksel Paradoksları Çözümleme Süreci

Ayşe ŞİMŞEK^a, Rukiye GÖKCE^b, Sibel TAŞCI^c

^a*Alpaslan Ali Can Bilim ve Sanat Merkezi, Burdur, Türkiye, aysesimsek1002@gmail.com*

^b*Pamukkale Nezihe Derya Baltalı Bilim ve Sanat Merkezi, Denizli, Türkiye,
rukiyegokceimt@gmail.com*

^c*Çanakkale Bilim ve Sanat Merkezi, Çanakkale, Türkiye, tascisibel@gmail.com*

Özet

Günümüzde bilim ve teknolojide yaşanan değişim, bireylerin ve toplumun ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler ile birlikte matematik eğitimi alanındaki beklentiler de değişim göstermiştir. Yaşanan bu değişimlere bağlı olarak da matematik alanında bilgiyi üreten, günlük hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati kurabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında problem çözme becerisi; öğrencilerin karşılaştıkları problemleri çözebilmelerine, matematik ile gerçek yaşam durumları arasındaki bağlantıyı kurabilmelerine yardımcı olması açısından önemli görülmektedir. Matematiksel problemler, rutin olan problemler ve rutin olmayan problemler olarak iki gruba ayrılmaktadır. Rutin problemler matematikte bilinen formül ve kuralları kullanarak çözülen problemler iken rutin olmayan problemler ise bilinenin dışında farklı yöntemler kullanılmasını gerektiren problemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bakımdan rutin olmayan problemler işlemsel becerilerin ötesinde verileri organize etme, ilişkilendirme yapma, örüntü arama, analiz etme, tahminde bulunma gibi farklı eylemlerin kullanılmasını gerektiren problemlerdir. Bu bağlamda rutin olmayan sözel problemlerin kullanımının, matematik öğretim ve öğreniminde önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Rutin olmayan problemler karşısında bu türden eylemler içeren akıl yürütme yaklaşımlarının geliştirilmesi bireylerin matematiksel düşünme becerilerine katkı sağlamaktadır. Paradoksların öğrencilerde oluşturabileceği potansiyel bilişsel karmaşıklık göz önüne alındığında paradoksların rutin olmayan problemler için kullanılacak motive edici bir konu olduğu söylenebilir. Dil, mantık, fizik ve matematik gibi birçok farklı bilim dalında karşımıza çıkan ve düşünceler arasında tartışmaya açık, kesin bir yargı içermeyen karşıtlık anlamına gelen paradokslar, sezgileri harekete geçiren bir özelliğe sahiptir. Bu araştırmanın amacı üstün yetenekli öğrencilerin paradoks çözümleme süreçlerini incelemektir. Çalışmanın yürütülmesinde nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve Yunan filozof Zenon tarafından ortaya atılan “İkiye Bölme Paradoksu”, “Bernard’ın Kutusu” ve “Monty Hall”

isimli paradokslarının yer aldığı ölçek kullanılmış ve Bilim ve Sanat Merkezinde Özel Yetenekleri Geliştirme (ÖYP) ve Bireysel Yetenekleri Fark ettirme (BYF) Programına devam eden 21 öğrenciye uygulanmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin paradokslara yönelik yaptıkları çözümler ve açıklamalar incelenmiş ve içerik analizi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler özel yetenekli öğrencilerin karşılaştıkları paradoksların çözümünde sıkıntılar yaşadıklarını göstermiştir. Öğrenciler paradoksları anlama, açıklama ve yorumlamamda, çeşitli olası durumları birlikte düşünmede, uygun mantıksal çıkarımlar yapmada, sorularda yer alan çelişkili durumu ifade etmede zorluklar yaşamışlardır. Veri toplama aracında yer alan paradokslardan “ikiye bölünme paradoksu” öğrencilerin yorumlamada daha fazla gayret ettiği ve çözüme yönelik matematiksel durum oluşturmaya çalıştığı paradoks olmuştur. Paradokslara uygun matematiksel durum oluşturma öğrencilerin zorluk yaşadığı başka bir nokta olmuştur. Problemlerin çözümüne ulaşmada sıkıntı yaşadıklarını belirten öğrencilerin daha çok paradoksu betimlemeye yönelik olarak paradoksta geçen kavramlara yönelik şekiller çizdiği ve sözel ifadeler kullandığı görülmüştür. Bazı öğrencilerin matematiksel durum oluşturmak için cebirsel ifadeler kullandığı gözlemlense de bu ifadelerin doğruluk açısından yetersiz oldukları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin çoğu paradoksları problemin çözümünde kullandıkları matematiksel kavramlar ve işlemler (oran, dört işlem, kesir vb) ile ilişkilendirmiştir. Paradoks tanımında yer alan çelişki, kesin yargı içermeme durumunu ifade eden matematiksel kavramlarla ilişki kurulmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin sonsuz, olasılık, mantık, devirli sayılar, pi, bilinmeyen gibi kavramlar ile daha çok ilişkilendirme yaptıkları belirlenmiştir. Bunlara ek olarak öğrenciler çözüme yönelik işlemlerden emin olamadıklarını; problemi anlayamadıklarını, hangi çözüm yaklaşımının kullanılacağını belirleyemediklerini, süreçte kararsız kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli Öğrenci, Matematiksel Paradoks, Rutin Olmayan Problem

ID:73

Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Fen Öğretimi Materyal ve Etkinliklerinin Hazırlanması ve Uygulanması Süreçleri Hakkındaki Görüşleri

Emine KAHRAMAN^a, Özlem KORAY^b

^aZonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak, Türkiye, eminekahraman07@gmail.com

^bZonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak, Türkiye, ocankoray@gmail.com

Özet

Eğitimde kalitenin artması ya da daha farklı bir bakış açısıyla eğitimdeki iyileşmenin süreklilik kazanması önemli bir konudur. Yirmi birinci yüzyılda bilimsel ve teknolojik alanda yaşanan gelişmeler, çağın şartlarına uygun nitelikli eğitim başka bir ifade ile eğitimde kalite, standart yöntemlerle yerine getirilemeyecek kadar uzun süreçli ve özgün çalışmaları gerektirmektedir. Öğretmen eğitiminde mesleki formasyon açısından lisans döneminde görülen uygulamalı derslerin önemi büyüktür. Öğretmen adaylarının kendi öğrenmelerinden sorumlu bir şekilde öz değerlendirme yaparak bilgi ve beceri kazanmaları, ileride verecekleri eğitimin kalitesini arttıracak önemli noktalardandır. Bu sebeple özel eğitim öğretmen adaylarıyla özel eğitimde, farklı yöntem olarak kullanılan fen etkinlik ve materyaller öğretim sürecinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada, özel eğitim öğretmen adaylarının fen öğretimi dersi kapsamında hazırlanmış oldukları materyal ve etkinliklerin alana yönelik hazırlanması ve gerçek sınıf ortamlarında uygulanması süreçlerine yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada her iki süreçte de rubrikler kullanıldığından öğretmen adaylarının bu rubriklerle ilgili görüşlerine de yer verilmiştir. Süreç sonunda öğretmen adaylarından fen öğretimi dersinin öğrenmeye etkisi olup olmadığını, sürecin avantajlarını, süreç içinde kullanılan rubriklere yönelik görüşlerini ve sürecin mesleki gelişime katkısı olup olmadığına dair görüşleri alınmıştır. Çalışma, Özel Eğitim 3. Sınıf “Fen Öğretimi” dersi kapsamında gerçekleştirilmiş olup, öğretmen adaylarının fikirleri, hazırlanmış oldukları materyal ve etkinliklerin gerçek sınıf ortamlarında uygulanması sonrasındaki görüşlerine dayanmaktadır. Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma, 2017–2018 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de Batı Karadeniz bölgesindeki bir kamu üniversitesinin Eğitim Fakültesi 3. sınıfında öğrenim gören toplam yetmiş beş Özel Eğitim öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüş bildirim formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan açık uçlu görüş bildirim formu, öğretmen adaylarının sürece ilişkin görüşlerini alabilmek için araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Formun kapsam geçerliliği uzman kanısı alınarak sağlanmış olup, gerçek sınıf uygulamaları tamamlandıktan sonra öğretmen adaylarının tümüne otuz beş dakikalık sürede

uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının açık uçlu sorulara verdikleri yazılı açıklamalar nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada, açık uçlu görüş bildirim formunda yer alan sorulara göre kategoriler belirlenmiştir. Her bir kategoriye ilişkin her katılımcının birden fazla görüşü bulunmaktadır. Bu görüşler içerik analizine tabi tutularak “anahtar kelimeler (kavramlar)” belirlenmiş ve katılımcıların bu görüşleri tekrar etme sıklığına göre frekans değerleri verilmiştir. Çalışmada içerik analizine tabi tutulan veriler, aynı araştırmacı farklı zamanlarda puanlanarak değerlendirilmiş olup Miles-Huberman güvenilirlik değeri hesaplanmıştır. Araştırma bulgularına göre; hazırlanan etkinlikler ve materyaller farklı duylara hitap ettiği için özel gereksinimli bireyler için faydalı olduğunu bildirmişlerdir. Özellikle gerçek sınıf ortamlarında görsel materyallerle yapılan eğitimlerin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Kullanılan yöntemlerin özel eğitim açısından farklı uygulamalar olduğunu, etkinlik ve materyallerin süreci kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Bu süreçte kullanılan etkinlik ve materyallerin öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı sunduğundan dolayı kalıcılı öğrenmeyi arttırdığını ifade etmişlerdir. Süreç içerisinde kullanılan rubriklerin ise sürece yönelik aşamaları kapsadığı için yol gösterici, yönlendirici ve sürecin planlanmasında yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca rubriklere yönelik olarak öğretmen adayları etkinlik ve materyallerde olması gereken özellikleri açık ve net bir şekilde belirttiği için süreci kolaylaştırdığını vurgulamışlardır. Uygulama sürecinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine katkı sağladığını ve deneyim kazandıklarını bildirmişlerdir. Bu uygulamaların kendileri için farklı yöntemler olduğunu ve ileriki meslek hayatlarında kullanacaklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Fen Eğitimi, Rubrik, Öğretmen Yetiştirme, Öğretim Materyali.

ID: 74

Türkiye ve Dünyada Özel Yeteneklilere Yabancı Dil Öğretimine Yönelik Yapılan Çalışmaların İncelenmesi

Aysel DEREGÖZÜ^a, Şule GÜÇYETER^b

^a *Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, aysel.deregozu@marmara.edu.tr*

^b *Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Uşak, Türkiye, sule.gucyeter@usak.edu.tr*

Özet

Türkiye’de özel yetenekliler ve eğitimleri üzerine yapılan çalışmaların 1990lı yıllarla birlikte başladığı 2000li yıllarda daha da arttığı görülmektedir. Üniversitelerin Özel eğitim bölümlerinin özel yetenekliler anabilim dallarının açılması ve konuya ilişkin farklı alanlardan da bilim insanlarının konuya yönelik artan ilgisinin bir sonucu olarak bu durumun oluştuğu söylenebilir. Özel yetenekliler ve eğitimleri üzerinde yapılacak çalışmaların niteliklerinin artması ve ihtiyaca yönelik çalışmaların belirlenmesi açısından alan yazındaki çalışmaların incelenmesi önemlidir. Yapılan son taramalarda bilimsel çalışmaların konularının eğitsel etkinlikler (%19,1), özel yeteneklilerin kişisel özellikleri (%16,8), rehberlik (%15,4), eğitim programları (%14,1) ve tanılama (%10,4) çalışmaları olarak belirlenmiştir (Sak vd. , 2015). Eğitim programlarıyla ilgili çalışmalara bakıldığında 67 çalışmadan 9 tanesinin programların etkililikleri üzerine, diğer çalışmaların ise programlara ilişkin betimsel araştırmalar olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada özel yeteneklilerin eğitimlerinde yabancı dil eğitimine nasıl yer verildiği ve verilmesi gerektiği sorgulanmaktadır. Gelişen dünyaya adapte olmak ve farklı kültürlerle iletişimi arttırmada onlarla bilgi paylaşımında bulunma ve ortak çalışmalar yapmada yabancı dil oldukça önemlidir. Özel yetenekli çocukların eğitiminde de yabancı dil eğitimine nasıl yer verilmesi gerektiği, yabancı dil eğitiminde göz önünde bulundurulması gereken durumların tespit edilmesi ve eğitim programlarında yabancı dil eğitimine nasıl yer verileceğini belirleme ve ülkemize özgü modellerin geliştirilmesi açısından dünya ve ülke alan yazını incelemenin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkiye ve dünyada özel yeteneklilere yabancı dil öğretimi konusunda yapılan çalışmaların incelenmesi ve araştırma eğilimlerinin ortaya konulmasıdır. Elde edilen bulgular ışığında, ülkemizde özel yeteneklilere yabancı dil öğretimi konusunda yapılabilecek çalışmalara ilişkin öneriler geliştirilecektir. Araştırmanın amacı doğrultusunda EBSCO, ERIC, PROQUEST, YÖK tez veri tabanı, Google Scholar gibi veri tabanlarından ‘özel yetenekli’, ‘yabancı dil’, ‘dil öğretimi’ ve ‘dil öğrenen’ gibi anahtar kelimeler kullanılarak, ne tür çalışmaların yapıldığına yönelik alan yazın taraması yapılmıştır. Alan yazın incelemesi güncel yönelimi yakalamak amacıyla 2000 yılından günümüze kadar yapılan çalışmalarla sınırlı tutulmuştur. Alan yazın incelemesi sonucunda bulunan çalışmaların başlıkları ve özetlerinin incelemesiyle konuyla doğrudan

ilişkili olan 20 tane araştırma çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, çalışmaların yayınlandığı tarih, çalışılan konu, amaç, çalışma grubu, yöntem, bulgular başlıkları altında analiz edilerek incelenmiştir. İki araştırmacı bu kriterler doğrultusunda bağımsız olarak çalışmalarını analiz edip, daha sonra karşılaştırarak araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğin artırılması sağlanmıştır. Çalışmalarda konulara bakıldığında yabancı dil öğrenen özel yetenekli öğrencilerin tanınması, yabancı dil öğrenme stili, motivasyonu, algısı, tutumu, kabiliyeti, verilen bir görevi tamamlama durumu ve öğretim metodunu farklılaştırma şeklinde olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda çalışmaların amaçları olarak; özel yeteneklilere özgü dil öğrenme stilini, motivasyonunu, dil öğrenme kabiliyet, tutum ve algılarını belirlemek ve onlara uygun öğretim yöntemini bulmak olarak ifade edilmiştir. Araştırmaların çalışma grupları ağırlıklı olarak ilk ve ortaokul düzeyindeki özel yetenekli öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmalarda yöntem olarak ön test – son test, kontrol gruplu araştırma modelleri, deneysel desen, nitel ve nicel yöntemlerin bir arada yer verildiği çalışmalara yer verilmiştir. Çalışmalarda öğrenme stili anketleri, tutum ölçekleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme testleri, görüşmeler, gözlem, örnek olay incelemesi gibi veri toplama araçları ile veriler toplanmıştır. Araştırmalarda elde edilen bulgular arasında özel yetenekli öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye karşı olumlu bir tutum içinde oldukları, dil öğrenme kabiliyeti ve başarı durumlarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve yaratıcılıklarını göstermelerini sağlayan dil öğretim yöntem ve tekniklerine ve farklılaştırılmış öğretim programlarına olumlu karşılık verdikleri görülmektedir. Özel yeteneklilerde yabancı dil öğretimi konusunda yapılan ve veri tabanlarında ulaşılan çalışmaların sayısı göz önünde bulundurulduğunda, bu konuda daha fazla çalışmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda özel yeteneklilere dil öğretiminde farklı dil öğretim anlayışları, yöntem ve teknikler, materyallerin farklı eğitim kademeleri için uygunluğu, etkililiği gibi konulara değinilmesi önerilmektedir. Bunun yanında araştırma konularının yabancı dil olarak öğretilen dilin İngilizce ile sınırlı kalmamalı, diğer dillere de yer verilerek de incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca dil alanında özel yetenekli öğrencilerin tanınmasını sağlayacak metotların geliştirilmesi ve bu alanda özel yeteneklilerin ihtiyacına uygun dil öğretim programlarının geliştirilmesi ihtiyacı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli, Yabancı Dil, Yabancı Dil Öğretimi.

ID: 75

Bilim ve Sanat Merkezinde Görev Yapan Öğretmenlerin Proje Tabanlı Öğretim Yapabilmelerine İlişkin Özyeterlilikleri

Oğuzhan NACAROĞLU^a, Fatma MUTLU^b

^a *Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye, onacaroglu44@gmail.com*

^b *Inonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, fatma.mutlu@inonu.edu.tr*

Özet

Proje tabanlı öğretim (PTÖ) sürecinin, sağlıklı yürütülebilmesinin kuşkusuz en önemli bileşenlerinin başında öğretmenler gelmekte ve öğretmene çeşitli roller düşmektedir. Öğretmenlerin PTÖ yaklaşımını uygulama şekilleri, öğrencilerin PTÖ becerilerinin gelişmesinde ve başarılarında oldukça etkilidir (Capraro ve ark., 2016). Öğretmenlerin proje konularını öğrencilerin seviyelerine uygun olarak tespit edebilmeleri, çalışma gruplarını oluşturmada gereği gibi hareket edebilmeleri ve hem süreci hem de ürünü doğru olarak değerlendirebilmeleri için gereken niteliklere sahip olmaları gerekmektedir. Buradan hareketle öğretmenlerin PTÖ yaklaşımı ile ilgili özyeterlilik düzeyleri ve özyeterlilik algıları; hem derslerin amaçlarına uygun olarak sürdürülmesinde hem de öğrencilere mantıksal düşünme becerisi kazandırılabilmesinde önemli görülmektedir. Özyeterlilik, Sosyal Bilişsel Kuram'ın önemli değişkenlerinden olup, bireylerin eylemlerinin meydana gelmesinde etkili olan bir durumdur ve "bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı" dır (Bandura, 1997). Öğretmen öz yeterliliği ise öğretmenlerin belirli öğretim durumlarını belirli bir seviyede ortaya koyma konusunda kendi yeteneklerine olan bireysel inançları şeklinde tanımlanmaktadır (Guskey ve Passaro, 1994; Dellinger, Bobbett, Olivier ve Ellet, 2008, akt., Ilgaz, Bülbül ve Çuhadar, 2013). Bu açıklamalar ışığında, diğer okullarda görev alan öğretmenlerle birlikte, ülkemizde genel zihinsel yetenekli/özel yetenekli çocukların eğitimleri amacıyla kurulmuş olan Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev alan öğretmenlerin de PTÖ özyeterlilikleri oldukça önemlidir. Buradan hareketle bu çalışmada, Malatya Bilim ve Sanat merkezinde görev alan öğretmenlerin PTÖ uygulamalarına ait öz yeterliliklerinin ne düzeyde olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nicel araştırma yönteminden tarama deseni kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 2018-2019 yılı Malatya ili Bilim ve Sanat merkezinde görev alan 51 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem belirlenirken ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme, gözlemlerin belirli niteliklere sahip kişiler, nesnelere, durumlar arasından seçilmesine dayanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Çalışma yürütülürken BİLSEM'de görev yapan öğretmenlere ulaşılmıştır. Bundan dolayı çalışmada ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Çalışmada, veri toplama aracı

olarak Mutlu ve Yıldız-Fidan (2018) tarafından geliştirilen 5 alt boyuttan ve 24 maddeden oluşan “proje tabanlı öğretim uygulama öz yeterlilik ölçeği” kullanılmıştır. Kullanılan ölçeğe yönelik gerekli geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış ve Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.86 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin PTÖ uygulamalarına yönelik öz yeterlilik inanç düzeylerinin 3.69 ortalama ile iyi düzeyde olduğu; 3 öğretmenin çok az yeterli, 34 öğretmenin biraz yeterli, 14 öğretmenin ise oldukça yeterli olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin boyutları incelendiğinde ise, en düşük ortalamaya sahip faktörün “Uygulama ve Değerlendirme” olduğu belirlenmiş olup, bu faktör içinde ise öğretmenlerin “Grup projelerinde her bir öğrencinin performansını takip etmekte zorlanırım.” ifadesine en az katıldıkları görülmektedir. Arı (2010) da benzer şekilde öğretmenlerin yaklaşık yarısının projeleri değerlendirmekte zorlandıklarını saptamıştır. Elde edilen bu sonuç, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin BİLSEM’de yaptığı proje çalışmalarının amacına ulaşmadığı ve bu çalışmalarda sorunlar yaşandığını ifade eden çalışmalarla desteklenmektedir (ÜEİÇR, 2013; Ülger, 2011). Ölçeğin boyutları incelendiğinde ise en yüksek ortalamaya sahip faktörün ise “Proje sürecine hakimiyet ve rehberlik etme” olduğu görülmektedir. Öğretmenin PTÖ’de öğrencinin yanında olabilmesi, doğru ve yeterli bir rehber olabilmesi için öncelikle bu konuda kendisinin yeterli beceri ve donanıma sahip olması gerekir. Elde edilen bu sonuç, proje çalışmalarının üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bilgiye ulaşma yolunda rehberlik ederek, onlara bilim insanı bakış açısını kazanma ve yeni buluşlar için fırsat sunduğunu ifade eden çalışmalarla desteklenmektedir (Altun, 2008; Gültekin, 2009; İçelli, Polat ve Sülün, 2007). Alt problemlere yönelik yapılan analizler sonucu cinsiyet değişkenine göre elde edilen veriler incelendiğinde, BİLSEM öğretmenlerinin PTÖ uygulamalarına ilişkin öz yeterlilik düzeylerinin ölçek geneli ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Erkeklerin, genel öz yeterlilik puan ortalaması, kadınlara göre yüksek olsa da bu puan farkı aralarında anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde olmamıştır. Ayrıca BİLSEM öğretmenlerinin PTÖ uygulamalarına ilişkin öz yeterlilik düzeylerinin genel ölçek düzeyinde “mesleki deneyim” değişkeninde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Mesleki deneyimi düşük olan öğretmenlerin öz yeterlilik puanlarının yüksek çıkmasının sebebi olarak, öz yeterlilik düzeyi doğrudan yaşantılarla paralel olduğu için, üniversitedeyken yeni öğretim yöntem ve tekniklere yönelik eğitim ve uygulama yapma imkânlarına sahip olmaları bu yöntem ve teknikleri kullanmada, öğrencilere süreç becerilerini kazandırmada kendilerini yeterli hissetmeleri gösterilebilir. Tüm bu değerlendirmeler ışığında BİLSEM’de görev alan öğretmenlerin PTÖ uygulamasına ilişkin özyeterlilik değerlendirmesinde; en düşük ortalamaya sahip faktörün “Uygulama ve Değerlendirme” olduğu belirlenmiş olup, bu sonuçtan yola çıkarak belirlenen alanlarda özyeterliliklerinin gelişmesini sağlayacak hizmet içi kurslar düzenlenebilir. Ayrıca öğretmenlerin PTÖ yapabilirliklerine ilişkin özyeterlilik düzeyleri, Türkiye genelindeki diğer BİLSEM’lerde görev alan öğretmenlere uygulanarak farklı değişkenler açısından incelenebilir.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve Sanat Merkezi, Proje Tabanlı Öğretim, Öğretmen, Özyeterlilik.

ID:76

Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Bilgi Düzeyleri

Gülşah GÜRKAN^a, Şulehan KIRAÇ^b

^aMEB, Kahramanmaraş, Türkiye, gulsah5gurkan88@gmail.com

^bMEB, Malatya, Türkiye, nursule.49@hotmail.com

Özet

Bir toplum için en değerli kaynak olarak gösterilen ve sayıları az olan, üstün yetenekli bireylerin kaybedilmemesi, verimli ve en sağlıklı düzeyde yetiştirilmesi için eğitim yaşamlarında ihtiyaç duyulan ortam ve olanakların sağlanması gerekmektedir. Bu çocukların eğitimlerinde görev alacak eğitimcilerin, öğretme öğrenme sürecinde, bu çocukların ihtiyaçlarına ve özelliklerine göre düzenlemeler yapması ve uyguladıkları sürecin etkili ve verimli olmasına özen göstermeleri gerekmektedir (Şenol, 2011). Bu araştırma, üstün yetenekli çocuklara ilişkin sınıf öğretmenlerinin bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada veri toplama aracı olarak Hotaman (2015) tarafından geliştirilen “Üstün Yetenekli Çocukları Tanıma Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma Malatya’da iki ilkokulda görev yapan ve örnekleme kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemine göre seçilmiş 22 kadın ve 20 erkek sınıf öğretmeni (n=42) ile yürütülmüştür ve öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara ilişkin bilgi düzeyleri, öğretmenlerin meslekteki hizmet yılları ve cinsiyet değişkenlerine göre fark analizi yapılarak incelenmiştir. Üstün yetenekli çocukları tanıma ölçeği; üstün yetenekli çocuklara uygulanan testler, üstün yetenekli çocukların genel özellikleri, üstün yetenekli çocuklara uygulanan eğitim ve öğretim modelleri, üstün yetenekli çocukların ilgili kurumlara yönlendirilmesi ve sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve onların özellikleri ile ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duyma kriterleri göz önünde bulundurularak araştırmacı tarafından alan taraması yapılarak geliştirilen ölçek, 6 faktör ve 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli likert şeklinde hazırlanmış ve değerlendirmede yer alan ölçek maddeleri “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” olarak ifade edilmiştir. Ölçeğin asıl formunun Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,877 bulunurken tarafımıza yürütülen çalışmada ölçeğin güvenirliği 0,804 bulunmuştur. Öğretmenlerin ölçeğin tamamından aldığı ortalama puan 83 olup öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara ilişkin bilgi düzeylerinin ortalamanın üzerinde bir değerde olduğu görülmüştür. Araştırmada öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara uygulanan eğitim modelleri ve yönlendirme boyutlarında ortalamanın altında puan aldıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin cinsiyet ve hizmet sürelerine göre bilgi düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre öğretmenlerin cinsiyetlerine ve



hizmet sürelerine göre üstün yetenekli çocuklara yönelik bilgi düzeylerinin farklılaşmadığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: *Sınıf Öğretmeni, Üstün Yetenekli Çocuklar, Bilgi Düzeyi*

ID:77

Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Algıları

Gülşah GÜRKAN^a, Şulehan KIRAÇ^b

^aMEB, Kahramanmaraş, Türkiye, gulsah5gurkan88@gmail.com

^bMEB, Malatya, Türkiye, nursule.49@hotmail.com

Özet

Bu araştırma, üstün yetenekli çocuklara ilişkin sınıf öğretmenlerinin algılarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen araştırmada veri toplama aracı olarak Demirok ve Özcan (2016) tarafından geliştirilen ve öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarını belirlemek için “Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma Malatya’da iki ilkokulda görev yapan ve örnekleme kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemine göre seçilmiş 22 kadın ve 20 erkek sınıf öğretmeni (n=42) ile yürütülmüştür ve öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara ilişkin algıları, meslekteki hizmet yılları ve cinsiyet değişkenlerine göre fark analizi yapılarak incelenmiştir. Araştırmada kullanılan “Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği” beş boyuttan ve 34 maddeden oluşmaktadır. Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeğindeki boyutlar, “Öğrenme İstekliliği”, “İfade Etme Özellikleri”, “Kişisel Özellikleri”, “Öğrenme Özellikleri” ve “Zihinsel Özellikleri” şeklindedir. Araştırmada beşli likert tipi olarak hazırlanmış ölçekte yer alan her bir madde için; “Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle Katılıyorum” olarak ifade edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,899 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin ölçeğin tamamından aldığı ortalama puan 134 olup öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara ilişkin algılarının ortalamasının üzerinde bir değer olduğu görülmüştür. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanların da ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Bu bulgu, sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının olumlu yönde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenlerin ölçekte en çok katıldıkları maddeler, üstün yetenekli çocuklar; çok meraklıdırlar, fikirlerinde ayrıntı verirler, çabuk öğrenir kolay hatırlarlar, var olan kuralları sorgulama özellikleri vardır, bulmaca, labirent gibi zihinsel aktivitelerle uğraşmayı severler. Öğretmenlerin ölçekte en az katıldıkları maddeler, üstün yetenekli çocuklar; sabırlıdırlar, yaşlılarına oranla fiziksel gelişimleri ileridedir, müzik, resim, dans, drama gibi alanlarda başarı gösterirler, çok girişkendirler. Ayrıca öğretmenlerin cinsiyet ve hizmet sürelerine göre algılarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre öğretmenlerin cinsiyetlerine ve hizmet sürelerine göre üstün yetenekli çocuklara yönelik algılarının farklılaşmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Üstün Yetenekli Çocuklar, Üstün Yetenekli Çocuk Algısı

ID:78

PDR Lisans Programlarının Özel Yetenekliler Alanı Açısından Değerlendirilmesi

Sinem ÖNDAŞ^a, Rahşan ONAT^b, Oktay KILIÇ^c

^a*Yasemin Karakaya BİLSEM, Ankara, Türkiye, sinemondas@hotmail.com*

^b*Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye, rahsanonatt@hotmail.com*

^c*Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye, kilicoktay06@gmail.com*

Özet

Öğrenciyi merkeze alan çağdaş eğitim sisteminin genel amaçlarından biri; tüm öğrencileri, bedensel, zihinsel, sosyal ve psikolojik yönlerden sağlıklı bir şekilde gelişmiş, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmektir (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973, madde 2). Bu amaca ulaşabilmekte psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetleri oldukça önemli bir role sahiptir. Eğitim sistemi içinde tüm çocukların zaman zaman sosyal-duygusal sorunlar yaşayabileceği bilinmekle birlikte, özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarının bazı açılardan farklılaştığı ve bu sebeple de zaman zaman özel destek sistemlerine daha fazla ihtiyaç duyabilecekleri gözden kaçırılmamalıdır (Delisle ve Lewis, 2003).

Özel yetenekliler beklenmedik akademik başarısızlık, yönlendirilmemiş kariyer gelişimi, müfredatın bilişsel seviyesine uygun olmamasından kaynaklı okula karşı olumsuz tutum geliştirme, farklılıklarından dolayı okulda sosyal izolasyon, mükemmeliyetçilik, aile ile yaşanan sorunlar gibi özgün bazı sorunlar yaşamakta ve farklılaştırılmış PDR hizmetlerine ihtiyaç duymaktadırlar. Rehber öğretmenler ise Mesleki Rehberlik ve Danışma, Bireyle Psikolojik Danışma ve Grupla Psikolojik Danışma gibi alanlarda özel yetenekli öğrencilere dönük yaklaşımlarla ve uygulamalarla özel yetenekli öğrencilerle çalışma becerisi edinebilmektedir. Özel yetenekli öğrenciler, akranları gibi normal gelişim süreçlerinden kaynaklanan deneyimleri yaşamının yanı sıra, özel yeteneklilik özellikleriyle ilişkili bazı zorlayıcı tecrübelerle de karşılaşır. Bu durum, gelişim süreçlerinin niteliksel olarak özel yetenekli olmayan yaşlıtlarınkinden farklılaşmasına neden olur. Topluma ve bilime sağlayacakları katkı açısından çok kıymetli olan bu grup, eğitim hayatı boyunca okullarda ve Bilsemelerde rehberlik öğretmenlerinin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Rehber öğretmenin özel yeteneklilik alanındaki donanımı bu anlamda çok önemlidir.

Bu araştırmada, PDR lisans programlarının ders içeriklerinde özel yetenekli öğrencilere dönük PDR hizmetlerine ne düzeyde yer verildiği incelenmiştir. Bu çalışmanın yöntemi doküman

incelemesidir. Bu çalışmada 2018 yılı PDR lisans programlarından en çok tercih edilen ilk 10 üniversite çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Çalışma kapsamında, Ankara Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İbni Haldun Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, MEF Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesinin PDR programı ders içerikleri üniversitelerin ders bilgi paketi sayfaları aracılığıyla incelenmiştir. Ders programları incelenen üniversitelerin 9'unda (%90) özel yetenekle ilgili olabilecek sadece "özel eğitim" dersi bulunmaktadır. Ders içeriği incelendiğinde bu dersin daha çok "farklı yetersizlik gruplarına yönelik eğitim yaklaşımlarını" içerdiği görülmektedir. Bunun dışında programlarda Üstün yeteneklilere ve ailelerine yönelik psikolojik danışma ve rehberlik içeriğinde herhangi bir derse rastlanmamıştır. Alınan derslere ilişkin tablolar tam metinde bulunmaktadır. Dünya'da özel yeteneklilerin ve onlarla çalışan personelin eğitimine verilen önem göz önüne alındığında ülkemizde bu alanda yapılan uygulamaların yetersiz olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'nin en yüksek puanla öğrenci alan ilk 10 üniversitesinin PDR lisans programlarındaki özel yetenek alanı ile ilgili eksiklikler göze çarpmaktadır. Mezun olduktan sonra gerek örgün eğitimde, gerekse Bilsenlerde özel yetenekliler ve aileleriyle çalışması gereken rehber öğretmenler eksikliklerini lisans sonrası hizmetiçi eğitimlerle gidermeye çalışmaktadır. Bu kapsamda PDR lisans programının, ülkedeki özel yetenekli popülasyonu ve gereksinimleri alınarak, alan uzmanları tarafından yeniden yapılandırılması önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenek, Rehberlik, PDR lisans Programı.

ID:79

Bilim ve Sanat Merkezinde Yapılan Etkinliklere Yönelik Öğretmen Görüşleri (Malatya İl Örneği)

Dilek KIRNIK^a, Ezlam SUSAM^b

^a*Türkiye, dilek1984_melek@hotmail.com*

^b*Inonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, ezlam.susam@inonu.edu.tr*

Özet

Bilim ve sanat merkezleri; okul öncesi eğitim, ilkökul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli öğrencilerin (resim, müzik ve genel zihinsel yetenek) örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmış olan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır. Bu merkezlerde öğrenciler uyum, destek eğitimi, bireysel yetenekleri fark ettirme, özel yetenekleri geliştirme ve proje üretimi/yönetimi alanlarında düzenlenmiş eğitim programlarına alınırlar (2017-2018 Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama Kılavuzu, 6). Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden her öğrencinin hazır bulunuşluğu, eğitim ihtiyaçları, ilgileri ve ihtiyaçları birbirinden farklıdır. BİLSEM, farklı özelliklere sahip bu öğrencilere, bu öğrencilerin öğretmenlerine ve velilerine yönelik öğretme-öğrenme sürecini daha nitelikli hale getirecek düzenleme ve değerlendirme etkinliklerini hazırlamak durumundadır. Bilim ve sanat merkezleri, üstün yetenekli olarak tanılanan öğrencilere Türk millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda eğitim hizmetleri sunmaktadır. Öğrencilerin bilimsel düşünme gücüne sahip olmasının yanında lider, yaratıcı ve üretken bireyler olarak yetiştirilip geliştirilmesinden de sorumludur. Üstün yetenekli öğrencilerin kabiliyetleri ve yaratıcılıklarını erken yaşta fark ederek en üst düzeyde kullanmalarına yönelik çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Başka bir ifadeyle BİLSEM, farklı öğrenme alanları ve farklı düzeylerdeki üstün yetenekli öğrencilerin gereksinim duyacakları alanda her öğrenciye, üstün yetenekli öğrencilerin velilerine ve kurumda çalışan öğretmenlere uygun, yeterli ve uygulanabilir etkinlikler hazırlama, etkinliği uygulama ve değerlendirme konularında çalışmalıdır. Üstün yetenekli öğrenciler, okul saatleri dışında okuldan ve akranlarından kopmadan kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda BİLSEM’de eğitim almaktadırlar. BİLSEM’de uygulanan sistemin öğrencilere, velilere, eğitim yöneticilerine ve öğretmenlere olumlu katkıları bulunmaktadır. Bu açıdan bu çalışma eğitimin önemli bileşenlerinden olan öğrencilere, velilere, eğitim yöneticilerine ve öğretmenlere yönelik farklı faaliyet alanlarındaki (Eğitim ve öğretim, sosyal kültürel ve sportif, yönetim, destek vb.) etkinliklerin etkililiğini belirlemek, olumlu örnekleri yaygınlaştırmak, sürdürülebilirliği olmayan etkinliklerin verimli hale getirilmesi için dayanak olacaktır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı, Bilim ve Sanat Merkezinde (BİLSEM) üstün yetenekli

öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin BİLSEM’de uygulanan etkinliklere yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu amaca bağlı olarak; Malatya Bilim ve Sanat Merkezi tarafından yürütülen etkinliklere yönelik (Eğitim-öğretim faaliyetleri, Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler, Yönetim, Destek hizmet alanlarında yapılan) etkinlikler nelerdir?; Bu etkinliklerin uygulanışı/ işleyişi/ nasıldır?; Malatya Bilim ve Sanat Merkezi tarafından yapılan etkinliklerin kurumun ilgilileri olan öğrenci, öğretmen, veli ve yönetici açısından yeterli midir?; Malatya Bilim ve Sanat Merkezinde uygulanan etkinliklerin amaç-hedef, eğitim ortamları ve uygulama, değerlendirme alanlarındaki olumlu ya da olumsuz yönleri nelerdir? gibi alt amaçlar belirlenmiştir. Bu araştırmada, verileri derinlemesine incelenmek, farklı branştan çeşitli bakış açılarını elde etmek için görüşme yöntemi kullanılmıştır. Malatya Bilim ve Sanat Merkezinde Tarih, Biyoloji, Matematik, Rehberlik, Türkçe, Coğrafya, Fizik, Kimya, Müzik, Görsel Sanatlar, Felsefe, Sosyal Bilgiler, İlköğretim Matematik, Teknoloji ve Tasarım, İngilizce, Sınıf Öğretmenliği ve Fen ve Teknoloji olmak üzere 17 farklı branşta çalışan 25 öğretmen bulunmaktadır. Görüşme için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve veriler bu formu yardımıyla elde edilmiştir. Bu çalışmada sistemin en önemli bileşeni olan öğretmenin görüşlerinin alınması, BİLSEM’de uygulanan etkinliklerin daha etkin ve verimli bir şekilde olmasına ve öğrencilerin istenen hedeflere ulaşmasını sağlayacak düzeye gelmesine katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren nitel veri analiz türü olan betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yukarıda verilen alt problemler doğrultusunda, öğretmenlerin görüşlerinde çeşitli farklılıklar olduğu yapılan analizler sonucunda ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekli, Yapılan Etkinlikler, BİLSEM*

ID:80

Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Yapılan Tezlerin Analizi

Dilek KIRNIK^a, Ezlam SUSAM^b

^aTürkiye, dilek1984_melek@hotmail.com

^bInonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, ezlam.susam@inonu.edu.tr

Özet

Anlama ve yapabilme kabiliyetine göre yaşlılarından daha yüksek zihinsel başarısı ve öğrenme becerisi gösterdiği bilirdikilerce belirlenen çocuklar özel yeteneklidir. 1991 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen 1. Özel Eğitim Komisyonu ön raporunda “üstün zekâ” ve “üstün özel yetenek” kavramları “üstün yetenek” başlığı altında toplanmış ve şu şekilde tanımlanmıştır: “Üstün yetenekliler, genel ve/veya özel yetenekleri açısından, yaşlılarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş kişilerdir. Üstün yetenekliler, bu yeteneklerini geliştirmede normal eğitim programlarının yetersiz kaldığı kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda farklılaştırılmış programlara ihtiyaç duymaktadır” (Özel Eğitim Konseyi Ön raporu, 1991; akt: Ögünmez, 2015, s. 27). Özel yetenekli olan öğrencilerin zekâ, yaratıcılık, sanat vb alanlarda yüksek kapasiteleri bulunmaktadır. Bu nedenle üstün yetenekli öğrencilerin sosyolojik, psikolojik ve akademik alanlarda diğer öğrencilere göre farklı ihtiyaçları olabilmektedir. Üstün yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler “Onlar nasıl olsa üstün yeteneklidir. İstedikleri her şeyi tek başına öğrenebilir.” düşüncesiyle ilgisiz bırakılmamalıdır. Üstün yetenekli öğrencilerin seviyelerine uygun programlara, uygulamalara, eğitim ortamlarına, çevresiyle olumlu ilişkiler kurmaya ihtiyaçları vardır. “Üstün yetenekli” konusunda yapılan çeşitli çalışmalarla öğrencilerin özellikleri ve ihtiyaçları belirtmeye çalışılmıştır. Ancak günümüzde değişen koşullara, eğitim yönelimlerine yönelik olarak üstün yetenekli öğrenciler için ne tür çalışmalar yapıldığı belirtilmemiştir. Bu amaçla ülkemizde üstün yetenekli öğrencilere yönelik hazırlanan tezlerin durumu araştırılmıştır. Araştırmacıların üstün yetenekliler konusunda yaptığı çalışmalar elbette ülkemizdeki uygulamaların gelişmesi için önemli bir adımdır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı Ulusal tez merkezi tarafından yayınlanan üstün yetenekliler konusunda yapılmış tezlerin farklı alt amaçlara göre inceleyerek analiz etmektir. Bu çalışma, Üstün yetenekli öğrencilere yönelik hazırlanan tezlerin sistemli olarak değerlendirilerek çalışmaların genel durumunu görmek, yeni yapılan çalışmalardan haberdar olmak, konu hakkında mevcut durumdan gelecek duruma yönelik çıkarımda bulunarak uzmanların eğilimlerini takip etmek açılarından önemlidir. Bu amaçla 10 alt amaç (üstün yetenekliler ile ilgili yapılan tezler, tezlerin türüne, yürütüldüğü üniversiteye, yayınlanma yılına, konularına, çalışma gruplarına, araştırma türlerine, örneklem seçiminde kullanılan yöntem, veri toplama araçlarına, konularına göre sonuçlarına ve

önerilerine göre nasıl dağılım göstermektedir?) oluşturulmuş ve bu alt amaçlara yönelik tezler incelenmiştir. Araştırma, doküman analizi yöntemine göre yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini ulusal tez merkezinden “üstün yetenekli” konusunda ulaşılabilen tezlerdir. Bu veri tabanından “üstün yetenekli” konusu ile ilgili 153 tez olduğu görülmüş ancak yayınlanmasına izin verilen 130 tez alınmış ve incelenmiştir. Bu amaçla incelenen 130 tez; tezlerin türüne, yürütüldüğü üniversiteye, yayınlanma yılına, konularına, çalışma gruplarına, araştırma türlerine, örneklem seçiminde kullanılan yöntem, veri toplama araçlarına, konularına göre sonuçlarına ve önerilerine göre ayrı ayrı analiz edilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından belirlenen bir inceleme tablosu geliştirilmiştir. Veriler, içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Verilerin analizleri sonucunda hazırlanan tezlerde; nitel çalışma türlerinden durum çalışması yönteminin daha fazla tercih edildiği ancak karma ve nicel yöntemlerin de kullanıldığı, çalışma grubu olarak üstün yetenekli olan ve olmayan öğrencilerin daha fazla yer aldığı, örneklem seçiminde amaçlı örneklemin daha fazla kullanıldığı, veri toplama aracı olarak ölçeklerin (tutum, zekâ testleri, düşünme becerileri vb konularına yönelik) çoğunlukla kullanıldığı, çalışmaların 2018 ve 1995 yılları arasında yapıldığı saptanmıştır. Yapılan tezlerin üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri (başarı, zeka, tutumları, öğrenme ortamındaki davranışları, hayal gücü, çevreye duyarlılıkları, öğrenme stilleri), Uygulanan programının etkililiği, üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik öğretmenler yeterlilikleri, üstün yetenekli öğrencilerin aileleri ile ilişkileri vb konularında yoğunlukla hazırlandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Zeka, Üstün Yetenek, Ulusal Tez Merkezi.*

ID: 81

Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları: “Adıyaman’da Yerden Göğe Doğa Serüveni”

Fuat TOKUR^a, Bilal ZEMİN^b, Musa POLAT^c, Mustafa ÇELİK^d, Ayşe BAYRAM^e, Ümit DURUK^f, Abuzer AKGÜN^g

^a*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, ftkr02@gmail.com*

^b*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, bilazemin@gmail.com*

^c*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, msplt16@hotmail.com* ^d*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, mhcelik_02@hotmail.com*

^e*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, aysebayram2182@gmail.com*

^f*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, uduruk@adiyaman.edu.tr*

^g*Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman, Türkiye, aakgun@adiyaman.edu.tr*

Özet

Doğal yaşam alanlarımız, öğrenme süreçlerinin yapılandırılmış bir formda açık yansıtıcı bir yaklaşım kullanılarak sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebileceği doğal laboratuvar ortamlarıdır. Bu ortamlarda yürütülecek eğitim etkinlikleriyle doğaya verilen zararlar ile bunların nedenlerinin ve sonuçlarının verilecek doğa eğitimlerinde konu edilmesi, önemli bir kilometre taşıdır. %2’lik bir kesimi temsil eden özel yetenekli çocuklarımıza verilecek doğa eğitimi, onların doğal çevreye olan bağlılık düzeylerini arttırıcı, doğal çevreye kendilerini adamalarını, biyosfere ve diğer organizmalara yönelik hassasiyetlerini arttırıcı bir etkide bulunacaktır. Çoğu zaman bilişsel farkındalığın dışında gelişen bu etki, onların yaşadıkları ve yaşayacakları çevreye ilişkin duyarlılıklarını arttırmalarına ve bu sorunlara yönelik çözüm yaklaşımları geliştirmelerine imkân sağlar. Özel yetenekli bireylerin yaşadıkları bölgenin doğal özelliklerini, tarihini, kültürünü, biyolojik zenginliklerini ve doğal yaşam alanlarını deneyimleyemedikleri, bunun da önemli bir eksiklik olduğu görülmektedir. Bilim ve Sanat Merkezleri, özel yetenekli bu öğrencilerin sahip olduğu potansiyeli değerlendirmek üzere onlara özel programlar hazırlayan destekleyici eğitim kurumlarıdır. Bu merkezler aynı zamanda gerçekleştirdiği doğa eğitimleriyle çevresel problemlerin çözümünde politik, ekonomik ve teknolojik çözüm süreçlerinin olumlu sonuçlar vermesi için doğada, doğayı seven ve keşfeden eğitilmiş bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Çünkü gezegenimizin geleceği, yarının büyükleri olan bu çocuklarımızın elinde olduğuna göre, bu “doğa eğitimi yatırımı”nın, geleceğimize yapılan bir yatırım olduğu ifade edilebilir. Bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin bilimsel, kültürel, tarihi, arkeolojik, etnografik, sosyal, sportif, astronomik ve sanatsal etkinliklerle doğal ortamlarda keşfedici ve doğayı sevdiren bilinçli birer doğa gönüllüsü olmaları; sorgulayan, keşfeden, doğada bilimsel süreçleri tanıyan, doğal-tarihi ve

kültürel emanetlere karşı koruma bilincine sahip bireyler olmaları amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda belirlenen bağlamlar şunlardır: “doğa ile ilgili bilimsel süreçleri becerileri yerinde deneyimlemek, fen-teknoloji-toplum-çevre entegrasyonunu sağlamak, Adıyaman ilindeki doğal-tarihi ve kültürel emanetleri tanıyarak ve deneyimleyerek bunlara yönelik koruma bilinci geliştirmek, tarihi eser, belge ve kalıntıları tanımak ve önemini kavramak, Katılımcılara arkeolojik kazı deneyimi yaşatmak, doğa sporlarını ve doğada oynanan oyunları katılımcılara tanıtmak ve katılımcıları bu sporlara özendirmek, ilimizde yetişen tahlil ürünlerinin neler olduğunu, sınıflandırılmasını ve nasıl analiz edildiğini temel düzeyde kavramak, doğayla iç içe yaşayan köy halkının sosyal, kültürel, ekonomik yapısı, doğal geçim kaynakları hakkında bilgi sahibi olmak, doğada drama, şiir, resim, müzik ve çeşitli sanatsal aktivitelerle doğal, tarihi ve kültürel mekânları ilişkilendirmek.” Projenin hedef kitlesini Adıyaman il merkezinde ve ilçelerinde zeka, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasiteleri veya özel akademik alanlarda yaşlılarına göre yüksek düzeyde performans gösteren ve konunun uzmanları tarafından özel yetenekli olduğu belirlenen, Adıyaman ili genelinde özel yetenekli olarak tanılanmış ortaokul öğrencilerdir. Proje iki dönem halinde yürütülmüş olup toplam 40 (20+20) gönüllü katılımcıdan oluşmaktadır. Proje kapsamında Adıyaman iline ait doğal, tarihi, kültürel ve arkeolojik zenginliklerle beraber bilimsel süreç becerileri kazandırmaya yönelik özgün etkinlikler ve faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesinde ve sonrasında veri toplama aracı olarak ön test – son test olarak Doğa Bilgi Anketi, Resimli Bilgi Ölçme Anketi ve Katılımcı Beklenti Anketi uygulanmıştır. Ayrıca katılımcılar Yansıtıcı Günlük tutmuşlardır. Yapılan analizler katılımcıların son test puanlarında önemli ölçüde bir artış olduğunu göstermektedir. Yansıtıcı günlükler ve beklenti anketleri sonuçları katılımcıların doğadaki süreçlere ilişkin bilinç düzeylerinin ve doğa gönüllüleri olma isteklerinin arttığını ortaya koymuştur. Katılımcıların doğal, tarihi ve kültürel emanetler bağlamında bilinçlendikleri, çevresel sorunlara karşı daha sorgulayıcı oldukları, keşfedici ve duyarlı bireyler olarak gelişim gösterdikleri görülmüştür.

**Bu çalışma TÜBİTAK tarafından Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Destek Programı kapsamında 118B588 nolu proje kapsamında desteklenmektedir.*

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli Birey, Doğa Eğitimi, Bilimsel Süreçler

ID:83

Özel Yetenekli Bireylerin Biyomimetik Tasarımlarının İncelenmesi

Fuat TOKUR^a, Musa POLAT^b, Ümit DURUK^c, Abuzer AKGÜN^d, Abdurrahman ÇİÇEK^e,
Sevil AKATAY^f, İnan DURMAZ^g

^a*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, fttkr02@gmail.com*

^b*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, msplt16@hotmail.com*

^c*Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman, Türkiye, uduruk@adiyaman.edu.tr*

^d*Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman, Türkiye, aakgun@adiyaman.edu.tr*

^e*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, abdurahmancicek@gmail.com*

^f*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, sevilakatay@gmail.com*

^g*Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezi, Adıyaman, Türkiye, inan_durmaz@hotmail.com*

Özet

Günümüzde teknoloji alanında kullanılan araçlar makineler ve aletler yapı ve mimari alanında ortaya çıkan ürünler doğadaki birçok canlı ve cansız unsurdan esinlenerek tasarlanmıştır. Biyomimetik doğadan ilham alan teknoloji olarak tanımlanır. Biyomimetik sayesinde doğadan ilham alınarak yeni malzemeler araçlar ve sistemler inşa edilmektedir. Doğa bizlere çeşitli sorunların çözümünde veritabanı oluşturur ve sentetik paradigmalara için kullanılacak modellerin geliştirilmesine ilham kaynağı olur. Doğada gözümüze çarpan tasarımlar bu yönüyle mühendislik uygulamalarının ve çeşitli bilimsel bakış açıları geliştirerek günlük yaşamdaki birçok sorunu çözme noktasında biyomimetik önemli bir yere sahiptir. Teknolojinin başımızı döndürdüğü günümüz dünyasında, geleceğe yönelik kalıcı ve sürdürülebilir ürünler üretilmesine yönelik yeni gelişmelerin biyobenzetim bağlamında ele alınması gerekmektedir. Bu bakış açısının doğada bulunan canlı cansız tüm varlıklar ve bunlara ilişkin tüm süreçlerin yeni bir buluş veya yeni teknolojik gelişmeye başlangıç oluşturacağı ifade edilebilir. Tüm canlılar içinde buldukları yaşam alanlarıyla ve diğer organizmalarla mükemmel bir uyum içerisindeyler. Bilim insanları tarafından gözlenmekte olan bu durum yaşamı kolaylaştıracak çeşitli ürünlerin üretilmesine yönelik özgün tasarımlara yol açmıştır. Bu noktada biyobenzetim sürecinin, doğa ile mühendislik uygulamalarının bir araya geldiği önemli bir durum olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı öğrencilerin doğaya ilişkin biyomimetik tasarımlarının incelenmesidir. Araştırmanın uygulamaları Adıyaman Bilim ve Sanat Merkezinde gerçekleştirilmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerinde bireyselleştirilmiş eğitim programları uygulanmaktadır. Bu programlar sayesinde özel yetenekli bireylerin bilim ve sanat merkezlerinde takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları, performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programları gerçekleştirilmektedir.

Bu kapsamda uyum programı, destek eğitimi programı, bireysel yetenekleri fark ettirme programı, özel yetenekleri geliştirme programı ve proje üretimi ve yönetimi olmak üzere beş basamaktan meydana gelen bir eğitim verilmektedir. özel yetenekli öğrencilere verilen uyum dönemi eğitimi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu sürecin ilk basamağını oluşturan uyum programında Bilim ve Sanat Merkezine yeni kaydı yapılan öğrencilerin sosyal ve psikolojik gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmak ve bu öğrencilere bilim ve sanat merkezini tanıtmak için yürütülen eğitim faaliyetleri bulunmaktadır. Çalışma grubunda yer alan özel yetenekli öğrenciler uyum eğitimi dönemi boyunca gerçekleştirilen etkinliklere katılmış ve bu öğrencilerin alt davranışları danışman öğretmenler tarafından uyum eğitimi programı kontrol listesi aracılığıyla gözlenmiştir. Verilerin analizi sonucunda öğrencilerin çok büyük bir kısmının öğretmenler tarafından gözlenen ve beklenen davranışları gerçekleştirdikleri görülmüştür. Kontrol listelerinin yanı sıra veri toplama aracı olarak öğrenciler tarafından doldurulan uyum eğitimi ön değerlendirme formları ve öğrencilerin biyobenzetim tasarımları kullanılmıştır. Öğrencilere biyobenzetim tasarımlarını oluşturabilmeleri amacıyla resim kağıdı, kara kalem, boya kalemleri, pastel boya, sulu boya temin edilmiştir. Öğrenciler çizimlerinde tamamen serbest bırakılmışlardır. Çizim için öğrencilere bir ders saati süresi verilmiştir. Çizimlerinin gerçekleştiren öğrenciler tasarımlarını uygulayıcı öğretmenler, gözlemci öğretmenler ve arkadaşlarına açıklayarak sunumlarını gerçekleştirmişlerdir. Araştırmaya katılım sağlayan öğrenciler Adıyaman ili merkezi ve ilçelerinden ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfa yeni başlayan ve özel yetenekli birey tanılama süreci tamamlanarak Bilim ve Sanat Merkezine kaydı gerçekleştirilmiş bireylerden meydana gelmektedir. Araştırma sonucunda öğrencilerin doğadaki birçok canlı organizmadan ve cansız unsurdan esinlenerek farklı farklı biyomimetik tasarımlar oluşturdukları görülmüştür. Bu tasarımlar incelendiğinde öğrencilerin; parmak izi ile kelebek kanadı arasında, tekerlek dişlileri ile karınca ayağı arasında, termit yuvası ile gökdelenler arasında, balina kuyruğu ile yüzme paleti arasında, ağaçkakan gagası ile çivi arasında, balina ile denizaltı arasında, yusufcuk böceği ile helikopter arasında, kaplumbağa ile güvenli ev arasında benzetimler kurdukları ve bu özgün biyomimetik tasarımlarını kendi çizimlerinde yansıtmış oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli Birey, Biyomimetik, Uyum Programı

ID: 84

Özel Yetenekli Bireylerde Fen Eğitiminde Zenginleştirme Etkinlik Örneği

Nazan ARMUTLU^a

^aR.K. Bilim ve Sanat Merkezi, Samsun, Türkiye, nazanarmutlu@gmail.com

Özet

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin tanınması, yetenek gelişimleri ve eğitimleri son dönemde üzerinde titizlikle çalışılan konular olmuştur. Bununla birlikte üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin potansiyellerine, yetenek gelişimlerinin desteklenmesine, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte, etkili müfredatların geliştirilmesi de oldukça önemlidir. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin fen bilimlerine doğuştan getirdikleri ilgileri vardır çünkü fen onların doğal merak ve hayal güçlerini harekete geçirir. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler, sahip oldukları potansiyelleri ve fen bilimine yönelik özel ilgileri de göz önüne alındığında bilimi bir yaşam tarzı haline getirecek ve bilime yaratıcı katkılar sağlayacak öncelikli bireyler olarak kabul edilmektedirler. Fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan farklılıklar yaşayan bu bireylerin öğretim faaliyetlerinin de farklılaştırılması gerekliliği gerçeği yadsınamaz. Uyguladığım etkinlik ile özel yetenekli bireylerin araştırmacı yönünü ve doğaya olan gözlemci bakış açısını geliştirmeyi amaçladım. Böylece fen bilimlerine olan ilgi ve merakları gelişti. Doğada var olan türlerin neden sınıflandırıldığı ve isimlendirildiğini, yaparak yaşayarak öğrenmiş oldular. Daha önceki yıllarda Ordu BİLSEM de Bireysel yetenekleri fark ettirme programına devam eden 240 özel yetenekli öğrencide ve Samsun Bilim ve Sanat Merkezinde bireysel yetenekleri fark ettirme programına devam eden 30 özel yetenekli öğrencide bu etkinliği uyguladım. Etkinlik öncelikle bitkilerde sınıflandırma kuralları ve teknikleri ile ilgili farkındalık sağlamak için akıllı tahtada kurallar ve kurutma örnekleri görseller gösterilerek bu konuya ilgi çekilerek başlanmıştır. Daha sonrada öğrencilerle birlikte Samsun Bilsen etrafındaki arazilerde bulunan ilgilerini çeken doğal bitki örtüsünden örnekler toplanmıştır. Toplanan örnekler topraktan kazıcı yoluyla kökleri çıkarılmıştır. Yaprakları ve çiçekleri zarar görmeden özen gösterilerek toplanmıştır. Ayrıca toplanan bitkilerin çiçekli olmasına ve kültür bitkisi olmamasına dikkat edilmiştir. Samsuna ait doğal bitki örtüsünde yetişen türler tercih edilmiştir. Bu bitkiler, fen atölyesinde; köklerinin ne çeşit olduğu yapraklarının ne çeşit yaprak olduğu, çiçeklerinin taç yapraklarının sayıları, çanak yapraklarının sayıları ve erkek, dişi organlarının özelliklerini öğrenciler binoküler mikroskopta incelemişlerdir. Gerekli notlar alınarak sınıflandırılmadaki anahtar rolleri gösterilmiştir. Böylece öğrenci topladığı bitki de hangi özelliklerin hangi familyaya ait olduğu ile ilgili analiz yapmıştır. Öğrenci bitkinin teşhis ve tespitlerini yaparak isimlendirmiştir. Öğrenci isimlendirmede doğru yapıp yapmadığını internet ortamında görsellerden faydalanarak kontrol

etmiştir. Daha sonra bitkiyi kurulama kâğıtları ve gazete kâğıtları kullanarak preslemiştir. Her hafta kontrol ederek kuru kâğıtlarını yenilemiştir. . Bitkilerin kuruma aşamasında topladığı bitkilerin dâhil olduğu familyalarla ilgili araştırmalar yaparak notlar almıştır. Tamamen kuruyan bitkileri renkli kartonlara tespit ederek familyanın özelliklerini de etiketlemiştir. Kuruttuğu bitkilerden oluşan bir albüm hazırlayarak tanıdığı bitkileri diğer öğrencilere sunum yaparak tanımalarını sağlamıştır. Bu uyguladığımız etkinlik beş haftalık bir çalışmadır. İlk haftasında konu ile ilgili bilgiler verilmiştir. İkinci haftasında araziden bitkiler toplanmıştır. Üçüncü haftasında bitkiler teşhis edilmiştir. Dördüncü haftasında bitkilerin kurutulması ve dâhil olduğu familyaların özellikleri araştırılmıştır. Beşinci haftasın da ise kurumuş bitkilerden albüm hazırlanmıştır. Öğrenciler etkinliğin her aşamasında yaparak yaşayarak süreci oldukça keyifle sürdürmüşlerdir.

Anahtar Kelimeler: Zenginleştirme, Fen Bilimleri, Üstün Yetenekliler

ID: 85

Üstün Yetenekliler İçin Erken Çocukluk Döneminde Sosyal Beceri Eğitimi: Bir Alanyazın Taraması

Hatice KADIOĞLU ATEŞ^a, Hanife Gülhan ORHAN KARSAK^b, Nüket AFAT^c

^a*Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, hatice.kadiogluates@izu.edu.tr*

^b*Kırklareli Üniversitesi, Kırklareli, Türkiye, gorhanhotmail.com*

^c*Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, nuket.afat@izu.edu.tr*

Özet

Erken çocukluk dönemi 0-8 yaşlarını içermektedir (Bertan vd., 2009). Erken çocukluk ülkemizde hem okul öncesi hem de ilkokulun ilk yıllarını kapsayan dönemdir. Üstün veya özel yetenekli çocuklar, zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya akademik alanlarda yaşlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği alan ve konu uzmanları tarafından tanımlanan çocuklardır. Üstün veya özel yetenekli çocuklar, yeteneklerini geliştirmek için özel eğitim ve faaliyetlere ihtiyaç duyan çocuklardır (MEB, 2016). Sosyoduygusal anlamda olağandışı duygusal derinliğe sahip olma, duyguları çok yoğun şekilde yaşama ve bu yoğun duygu deneyimi sonucunda güçlü duygusal tepkilerde bulunma ve aşırı duyarlılık da çoğu üstün yetenekli çocukta görülebilmektedir. Erken yaşlarda beliren idealist yaklaşımlar ve adalet duygusu, sosyal ve politik konular ve haksızlıklar ile ilgili duyarlılık, üstün yetenekli çocukların belirgin özelliklerindedir. Geniş ilgi alanları, çok gelişmiş bir merak duygusu, sonu gelmeyen sorular sorma, birçok şeyi normalden farklı biçimlerde yapmaya duyulan ilgi de onları yaşlarından ayırt etmemizi sağlayan özelliklerindedir. Fikirleri alışılmadık veya kolayca görülmeyecek biçimlerde birleştirme yani iraksak düşünebilme, keskin ve bazen alışılmadık espri anlayışı, özellikle kelime oyunlarına ilgi duyma ile birlikte insanları ve eşyaları karmaşık oyunlar ve senaryolar ile organize etme isteği de bu grup çocukların çoğunluğunda görülme olasılığı yüksek olan özellikler listesinde yer almaktadır (Webb ve diğ., 2007 akt. Kadioğlu, 2017). Üstün zekalı ve yetenekli çocukların sosyal gelişimleri ile ilgili alanyazında birbirinden farklı çeşitli veriler bulunmaktadır. Örneğin İspanya’da yapılan bir araştırmada üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin normal gelişim gösteren akranlarından yüksek olduğu görülmüştür (França-Freitas ve diğerleri, 2014 akt Karateke, 2016). Bu bulgunun zıttı olarak Fransa’da yapılan bir çalışmada normal gelişim gösteren ile yüksek zihinsel potansiyel sergileyen çocuklar arasında duygusal, davranışsal ve sosyal problem yaşama durumları açısından anlamlı farklılık yaşanmadığı tespit edilmiştir (Peyre ve diğerleri, 2016 akt Karateke, 2016). Çelişkili bulgular görülse de üstün zekalı ve yetenekli çocukların sahip oldukları eşzamanlı olmayan gelişim gibi sahip oldukları birçok farklılık sebebiyle desteklenmeye ihtiyaçları olduğu genel kabul gören

bir gerçektir. Üstün zekalı ve yetenekli çocukların desteklenmesi gereken ve çoğunlukla da göz ardı edilen önemli bir beceri alanı da sosyal becerileridir. Sosyal beceriler; yardım kabul etme, yardım isteme, akran baskısıyla başa çıkma, takılmaya karşılık verme, bir gruba katılma, dost/arkadaş edinme, başka bir kişiyle çalışma, yalnızlıkla başa çıkma şeklinde listelenebilir. Gülümseme, göz kontağı kurma, konuşmayı bitirme, kuyruğa girme, sır saklama, özür dileme, eleştiriyi kabul etme, başkasının hakkına saygı gösterme, övgüde bulunma ise sosyal davranışlara örnek olarak verilebilir (Bacanlı, 2014). Sosyal beceriler etkili bir iletişim için gerekli olan ve yaşamın ilk yıllarından itibaren desteklenmesi gereken temel yaşam becerileridir. Sosyal beceriler bireyin topluma uyumunu, toplumla bütünleşmesini, akranları ve diğerleriyle etkileşimini sağlayan becerilerdir (Dinçer, 2011). Sosyal yeterlik, bireyin çevresindeki bireylerle sağlıklı ve nitelikli ilişkiler kurabilmesi ve yaşadığı çevrede karşılaştığı durumlarla başa çıkıp hayatta kalabilmesi için gerekli bilgi ve becerilere sahip olması ve gerekli yer, durum ve zamanlarda bu bilgi ve becerileri uygun biçimde kullanmasıdır (Ergenekon, 2013). Öğretmenler ve ebeveynler sosyal becerilerin kişinin yaşamındaki değerinin farkında olmalı ve sosyal beceri öğretiminde işbirliği içinde olmalıdır. Sosyal beceriler bireysel ve ahlaki değerler üzerine kurulmaktadır. Dürüstlük, sorumluluk, adalet, saygı, azim gibi özelliklere sahip olan bu temel değerler ve inançlar, bireyin yaşamına yön vermekte ve zamanını, yeteneklerini ve parasını nasıl kullanacağına ilişkin doğru kararlar vermesinde anahtar rol oynamaktadır (McArthur, 2002 akt. İnci, 2015). Çalışma, nitel araştırma kapsamı içinde yer almaktadır. Araştırmada doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Çalışmada özgün bir içerik yapılandırılmıştır. Araştırma kapsamında bilimsel ve akademik araştırmalar ele alınmış, kitaplar, raporlar, resmi belgeler de incelenmiştir. Oyun temelli sosyal beceri eğitimi, bilişsel süreç yaklaşımıyla sosyal beceri öğretimi, etkinliklerle sosyal beceri eğitime ilişkin alanyazındaki etkinliklerden örnekler sunulmuştur. Mevcut alanyazındaki sosyal beceri ile ilgili kitapların hiçbirinin üstün yetenekliler ile ilgili olmadığı sonucuna varılmıştır. Üstün yetenekli çocukların sosyal uyum sorunları yaşaması gerçeğine bakılarak bu eksikliği görmek oldukça şaşırtıcıdır. Araştırma sonucunda araştırmacılara, MEB'e, öğretmenlere önerilerde bulunulmuştur. Üstün yetenekli çocuklar farklılıklarından dolayı bir kenara itilmemeli, yaşadıkları problemlerden ötürü suçlanmamalıdır. Kabul görmek herkesin hakkıdır; eğitim süreci içerisinde her bireyin kabul görmesi sağlanmalıdır. Karşılaşılabilecek her türlü problemde çocuğun kendisini destekleyen arkadaşlarının olması, ona kendini daha güçlü hissettirecek ve problemlerle baş edebilmeyi kolaylaştıracak bir unsurdur. Bu nedenle gerek eğitimciler, gerekse ebeveynler çocuğun arkadaş edinmesine özel bir önem vermelidir. Çocuğun kendisine değer veren arkadaşlarının bulunmasının onun için bir güç, pek çok zorlukla mücadelede bir destek, sıkıntılı anlarında bir terapi anlamına geldiği göz önünde bulundurulmalıdır (Gür, 2011).

Anahtar Kelimeler: Sosyal Beceri, Üstün Yetenekli, Erken Çocukluk

Kaynakça

- Bacanlı, H. (2014). *Sosyal Beceri Eğitimi*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bertan, M., Haznedaroğlu, D., Yurdakök, K., & Güçiz, B. D. (2009). Ülkemizde erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaların derlenmesi (2000-2007). *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 52,1-8.
- Dinçer, Ç. (2011). Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceri Eğitimi. *Eğitimci Öğretmen Dergisi*, 5, 6-11.
- Ergenekon, Y. (2013). *Sosyal yeterlikle ilişkili kavramlar ve sosyal yeterliğin bileşenleri*. S., Vural (Ed.), *Sosyal yeterliklerin geliştirilmesi* içinde (ss. 15-40). Ankara: Vize.
- Gür, Ç. (2011). Üstün yetenekli çocukların karşılaştığı sosyal ve duygusal problemler ve bu problemlerin çözümüne ilişkin öneriler: arkadaş edinme sorunu, alay edilme, anksiyete-endişeler ve aşırı mükemmeliyetçilik üzerine bir çalışma. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (27-29 April, 2011, Antalya). Conference Book. Ankara: Siyasal Kitabevi, 1319-1326.
- İnci, M. A. (2015). Sosyal gelişim. S., Seven (Ed.), *Çocuk gelişimi* (ss. 141-174). Ankara: Vize.
- Kadıoğlu, S. (2017). Üstün yeteneklilerin sosyal ve duygusal sorunları: bir alanyazın taraması, *Yüksek Öğretimde Eğitim ve Uygulamaları Kongresi YEAUK 2017*, 19-20 Mayıs 2017, İstanbul.
- Karateke, B. (2016). *Üstün yetenek potansiyeli olan çocuklara uygulanan sosyal beceri eğitim programının sosyal beceri gelişimine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MEB (2016). Çocuk gelişimi ve eğitimi üstün zekâ, özel yetenek ve kaynaştırma http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/%C3%9Cst%C3%BCn%20Zek%C3%A2,%20%C3%96zel%20Yetenek%20ve%20Kayna%C5%9F%C4%B1rma.pdf adresinden 23.07.2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- Saranlı, A. G. (2017). Eş zamanlı olmayan gelişimin üstün yetenekli çocuklardaki görünümü üzerine bir örnek olay çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(1), 89-108.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ID: 86

Özel Yeteneklilerin Eğitimlerini Ele Alışı Açısından “Gifted” Filminin Kritiği

Nüket AFAT^a, Hatice KADIOĞLU ATEŞ^b, Hanife Gülhan ORHAN KARSAK^c

^a*Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, nuket.afat@izu.edu.tr*

^b*Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, hatice.kadiogluates@izu.edu.tr*

^c*Kırklareli Üniversitesi, Kırklareli, Türkiye, gorhanhotmail.com*

Özet

Kültür aktarıcılığı amacıyla sinema filmlerinden yararlanılması 17. Yüzyıla kadar dayanmaktadır. Araştırmaların, filmlerin yararlılıklarını ön plâna çıkarmasıyla, eğitim filmleri üreten şirketler kurulmuş, film katalogları, akademik yayınlar, öğretmen el kitapları basılmış ve konuyla ilgili akademik toplantılar düzenlenmiştir (Yakar, 2013). Toplum hayatındaki gerçekleri kurgusal bir yansımayla sunan sinema ele aldığı konular, bu konuları ele alış tarzı ve sunum şekilleriyle hem toplumdaki etkilenmekte hem de toplumu etkileyerek yönlendirmektedir. Bu bağlamda sinemanın ele aldığı konulardan biri de eğitim olgusudur. Sinema filmleri doğrudan ya da dolaylı olarak her daim eğitimle iç içe olmuştur. Filmlerde eğitim bazen ulaşılması gereken bir amaç olarak sunulurken bazen de filmler eğitim için bir araç olmuştur (Yurdigül, 2014). Sinemanın teknolojideki ilerlemelere bağlı olarak gelişmesi, sinemayı en genç sanat dalı yapar. Diğer sanat, felsefe ve bilim dallarıyla sıkı ilişkiler içinde olduğundan, sinema hakkında yapılacak araştırma ve incelemeler de bu bağlamda çok çeşitli olacaktır. Sinema öğelerine ayrıldığında disiplinlerarası bir çalışma yapmak için oldukça elverişli bir ortam sağlamaktadır (Uyanusta, 2015). Eğitim alanyazınında filmlerin kullanılmasına ilişkin pek çok örnekler yer almaktadır (Yıldız, 2018; Kaçar, 2017; Yakar, 2013; Yorulmaz, 2013). Tarihsel süreç içerisinde özel gereksinimli bireyleri konu edinen filmler çeşitlilik göstermiştir. Bu filmler arasında özel yetenekli bireyler de önemli yer tutmaktadır. Başlangıçta üstün zekâ kavramı yetişkinler tarafından olağanüstü derecede başarılı çocuklar için kullanılırken, daha sonra çocukların bazı testlerden geçirilmesi sonucu dağılımın en üstte kalan % 2’lik kısmı için uygun görülen bir tanım haline gelmiştir (Freeman, 1985). Üstün zekâlı çocukların dikkat süreleri yaşlarına göre daha uzundur. Meraklı olmaları ve öğrenme isteğine sahip olmaları nedeniyle, özellikle ilgi duydukları konularda dikkatlerini daha uzun yoğunlaştırabilmektedirler (Davaslıgil, Aslan ve Beşkardeş, 2000). Gifted filmi özel yetenekli bireylerin sinema boyutunda algılanışı ve toplumun üstün bireyleri kendi kültürü bağlamında incelemesi yönüyle büyük bir önem taşımaktadır. Araştırma, özel yetenekli bireylerin karakteristik özelliklerine ve aile toplum ilişkisine dikkat çeken farklı bir yapıdaki filmin kritiğini yapması açısından önem taşımaktadır. Araştırmada içerik analizi kullanılmıştır.

İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizi önce toplanan verilerin kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada içerik analizi türlerinden tündengelemci analiz kullanılmıştır. Aşağıda belirtilen dört farklı temaya yer verilmiştir: 1. Gifted filminin üstün yeteneklilerin fiziksel özelliklerini nasıl yansıtmaktadır?, 2. Gifted filminin üstün yeteneklilerin bilişsel özelliklerini nasıl yansıtmaktadır?, 3. Gifted filminin üstün yeteneklilerin sosyal-duygusal özelliklerini nasıl yansıtmaktadır?, 4. Gifted filminin üstün yeteneklilerin yaşadığı akademik, sosyal, ailevi, duygusal sorunları nasıl yansıtmaktadır? 5. Gifted filmine göre üstün yeteneklilere en uygun eğitim şekli nedir? Gifted filmi Mayıs 2017’de gösterime girmiştir. Filmin senaryosu Tom Flynn tarafından yazılmıştır. Filmin yönetmenliğini ise Marc Webb gerçekleştirmiştir. Başrollerinde Chris Evans, Mckenna Grace, Lindsay Duncan yer almıştır. Filmin konusu dram niteliğindedir. Film toplam, 101 dakika sürmektedir. Filmin IMDB puanı ise 7,6’dır. (<https://www.imdb.com/title/tt4481414/>). Çalışmada veri toplama amacıyla BİLSEM gözlem formu -İlköğretim çağı öğrencileri gözlem formu- kullanılmıştır. Filmde Mary’in genel olarak ele alınan-vurgulanmış özellikleri şöyledir: Kolay beğenmiyor, memnuniyetsizlik, mükemmeliyetçi, espirili, hareketli enerjik, sosyal uyum güçlüğü, yaşlıları ile ortak ilgi alanı eksikliği, soyut düşüncenin erken gelişimi (tanrı var mı?), gelişmiş empati duygusu (hayvanların ve doğanın gözünden olayları değerlendirme), farklı /özgün bakış açısı ile olayları ele alma (tahtadaki problemin eksik bırakılan yeri olduğunu söylemek yerine çözülemeyeceğini düşünerek tepkisiz kalma), asenkronize gelişim (ileri zihinsel beceri zayıf sosyal beceri), ilgisini çekmeyen konulardan çabuk sıkılma. Film temel olarak çok sıradışı matematik yeteneği olan bir 6 yaşındaki kız çocuğunun başından geçen bir hikaye konu alınarak deha düzeyindeki bireylere dikkat çekilmektedir. Film ile özel yeteneklilerin eğitimde devam eden “Deha düzeyinde yetenekli çocukların eğitimleri nasıl olmalı?” sorusuna cevap bulunmaya çalışılmıştır. Normal sınıflarda eğitimlerine devam edilerek sosyal uyum aklanması üzerine mi odaklanılmalı yoksa özelleştirilmiş okullarda ilgi alanları sınırlılığında mı eğitimleri devam ettirilmeli? Film bu sorunun cevabını sosyal ortamdan koparılmadan hızlandırma eğitimi şeklinde netleştirmektedir. Mary, yaşlılarına oranla zeka yönünden çok üst düzeydedir. Dayısı Frank ile birlikte yaşamaktadır. Ünlü bir matematikçi olan annesinin ölümünden sonra dayısı velayetini almıştır. Yaşlılarından çok daha olgun davranması, dayısı Frank tarafından istenilmeyen bir durum olarak karşılanmaktadır. Dayısı onun diğer çocuklar gibi zaman geçirmesini istemektedir. Bu durum özel yeteneklilerin asenkronize gelişimine vurgu yapmaktadır. İlkokula başlamasıyla birlikte öğretmeni tarafından özel bir çocuk olduğu fark edilen Mary için, daha iyi okullar önerilmektedir. Fakat dayısı Mary’nin annesi gibi tüm hayatını matematiğe vermesini istememektedir. Bu yüzden gelen teklifleri reddederek Mary’nin normal bir okulda eğitimine devam etmesini istemektedir. Mary; öğrenmeye hevesli, aşırı dikkatli ve meraklıdır. Mary akranları ile iletişim kurmakta sıkıntılar yaşamaktadır. Mary, olağanüstü planlama, dikkat ve problem çözme kabiliyetine

sahtidir. Mary çevresindeki olaylara ve canlılara hassas ve duyarlıdır. Mary ve yakın çevresi üzerine kurgulanarak üstün zekalı ve özel yetenekli bireyin bilişsel, duygusal ve toplumsal yaşamını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada özel yetenekli bireyin özellikleri incelenerek alanyazındaki bilgilerle örtüşüp örtüşmediği kritik edilmiştir. Filmde dayısı Mary için “yaşıtı arkadaşı yok, sosyal becerisi yok” ifadesini kullanmıştır. Filmde özel yetenekli Mary’in sosyal uyum sorunu yaşadığı yansıtılmıştır. Mary’in annesinin de özel yetenekli olduğu ve intihar ettiği bilgisi özel yeteneklilerin yaşadığı sosyal ve psikolojik uyumsuzlukla başetmede yetersiz kaldıklarını göstermektedir. Annesi ile Mary’nin matematiksel becerileri zekada genetiğin önemli bir faktör olduğuna vurgu olarak gösterilmiştir. Filmde, zeka anneden geçer mitini doğrulayıcı bir sav kullanılmıştır. Özel yetenekliliğin matematik ile bağdaştırılması da ilgi çekici bir diğer husustur. Mary’in üstün yetenekli olabileceğine ilişkin olarak öğretmenin düşüncesinin dayısına aktarılması tanılama sürecinde okulun ve öğretmenin rolünü ortaya koymaktadır. Ancak aile ve okul sistemlerinin ortak hareket etmemesinin özel yetenekliliğin ortaya çıkışını ertelemesi de vurgulanmıştır. Dayısı, öğretmenin görüşlerine katılmayarak özel yetenekli olma durumunu göz ardı etmiştir. Filmde okul müdürünün özel yeteneklilerin eğitiminde bütünleştirmeyi tercih etmediği özel okulda eğitilmesi gerektiği hususunu yücelttiği vurgulanmıştır. Filmdeki bu durum özel yeteneklilerin eğitiminde en mükemmel ve en ideal olan strateji olarak lanse edilmiştir. Mary’e hızlandırma uygulanması filmde işlenmiştir. Özel yeteneklilerden aile bireylerinin aşırı beklenti içinde olması ve bu durumun kaygı, tükenmişlik oluşturmasına da filmde değinilmiştir. Farklılaştırmanın özel yeteneklilerin eğitiminde kullanılabilir bir strateji olduğu söylenebilir. Çalışmada yer yer alanyazında yer alan bilgilerden farklı görüşler olsa da genel itibarıyla özel yetenekliler için toplum tarafından kabul görmüş düşüncelere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Film Kritiği, Özel Yetenekli ve Üstün Zekalı Birey, Özel Eğitim

Kaynakça

- Davashlıgil, U., Aslan, E., & Beşkardeş, Ü. (2000). Üstün ve özel yetenekli çocuklara ilişkin alt komisyonu. S., Usta & M. R., Şirin (Ed.), *I. İstanbul Çocuk Kurultayı Projeler Kitabı* (ss. 291-304).
- Freeman, J. (Ed.). (1985). *The psychology of gifted children: Perspectives on development and education*. Chichester [West Sussex]; New York: Wiley.
- Kaçar, T. (2017). *Türkiye’de çizgi film animasyon eğitiminin akademik yaratıcılık bağlamında incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uyanusta, M. (2015). *Distopik Filmlerde zaman ve mekânın yeniden yaratım*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Yakar, H.G.I. (2013). Sinema filmlerinin eğitim amaçlı kullanımı: tarihsel bir değerlendirme. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 21-36.
- Yorulmaz, B. (2013). Pepee çizgi filminin din ve değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi, *The Journal of International Social Research*, 6(24), 438-448.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H, (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, K. (2018). Türk sinemasında özel gereksinimli bireylerin temsili: zavallı filmi örneği, *3rd International Scientific Researches Congress on Humanities and Social Sciences (IBAD-2018)*, July 9-11, Skopje-Macedonia.
- Yurdigül, A. (2014). Eğitim olgusunun sinematografik anlatıdaki yeri üzerine bir yaklaşım denemesi: “Bal” filmi örneği. *Ekev Akademi Dergisi*, 60(60), 487-502.

ID:87

**Güzel Sanatlar Fakültesi Resim/Grafik Tasarım Bölümleri ve Eğitim
Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı
Öğretim Elemanlarının Özel Yetenek Sınavlarına Yönelik Görüşleri**

Fahrettin GEÇEN^a, Tarık YAZAR^b

^a*Inonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, fahrettin.gecen@inonu.edu.tr*

^b*Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun Türkiye, tarikyazar08@gmail.com*

Özet

Güzel Sanatlar Fakültesi Resim/Grafik Tasarım Bölümleri Ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğretim elemanlarının özel yetenek sınavlarına yönelik görüşleri ile sınavın uygulanması ile ilgili problem görüp görmedikleri, görüyorsa çözüm önerip öneremediklerini görmeye çalışılmıştır.

Güzel Sanatlar Fakültesi Resim/Grafik Tasarım Bölümleri Ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğretim elemanlarının özel yetenek sınavlarına yönelik görüşlerine bakılarak varolan özel yetenek sınavlarında problem olup olmadığını ortaya çıkarmak. Türkiye’de özel yetenek sınavlarının yapıldığı programların yaptıkları sınavlarda doğru yol izleyip izlemediği öğretim elemanları gözünde görülmeye çalışılmıştır. Sınav kriterlerinden biri olan TYT’nin sınavda yer alması gerekip gerekmediği, eğer TYT sınavı olacaksa sınavda bölümler ve öğrenciler bazında ne oranda olacağı, sınavın yapım biçimi gibi soruların yanıtlanması adına önem taşır. Araştırmada hem nitel hem de nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Nitel yöntemde ankette yer alan sorulara verilen cevaplar betimsel analiz ile yorumlanmış verilere ulaşılmıştır. Nicel araştırma yönteminde ise ankette yer alan sorulara verilen yanıtlarda sayısal hesap gerektiren kısımlarda sayısal verilerin oluşturulmasından ötürüdür. Araştırmanın evrenini Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinin Güzel Sanatlar Fakültesi Resim/Grafik Tasarım Bölümleri Ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğretim elemanları oluşturmaktadır. Örneklemi ise; Inonu, Süleyman Demirel, Mustafa Kemal, Adıyaman, Pamukkale üniversitelerinde yer alan Güzel Sanatlar Fakültesi Resim/Grafik Tasarım Bölümlerinin ve tamamı yada birkaçında yer alan öğretim elemanları içermektedir.

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket problemin içeriğine yönelik olarak hazırlanmıştır. Sorular 3 öğretim üyesi tarafından incelenip oluşturulmuştur. Anket oluşturulurken 2 akademisyen tarafından ortak görüşle oluşturulup başka bir akademisyen tarafından ise son kontrol sağlanmıştır. Üniversitelerin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında 4 öğretim üyesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümlerinde 3 öğretim üyesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarım Bölümlerinde 3 öğretim üyesi olmak

üzere toplam 10 öğretim üyesi oluşturulan anketi yanıtlamış ve veriler toplanmıştır. Araştırma da yüzde (%), betimsel analiz ve içerik analizleri kullanılmıştır. Yüzdelik analizde TYT puanlarıyla ilgili öğretim elemanlarının verdikleri sayısal yanıtların hepsinin toplanıp ankete katılan sayı oranında bölünmesiyle ortaya çıkan ortalama sayının ortaya çıkarılması yoluyla metot kullanılmıştır. Betimsel ve içerik analizlerinde ise ankete verilen yanıtlardan yola çıkılarak bulgu ve sonuçlar elde edilmiştir. Bulgulardan yola çıkıldığında elde edilen sonuçlara bakıldığında; Yapılan ankette; genel bir bilgi kültürü, bilişsel düzey, entelektüel birikim, okuduğunu anlama ve analiz etme becerisi, belli bir eğitim kriteri, yeteneğin tek başına yeterli olmadığı ve kişide hem edebiyat hem de matematik alanlarında da kendini ifade edebilecek bir yeterliliğin aranması, yeteneğin dışında bilişsel zekânın da kullanılması gerekliliği, hazır oluş ve bilgi birikiminin önemi, zeka düzeylerinin ölçülmesi gibi öğrencilerin belli bir düzeyde eğitim öğretime bilişsel ve kültürel açıdan hazır bulunmaları gerektiği elemanlarının görüşleriyle ortaya çıkmaktadır. Anketi dolduran öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu merkezi bir sınav yapılmasına karşıdır. Yetenek sınavını yapan üniversitelerin kendi öğretim üyelerinin yeterli olduğu kanısındadırlar. Anketi yanıtlayan öğretim elemanları özel yetenek sınavlarının kendi üniversitelerinde yer alan oluşturulmuş jüri tarafından yapılmasını çoğunlukla benimsemişlerdir. Anketi yanıtlayan öğretim üyeleri, TYT veya önceki adıyla YGS sınavında düşük puan alan öğrenciler ile yüksek puan alan öğrencilerin üniversite eğitimleri süresince aralarında başarı düzeyleri açısından anlamlı farkın olduğunu bunun sebebinin de bilişsel ve kültürel hazır olununun ve dersleri algılama ve öğrenme düzeyinin TYT puanı yüksek olanlarda daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenek, TYT, Resim.

ID:88

Üstün Yeteneklilik ile Mantıksal Düşünme Seviyeleri Arasındaki İlişki

Ali İhsan BORAN^a, Hanifi ÖZDEMİR^b

^aMalatya BİLSEM, Malatya, Türkiye, aihsan422@gmail.com

^bMEB, Malatya, Türkiye, hanifi_ozdemir@yahoo.com

Özet

Zekânın ciddi şekilde tanımlanması, 20. yüzyılın başlarında Lewis Terman'ın çalışmasıyla başladı. Terman'ın büyük ölçüde IQ'ya dayanan modeli, 20. yüzyılın başlarında anlam kazanmış olabilir, ancak bugün artık mantıklı değil. Toplum; yetenekli bireylerde, 21. yüzyılda çözmesi gereken problemlerin IQ'dan çok daha fazlasını gerektirdiğini düşünmektedir. Analitik ve IQ benzeri becerilere ek olarak; yaratıcı, pratik, bilgelik temelli ve etik becerileri de gerektirir. (Robert J. Stenberg). Kaufman ve Sternberg (2008), üstün yeteneklileri tanımlamak için kullanılan baskın-genel modeller, baskın-özel modeller, sistem modelleri ve gelişmiş modelleri incelediklerinde üstün yetenekli çocukları tanımlamak için şu üç unsuru dikkate almak gerektiğini vurgulamışlardır.

1. Üstün yeteneklileri belirlemek için çoklu ve çeşitli değerlendirmeler kullanılmalıdır. Çünkü tüm değerlendirme araçların ölçümlerinde hata payı vardır. Çeşitli değerlendirme araçları değiştikçe hata farklılıkları da değişmektedir. Örneğin IQ testleri diğer ölçüm araçlarından daha güvenilir olmalarına rağmen; dar kapsamlıdır.

2. Tanılama, zihinsel kişisel değişkenleri içermelidir. Mesleklerinde ve hayatlarında başarılı olan insanlar için, hepsi akıl temelinde başarmıştır denmesi mümkün değildir. Motivasyon, yaratıcılık, bilgelik, girişim, cesaret, dayanıklılık ve diğer birçok bilinmeyen değişken birey üzerinde bir etkiye sahiptir.

3. Modelin dikkate alındığı kültürel ve sosyalleşme gibi bağlamsal değişkenleri içermelidir. Tüm bu açıklamalar, dünyada üstün yeteneklileri tanımlamada IQ'nun yeterli olmadığını gibi, henüz tek tip bir modelin var olmadığını göstermektedir. Dünyada IQ tabanlı üstün zekalı kimlik ve eğitim modelinin temelleri tartışıldığı, bugün dünyanın ve ülkemizin karşılaştığı sorunları IQ'nun bunları çözmek için yetersiz kaldığını görmekteyiz.

Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde ise üstün yetenekli bireylerin tespiti ülke kalkınması açısından çok daha büyük bir önem arz etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı son yıllarda küçük yaş gruplarında Kbit 2 (Kaufman Kısa Zekâ Testi) ve Sak Zeka Ölçeği (ASIS) kullansa da ülkemizde üstün yeteneklilerini tanılamada Wechsler Zekâ Testi (WISC-R) kullanımı ağırlıklı bir yolla yapılmaktadır. Her ne kadar WISC-R geçerlik ve güvenilirlik açısından veri destekli bir test olsa da ölçmeye odaklandığı özellikler açısından sınırlılıklara sahiptir. Bu sebeple WISC-R yanında alternatif yolların da tanılamada işe koşulması gerekmektedir. Özellikle de

performansa dayalı tanılama yollarının da sürece eklenmesi önem arz etmektedir. Bu durumda şimdilik üstün yeteneklileri tanımlamada IQ'nun gerekli, ama yeterli olmadığını söyleyebiliriz. Ülkemizde yaklaşık 17,5 milyon okul öncesi, ilk ve ortaöğretimde öğrenim gören öğrencimiz vardır. Bu sayının yaklaşık % 2-3'ünü oluşturan 350-500 bin üstün yetenekli öğrencimiz mevcut olmasına rağmen, bu öğrencilerimizi tespit etmek için tüm öğrencilere zeka ölçümünü yapmak, çok masraflı ve uzun soluklu bir iştir. Bu durum mümkün görülmemektedir. Ayrıca üstün yetenekli bireyleri tespit etmek beraberinde uygulanacak doğru eğitim tartışmalarını da getirmektedir. Zekayı ölçmek çok önemli, fakat bunun için henüz tam anlamda bir metod elimizde olmaması; bizleri sadece zeka ölçümleri için yeni metotlar geliştirme süreci ve bu süreç dönütleri gözlemlemeye sevk etmemelidir. Elbette bunlar yapılacaktır. Fakat üstün yeteneklileri tespit için aslolan en kısa sürede ülkemizde ki bütün öğrencilerin göz önüne alındığı bir değerlendirme ve bu değerlendirme süreci sonunda uygun eğitim modelleri uygulamaktır. Zeka ölçümü bu kadar zor, zahmetli ve her öğrenciye uygulanması için çok zaman ve paraya ihtiyaç olması bizleri zeka ile birbirinden ayırt edilemeyen fakat ölçülmesi bir o kadar kolay ve tüm öğrencilerimize uygulanması sıkıntı olmayacak mantıksal düşünceyi kullanmanın önemini göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı üstün yetenekli öğrencilerin tanılanmasında; zeka ve mantıksal düşünce birbirini yor dayan ve birbirinden ayırt edilmesi mümkün görülmeyen unsurlar olarak değerlendirildiğinde; ülkemizdeki öğrencilerin IQ seviyelerini tespit etmek yerine zekayı yordayan mantıksal düşünce seviyeleri tespit etmek bize zamandan, paradan kazandıracak gibi, tüm okullarda öğretmenler tarafından rahatlıkla uygulanabilir.

Bu araştırmanın amacı üstün yetenekli öğrencilerin tanılanmasında mantıksal düşünce düzeyinin bir yerinin olup olmadığını araştırmaktır. Bu araştırma çerçevesinde ele alınan alt problemler şu şekildedir:

1. Üstün yetenekli öğrencilerin mantıksal düşünce seviyeleri ile IQ düzeylerine paralel gösterecek mi?
2. Üstün yetenekli öğrenciler hangi düşünce seviyesindedir?
3. Üstün yetenekli öğrencilerin sahip olduğu düşünce seviyeleri ile üstün yeteneklilerle aynı yaş grubundaki üstün yetenekli olup, olmadığı tespit edilmemiş bir devlet okulundaki öğrencilerin mantıksal düşünce seviyeleri arasında ilişkiden hareketle, bu öğrencilerin üstün yetenekli yada üstün yetenekli olma ihtimalinin çok yüksek olduğu söylenebilir mi?

Bu araştırmada gerek üstün yetenekli öğrenciler, gerekse diğer öğrencilere GALT (Mantıksal Dünce Grup Test) uygulanmış ve sonuçlar istatistikî olarak karşılaştırılmıştır. Araştırmaya 7.sınıf öğrencisi 76 üstün yetenekli öğrenci katılmıştır. Bu katılımcılar Malatya Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluşmaktadır. Üstün yetenekli olup, olmadığı tespit edilememiş 7.sınıf 122 öğrenci Malatya Battalgazi Öğretmenler Ortaokulu'nda katılmıştır. Elde edilen bulgular, üstün yetenekli öğrencilerin yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ünün geçiş veya soyut dönemi öğrencisi olduğu, bunun da yüksek mantıksal düşünme ile IQ'nun yakın ilişkisini olduğunu işaret etmektedir. Mantıksal düşünme seviyesi somut dönemde olan %25 oranında

olan üstün yetenekli öğrencilerin ise IQ puanlarının sözel alt puanlarının yüksek, sayısal alt puanlarının ise düşük olduğunu işaret etmektedir. Üstün yetenekli olup olmadığı test edilmemiş öğrenciler içerisinde %27 oranında geçiş veya soyut düşünce aşamasında olan öğrencilerin üstün yetenekli olma ihtimalinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında Malatya Atatürk Ortaokulu'nda benzer çalışma yapılarak, geçiş ve soyut dönemi öğrencilerinden oluşan 30 kişilik 7. Sınıf öğrencilere 6 ay boyunca haftada 4 saat matematik olimpiyat eğitimi verilmiş, bu öğrencilerin algı seviyeleri, kavrama düzeyleri gözlenerek; bu öğrenciler içerisinde mantıksal düşünme seviyeleri yüksek olan öğrencilerin IQ sayısal zekâ puanlarının yüksek olacağı, kanaati oluşmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yeteneklilik, Mantıksal Düşünme Seviyeleri, IQ Zeka Puanı, Mantıksal Düşünme Grup Testi, Matematik Olimpiyat Çalışması.*

ID: 89

Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin İngilizce Düzeyleri ile Metabilîşsel ve Eleştirel Düşünme Becerilerinin Karşılaştırılması

Ebru ILIMAN GÜLLÜHALI^a, Ahmet KURNAZ^b

^a*Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, ebruiliman@gmail.com*

^b*Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, ahkurnaz@hotmail.com*

Özet

Günümüz bilgi çağında, öğrencilerin öğrenme sürecine pasif bir şekilde katılan bireyler olarak yetiştirilmesi yerine, sürece aktif bir şekilde katılan bireyler olarak yetiştirilmesi beklenmektedir. Bu noktada metabilîşsel ve eleştirel düşünme becerilerine sahip bireylerle, bu becerilerden yoksun bireyler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Literatür incelendiğinde metabilîşsel ve eleştirel düşünme becerilerine sahip bireylerin daha etkili öğrendikleri görülmektedir. Bu sebeple bireylerin üst düzey düşünme becerilerine sahip olup olmadıkları ve eğitim sürecinde bu becerileri kullanıp kullanmadıkları giderek önem kazanmaktadır. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin İngilizce düzeylerini etkilediği düşünülen öğrenme stratejilerinden metabilîşsel ve eleştirel düşünme becerilerinin öğrencilerde bir farklılığa sebep olup olmadığı bilinmemektedir. Çalışmanın amacı, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin İngilizce düzeyleri ile metabilîşsel ve eleştirel düşünme becerilerinin karşılaştırılarak incelenmesidir. Çalışmanın alt amacı ise, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin İngilizce dil bilgisi ve kelime düzeyleri, okuduğunu anlama düzeyleri, yazma düzeyleri ile metabilîşsel ve eleştirel düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişki var olup olmadığıdır. Çalışma sonucunun, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin genel eğitiminde ve İngilizce öğretiminde önemli olacağı düşünülmektedir. Öğrenme stratejileri yönünden arttırılan farkındalık sadece bireye değil, topluma da katkı sağlayacaktır. Elde edilen sonuçların sonradan yapılacak daha ayrıntılı çalışmalara da katkı sağlayacağına inanılmaktadır. Nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanan bu çalışma, ilişki tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. İlişki tarama modeli, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. Karşılaştırma yolu ile ilişki belirlemede ise, en az iki değişken vardır. Sınanmak istenen bağımsız değişkene göre gruplar oluşturulur ve bağımlı değişkene göre aralarında bir farklılaşma olup olmadığına bakılır (Karasar, 2016). Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 akademik yılında Manisa il ve ilçelerindeki (Manisa, Turgutlu, Akhisar, Salihli) Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 86 üstün zekâlı ve yetenekli ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki üstün zekâlı ve yetenekli ortaokul öğrencileri sınıf gözetmeksizin rastgele seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, MSLQ

Güdülenme ve Öğrenme Stratejileri ölçeği ve Oxford İngilizce düzey belirleme testi kullanılmıştır. Öğrenme Stratejileri ölçeği, yineleme, düzenleme, ayrıntılandırma, eleştirel düşünme, metabilşsel düşünme, yardım arama, çaba yönetimi, akran işbirliği, zaman ve çalışma ortamı değişkenlerini ölçmektedir. Çalışmamız metabilşsel ve eleştirel düşünme değişkeni çerçevesinde oluşturulmuştur. Öğrencilerin düzey belirleme testi sonucunda İngilizce düzeyleri dil bilgisi ve kelime, okuma, yazma bölümlerinden ayrı olarak elementary, pre-intermediate ve intermediate olarak belirlenmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Sınıflandırılmasına göre (Common European Framework of Reference) İngilizce düzeyleri; A1, A2, B1, B2, C1, C2 olarak sınıflandırılmaktadır. Kullandığımız düzey belirleme testi A1, A2 ve B1 düzeylerini ölçmektedir. (A1, A2; elementary, B1; Pre-intermediate, Intermediate). Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin İngilizce dersi akademik başarıları genel olarak yüksektir; ancak İngilizce dil bilgisi ve kelime düzeylerinin ortalama düzeyin üzerinde olduğunu, İngilizce okuduğunu anlama düzeylerinin ortalama düzeyde olduğunu, yazma düzeylerinin ise ortalama düzeyin altında olduğunu söyleyebiliriz. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin İngilizce düzeyleri ile metabilşsel ve eleştirel düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin metabilşsel ve eleştirel düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi devam etmektedir. Sonuçlar literatür bulgularıyla tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Zekâlı ve Yetenekli Bireyler, Eleştirel Düşünme Becerileri, Metabilşsel Düşünme Becerileri, İngilizce Ders*

ID: 89

Comparing the Levels of English with Metacognitive and Critical Thinking Skills of Gifted and Talented Students

Ebru ILIMAN GÜLLÜHALI^a, Ahmet KURNAZ^b

^a*Necmettin Erbakan Univesrsity, Konya, Turkey, ebruiliman@gmail.com*

^b*Necmettin Erbakan Univesrsity, Konya, Turkey, ahkurnaz@hotmail.com*

Abstract

In today's information age, students are expected to be raised as individuals actively involved in the process, rather than being raised as individuals who passively participate in the learning process. At this point, there are significant differences between individuals with metacognitive and critical thinking skills and individuals who lack these skills. When the literature is examined, it is seen that individuals with metacognitive and critical thinking skills learn more effectively. Therefore, it is becoming increasingly important whether individuals have high-level thinking skills and whether they use these skills in the training process. It is not known whether metacognitive and critical thinking skills which are thought to affect the English level of gifted and talented students cause a difference in students. The aim of the study is to compare the levels of English with metacognitive and critical thinking skills of gifted and talented students. The sub-objective of the study is whether there is a meaningful relationship between English grammar, vocabulary, reading comprehension, writing levels and metacognitive and critical thinking skills of gifted and talented students. The results of the study are thought to be important in general education and in teaching English of gifted and talented students. Increased awareness in terms of learning strategies will contribute not only to the individual but also to the society. It is believed that the results obtained will contribute to more detailed further studies. This study, which was designed within the framework of a quantitative research approach, was conducted using a relational survey model. The relational survey model is a research model that aims to determine the presence and/or degree of variance between two or more variables. In determining the relationship with the comparison way, there are at least two variables. Groups are formed according to the independent variable to be tested and whether there is a differentiation according to the dependent variable (Karasar, 2016). The study group of the research, in the 2017-2018 academic year in Manisa province and district (Manisa, Turgutlu, Akhisar, Salihli) continued the Science and Art Centers constitute 86 gifted and talented secondary school students. The gifted and talented secondary school students in the study group were randomly selected regardless of the class. As data collection tools, personal information form, MSLQ Motivation and Learning Strategies scale and Oxford English

Placement test were used. The Learning Strategies scale measures repetition, regulation, elaboration, critical thinking, metacognitive thinking, help seeking, effort management, peer collaboration, time and working environment variables. Our study was formed within the framework of metacognitive and critical thinking variable. As a result of the Placement test, students' level of English is determined as elementary, pre-intermediate and intermediate in grammar and vocabulary, reading and writing sections. According to the Common European Framework of Reference for Languages level of English; A1, A2, B1, B2, C1, C2. The placement test that we use measures A1, A2 and B1 levels. (A1, A2; elementary, B1; Pre-intermediate, Intermediate.) According to the results of the study, the academic achievement of the English course of the gifted and talented students participating in the research is generally high; however, we can say that the level of English grammar and vocabulary levels are above the average level, the level of reading comprehension is at an average level, and the writing levels are below the average level. According to the results of the study, there is no significant relationship between the levels of English with metacognitive and critical thinking skills of gifted and talented students. There is a significant relationship between metacognitive and critical thinking skills of gifted and talented students. The analysis of the data obtained from the research continues. The results will be discussed with the literature findings.

Keywords: *Gifted and Talented Students, Critical Thinking Skills, Metacognitive Thinking Skills, English Course.*

References

- Ataman, A. (2014). *Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler konusunda bilinmesi gerekenler*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Clark, B. (2013). *Growing up Gifted: Developing the potential of children at home and the school* (8th ed.) Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Kaplan Sayı, A. (2013). *Farklılaştırılmış yabancı dil öğretiminin üstün zekâlı öğrencilerde erişkiye, eleştirel düşünmeye ve yaratıcılığa etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Pittrinch, P. R., Smith D. A. F., Garcia, T., McKeachie W. J. (1991). *A manual for the use of the motivated strategies for learning questionnaire (MSLQ)*.
- Renzulli, J. S. (2005). *The three-ring conception of giftedness: A developmental model for promoting creative productivity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sak, U. (2016). *Üstün zekâlılar, özellikleri tanılanmaları eğitimleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.

ID: 90

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Doğa ve Dinamik Matematik Eğitimi Örneği

Vedat KABASAKAL^a, Erhan ŞAHİN^b

^a*Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara, Türkiye, vedatkabasakal@gmail.com*

^b*Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara, Türkiye, erhansahin38@gmail.com*

Özet

Ülke geleceğinde aktif rol üstlenmesi öngörülen bireylerin üst düzey becerileri edinmesi ve yenilikçi bir bakış açısı kazanması önemlidir. Kariyer noktasında ülke geleceği için küresel düzeyde ülke çıkarlarını koruyan ve gözeten, sistem ve teknoloji alanlarında dünya ölçeğinde rekabet eden, ülkenin bilim ve teknoloji düzeyinin gelişmesinde öncü rol oynayan bu bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bireylerin yetiştirilmesinde, her bireyin özellikleri doğrultusunda en üst düzeyde kendini geliştirebildiği; değişim esnekliğiyle kendini yenileme gücüne sahip eğitim ortamlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Şahin, 2016). Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM'ler) ülkemizde üstün zekâlı ve yetenekli çocukların örgün eğitim kurumlarındaki programlara destek olacak şekilde planlanmış ve öğrencilerin ilgilerine yönelik proje tabanlı eğitim gördüğü kurumlardır. Bu kurumlarda özel eğitim etkinlikleri yoluyla, öğrencilerin üstün yeteneklerini geliştirerek, bilimsel düşünme ve davranışlarla estetik değerleri birleştiren, üretken ve problem çözen bireyler haline gelmelerini amaçlamaktadır. (MEB, 2013). Bunun için de üstün yetenekli bireylerin eğitimleri ve eğitim ortamlarının bireyin ilgi, yetenek ve potansiyeline göre farklılaştırılmış, yenilikçi eğitim ve öğretim programlarına ihtiyaç vardır. Dolayısıyla üstün yeteneklilere uygulanacak program onların çeşitli alanlardaki bilgileri birleştirme yeteneğinin gelişimini ve onların entelektüel öğrenme isteğini artırıcı disiplinler arası ya da proje tabanlı öğrenme üzerine kurulmalıdır (Jang ve Lew, 2011). Proje eğitimleri özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde de önemli bir yere sahiptir. Proje sürecindeki uygulamalı etkinlikler, etkileşimli tartışmalar, bağımsız çalışma veya takım çalışması ile öğrenciler planlanmış hedeflere ulaşarak öğrendikleri bilgileri yapılandırır, kendi kendini yönetme ve özgüven becerileri geliştirirler. Öğrenciler bilgi ve becerileri, yapılandırılmış geniş bir araştırma süreci, özgün sorular, dikkatlice tasarlanmış ürünler ve etkinlikler yoluyla öğrenmeyi sağlayan ve sistematik bir öğretim yöntemi olan projeler yoluyla ele almaktadırlar. Ülkemizde ise teknolojinin eğitime entegrasyonunu, öğrencilerin teknolojiyi etkili bir şekilde kullanmasını hedef alan “Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH)” projesi ile başlamıştır. Günümüzde okullarda akıllı tahta ve projeksiyon gibi temel fiziki alt yapının sağlanması ile matematik derslerinde de kullanılan eğitim teknolojilerinden biride Dinamik matematik/geometri yazılımlarıdır. Dinamik matematik/geometri (DMY) Euclid geometrisi kapsamında geometrik

şekiller oluşturmaya, bu şekiller üzerinde ölçümler yapmaya, şekillerin geometrik özelliklerini bozmadan değiştirmeye ve çeşitli geometrik inşa adımların uygulanabildiği yazılımlardır. Öğrenciler DMY'leri kullanarak, geometrik şekilleri ve kavramları gözlemleyebilir, kaydedebilir ve etkileşime girebilirler. DMY'ler geometrik nesnelere etkileşim kurmaya ve anlık değişimleri gözlemeye olanak tanımaktadır. Bu DMY'lerden biri de Markus Hohenwarter tarafından geliştirilen GeoGebra yazılımıdır (Hohenwarter, Hohenwarter ve Lavicza, 2010). Dinamik matematik/geometri yazılımları matematik kavramlarının geometrik temsillerini incelemede teknolojik gelişme sayesinde çok önemli bir yere gelmiştir. Ücretsiz olarak kullanılabilmesi ve Türkçe diline de çevrilmiş olması dolayısıyla sınıf ortamlarında rahatlıkla kullanılabilir. Bir dinamik matematik yazılımı olan GeoGebra özellikle farklı temsiller arasındaki ilişkileri incelemeye imkân sağlama felsefesi üzerine yapılandırılmıştır (Preiner ve Hohenwarter, 2007). Talim Terbiye Kurulu 2013-2014 müfredat programından itibaren lise matematik programında kazanımlar da “Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanır.” ifadesiyle dinamik matematik/geometri programlarını kullanmayı zorunlu hale getirmiştir. Geometri ve ölçme matematik öğretiminde önemli ve özel bir yer tutar. Geometri öğretiminin genel amaçları şu şekilde ifade edilebilir: Öğrenci kendi fiziksel dünyasını, çevresini ve evreni açıklamada, anlamlaştırmada geometriyi kullanabilmeli ve problem çözme becerileri geliştirmelidir. Dinamik matematik/geometri yazılımları ile gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde, dinamik matematik/geometri etkinlikleri genel olarak öğrencilerin anlamalarını geliştirmiş ve matematik başarısında olumlu katkılar sağlamıştır. Bu çalışmalar genel olarak, matematik eğitiminde teknolojinin sınıf ortamında kullanılmasının öğrencilerin anlamalarını geliştirebilecek bir araç olduğunu (Erbaş ve Aydoğan Yenmez, 2011; Filiz, 2009), öğrencilerin matematik başarısını arttırabileceğini (Aydoğan, 2007; Tutak ve Birgin, 2008) ve kazanılan bilginin kalıcılığında etkili olduğunu ortaya koymuştur. Ancak yaşamın içindeki bu matematiği görmek, keşfetmek ve anlamak özellikle üstün yetenekli öğrenciler için kritik bir öneme sahiptir. Ancak kapalı sınıf ortamlarında, idealize edilmiş sayı, şekil ve problemlerle gerçekleştirilen eğitimler matematiği gerçeklikten uzaklaştırmakta, öğrencilerin gerçek potansiyellerini kullanmaları ve geliştirmelerinde yetersiz kalmaktadır. Doğa ve Bilim eğitimleri kapsamında dinamik matematik/geometri yazılım programı GeoGebra'nın kullanımına yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanılmamış olması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Çalışmanın temel amacı, öğrencileri sınıf ortamlarından çıkararak yaşam ve matematik arasındaki ilişkiyi disiplinler arası bir yaklaşımla dinamik matematik/geometri yazılımları ile fark ettirebilmektir. Bu amaç doğrultusunda, üstün yetenekli öğrencilerin yaşamın içindeki gerçek matematiği keşfetmelerinin yollarını aramaları da hedeflenmektedir. Çalışma, TÜBİTAK 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları duyurusu kapsamında yürütülen Doğada ve Yapılarda Yaşam Bulan Matematik başlıklı proje kapsamında, bilim ve sanat merkezinde matematik ve fizik proje öğrenimine devam eden 35 özel yetenekli öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Etkinlikler Kayseri ili sınırlarında Sultan Sazlığı Milli Parkı ve Ramsar Alanı ile civarını kapsayan gezi ve gözlem çalışmaları ile başlamış, doğa ve canlılardaki

matematik ilişkisi irdelenerek sürdürülmüştür. Öğrenciler doğada bulunan ve içinde matematiksel yapılar bulunduran öğeleri inceleyerek fotoğraflamış ve elde edilen sayısal ve görsel veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra verilerin taşıdığı matematiksel yapılar dinamik geometri programları yardımı ile incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlar öğrencilerle arasında tartışılmıştır. Geogebra yazılımında yapıların modellerinin oluşturulması sağlanmıştır. Hazırlanan etkinliklerde bilgilerin doğrudan verilmemesi ve öğrenciler tarafından bilgisayar ortamında bilginin oluşturulması, öğrencilerin çözüm süreçlerine yansımıştır. Ayrıca doğa yürüyüşü ve incelemesi sonucunda elde edilen çeşitli veriler matematiksel bağlamda irdelenerek Fibonacci Sayıları, Altın Oran, fraktal modelleri, arı peteğinin yapısı, canlı hayvan ağırlığı tahmini, karıncanın vektörel hareketi gibi konularla ilgili etkinliklerde gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte öğrenciler matematik kavramlarının somutlaştırılarak daha kolay öğrenildiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca doğanın ve matematiğin birbirleriyle olan ilişkisini daha iyi anlamışlardır. Ayrıca GeoGebra programının kendilerine değişkenlere müdahale ederek farklı hipotezler kurma, çıkarımlar yapma ve verilerini elde etme imkanı sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler zaman, güvenlik, mekan ve malzeme kısıtları olmadan deneylerini ve tasarımlarını çok kolay bir şekilde yaptıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekli Öğrenciler, Dinamik Matematik Yazılımları, Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları.*

Kaynakça

- Aydoğan, A. (2007). *The effect of dynamic geometry use together with open-ended explorations in sixth grade students' performances in polygons and similarity and congruency of polygons.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Erbaş, A. K. ve Aydoğan Yenmez, A. (2011). The effect of inquiry-based explorations in a dynamic geometry environment on sixth grade students' achievements in polygons. *Computers & Education*, 57(4), 2462-2475.
- Filiz, M. (2009). *Geogebra ve Cabri Geometri II dinamik geometri yazılımlarının web destekli ortamlarda kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Hohenwarter, J., Hohenwarter, M., & Lavicza, Z. (2010). Evaluating difficulty levels of dynamic geometry software tools to enhance teachers' professional development. *International Journal for Technology in Mathematics Education*, 17(3), 127-134.
- Jang, I.O., & Lew, H.C. (2011). *Case studies in thinking processes of mathematically gifted elementary students through Logo programming*, http://atcm.mathandtech.org/EP2011/regular_papers/3272011_19194.pdf, Erişim tarihi: 21.10.2017
- MEB. (2013). *2013 – 2017 Üstün yetenekli bireyler strateji ve uygulama planı.* Ankara: Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

- Preiner, J., & Hohenwarter, M. (2007). Creating mathlets with open source tools. *Journal of Online Mathematics and its Applications*. 7.
- Şahin, E. (2016). *Argümantasyon tabanlı bilim öğrenme yaklaşımının (ATBÖ) üstün yetenekli öğrencilerin akademik başarılarına, üstbiliş ve eleştirel düşünme becerilerine etkisi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tutak, T., & Birgin, O. (2008). Dinamik geometri yazılımı ile geometri öğretiminin öğrencilerin van hiele geometri anlama düzeylerine etkisi. 8. *Uluslararası Eğitim Teknolojisi Konferansı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

ID: 91

Doğada ve Yapılarda Yaşam Bulan Matematik

Levent TAŞDEMİR^a, Erhan ŞAHİN^b, Özhan ÇELEBİ^c, Vedat KABASAKAL^d

^a *Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara, Türkiye, leventtasdemir38@gmail.com*

^b *Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara/Türkiye, erhansahin38@gmail.com*

^c *Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara/Türkiye, leventtasdemir38@gmail.com*

^d *Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara/Türkiye, leventtasdemir38@gmail.com*

Özet

Yaşamın her alanında yer alan matematik insanlığın var oluşu ile yaşıt bir keşif serüvenine sahiptir. Bu keşif süreci halen devam etmektedir ve insanlığın gelişimi için oldukça önemlidir. Gerçek yaşamın içindeki matematik, eğitim perspektifinde ele alındığında öğrencilerin yaşamda bulunan matematiği keşfetmelerine olanak sağlayan eğitim ortamlarının, zihinsel gelişimlerinde olumlu yönde etkilerinin olduğu görülmektedir. Bu nedenle matematik eğitiminde kullanılacak olan eğitsel etkinlikler, öğrencilerin gerçek dünyadaki matematiği keşfetmelerine yardım edecek şekilde tasarlanmalıdır. Üstün yeteneklilik, yüksek düzeyde akıl, zekâ ve yaratıcılığın sentezi olarak tanımlanmaktadır ve üstün yetenekli bireylerde analitik, yaratıcı ve pratik düşünme yeteneklerinin gelişmiş olduğu bilinmektedir (Davidson, 2012; Sternberg, 2009). Bununla birlikte yüksek seviyedeki üst bilişsel yetenekleri, sahip oldukları bilgi ve becerileri yeni durumlara rahatlıkla transfer etmelerine olanak sağlamaktadır (Carr ve Alexander, 1996). Bu gibi özellikleri nedeniyle farklı hazırbulunuşluk, ilgi ve ihtiyaçları bulunan üstün yetenekli öğrencilerin potansiyellerini en üst noktada kullanabilmeleri için zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış eğitim etkinliklerine ihtiyaç duydukları ifade edilmektedir (Clark, 2002; VanTassel-Baska ve Strambaugh, 2012; White, 2011). Söz konusu nitelikli etkinliklerin disiplinler arası öğretim yaklaşımı temelinde ve gerçekçi matematik eğitimi esaslarına göre tasarlanması, üstün yetenekli öğrencilerin zihinsel gelişimlerini desteklemek için oldukça önemlidir. Bununla birlikte matematik yalnızca düşünceye dayalı ve soyut bir alan gibi görünse de, yaşamın birçok bölümünde, somut ancak kendisini açıkça göstermeyen bir halde bulunmaktadır. Yaşamın içindeki bu matematiği görmek, keşfetmek ve anlamak üstün yetenekli öğrenciler için kritik bir öneme sahiptir. Ancak kapalı sınıf ortamlarında, idealize edilmiş sayı, şekil ve problemlerle gerçekleştirilen eğitimler matematiği gerçekçilikten uzaklaştırmaktadır. Üstün yetenekli öğrenciler, belirtilen özellikleri dikkate alındığında potansiyellerini kullanabilmek için sınıf ortamları dışında gerçekleştirilen, nitelikli gerçek yaşam etkinliklerine ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç doğrultusunda tasarlanan uygulama örneğinin temel amacı, öğrencilerin yaşamın içindeki matematiği disiplinler arası bir yaklaşımla ele aldığı bilimsel bir tartışma ve uygulama ortamı oluşturmaktır. Literatür

incelendiğinde, özel yetenekli bireylerin potansiyellerini en üst düzeyde kullanabilmeleri için zenginleştirilmiş eğitim etkinliklerine ihtiyaç duydukları görülmektedir. Ancak bu etkinlikler yalnızca sınıf içi etkinlikler ile sınırlandırıldığında soyut ve sıkıcı bir hâl almaktadır. Öğrencilerin yaşamın içindeki gerçekçi matematik ile karşılaştırılmaları ve bu matematiği keşfetme yolunda adımlar atmaları gelişimleri açısından önemlidir. Projenin temel amacı üstün yetenekli öğrencilerin formel sınıf ortamlarından çıkarak yaşamın içindeki gerçek matematiği keşfetmenin yollarını aramaları hedeflenmektedir. Uygulama örneği kapsamında tasarlanan etkinliklerde öğrenciler, sırasıyla Kayseri ili sınırlarında yer alan M.Ö. 4000’li yıllardan kalma Kültepe Ören Yeri, Anadolu Selçuklu Dönemi’ne ait Gevher Nesibe Darüşşifası, Gıyâsiye Medresesi, Hunat Hatun Camisi ve Külliyesi incelenmiştir. Gezilen tüm alanlarda tarihten günümüze kadar deforme olmadan ulaşmış olan yapılar ve alanlar öğrenciler tarafından gerekli ölçümler yapılarak incelenmiş ve fotoğraflanmıştır. Bunun yanı sıra tarihi yapılarda kullanılmış olan süslemeler ve bezemelerin matematiksel özellikleri de incelenmiştir. Tarihî ve doğal alanlarda, gözlem ve incelemeler sonucunda elde edilen sayısal, geometrik ve görsel veriler toplamışlardır. Topladıkları verileri analiz ederek, ölçümledikleri bulguları taslak haline dönüştürmüş ve inceledikleri tarihsel alanın ya da yapının modelleme yoluyla maketini oluşturmuşlardır. Bu sayede öğrencilerin yaşamın içindeki matematiği keşfetmek için önemli adımlar attıkları, bilimsel düşünme ve yaratıcılık gibi özellikler bakımından kendilerini geliştirdikleri düşünülmektedir. Ayrıca elde edilen sayısal ve görsel veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve dinamik geometri programları yardımı ile matematiksel olarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonrasında, o zamanda yaşamış olan insanların istek ve ihtiyaçlarının, yapıların mimari özelliklerini belirlemedeki etkisi, bunun yanında yapıların mimari özelliklerindeki matematiksel yapıların zamanla uğradığı değişim gibi olgularda incelenmiş ve bu değişimin olası sebepleri tartışılmıştır.

* *Uygulama örneği; Ankara Yasemin Karaya Bilim ve Sanat Merkezi bünyesinde, Tübitak 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları duyurusu kapsamında yürütülen Doğada ve Yapılarda Yaşam Bulan Matematik başlıklı projenin modelleme etkinliklerini ifade etmektedir.*

Anahtar Kelimeler: Gerçekçi Matematik Eğitimi, Üstün Yetenekli Öğrenciler, Matematiksel Modelleme, Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları.

Kaynakça

- Carr, M., & Alexander, J. (1996). Where gifted children do and do not excel on metacognitive tasks. *Roepers Review*, 18(3), 212–218.
- Clark, B. (2002). *Growing up gifted: developing the potential of children at home and at school*. Upper Saddle River, NJ: Prentice.
- Davidson, J. E. (2012). Is giftedness truly a gift?. *Gifted Education International*, 28(3), 252–266.



- Sternberg, R. J. (2009). WISC as a model of giftedness. In C. A. J. S. Renzulli, Gubbins E. J., McMillen, K. S., Eckert, R. D., & Little (Ed.), *Sytems & Models for developing programs for gifted & talented* (pp. 477–503). Waco, Texas: Pruffrock.
- VanTassel-Baska, J. ve Strambaugh, T. (2012). *Jacob's ladder for grade*. Waco, Texas: Pruffrock.
- White, S. (2011). *Designing defensible classroom programs for gifted secondary school learners—a handbook for teachers*. North Shore City, New Zealand: Gifted Education Consultant.

ID: 92

Argümantasyon Tabanlı Bilim Öğrenme Yaklaşımının Üstün Yetenekli Öğrencilerin Bilişüstü Yeti Düzeylerine Etkisi

Erhan ŞAHİN^a

^aYasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara/Türkiye, erhansahin38@gmail.com

Özet

Üstün yetenekli öğrencilerin yetenek alanlarında bireysel programa tabi tutulduğu bilim ve sanat merkezlerinde fen bilimleri eğitimi zihinsel alan eğitiminin en önemli bölümlerinden birini oluşturmaktadır. Üstün yetenekli öğrenciler, fen bilimlerine büyük ilgi duyarlar ve fen alanında yapılan çalışmalar öğrencilerin meraklanmasına, araştırma yapmasına neden olur. Fen Bilimleri, üstün yetenekli öğrenciler için bilim dünyasına açılan en önemli pencerelerden biridir. Bilim ve Sanat Merkezlerinde üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarına göre, fen bilimleri alanında verilecek eğitimle, öğrencilerin bu alanda daha kapsamlı ve detaylı çalışmalarla, üst düzey düşünme becerileri geliştirmeleri beklenmektedir. Bu açıdan, üstün yetenekli öğrencilere sınıflarda tartışma ortamı yaratarak, birbirlerine sorular sormalarını, ortaya atılan fikirler hakkında yorumlar yapabilmelerini, vardıkları sonuçları bilimsel olarak değerlendirerek, bilim insanlarının bilimsel bilgiyi oluştururken yaşadıkları süreçleri yaşamaları sağlanmalı ve böylece öğrenme kalıcı ve anlamlı bir hale getirilmelidir. Öğrencinin bireysel olarak düşünebileceği, değerlendirmeler ve akıl yürütmeler yaparak, kendi kararlarını verebileceği, sosyal ilişkilerini de güçlendirebileceği öğrenme yaklaşımları seçilmelidir. Bu yaklaşımlardan biri de araştırma-sorgulama ve bilimsel tartışmayı içinde barındıran ve orijinal adı “Science Writing Heuristic” olan bu öğrenme yaklaşımı Türkçe’ye “Argümantasyon Tabanlı Bilim Öğrenme (ATBÖ)” olarak tercüme edilmiştir (Keys, Hand, Prain ve Collins, 1999). Argümantasyon Tabanlı Bilim Öğrenme yaklaşımı; öğrencilerin araştırma-sorgulama aktivitelerini temel alan, fen kavramları üzerinde düşünmelerini ve tartışmalarını sağlayan, fen kavramlarını daha iyi anlamalarına yardım eden, fen öğretimi için biliş ve üst biliş yaklaşımı içerisinde barındıran öğrenci merkezli bir öğrenme yaklaşımıdır (Memiş, 2011). ATBÖ yaklaşımında öğrenciler bilgiyi, sorularla, oluşturdukları iddialarla ve bu iddialarını delillerle destekledikleri araştırma - sorgulamaya dayalı bir öğrenme ortamında, dilin bütün unsurlarını da etkili bir şekilde kullanarak yapılandırır. Dolayısıyla öğrenciler öğrenme sürecinde daha aktif oldukları için etkin bir öğrenme ortamı oluşmaktadır (Günel, Kingır ve Geban, 2012). Argümantasyon Tabanlı Bilim Öğrenme Yaklaşımı, öğrencilere, başlangıç soruları, açıklamalar, test etme, iddia ve kendi iddialarını oluşturdukları kanıtlar üzerine yaptıkları grup tartışmaları ile fen kavramlarını argümantasyon yolu ile anlamlandırmalarına imkân sağlar. Ayrıca ATBÖ yaklaşımı, öğrenciler için ATBÖ raporlarını yazma konusunda öğrenme

boyutunu temsil ederken, öğretmenler için de laboratuvar derslerini işleme konusunda pedagojik boyutu temsil eder (Akkuş, Günel ve Hand, 2007). ATBÖ yaklaşımı, öğrencilerin gerçekleştirecekleri laboratuvar uygulamaları sürecinde bilimsel bilgileri yapılandırmada hem de araştırma raporlarını yazmalarında onlara rehberlik eden aşamaları içerir. Bu aşamalarda öğrenciler, araştırma sorularını oluştururlar. Bu soruları nasıl test edeceklerine karar verirler, araştırma sorularının yanıtını bulmak için deney yaparlar, elde ettikleri kanıtlarla iddialar oluştururlar. Öğrencilerin nitelikli bir öğrenme gerçekleştirebilmeleri için üstbilişsel bilgi ve becerilerini geliştirmelerinin gerekliliği geniş ölçüde kabul gören bir düşüncedir (Wallace, 2004, s.902). Argümantasyon tabanlı bilim öğrenme yaklaşımı, araştırma- sorgulama çerçeveli öğrenme ortamında argümantasyon yolu ile bilimsel bilginin üretilmesini sağlayan ve dil pratikleri ile bilişsel ve üstbilişsel mekanizmaları harekete geçiren bir uygulamadır (Günel, Memiş ve Büyükkasap, 2010, s.52). Bu çalışmanın amacı, fen bilimleri derslerinde bilimsel tartışma, araştırma, sorgulamaya dayalı öğretim etkinliklerinin ve laboratuvar uygulamalarının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesini içeren argümantasyon tabanlı bilim öğrenme yaklaşımının (ATBÖ), bilim ve sanat merkezlerine devam eden üstün yetenekli öğrencilerin üst bilişsel bilgi ve becerilerine etkisi olup olmadığının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın modeli deneme modeli olup; ön ve son test kontrol gruplu tam deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü' ne bağlı, tanılanmış, üstün yetenekli öğrencilere destek eğitimi veren, İç Anadolu'da büyükşehirde bulunan bir Bilim ve Sanat Merkezi'nde özel yetenekleri geliştirici programda destek eğitimine devam eden ortaokul 8.sınıf düzeyindeki 44 üstün yetenekli öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme göre deney grubu 22 öğrenciden, kontrol grubu ise 22 öğrenciden oluşmaktadır. Fen Bilimleri etkinliklerinde, argümantasyon tabanlı bilim öğrenme yaklaşımını kullanan deney grubu ile öğrencilerin kendilerine verilen talimatları yerine getirmek suretiyle gerçekleştirdikleri klasik yaklaşımı kullanan kontrol grubu olmak üzere iki işlem grubu olmuştur. İki farklı öğretim yönteminin öğrencilerin üst biliş bilgi ve becerileri üzerine etkisini belirlemek amacıyla "Bilişüstü Yeti Envanteri" çalışmada yer alan bütün öğrencilere ön test ve son test olarak uygulanmıştır.

Araştırmada uygulanan veri toplama araçlarından elde edilen verilerin analizinde SPSS 15.0 programı kullanılmıştır. Hipotez testlerinde anlamlılık düzeyi .05 alınmıştır. Verilerin analizinde iki bağımsız (ilişkisiz) örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için bağımsız (ilişkisiz) örneklem t- testi kullanılmıştır.

Bilimsel tartışma ve araştırma-sorgulamaya dayalı öğretim etkinliklerini ve laboratuvar uygulamalarını içeren argümantasyon tabanlı bilim öğrenme (ATBÖ) yaklaşımını esas alan uygulamalar sonucunda üstün yetenekli öğrenciler her ne kadar ön test puanlarına göre son test puanlarını artırmış olsalar da bilişüstü yeti düzeyleri açısından istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşmamıştır. Kontrol grubuyla deney grubuna uygulanan üstbiliş ölçeği son test sonuçları karşılaştırıldığında, alt boyutlar ve toplam puanlar açısından deney grubunun her ne kadar

kontrol grubuna göre puanları fazla olsa da her iki grup arasında bilişüstü yeti düzeyleri açısından istatistiksel anlamlılık düzeyinde bir fark ortaya çıkmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Argümantasyon Tabanlı Bilim Öğrenme (ATBÖ), Fen Eğitimi, Üstbiliş, Üstün Zekâlı ve Yetenekliler, Bilim ve Sanat Merkezi.

Kaynakça

- Akkuş, R., Günel, M. & Hand, B. (2007). Comparing an inquiry-based approach known as the science writing heuristic to traditional science teaching practices: Are there differences?. *International Journal of Science Education*, 29(14), 1745–1765.
- Günel, M., Kınır S., & Geban, Ö. (2012). Argümantasyon tabanlı bilim öğrenme (ATBÖ) yaklaşımının kullanıldığı sınıflarda argümantasyon ve soru yapılarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 316-330.
- Günel, M., Memiş, E., & Büyükkasap, E. (2010). Yapararak yazarak bilim öğrenimi (YYBÖ) yaklaşımının ilköğretim öğrencilerinin fen akademik başarılarına ve fen ve teknoloji dersine yönelik tutumuna etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 35(155), 36-62.
- Keys, C., Hand, B., Prain, V., & Collins, S. (1999). Using the Science Writing heuristic as a tool for learning from laboratory investigations in secondary science. *Journal of Research in Science Teaching*, 36, 1065-1084.
- Memiş, K. E. (2011). *Argümantasyon tabanlı bilim öğrenme yaklaşımının ve öz değerlendirmenin ilköğretim öğrencilerinin fen ve teknoloji dersi başarısına ve başarının kalıcılığına etkisi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Wallace, C. S. (2004). Framing new research in science literacy and language use: authenticity, multiple discourses, and the thirdspace. *Science Education*, 88, 901–914.

ID:93

Destek Eğitim Odalarında Özel Yetenekli Öğrencilere Matematik Öğretimine İlişkin Sınıf Öğretmeni Görüşleri

Sümevra AKKAYA^a, Feridun MERTER^b

^a*Inonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, sumeyra.akkaya@inonu.edu.tr*

^b*Inonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, feridun.merter@inonu.edu.tr*

Özet

Üstün yeteneklilik özel yetenekli öğrencileri tanımlamak amacıyla kullanılan bir terim olmakla birlikte ülkemizde Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine (MEB, 2018) göre, Özel eğitim ihtiyacı olan birey: “Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireyi” ifade etmektedir. Renzulli (1979) ise üstün yetenekliliği bireyin ulaşması gereken mükemmelliğin derecesi olarak tanımlamıştır. Üstün yetenekli bireyler özel eğitim ihtiyacı olan özel yetenekli bireylerdir ve aynı yönetmelikte özel yetenekli birey: “Yaşlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey” olarak tanımlanmıştır. Özel yetenekli bireyler akranları ile birlikte bireyselleştirilmiş eğitim programlarına tabi tutularak tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim almaktadırlar. MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Planı’na göre Türkiye’de uygulanması düşünülen eğitim uygulama modelleri eğitim düzeylerine göre değerlendirilmekte olup; bunlar okul öncesi, ilkökul, ortaokul ve lise biçimindedir. İlkokul döneminde öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda eğitimlerinin başlaması çok önemlidir. Eğitim sürecinde göz önüne alınacak yetenekler; genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, liderlik, yaratıcılık, görsel ve işitsel sanatlar ve psiko-motor yetenekler şeklinde sınıflandırılabilir. Bu düzeyde, öğrencilerin kendi akranları ile ayrıştırılmaması, hangi alanda/alanlarda yetenekli olduğu belirlenen öğrencilerin buldukları okulda akranları ile birlikte okulun ve bölgenin koşullarına bağlı olarak, hafta içi ve/veya hafta sonu, yetenekleri doğrultusunda destek eğitim almalarının sağlanması gereklidir (MEB, 2013). Üstün yetenekli öğrencilerden başarı beklenen alanlardan biri de matematiktir. Bell(1966:1-3, Akt.Yıldızlar, 2018:2) matematikle uğraşmayı, düşünmede ilişki dediğimiz objeler üzerine yoğunlaşmış olduğu bir tutumu benimseme olarak ifade etmektedir. Öğrencilerin matematiksel kavram ve işlemleri birbirleriyle ilişkilendirmeleri gerekmektedir, matematiksel bilginin gerçek hayatla ilişkilendirilmesi, matematiksel bilginin başka derslerle ilişkilendirilmesi gerekir (Olkun ve Toluk Uçar, 2014: 35). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde (MEB, 2018), destek eğitim odası, “Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme

yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamıdır” şeklinde tanımlanarak yer almaktadır. Bu araştırmada destek eğitim odasında üstün yetenekli öğrencilere matematik öğretimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Malatya İli Battalgazi ve Yeşilyurt İlçelerindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturacaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş olup olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 41). Fenomenolojinin felsefesi deneyimin kendisine ve bir şeyi deneyimin nasıl bilinçliliğe dönüştürdüğüne vurgu yapar ve deneyimin altında yatan temel yapıyı ya da gerçekleri araştırmak için görüşmeler yapılır (Merriam, 2013: 24-25). Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt temelli örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Burada ölçüt sınıf öğretmenin çalıştığı okulda destek eğitim odasının bulunmasıdır. Mevcut olguları ve deneyimleri ortaya çıkarmak için kullanılan veri toplama aracı genellikle görüşmedir bu amaçla da araştırmanın verileri yarı-yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile elde edilecektir. Nitel veri sayılar biçiminde olmayan ve görgül dünya bilgisidir ve çoğu kez sözcükler olarak tanımlanır (Punch, 2005: 58). Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılacaktır. Araştırmanın bulgu, sonuç ve önerilerine bildiri tam metninde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Sınıf öğretmeni, üstün yetenekli öğrenciler, destek eğitim odası, matematik öğretimi.*

ID: 94

Ekolojik Temelli Sosyal Bilgiler Öğretiminin Üstün Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Yaşam Becerilerine Etkisi

Şengül KORKUT^a, Recep DÜNDAR^b, Mesut AYDIN^c

^aÖzel İbrahim Yücel Okulları, Malatya, Türkiye, sengulkrkt@gmail.com

^bInonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, recep.dundar@inonu.edu.tr

^cInonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, mesut.aydin@inonu.edu.tr

Özet

Günümüzde ekolojik temelli düşünme ve yaşama becerilerini geliştirmek, ekolojik okuryazar olan bireyler yetiştirilmesiyle mümkün olabilir. Bireylerin ekolojik okuryazar olmaları demek, onların ekosistemi ve işleyişini kavramaları, ekosistemdeki ilişkilerin sosyal yaşamları üzerindeki etkisinin farkına varmaları, bu ilişkileri sürdürülebilir doğal yaşam anlayışıyla geliştirerek yeniden düzenleyebilme becerileri kazanmaları anlamına gelmektedir. Bir çocuğun doğanın işleyişine göre yaşamını düzenleyebilme davranışı göstermesi çocuğun ekolojik okuryazar olmasıyla yakından ilişkilidir.

Ekolojik temelli sosyal bilgiler öğretimi bireylerde, sürdürülebilir yaşam becerilerini, doğada yaşamının etik değerlerini, ekolojik kavramları kazanmayı ve geliştirmeyi sağlayabilecek bir yapıya sahiptir. Sosyal yaşam becerilerini bireyler öğrenmeyle edinirler ve bu öğrenme- öğretim süreci ömür boyu sürebilir. Bireyler sosyal yaşam becerilerini öncelikle aileden, sonra okullardan ve ilişkili olduğu tüm çevresinden edinebilirler. Ancak sosyal yaşam becerileri ömür boyu süren bir öğrenme olsa da bireylerde bazı öğrenme dönemleri özeldir ve erken dönemlerde gerçekleşmesi gerekir. Erken çocukluk dönemlerinde bireyin sosyalleşmesi için gerekli en temel becerilerden birisi iletişim becerisidir. Bireyin kendini ifade edebilmesi için bulunduğu yaş seviyesine uygun bir iletişim becerisine ihtiyacı vardır. İleri dönemlerde bireyin bir grupta işbirliği yapabilme ve o grubun içinde sürdürülebilir ilişkiler kurabilme ihtiyacı doğmaktadır. Bunların yanı sıra kendini tanıma, anlama, kendini yönetme, problemlerini çözme, içinde bulunduğu sosyal yaşam ortamlarını yeniden düzenleme becerilerini de geliştirmesi önem arz etmektedir. Birey bütün bu becerileri önce ailesinden sonra okuldan ve içinde bulunduğu çevresinden almaktadır. Bu becerilerin okul öncesinden itibaren temel bir doğa anlayışıyla kazandırılması onun sosyal ortamlarını doğru bir şekilde düzenlemesini de sağlayabilir. Ancak bu dönemlerde çocuklara sunulan doğayı tanıma ve doğru yorumlama eğitimleri sadece konu bazında alınarak verilirse ki kullandığımız öğretim programları bu şekildedir, bireyler için yeterli gelmemektedir. Doğanın bir parçası olan çocuğun büyütülürken, güvenliğini sağlamak için doğal ortamlardan korkutularak büyütülmesi, doğadan uzak tutulması ve doğa yoksunu çocuklar yetişmesi çocuğun sosyal yaşam becerilerini eksik veya

yanlış bir şekilde edinmesine sebep olmaktadır. Eksik kalan bu kazanımlar çocuğun kendini ve çevresinde olan olayları yanlış anlamasına, toplumdaki uzaklaşmasına, bireyselleşmesine, ihtiyaçlarını isteklerinden ayıramamasına, var olan problemlerinin kaynağını tanıyamamasına, çözüm yolu üretmemesine, sosyal yaşamını doğru düzenleyememesine yol açmaktadır. Bu doğa yoksunu çocuklar yaşamlarında doğru sosyal yaşam becerileri geliştirememekte ve hayatlarında birçok zorluklarla karşı karşıya kalabilmektedir. Oysa eğitimin amacı, bireye sürdürülebilir bir yaşam becerisi kazandırmak ve geliştirmek, karşılaştığı problemlere çözüm üretmelerini sağlamaktır. Bunun için de ekolojik temelli bir yaklaşımla hazırlanmış öğretim programlarının ihtiyaç vardır. Araştırmaya konu olan ekolojik temelli sosyal bilgiler öğretimi bireylere bu becerileri kazandırmak için yeniden düzenlenmiştir.

Araştırma ilköğretim 4.sınıfa devam eden ve üstün yetenekli oldukları rehberlik araştırma merkezlerince belirlenmiş üstün yetenekli veya özel yetenekli bireyler olarak tanımlanan 24 öğrenciyle yapılmıştır. Bu öğrencilere ekolojik temelli sosyal bilgiler öğretimi programı bir eğitim öğretim yılı boyunca uygulanmış ve bu öğretimin kazanımları yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla toplanarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada öğrenciler, aileler ve öğretmenler için hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formları da kullanılmıştır. Bu çalışma nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır.

Araştırma iki problem cümlesiyle sınırlandırılmıştır.

1. Ekolojik temelli sosyal bilgiler öğretimiyle, doğayı ve işleyişinin farkına varan üstün yetenekli öğrencilerin sosyal yaşam becerilerinde ne gibi farklılıklar görülmüştür?

2. Doğadaki kaynakların sınırsız olmadığına farkına varan üstün yetenekli öğrenciler sosyal yaşam becerilerini, bu sınırlı kaynaklara göre düzenleyebilmeleri mümkün müdür?

Öğrencilere ekoloji temelli sosyal bilgiler öğretiminin uygulanmasının sonucunda bu öğretimin öğrencilerin sosyal yaşam becerilerine olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucundaki bulgular doğrultusunda 10 yaşındaki ekolojik temelli sosyal bilgiler öğretimi alan üstün yetenekli öğrenciler ile milli eğitim müfredatında olduğu gibi düzenlenmesi yapılmadan sosyal bilgiler öğretimi alan üstün yetenekli öğrenciler arasında bazı sosyal beceriler edinmede farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu farklılıklar iletişim becerilerinde, gerçek hayat problemleri çözebilme becerilerinde, grupta iş yapabilme becerilerinde görülmüştür. Ekolojik temelli sosyal bilgiler öğretimi alan üstün yetenekli çocuklar daha çok doğal ortamlarda zaman geçirmeyi, doğanın işleyişiyle ilgili konularda daha çok ilgilenmeyi tercih etmişlerdir. Doğayı tanıdıkça canlılara saygılı olma davranışı geliştirmişler, doğru iletişim yolları edinmişler, doğal yollarla problem çözme isteği geliştirmişlerdir. Daha az bireysel olup daha çok grup çalışmalarına katılmışlardır. Grupla iş yapabilme isteği geliştikçe liderlik becerilerinde de gelişim göstermişlerdir. Doğayı anlamaya çalışan bu öğrencilerin okudukları kitap seçimleri doğa ve doğa olayları ile ilgili bilimsel araştırma içerikli olmuştur. Doğal dengeyi yorumlarken doğada ve sosyal yaşam ortamında kendi yerinin ve görevinin farkına varan bu öğrenciler tüketim alışkanlıklarında daha doğala yakın tüketimler yapmaya gayret etmişlerdir. Her canlının ekosistemde bir görevi ve yaşam hakkı olduğunu benimseyen üstün yetenekli bu

öğrenciler canlıların yaşaması için toprak, su ve havanın korunmasının onların sağlıklı yaşamalarının anahtarı olduğunun bilincine varmışlardır. Dünya insanların, kültürlerinin farklılıklarının ekosistemdeki farklılıklarla yakından ilişkili olduğunun kavrayan deney grubumuzdaki üstün yetenekli çocuklar, bu farklılıkların birer zenginlik kaynağı olduğunu, farklılıklara saygı duyulması ve korunması gerektiğini davranışlarıyla sergilemişlerdir. Dünya barışı için ekolojik temelli bir yaşam geliştirmenin gereklerini edinerek bulunduğu sosyal ortamlarda barışçıl tutum ve davranışlarda bulunmuşlardır. Ekolojik temelli sosyal bilgiler öğretimi ile üstün yetenekli çocukların liderlik, gerçek hayat problemlerini çözebilme ve grupta iş yapabilme becerilerinde gelişim olduğu görülmüştür. Ekolojik temelli sosyal bilgiler öğretimi alan üstün yetenekli bireylerin doğaya ve canlılara karşı tutumlarında yapıcı, onarıcı, koruyucu ve savunucu olduğu gibi sosyal ortamlarında da arkadaşlarına karşı yapıcı, olumlu ve koruyucu davranışlar gösterdikleri gözlemlenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda ekolojik temelli sosyal bilgiler öğretiminin üstün yetenekli öğrencilerin sosyal yaşam becerileri edinmelerine olumlu katkıları olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün yetenekliler, ekolojik okuryazarlık, sosyal bilgiler öğretimi, ekolojik temelli öğretim.*

ID:94

The Impacts Of Ecological-Based Social Studies Teaching On Gifted Students' Social Life Skills

Şengül KORKUT^a, Recep DÜNDAR^b, Mesut AYDIN^c

^aÖzel İbrahim Yücel Okulları, Malatya, Turkey, sengulkrkt@gmail.com

^bInonu University, Malatya, Turkey, recep.dundar@inonu.edu.tr

^cInonu University, Malatya, Turkey, mesut.aydin@inonu.edu.tr

Abstract

Today, it is possible to develop ecological based thinking and living skills, and to educate individuals with ecological literacy. Being ecological literacy of individuals means understanding their ecosystem and its functioning, recognizing the effect of the relations in the ecosystem on their social lives, gaining the skills to reorganize these relations by developing the understanding of sustainable natural life. Behavior of a child to regulate his/her life according to the functioning of nature is closely related to his/her ecological literacy. Ecological-based social studies teaching has a structure that enables individuals to gain and develop sustainable living skills, ethical values of living in nature, and ecological concepts. Individuals acquire social life skills through learning and this learning-teaching process can last a lifetime. Individuals can acquire social life skills primarily from the family, then from schools, and from all associated environments. However, although social life skills are lifelong learning, some learning periods in individuals are special and should take place in the early stages. One of the most basic skills required for socialization of individuals in early childhood is the communication skills. In order for the individual to express himself/herself, he/she needs communication skills appropriate to the age level. In the advanced periods, there is a need to be able to cooperate with a group and establish sustainable relations within that group. In addition to these, it is important to develop the skills of self-knowledge, understanding, self-management, solving problems and rearranging the social living environments. The individual takes all these skills first from his/her family, then from the school and the surrounding environment. The acquisition of these skills with a basic understanding of nature from the pre-school may also enable him to properly arrange his/her social environment. However, in these periods, it is not enough for individuals to recognize the nature presented to children and give correct interpretation trainings -that's the way we use in our teaching programs- on the basis of subject matter. When the children, who are parts of nature, are raised, growing up with the thought of ensuring their safety against the natural environment, keeping them away from nature and raising children who are deprived of nature, cause the child to acquire social life skills in a deficient or inaccurate way. Missing these gains lead the children to misunderstand

the events happening in and around them, to get away from the society, to be individualized, to distinguish their needs from their wishes, to recognize the source of existing problems, to create a solution, to not be able to regulate their social lives correctly. Those who are deprived of nature cannot develop the right social life skills in their lives and face many difficulties in their lives. Nevertheless, the aim of education is to give the individuals a sustainable life skill and to develop it, and to provide solutions to the problems they face. For this purpose, there is a need for a curriculum based on an ecologically based approach. The subject of the study, ecological based social studies teaching, has been rearranged to give individuals these skills. The research was carried out with 24 students who were defined as gifted or special talented individuals by the guidance research centers, who were in the 4th grade of primary school. Ecological based social studies teaching program was applied to these students during an academic year and the achievements of this teaching were collected and evaluated through semi-structured interview forms. In this study, semi-structured interview forms prepared for students, families and teachers were used. This study was conducted by qualitative research method.

The study was limited to two problem sentences below:

1. What kind of differences have been observed in social life skills of gifted students who realize the nature and its functioning thanks to ecological-based social studies teaching?
2. Is it possible for gifted students, who realize that the resources in nature are not unlimited, to be able to organize their social life skills according to these limited resources?

As a result of the application of ecology-based social studies to the students, the effect of this teaching on social life skills of students was investigated. According to the findings of the study, there were differences in acquiring some social skills between 10 year-old gifted students who receive ecological based social studies education and gifted students who receive social studies teaching without any arrangements, just as in the curriculum of the National Education Ministry. These differences were seen in communication skills, ability to solve real life problems, and ability to work with group. The gifted children, who received ecological-based social studies education, preferred to spend more time in natural environments and to be more concerned about the functioning of nature. As they became familiar with nature, they developed the behavior of respecting the creatures, got the right ways of communication, and developed a natural problem-solving desire. They were less individual and participated in more group work. As the desire to do works with the group has improved, they have also improved their leadership skills. The book preferences of these students who try to understand the nature has been the content of scientific research related to nature and natural events. While interpreting the natural equilibrium, these students, who realized their place and duty in nature and social life environment, tried to make more natural consumption in their consumption habits. Adopting the fact that every living thing has a duty and a right to life in the ecosystem, these gifted students have been aware that the conservation of soil, water and air is the key to the survival of living beings and to their healthy life. The gifted children in our experimental

group realized that the differences of the people and cultures of the world were closely related to the differences in the ecosystem and that differences are a source of wealth and differences must be respected and protected. They have taken peaceful stances and behaviors in the social environment they live in by acquiring the necessities of developing an ecologically based life for world peace. It has been observed that there is an improvement in the skills of leadership of gifted children with the knowledge of ecological-based social studies, solving real life problems and doing group work. Furthermore, it has been observed that gifted individuals who take ecological-based social studies teaching are constructive, restorative, protective and defensive in their attitudes towards nature and living things and accordingly constructive, positive and protective towards their friends in their social environments. As a result of this research, it can be said that ecological based social studies teaching has a positive contribution to the acquisition of social life skills of gifted students.

Keywords: *Gifted, Ecological literacy, Social studies teaching, Ecological based teaching.*

ID: 97

Üstün Yetenekli Öğrencilerde Matematikleştirme Etkinliklerinin Problem Çözme Tutumuna Etkisi

Özhan ÇELEBİ^a, Levent TAŞDEMİR^b

^a Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara, Türkiye, ozhancelebi@hotmail.com

^b Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara, Türkiye, leventtasdemir38@gmail.com

Özet

İnsanlık gelişimini, merak etme duygusu ve problem çözme isteğine borçludur. Başlarda doğa ile ilgili meraklar ve yaşamda kalma problemini çözme dürtüsü çok uzun yıllar içinde yerini daha özel meraklara ve daha karmaşık problemleri çözme isteğine bırakmıştır. İnsanın kaydettiği her aşama yeni problemleri de beraberinde getirmiş ve insanları yeni çözümler aramaya zorlamıştır. Bu süreç içinde insanlar; bazen doğayla başa çıkabilmek, bazen toplumsal hayatı düzenlemek, bazen hayatı daha kolay hale getirmek ve bazen de sadece merak ettiği için matematiği keşfetmiştir. Bu keşif serüveni insanlık var olduğu sürece devam edecektir. Bilimin amacı evrendeki her şeyi anlamak ve evreni insanlık yararına yönlendirmektir. Bu amaca ulaşabilmek için, Galileo'nun deyişiyle *matematik dilinde yazılmış ve harfleri geometrinin şekilleri olan tabiat kitabının* okunabilmesi gereklidir (Umay, 2007; Ülger, 2005). Tabiatın kitabındaki matematik; gezegenlerin dairesel görünümünde, bal peteklerinin altıgen yapısında, kelebek kanatlarındaki simetride, ayçiçeği çekirdeklerinin dizilimindeki örüntüde doğrudan görülebilmektedir (Serra, 2008). Ancak tabiatta bulunan birçok unsurdaki ve insan üretimi olan yapı ve düzenlerdeki matematik çoğu zaman doğrudan anlaşılabilir değildir. Örneğin iklim değişikliklerini etkileyen faktörlerdeki, akarsuların debilerinin değişkenliğindeki, yapıların mimari özelliklerindeki, makinelerin çalışma prensiplerindeki ya da toplumsal yaşamın şekillenmesindeki matematik ancak dolaylı olarak görülebilmektedir (Adam, 2003; Nesin, 2008). Dünya üzerindeki bu gizli matematiği görmek ve anlamak çoğu zaman kolay olmamakla birlikte, öğrencilerin bu alanda edinebilecekleri deneyimler kritik bir öneme sahiptir. Çünkü kişi ve toplumlar, sürekli değişen dünyadaki matematiğin dilini okuyabildikleri sürece geleceklerini şekillendirebilecekleri fırsatlara sahip olacaklardır (National Council Of Teachers Of Mathematics [NCTM], 2000). Matematik eğitimi tümevarımsal anlamlandırma temelinde ele alan bir eğitim anlayışı olan “*gerçekçi matematik eğitiminin* öncelikli amacı gerçek yaşamın içindeki matematiği öğrencilere keşfettirmektir (Freudenthal, 2002). Bu yaklaşıma göre kurgulanan eğitim ortamlarında yaşamın içindeki matematik, öğrenciler tarafından disiplinler arası çalışmalar yardımıyla açığa çıkarılır ve elde edilen bulgular matematiksel bir dile dönüştürülür. “*Matematikleştirme*” adını alan bu süreçte öğrenciler, hayatın içinden yaptıkları gözlem ve ölçümleri irdeleyerek ilgili matematiksel yapıyı keşfetmek ve yaptıkları keşifleri

matematiksel olarak ifade etmek için çalışırlar. Bu noktada öğretmenin görevi öğrencilerin gözlem, inceleme ve keşif yapacağı eğitim ortamını sağlamak ve onları yönlendirmektir. Gerçekçi matematik eğitiminde matematikleştirme, yatay ve dikey olmak üzere iki aşamada gerçekleşir. Yatay matematikleştirme gerçek dünyadan semboller dünyasına geçişi temsil eder. Yatay matematikleştirmede öğrenciler gerçek modellerden yola çıkıp inceleme ve denemeler yaparak matematiksel ilişkilere ulaşırlar. Dikey matematikleştirme ise semboller dünyasında gerçekleşir. Dikey matematikleştirmede öğrenciler, yatay matematikleştirmede keşfettikleri matematiksel ilişkileri kullanarak soyut matematiksel yapılara ve kavramlara ulaşmayı amaçlar. Freudenthal (2002), matematik eğitimi alan öğrencilerin sırasıyla yatay ve dikey matematikleştirme süreçlerinden geçmesi gerektiğini, aksi halde yapılan etkinliklerin didaktik olmaktan uzaklaşacağını savunmaktadır. Bu araştırmada, bilim ve sanat merkezlerine kayıtlı 35 öğrenci ile çeşitli tarihi yapılar üzerinde incelemeler yapılmıştır. Her öğrenci bireysel olarak yapılar üzerinde fark ettikleri matematiksel unsurları irdelemiş, birbirileri ile paylaşmış ve tartışmıştır. 5 gün boyunca süren etkinliklerin öncesinde ve sonrasında öğrencilere Kızılkaya ve Aşkar (2009) tarafından oluşturulmuş Problem Çözmeye Yönelik Yansıtıcı Düşünme Algı Ölçeği uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS programı yardımıyla ve t-Testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin problem çözmeye yönelik algılarında istendik yönde ve anlamlı bir değişim görülmüştür. Araştırmanın sonuçları hem eğitimciler hem de araştırmacılar için önemlidir. Gelecekte ülkelerin yaratıcı ve üretken birer bireyi olarak lokomotif görevini üstlenmesi beklenen üstün yetenekli öğrencilerin problem çözmeye karşı pozitif algıya sahip bireyler olması onların gelecekte insanlığın karşılaşacağı problemleri çözmeye etkili yöntemler izleyen problem çözücüler olması için oldukça değerlidir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekli Öğrenciler, Matematikleştirme, Gerçekçi Matematik Eğitimi, Problem Çözme.*

Kaynakça

- Adam, J. (2003). *Mathematics in nature: Modeling patterns in the natural world*. New Jersey: Princeton University Press.
- Freudenthal, H. (2002). *Revisiting mathematics education: China lectures* (9. ed.). New York: Kluwer Academic Publishers.
- Kızılkaya, G. ve Askar, P. (2009). The development of a reflective thinking skill scale towards problem solving. *Eğitim ve Bilim*, 34(154), 82.
- National Council Of Teachers Of Mathematics. (2000). *Principles and standards for school mathematics. school science and mathematics*. Reston, VA. doi:10.1111/j.1949-8594.2001.tb17957.
- Nesin, A. (2008). *Matematik ve doğa*. İstanbul: Nesin Yayınevi.
- Serra, M. (2008). *Discovering geometry: An investigative approach*. Emeryville: Key Curriculum Press.



- Umay, A. (2007). *Eski arkadaşımız okul matematiğın yeni yüzü*. Ankara: Aydan Web Tesisleri.
- Ülger, A. (2005). Matematiğın kısa bir tarihi. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 5(1), 1–8.

ID: 98

Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanılanması ve Eğitimleri

Hayriye Sultan TUNÇ^a, Sami BOLAT^b, Merve KOÇER^c

^a *İzmit Bilim ve Sanat Merkezi, Kocaeli, Türkiye, hsultant@gmail.com*

^b *İzmit Bilim ve Sanat Merkezi, Kocaeli, Türkiye, sami01bolat@gmail.com*

^c *İzmit Bilim ve Sanat Merkezi, Kocaeli, Türkiye, mervekocerpdr@gmail.com*

Özet

Özel yetenekli birey; özel eğitim hizmetleri yönetmeliğine göre zeka, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlardan en az birinde yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireydir. Bireyler zekâ, yaratıcılık ve başarı gibi bireysel özelliklere yönelik alanlarda bilgi edinilen bir sürece dahil olarak özel yetenekli birey tanısı alırlar. Bu süreç tarama, aday gösterme, ölçme ve karar aşaması gibi çeşitli süreçleri barındırmaktadır. İlkokul 1, 2 ve 3.sınıfta sınıf öğretmeni tarafından yaşıtlarına göre farklı olduğu düşünülen birey için öğretmen gözlem formu doldurulur ve e-okul sistemine kayıt edilir. Sisteme kayıt edilen bu birey Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan merkezi genel tarama uygulamasına dahil edilir ve bu uygulamada istenen performansı gösteren birey; genel zihinsel yetenek alanı için bireysel zeka testine, müzik ve resim alanı için bireysel yetenek testine tabi tutulur. İstenilen becerileri gösteren bireyler kontenjana bakılmaksızın özel yetenekli birey tanısı alır ve bilim ve sanat merkezlerine (BİLSEM) hak kazanır. Öğrenci ilkokul 3.sınıftan büyükse öğretmen yönlendirmesiyle rehberlik ve araştırma merkezlerinde bireysel zeka testi yapılarak istenilen performansı sergilendiğinde özel yetenekli birey tanısı alır, okulunda destek eğitim odasından faydalanır. Özel yetenekli bireylerin doğuştan sahip oldukları olağanüstü potansiyellerini geliştirerek kapasitelerinin en iyisini ortaya koyabilmesini sağlamak, ülkemizin bugünü ve geleceği açısından stratejik önem arz etmektedir. Yaşlıtlarından farklı olan bu bireyler potansiyellerini açığa çıkarabilmek ve zihinsel kapasitelerini kullanabilmek için normal müfredat dışında farklı eğitici programlarla desteklenmeye ve özel eğitime ihtiyaç duyarlar. Türkiye, özel yetenekli bireylerin eğitimi bakımından dünyanın en özgün tecrübeleri çok eskilere dayanan bir ülkedir. Enderun Mektepleri, Osmanlı İmparatorluğu döneminde devlet yönetiminde görev alacak kişilerin seçimi ve eğitimi konusunda uluslararası bir üne sahiptir. Buna rağmen, bu alanda 1960'lı yıllara kadar herhangi bir çalışmaya yer verilmemiştir. 1960'lı yıllarda özel yetenekliler için "özel sınıflar ve türdeş yetenek sınıfları" adı altında açılan sınıflarda Ankara ilinde ön uygulamalar yapılmış, 5 yıl sonra sonlandırılmıştır. 1962 yılında VII. Millî Eğitim Şûrası kararları doğrultusunda fen ve matematik alanlarında özel yetenekli öğrencilerin yetiştirilmesi amacıyla 1963'te Ankara Fen Lisesi açılmıştır. Ford Vakfı'nın finansal desteğiyle ABD'de ve ODTÜ'de yetiştirilmiş

öğretmenlerle bu öğrencilere özel bir eğitim sunulmuştur. Bu uygulama 4 yıl sürmüş Ford Vakfı'nın desteğini çekmesi ile özelliğini yitirmiştir. 1990 yılında ise Türker ailesinin özel yetenekliler için kurduğu vakıf Özel İnanç Lisesi'nin açılmasına katkıda bulunmuştur. Günümüzde Türk Eğitim Vakfı'nın devraldığı kurum halen eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, 1993 yılında Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde özel yeteneklilere yönelik BİLSEM'ler açmak için planlar geliştirmişlerdir. İlk olarak 5 ilde pilot uygulama yapılmıştır. 1995 yılında Ankara'da ilk BİLSEM açılmış, ilk ve ortaöğretim kurumlarına devam eden özel yetenekli öğrencilerin, normal eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerini ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamaya çalışmaktadır. BİLSEM'ler, özel yetenekli öğrencilerin okul saatleri dışında destek eğitimi aldıkları kurumlardır. Bu merkezlerde bireyselleştirilmiş eğitim programlarıyla zihinsel, müzik, resim yetenek alanlarında kendilerini geliştirebilmektedir. Şu anda Türkiye'de tüm illerde olmak üzere toplam 135 adet bulunmaktadır. 2002 yılında bir proje sonucunda açılan özel yetenekli öğrencilere yönelik örgün olarak özel eğitim imkânı sunan Beyazıt Ford-Otosan İlköğretim Okulu 2013 yılında kapatılmıştır. 2007 yılında Anadolu Üniversitesi bünyesinde özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerine destek olmak amacıyla okul saati dışında faydalanacakları Üstün Yetenekliler Eğitim Programı (ÜYEP) uygulanmaktadır ve halen devam etmektedir. Son olarak 2017 yılında ise ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilerin faydalandığı MEB'e bağlı örgün eğitim veren tek kurum olan İstanbul Araştırma Geliştirme Eğitim Uygulama Merkezi açılmıştır. Araştırmada alanyazın incelemesi gerçekleştirilmiştir. İncelemede kullanılan veri niteliğindeki çalışmalar Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tez veri tabanı, Google, Google Akademik, özel yeteneklilere yönelik kongre özet kitapçıkları ve ulaşılan basılı kaynaklar üzerinden elde edilmiştir. Sonuç olarak ülkemizde özel yeteneklilerin tanınmasına ve aldıkları eğitime bakıldığında büyük oranda bir iyileşme görülmektedir. Her ilde bilim ve sanat merkezlerinin olması, büyük şehirlerdeki bilim ve sanat merkezlerinin sayılarının artırılması, tanılama aşamasında sınıf öğretmenlerine sınır konmadan istedikleri sayıda öğrencilerini tanılama sürecine dahil edebilmeleri, özel yetenekli bireylerin destek eğitim odalarından faydalanabilmesi gibi eğitim alanındaki gelişmeler sonucunda özel yetenekli bireylerin özel eğitimlerine önem verildiğinin göstergesidir. Özel yetenekli bireylere yönelik bundan sonraki yapılacak çalışmalarda genel zihinsel yetenek, resim, müzik alanlarındaki tanılama çalışmalarının yanı sıra sanatın başka dalları, spor, sosyal bilimler, liderlik, dil yeteneği alanlarındaki özel yetenekli öğrencilerin özellikle erken yaşta tanınmasında kullanılabilecek ölçme araçlarını geliştirilebilir ve aldıkları özel eğitimin niteliği bu alanlarda artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: *Bilim ve Sanat Merkezi, BİLSEM, Özel Yetenekli Birey, Tanılama, Eğitim Hakkı, Özel Eğitim.*

ID: 99

Bilim ve Sanat Merkezi Orta Öğretim Öğrencilerinin Çevre Sorunları Farkındalık Düzeyleri (Tarsus Örnekleme)

Halil Dündar CANGÜVEN^a, Yasin ERDOĞAN^b, Erhan ÇELİK^c

^aHadiye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi, Mersin, Türkiye, h.d.canguven@gmail.com

^bHadiye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi, Mersin, Türkiye, yasinerdogan@msn.com

^cHadiye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi, Mersin, Türkiye, erce_lik@hotmail.com

Özet

Asla bitmeyeceği sanılan ormanların, hiç kirlenmeyeceği sanılan suyun ve avlanmakla tükenmeyeceği sanılan birçok hayvan türünün yok olmaya başladığında insanoğlu yaptığı hatanın farkına varmıştı. Doğaya hükmetme ve her şeyin kendisi için yaratıldığı düşüncesi beklide geri dönülmesi oldukça güç hataları da beraberinde getirmişti. Doğal kaynakların fütursuzca kullanılması ve paralelinde atıklarında artması sanayi devrimi ile yükselişe geçti. Hızla artan Dünya nüfusu bu olumsuzlukların körükleyicisi belki de en büyük kaynağı sayılabilir. Son yüz yılda çevre problemlerinin artması hemen çözüm bulmasa da yakın geçmişte çözüm arayışı bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Çevre sorunlarına çözüm üretme çalışmaları 1950'li yıllarda kendini gösterdi (Esen,2011). Çevre problemlerine dikkat çekmek isteyen farklı grupların eylem, basın açıklaması ve protestoları televizyon ekranlarından duyulduğu kadar etki göstermiştir. Ekosistemdeki karmaşık ağ ilişkilerinin kesişim noktası olan insan nasıl ki çevre problemlerinin ilk ve tek sebebiyse çözüm çalışmalarının da ilk çıkış noktası olmak zorundaydı. UNESCO-UNEP (1993)'e göre İnsanoğlunun içinde taşıdığı hırs ve arzulardan dolayı Dünya'nın en büyük düşmanıdır. Çevre eğitimi ile ilgili en etkin yöntemin eğitim olduğu fikri çok yakın bir zamana dayanmaktadır (Karakaş Doğan ve Sarıkaya, 2016). Ülkemizde 2017 müfredat değişikliğine kadar sadece Milli Eğitim Bakanlığı Fen Bilimleri müfredatı içerisine sıkıştırılan çevre duyarlılığı, revizyonla beraber disiplinler arası ilişkilerde de yerini almıştır (MEB, 2017). Üstün yetenekli veya Özel yetenekli çocuk; zekâ, yaratıcılık, sanat kapasitesi veya özel akademik alanlarda veya liderlik konusunda yaşlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği uzmanlar tarafından belirlenen ve bu alanlarda özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerdir (MEB, 2013).Toplumda oldukça düşük bir yüzdeye sahip olmalarına rağmen, toplumu yönlendirme oranları oldukça yüksek olan bireyler birçok çalışmada Özel yetenekli ve Üstün yetenekli bireyler olarak anılmaktadırlar. Tarama modelinin kullanıldığı bu çalışmada orta öğretim çağındaki özel yetenekli bireylerin çevre sorunları farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenen bireylerle çalışmada, katılımcılar gönüllü olarak soruları yanıtlamışlardır. Katılımcılara Güven ve Aydoğdu (2012) tarafından geliştirilen "Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık

Ölçeği" uygulanmıştır. Bulgular frekans ve yüzde değerleri belirtilecektir. Zaman ve mekan esnekli sağlamak amacıyla ölçek online hale getirilmiş, katılımcılarla sanal ortamdan yoluyla paylaşım sağlanmıştır. Alan yazın çalışmalarında Atasoy (2005) ilköğretim öğrencilerinin çevre tutum ve bilgilerinin ölçülmesi, Alp, Ertepinar, Tekkaya ve Yılmaz (2006) ortaokul öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından çevre bilgi ve tutumlarının incelenmesi, Armağan (2006) ilköğretim öğrencilerinin çevre eğitimi ile ilgili bilgi düzeylerinin ve çevre sorunlarına karşı duyarlılıklarının belirlenmesi, Mert (2006) lise öğrencilerinin çevre, çevre eğitimi, katı atıklar ve geri dönüşümlü atıklar konusu ile ilgili bilgi düzeylerini ve çevre sorunlarına karşı duyarlılıklarının belirlenmesi, Akkurt (2007) ilkokul öğrencilerinin aktif öğrenmenin çevresel tutumlar ve bilgi üzerinde etkisini gözlemlenmesi, Evren (2008) farklı soysaekonomik seviyedeki öğrencilerin çevre duyarlılıklarının belirlenmesi, Erdoğan (2009) 5. Sınıf öğrencilerinin çevre okuryazarlığı ve çevre duyarlılıklarının belirlenmesi, Baş (2010) ilköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutumları, çevresel problemlerin farkında oluşları ve çözümü ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Araştırmacılar çalışmalarında ölçekler kullanarak tespitlerde bulunmuşlardır. Özel yetenekli / Üstün yetenekli bireylerle ilgili çevre eğitimi ve çevre duyarlılığı konusunda alan yazında karşılaşılan çalışmalar oldukça sınırlı sayıda oldukları görülmektedir. Esen (2011), Aydın, Çoşkun, Kaya ve Erdönmez (2011), Aydın ve Erdouml (2011), Öz Aydın ve Ayverdi (2014), Karakaş, Doğan ve Sarıkaya (2016), Bakar, Avan ve Aydın (2018) Özel yetenekli / Üstün yetenekli bireylerin çevre duyarlılıklarını ve ile ilgili çeşitli özelliklerini yaptıkları çalışmalarda belirlemeye çalışmışlardır. Özel yetenekli / Üstün yetenekliler uygulanan eğitimleri çabuk kavrayan, hızlı anlayan ve kısa sürede dönütler verebilen bireylerdir. Hızla artan çevre sorunlarının kısa süreli ve etkin çözümleri bu bireylerin eğitimine önem vermekle daha da ivme kazanacaktır. Bulguların paylaşım genişliği Türkiye örneğinde önemli bir yer tutacağı sanılmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin farklı okullardan gelmesi ve toplumu olduğu gibi buldukları sınıflarda da etkin söz sahibi oldukları hesaba katılırsa Özel yetenekli / Üstün yetenekli bireylerin çevre duyarlılığının artması ile oldukça geniş yansımalar yapacağı sanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Bilim ve Sanat Merkezi, Çevre Sorunları, Üstün Yetenekli Öğrenciler.*

ID: 99

Environmental Problem Awareness Levels of Secondary School Students in Science and Art Centers (Tarsus Sampling)

Halil Dündar CANGÜVEN^a, Yasin ERDOĞAN^b, Erhan ÇELİK^c

^a*Hadiye Kuradacı Science And Art Center, Mersin, Turkey, h.d.canguven@gmail.com*

^b*Hadiye Kuradacı Science And Art Center, Mersin, Turkey, yasinerdogan@msn.com*

^c*Hadiye Kuradacı Science And Art Center, Mersin, Turkey, erce_lik@hotmail.com*

Abstract

When the forests, which were thought to never end, the water that was thought to never be polluted and the many species of animals thought to be depleted by hunting, disappeared, the human being realized the error. The reign of nature and the idea that everything was created for itself brought with it very difficult errors. The use of natural resources, and the increase in waste in parallel with the industrial revolution has risen with the rise. The rapidly growing world population is perhaps the biggest source of this negativity. Although the environmental problems in the last hundred years have not been solved immediately, the search for solutions in the recent past has emerged as a necessity. The efforts to find solutions to environmental problems have emerged in the 1950s (Esen, 2011). The actions, press releases and protests of different groups who wanted to draw attention to the environmental problems were as effective as they were heard on television screens. The intersection point of the complex network relationships in the ecosystem was the first and only reason of environmental problems and the first point of solution work. According to UNESCO-UNEP (1993), it is the biggest enemy of the Earth because of the ambition and desires it carries within Man. The idea that the most effective method for environmental education is education (Karakas Doğan and Sarıkaya, 2016). In our country, until 2017 curriculum change, environmental sensitivity, which has been squeezed into the Ministry of National Education's Science curriculum, has taken place in interdisciplinary relations with revision (MEB, 2017). Gifted or gifted child; They are highly determined by experts who have a high level of performance in their intelligence, creativity, art capacity or special academic fields or leadership in terms of their peers and need special education in these areas (MEB, 2013). Individuals with special needs are considered as gifted and talented individuals. The aim of this study is to determine the awareness level of the environmental problems of the special talented individuals in the secondary school age. Participants answered questions voluntarily in the study with individuals who were determined by purposive sampling method. "Awareness Scale for Environmental Problems" which was developed by Güven and Aydoğdu (2012) was applied to the participants. Findings will be stated frequency and percentage values. In order to provide flexibility in time and space, the

scale was made online and the participants were provided with a virtual environment. In the literature, Atasoy (2005) to measure the environmental attitudes and knowledge of elementary school students, Alp, Ertepinar, Tekkaya and Yilmaz (2006) to examine the environmental knowledge and attitudes of secondary school students in terms of various variables, Armağan (2006) determination of their sensitivity to problems, Mert (2006) high school students environmental, environmental education, solid wastes and recyclable waste related to the level of knowledge and environmental problems, determination of the sensitivity, Akkurt (2007) to observe the effects of active learning on environmental attitudes and knowledge of elementary school students, Evren (2008) to determine the environmental awareness of students in different socioeconomic levels, Erdoğan (2009) 5. Environmental literacy and environmental sensitivities of students, the first (2010) primary education m students' attitudes towards environment, awareness of environmental problems, and studies on solution. Researchers have made observations using scales in their studies. Studies on environmental education and environmental sensitivity related to talented / gifted individuals are very limited. Esen (2011), Aydın, Çoşkun, Kaya and Erdönmez (2011), Aydın and Erdouml (2011), Öz Aydın and Ayverdi (2014), Karakaş, Doğan and Sarıkaya (2016), Bakar, Avan and Aydınli (2018) They have tried to determine the environmental sensitivities and various characteristics of the gifted individuals in their studies. Specially talented / talented individuals are able to understand the trainings quickly, quickly understand and give feedback in a short time. The short-term and effective solutions of rapidly increasing environmental problems will gain more importance by giving importance to the education of these individuals. Share the findings width is believed to hold an important place in Turkey sample. Considering that the students who attend the Science and Art Centers come from different schools and have an effective voice in the classes they are in as well as the society they are in. It is thought that the talented / gifted individuals will have a very large reflections with the increase of the environmental sensitivity.

Keywords: *Science and Arts Center, Environmental Problems, Gifted Students*

ID: 100

Bilim ve Sanat Merkezi İlkokul-Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Sorunları Farkındalık Düzeyleri, Tarsus Örnekleme

Halil Dündar CANGÜVEN^a, Yasin ERDOĞAN^b, Erhan ÇELİK^c

^aHadiye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi, Mersin, Türkiye, h.d.canguven@gmail.com

^bHadiye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi, Mersin, Türkiye, yasinerdogan@msn.com

^cHadiye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi, Mersin, Türkiye, erce_lik@hotmail.com

Özet

İlk oluştuğu haliyle şimdiki hali arasında birçok fark bulunan gezegenimiz, en büyük değişimi çevre konusunda yaşamıştır. İster doğal olsun ister diğer yollardan olsun Dünya ekosistemi büyük yıkımlara uğramıştır. Bu olumsuzlukların büyük ölçüde insan kaynaklı olduğu kabul edilebilir bir gerçektir. Her değişim doğal dengenin biraz daha bozulmasına sebep olmaktadır. Sonuçlar insan lüksü yönünde pozitif ilerlerken Dünya ekosisteminin diğer ortakları yönünde negatif olarak ilerlemektedir. Ulusal ve uluslar arası birçok örgüt bu durumdan duydukları rahatsızlığı çeşitli yöntemlerle gündeme taşımaya çalışmışlardır. Şüphe yok ki yapılan eylemlerin hiç birisi eğitim kadar etkili olmayacaktır. Eğitim sistemimizde sadece Fen Bilimleri Programları içerisine sıkıştırılan Çevre Eğitimi ve Çevre Duyarlılığı uzun yıllar kitap sayfaları arasında cümleler halinde kalmıştır. Son yıllarda yapılan müfredat yenileme çalışmaları ve revizyonlar Fen bilimleri Programından diğer programlara da sıçramış, duyarlılığın etkin alanının az da olsa genişlemesini sağlamıştır. Özel yetenekli öğrenciler toplumda küçük bir yüzdeye sahip olmalarına rağmen, tarih boyunca toplumları yönlendiren insanlar olmuşlardır. Tarama modelinin kullanıldığı bu çalışmada İlkokul-Ortaokul çağındaki özel yetenekli bireylerin çevre sorunları farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenen bireylerle çalışmada katılımcılar gönüllü olarak soruları yanıtlamışlardır. Katılımcılara "Schultz, Gouveia, Cameron, Tankha, Schmuck ve Franek (2005) tarafından geliştirilen, Özdemir ve Yapıcı tarafından ise 2010 yılında Türkçeye uyarlanmış olan "Çevre Sorunları Farkındalık Ölçeği " uygulanmıştır. Özdemir ve Yapıcı (2010) ölçeğe, öğrencilerin doğal çevreyle olan ilişkilerini belirlemek amacıyla tek bir maddeden oluşan soru eklemiştir. Bulgular frekans ve yüzde değerleri belirtilecektir. Zaman ve mekan esnekli sağlamak amacıyla ölçek online hale getirilmiş, katılımcılarla sanal ortandan yoluyla paylaşım sağlanmıştır. Alan yazın çalışmalarında Atasoy (2005) ilköğretim öğrencilerinin çevre tutum ve bilgilerinin ölçülmesi, Alp, Ertepinar, Tekkaya ve Yılmaz (2006) ortaokul öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından çevre bilgi ve tutumlarının incelenmesi, Armağan (2006) ilköğretim öğrencilerinin çevre eğitimi ile ilgili bilgi düzeylerinin ve çevre sorunlarına karşı duyarlılıklarının belirlenmesi, Mert (2006) lise öğrencilerinin çevre, çevre

eğitimi, katı atıklar ve geri dönüşümlü atıklar konusu ile ilgili bilgi düzeylerini ve çevre sorunlarına karşı duyarlılıklarının belirlenmesi, Akkurt (2007) ilkokul öğrencilerinin aktif öğrenmenin çevresel tutumlar ve bilgi üzerinde etkisini gözlemlenmesi, Evren (2008) farklı soysaekonomik seviyedeki öğrencilerin çevre duyarlılıklarının belirlenmesi, Erdoğan (2009) 5. Sınıf öğrencilerinin çevre okuryazarlığı ve çevre duyarlılıklarının belirlenmesi, Baş (2010) ilköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutumları, çevresel problemlerin farkında oluşları ve çözümü ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Araştırmacılar çalışmalarında ölçekler kullanarak tespitlerde bulunmuşlardır. Özel yetenekli / Üstün yetenekli bireylerle ilgili çevre eğitimi ve çevre duyarlılığı konusunda alan yazında karşılaşılan çalışmalar oldukça sınırlı sayıda oldukları görülmektedir. Esen (2011), Aydın, Çoşkun, Kaya ve Erdönmez (2011), Aydın ve Erdouml (2011), Öz Aydın ve Ayverdi (2014), Karakaş, Doğan ve Sarıkaya (2016), Bakar, Avan ve Aydın (2018) Özel yetenekli / Üstün yetenekli bireylerin çevre duyarlılıklarını ve ile ilgili çeşitli özelliklerini yaptıkları çalışmalarda belirlemeye çalışmışlardır. Özel yetenekli / Üstün yetenekliler kendilerine verilen eğitimleri çabuk kavrayan ve kısa sürede dönütler verebilen bireylerdir. Toplum içerisinde yer aldıkları konumları ve toplumda söz sahibi olma durumları göz önünde bulundurulduğunda çevre konusunda verilecek eğitimlerin önemi bir o kadar artmaktadır. Lokal olarak oldukça geniş tarım arazilerinin bulunduğu Çukurova bölgesinde anız yakma oranının oldukça yüksek olması çevre konusuna farklı bir bakış açısı katmaktadır. Genel olarak bulguların paylaşılarak yaygınlaştırılması ise Türkiye örneğinde kayda değer etkiler yaratacağı sanılmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin farklı okullardan gelmesi ve toplumu olduğu gibi buldukları sınıflarda da etkin söz sahibi oldukları hesaba katılırsa Özel yetenekli / Üstün yetenekli bireylerin çevre duyarlılığının artması ile oldukça geniş yansımalar yapacağı sanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Bilim ve Sanat Merkezi, Çevre Sorunları, Üstün Yetenekli Öğrenciler.*

ID: 100

Environmental Problem Awareness Levels of Primary and Middle School Students in Science and Art Centers (Tarsus Sampling)

Halil Dündar CANGÜVEN^a, Yasin ERDOĞAN^b, Erhan ÇELİK^c

^a*Hadiye Kuradacı Science And Art Center, Mersin, Turkey, h.d.canguven@gmail.com*

^b*Hadiye Kuradacı Science And Art Center, Mersin, Turkey, yasinerdogan@msn.com*

^c*Hadiye Kuradacı Science And Art Center, Mersin, Turkey, erce_lik@hotmail.com*

Abstract

Our planet, which has many differences between its first form and its present state, experienced the greatest change in the environment. The world ecosystem, whether natural or other, has undergone great destruction. It is an acceptable fact that these negativities are largely man-made. Each change causes a little more deterioration of the natural balance. The results are positive in the direction of human luxury and adversely negative towards other partners of the world ecosystem. Many national and international organizations have tried to bring the discomfort they experienced through this situation through various methods. Of course, none of the actions will be as effective as education. In our education system, Environmental Education and Environmental Sensitivity, which are compressed only in the Science Programs, have remained sentences among the book pages for many years. Curriculum revisions and revisions made in recent years have also spread to other programs from the Science Program, and have allowed for a wider expansion of the effective area of sensitivity. Although special talented students have a small percentage in society, they have been the people who have guided societies throughout history. The aim of this study is to determine the awareness level of environmental problems of private talented individuals in primary and secondary school age. Participants answered the questions voluntarily in the study with the individuals determined by the purposeful sampling method. Öz Environmental Problems Awareness Scale Sch, which was developed by Schultz, Gouveia, Cameron, Tankha, Schmuck and Franek (2005) and adapted to Turkish by 2010, was applied to the participants. Özdemir and Yapıcı (2010) added a single item to the scale to determine the relationships of the students with the natural environment. Findings will indicate the frequency and percentage values. In order to provide flexibility in time and space, the scale was made online and the participants were provided with a virtual environment. In the literature, Atasoy (2005) to measure the environmental attitudes and knowledge of elementary school students, Alp, Ertepinar, Tekkaya and Yilmaz (2006) to examine the environmental knowledge and attitudes of secondary school students in terms of various variables, Armağan (2006) determination of their sensitivity to problems, Mert (2006) high school students environmental, environmental education, solid wastes and recyclable

waste related to the level of knowledge and environmental problems, determination of the sensitivity, Akkurt (2007) to observe the effects of active learning on environmental attitudes and knowledge of elementary school students, Evren (2008) to determine the environmental awareness of students in different socioeconomic levels, Erdoğan (2009) 5. Environmental literacy and environmental sensitivities of students to determine, Head (2010) primary education m students' attitudes towards environment, awareness of environmental problems, and studies on solution. Researchers have made observations using scales in their studies. Studies on environmental education and environmental sensitivity related to talented / gifted individuals are very limited. Esen (2011), Aydın, Coşkun, Kaya and Erdönmez (2011), Aydın and Erdouml (2011), Öz Aydın and Ayverdi (2014), Karakaş, Doğan and Sarıkaya (2016), Bakar, Avan and Aydınli (2018) They have tried to determine the environmental sensitivities and various characteristics of the gifted individuals in their studies. Specially gifted / talented individuals are able to quickly understand the trainings given to them and give feedback in a short time. Considering their position in the society and their status in the society, the importance of the trainings on the environment is increasing. Locally, the stubble burning rate in the Çukurova region, where there is quite a large agricultural land, adds a different perspective to the environment. Overall the dissemination of the findings are thought to be created by sharing appreciable affect on Turkey sample. Considering that the students who attend the Science and Art Centers come from different schools and have an effective voice in the classes they are in as well as the society they are in. It is thought that the talented / gifted individuals will have a very large reflections with the increase of the environmental sensitivity.

Keywords: *Science and Arts Center, Environmental Problems, Gifted Students.*

ID: 101

Özel Yetenekli Öğrencilerin Algıları Üzerinden Okul ve BİLSEM

Uğur EPÇAÇAN^a, Ata PESEN^b, Burhan ÜZÜM^c

^a*Siirt Üniversitesi, Siirt, Türkiye, ugur56@siirt.edu.tr*

^b*Siirt Üniversitesi, Siirt, Türkiye, atapesen@siirt.edu.tr*

^c*Siirt Üniversitesi, Siirt, Türkiye, uzum_b@siirt.edu.tr*

Özet

Öğrencilerin duyuşsal acıdan öğrenme ortamına ilişkin algıları öğrenme ve öğretme sürecine olumlu veya olumsuz etki yapabilir. Özel yetenekli öğrenciler örgün öğrenim gördükleri okulların yanı sıra Bilim ve Sanat Merkez’inde yeteneklerine göre eğitim almaktadır. Bu öğrenciler örgün öğrenim gördükleri okullarda yaş ve gelişim basamaklarına uygun eğitim programlarını alırken BİLSEM aracılığı ile özel yeteneklerine uygun öğrenme ortamları ile bir bütün olarak yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Dolayısıyla özel yetenekli öğrencilerin gelişimleri açısından bu öğrenme ortamlarına ilişkin algıları oldukça önemlidir.

Bu araştırmanın amacı özel yetenekli öğrencilerin okula ve BİLSEM’e ilişkin algılarını tespit etmektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıda yer alan sorulara cevap aranacaktır.

1. Özel yetenekli öğrencilerin okul kavramına ilişkin algıları nasıldır?
2. Özel yetenekli öğrencilerin BİLSEM kavramına ilişkin algıları nasıldır?
3. Özel yetenekli öğrencilerin okul ve BİLSEM kavramına ilişkin algıları arasında farklılıklar var mıdır?

Metaforlar kullanılarak öğrencilerin içinde buldukları bu iki farklı öğrenme ortamı hakkındaki görüşleri ortaya çıkarılabilir. Zihinsel bir araç olarak metaforlar ile bireylerin, algısal benzerliği bulunan bir objeden diğerine geçen anlam aktarması ortaya çıkarılabilir. Metaforlar ayrıca, doğru bilgileri ortaya çıkarma gücüne de sahiptir. Metafor kullanma sürecinde bireyler, yaşamları ve deneyimleri ile örüntü oluşturarak farkında olarak ya da olmayarak doğruları ve gerçekleri ifade etme eğilimi gösterirler. Metaforların işlevi, “anlamak” olduğundan, eğitimde, öğretme ve öğrenme uygulamaları ile ilgili düşüncelerin yansıtılmasında, deneyim ve anlamının bir yolu olarak da kullanılmaktadır. Çalışmada nitel araştırma modellerinden olan olgu bilim (fenomenoloji) modeli kullanılmıştır. Olgu bilim modeli, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bu modelde algı ve olaylar doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konur. Olgu bilim, bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur. Bu araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Siirt ilinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezi’nde kayıtlı özel yetenekli olduğu tanılanmış 63 öğrenci ile

gerçekleştirilmiştir. Ancak düzgün doldurulmayan formlar çıkarıldığında 54 öğrencinin görüşleri değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler ilk ve orta okul öğrencileri ile lise öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin “Okul” ve “BİLSEM” kavramlarına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla “Okul gibidir; çünkü” ve “BİLSEM gibidir; çünkü” ifadesinin yer aldığı bir form dağıtılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Yapılan bu araştırmada 54 özel yetenekli öğrenci “okul” kavramına ilişkin toplam 22 farklı metafor, “BİLSEM” kavramına ilişkin ise 30 farklı metafor üretmiştir. “Okul” kavramına ilişkin üretilen metaforlar incelendiğinde olumlu bir algı sergilenmiş olsa da ağırlıklı olarak olumsuz bir algıyı orta koyan metaforlar ön plana çıkmaktadır. Örneğin; öğrencilerin bir kısmı, okulu, ikinci bir ev ve eğitim yuvası olarak ifade ederken çoğunluğu hapisane, ezber, mecburiyet, ölüm, soğuk, yoğun trafik ve korku evi gibi metaforlarla tanımlamıştır. Özel yetenekli öğrencilerin “BİLSEM” kavramına ilişkin algıları incelendiğinde ise olumlu bir algı sergilendiği tespit edilmiştir. Öğrenciler bu algılarını teneffüs zili, festival, cennet, atölye, özgürlük, farklı bir dünya, rüya ve yetenek okulu gibi orijinal kavramlarla ilişkilendirmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında özel yetenekli öğrencilerin gözünde “okul” ve “BİLSEM” in farklı yerlere sahip olduğu söylenebilir. Ortaya çıkan metaforlardan hareketle “okul”un öğrenciler için ara sıra eğlenceli olsa da öğretimin sıradan yapıldığı bir yer olarak algılandığı, “BİLSEM”in ise yetenek ve ilgilerini geliştirmelerine katkı sağlayan, kendilerini daha iyi hissettikleri ve özgür oldukları bir yer şeklinde algılandığı görülmüştür. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin algılarına göre okuldaki ve BİLSEM’deki ortamlarının bütünlük oluşturmadığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenekli Öğrenci, Okul, BİLSEM, Metafor, Algı

ID: 102**Examining Performance of Gifted Students with Regard to Problem Posing Activities Requiring Four Arithmetical Operations with Natural Numbers**Fatma ERDOĞAN^a, Tuba ERBEN^b^a*Firat University, Elazığ, Turkey, f.rdogan@firat.edu.tr*^b*Ministry of Education, Elazığ, Turkey, tubaerben@outlook.com***Abstract**

In recent years, the needs of gifted students and their educational processes have become very important in the world (Hannah, James, Montelle, & Nokes, 2011). There is no common and clear definition in the literature regarding mathematical gifted ones. However, some important and common characteristics of gifted students are defined in mathematics. (Singer, Sheffield, Freiman, & Brandl, 2016). In this context, gifted children are also superior in their creativity and problem-solving skills (Borkowski, & Peck, 1986; Torrance, 1988; Daugherty, & White, 2008). In addition, the ability to organize data and problem posing is also an important skill in mathematical gifted (Sriraman, 2005). Problem posing; is to produce a new question or to define as creating a new question by making changes on a given problem (Silver, 1994). The National Council of Teachers of Mathematics (1989) defines problem posing as the most effective way of doing mathematics. The problem posing ability in studies related to the concept of gifted in many countries has been discussed in the studies (Krutetskii, 1976; Miller, 1990; Sriraman, 2005; Yuan and Sriraman, 2011). Unfortunately, it can be say that it is too late in terms of studies on the education of gifted students in Turkey. There are a limited number of studies conducted on gifted student and mathematical gifted in Turkey (Karabey, 2010; Özçelik, 2017; Özdemir, 2018; Özyaprak, 2016; Şengil-Akar, 2017; Yazgan-Sağ, & Argün, 2016). These studies have mostly focused on differentiated mathematics curriculum (Özçelik, 2017; Özyaprak, 2016), mathematical creativity (Karabey, 2010; Şengil-Akar, 2017), perceptions about math classes (Özdemir, 2018) and motivational forethoughts in mathematical problem solving situations (Yazgan-Sağ, & Argün, 2016). However, there has been no research examining the problem-posing skills of gifted students. Due to the limited studies in the field of mathematics with gifted students, it is necessary to conduct research in the field of mathematics education with these students. In this study, it is aimed to examine performance of gifted students with regard to problem posing activities requiring Four Arithmetical Operations with Natural Numbers. The descriptive research approach has been adopted since it is desired to reveal the situation in the study. A total of 25 gifted students were included in the study. All of the students were fourth grade students who were studying at Elazığ Science and Arts Center and who were described as gifted students. In the study,

Problem Posing Form (PPF), consisting of six items for four arithmetical operations with natural numbers was used as data collection tool. For the preparation of the questions in the PPF, the gains in the mathematics curriculum were considered. All questions were developed by the researchers taking expert opinions. Problem posing situations in PPF are the semi-structured problem setting situations. Descriptive analysis method was used in data analysis. For this purpose, the problems created by the students were classified as follows: is a problem; is not a problem; not taken into consideration (problems with logic error and incomplete information, unanswered questions). For the analysis of the problems in the problem category, the previous studies in the literature were examined, the meanings of the four arithmetical operations with the natural numbers were put forward and a coding key was created based on these meanings. In the research, while analyzing problems that created by the students are coded according to the meanings of the four arithmetical operations with natural numbers. These meanings were as follows: For the addition process: merge and part-piece-whole; for subtraction: separation, comparison and equalization; for multiply: repeated addition and comparison; for division: measurement, comparison and sharing. Then, the frequency and percentage distributions of these encoded data are presented. In addition, direct quotations about problem posing are included. In the study, it was determined that gifted students created different meaning problems regarding four arithmetical operations with natural number. In addition, some students have experienced some problems such as problem posing for other processes other than the four arithmetical operations with natural number, writing the exercises, not responding, use missing data during the problem posing. When the percentage of the problems was examined, it was determined that the students were more successful in problem-building about addition and subtraction. Gifted students have a high potential to succeed in many areas. However, the ability of the students to reveal these potentials depends on many factors (Vlahovic-Stetic, Vidovic, & Arambasic, 1999). Therefore, researches can be carried out by qualitative methods in order to examine in more depth the problems experienced by the gifted students in the process of problem posing. In the concept of mathematical gifted, considering the relationship between problem posing and creativity, it is suggested to examine the problem posing skills in the context of creativity in later studies. In addition, research can be conducted to improve the problem posing skills of gifted students at an early age in the experimental researches.

Keywords: *Gifted, Gifted Education, Problem Posing, Mathematics Education.*

References

- Borkowski, J. G., & Peck, V. A. (1986). Causes and consequences of metamemory in gifted children. In R. J. Sternberg, & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (pp. 182-201). Cambridge, MA: Cambridge University Press.

- Daugherty, M., & White, C. S. (2008). Relationships among private speech and creativity in head start and low-socioeconomic status preschool children. *Gifted Child Quarterly*, 52(1), 30-39.
- Hannah J., James A., Montelle C., & Nokes J. (2011). Meeting the needs of our best and brightest: curriculum acceleration in tertiary mathematics. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 42(3), 299-312.
- Karabey, B. (2010). *Determining the level of creative problem solving and critical thinking skills of highly gifted students at primary schools* (Unpublished doctoral thesis). Dokuz Eylül University, Izmir.
- Krutetskii, V. A. (1976). *The psychology of mathematical abilities in school children*. Chicago: University of Chicago Press.
- Miller, R. C. (1990). *Discovering mathematical talent*. Reston, VA: Eric Clearinghouse on Handicapped and Gifted Children.
- National Council of Teachers of Mathematics (1989). *Curriculum and evaluation standards for school mathematics*. Reston, VA: National Council of Teachers of Mathematics.
- Özçelik, T. (2017). *Efficiency of differentiated mathematics curriculum designed for gifted and talented students* (Unpublished doctoral thesis). Hacettepe University, Ankara.
- Özdemir, D. (2018). Perceptions of mathematically gifted students about math classes in their own schools. *Kastamonu Education Journal*, 26(1), 153-160.
- Özyaprak, M. (2016). Differentiation of math curriculum for gifted students. *Hasan Âli Yucel Education Faculty Journal*, 13(2), 115-128.
- Silver, E. A. (1994). On mathematical problem posing. *For the Learning of Mathematics*, 14(1), 19–28.
- Singer, F. M., Sheffield, L. J., Freiman, V., & Brandl, M. (2016). *Research on and activities for the mathematically gifted students*. London, UK: Springer Open.
- Sriraman, B. (2005). Are giftedness and creativity synonyms in mathematics. *The Journal of Secondary Education*, 17(1), 20–36.
- Şengil-Akar, Ş. (2017). *Examining mathematically gifted students' mathematical creativity through the process of model eliciting activities* (Unpublished doctoral thesis). Hacettepe University, Ankara.
- Torrance, E. P. (1988). The nature of creativity as manifest in its testing. In R. J. Sternberg (Ed.), *The nature of creativity* (pp. 43-75). New York: Cambridge University Press.
- Vlahovic-Stetic, V., Vidovic, V., & Arambasic, L. (1999). Motivational characteristics in mathematical achievement: A study of gifted highachieving, gifted under-achieving and non-gifted pupils. *High Ability Studies*, 10(1), 37–49.
- Yazgan-Sağ, G., & Argün, Z. (2016). The motivational forethoughts of gifted students in mathematical problem solving situations. *Kastamonu Education Journal*, 24(3), 1165-1182.



Yuan, X., & Sriraman, B. (2011). An exploratory study of relationships between students' creativity and mathematical problem posing abilities Comparing Chinese and U.S students. In B. Sriraman & K. Lee (Eds.), *The elements of creativity and giftedness in mathematics* (pp. 5–28). Rotterdam, The Netherlands: Sense Publishe.

ID: 103**Examining Patterns Generalization Strategies of Gifted Students**Fatma ERDOĞAN^a, Tuba ERBEN^b^a*Firat University, Elazığ, Turkey, f.rdogan@firat.edu.tr*^b*Ministry of Education, Elazığ, Turkey, tubaerben@outlook.com***Abstract**

In recent years, there have been important developments in the field of education of gifted individuals. Researchers emphasize talent and creative thinking as a common point of gifted models (Renzulli, 2005; Stenberg and Zhang, 1995). Although there is no consensus on the concept of mathematical gifted ones, it is seen that common skills are focused on in various definitions. Krutetski (1976) states that gifted students in mathematics can see the world mathematically and can generalize mathematical structure. Researchers describe the ability to generalize mathematical structures as one of mathematical gifted (Coxbill, Chamberlin and Weatherford, 2013; Eryvnc, 2002; Johnson, 2000; Sriraman, Haavold and Lee, 2013; Sriraman, 2005). Features such as recognizing, maintaining and creating patterns within mathematical structures are very important capabilities in seeing the mathematical relations, in generalizing and understanding the order of mathematics (Burns, 2000). Patterns, generalization of patterns and related studies are a prerequisite for algebra and are the basis for algebra development (Herbert and Brown, 1997; Zazkis and Liljedahl, 2002). In the studies conducted in the countries which develop policies and applications for the education of gifted students, studies are carried out to generalize and formulate mathematical structures (Krutetski, 1976; Mann, 2009; Sheffield, 2000). However, the studies conducted in the field of mathematics education of gifted students in Turkey are quite limited (Özçelik, 2017; Özdemir, 2018). Research shows that early intervention in gifted children affects the motivation, stability, self-esteem, and excellence criteria of early intervention in children (Daugherty and White, 2008). In this context, examining the generalization skills associated with the concept of gifted student during the secondary school period in which gifted students move into algebraic thinking process thought to give different perspectives to the education programs of gifted students. In this context, it is aimed to examine patterns generalization strategies of gifted students in this research. It is important to examine the generalization processes the gifted students' patterns and to show the current situation and to take necessary precautions. In addition, the analysis of the patterns generalization strategies of gifted students is thought to create deep insights into the possible deficiencies of the students on the conceptual level. Case study method, which is one of the qualitative research methods, was used in the research. The study group consisted of nine fifth grade students at secondary school who were studying at

Elazığ Science and Art Center and were described as gifted by the related institution. The reason why fifth grade students were defined as working groups was because these students have been educated in a fourth class according to a achievement that “creates a number of increasing or decreasing number patterns according to a certain rule and explains the rule”. The data of the study were obtained from pattern test and semi-structured interviews. The questions in the pattern test have been developed by the researchers taking into account the achievements in the mathematics curriculum and the literature review. The pattern test was consists of four linear pattern problems. These problems were presented in the form of numbers, tables and figures. In addition, each problem was divided into three groups: finding the close term, finding the distant term, finding the rule of the pattern. Content analysis method was used to analyze both the responses to the pattern test and the semi-structured interview data. In the study, it was determined that gifted students reached the correct answer by using iterative or iterative strategy in general to find the close term in all pattern problem types. In order to find the distant term, students often have to answer with the difference by multiplication, iterative or additive strategy and contextual strategy. However, it was determined that some students confirmed their answers by using more than one strategy to find the distant term. Students have used different strategies to find close and distant terms. According to the research findings, students had difficulty in finding the general rule in all pattern problems. Another important result of the research findings is that the gifted students have difficulty in finding the rules of patterns. It was found that students questioned the functional strategy and previous steps to find the rule of pattern. In the study, it is another important result obtained from the study that the students have not benefited from the visual model in the shape pattern properly, they tend to transform into a series of numbers. Based on the findings of the research, it is recommended to develop differentiated training programs that are appropriate to the norms of the country, including generalization of mathematical structures for gifted students. It is recommended to present opportunities for the implementation of different strategies to the both gifted and other students during the formal education settings. It is a requirement to support their professional development on the importance of generalization in mathematical gifted by through in-service trainings of teachers who will train gifted students. Based on this research, to determine whether activities such as modeling and reflective thinking contribute to the development of students' generalization skills and to investigate whether students have developed in different sub-dimensions can contribute to the literature about mathematics education.

Keywords: *Gifted, Generalization, Gifted Education, Patterns, Mathematics Education*

References

Burns, M. (2000). *About teaching mathematics. A-K 8 research*. California: Math Solutions Publication.

- Coxbill, E., Chamberlin, S. A., & Weatherford, J. (2013). Using model-eliciting activities as a tool to identify and develop mathematically creative students. *Journal for the Education of the Gifted*, 36(2), 176-197.
- Daugherty, M., & White, C. S. (2008). Relationships among private speech and creativity in head start and low-socioeconomic status preschool children. *Gifted Child Quarterly*, 52(1), 30-39.
- Ervynck, G. (2002). Mathematical creativity. In D. Tall (Ed.), *Advanced mathematical thinking* (pp. 42–53). Dordrecht, The Netherlands: KluwerAcademic.
- Herbert, K., & Brown, R. H. (1997). Patterns as tools for algebraic reasoning. *Teaching Children Mathematics*, 3, 123-128.
- Johnson, D. T. (2000). Teaching Mathematics to Gifted Students in a Mixed-ability Classroom. (Report No. EDO-EC-00-3). Reston, VA: ERIC *Clearinghouse on Disabilities and Gifted Education*.
- Krutetskii, V. A. (1976). *The psychology of mathematical abilities in school children*. Chicago: University of Chicago Press.
- Mann, E. L. (2009). The search for mathematical creativity: Identifying creative potential in middle school students. *Creativity Research Journal*, 21(4), 338-348.
- Özçelik, T. (2017). *Efficiency of differentiated mathematics curriculum designed for gifted and talented students* (Unpublished doctoral thesis). Hacettepe University, Ankara.
- Özdemir, D. (2018). Perceptions of mathematically gifted students about math classes in their own schools. *Kastamonu Education Journal*, 26(1), 153-160.
- Renzulli, J. S. (2005). The three-ring conception of giftedness: A developmental model for creative productivity. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (pp. 246-275). New York: Cambridge University Press.
- Sheffield, L. J. (2000). Creating and Developing Promising Young Mathematicians. *Teaching Children Mathematics*, 6(6), 416-419,426.
- Sriraman, B. (2005). Are giftedness and creativity synonyms in mathematics. *The Journal of Secondary Education*, 17(1), 20–36.
- Sriraman, B., Haavold, P., & Lee, K. (2013). Mathematical creativity and giftedness: a commentary on and review of theory, new operational views, and ways forward. *Zdm*, 45(2), 215-225.
- Sternberg, R. J., & Zhang, L. (1995). What Do We Mean by Giftedness? A Pentagonal Implicit Theory. *Gifted Child Quarterly*, 39(2), 88-94.
- Zazkis, R., & Liljedahl, P. (2002). Generalization of patterns: The tension between algebraic thinking and algebraic notation. *Educational Studies in Mathematics*, 49, 379-402.

ID: 104

Implicit Theories About Gifted Persons

Linanne HOOGEVEEN^a^a*Radboud University, Nijmegen, The Netherlands, l.hoogeveen@ru.nl*

Abstract

Jane was five years old when her teacher decided that she was a problematic student; she was aggressive toward the teacher and the other children. Jane's mother was very young, only seventeen when Jane was born. She had no education and was unemployed. Her biological father was drug addicted and Jane never met him. Her stepfather was, like her mother, unemployed. Jane was going to a kindergarten and everybody would like to know: Why is Jane behaving like this? What is wrong with her? Her teachers thought she knew: Jane has behavioral, possibly psychiatric, problems and needs special education.

Oliver who was nine years old when his teacher decided he was a problematic student: he too was aggressive and his achievements were below average. His father was very successful and wealthy businessman and his mother studied French and Italian. His teachers thought that his perfect family wanted him to be perfect too and that for that reason parents pushed him too much.

Different persons will interpret any situation differently, because we all have our own implicit theories. Implicit theories can be defined as personal constructions about a specific phenomenon, residing in the mind of an individual (Makel et al., 2015; Sternberg, et al., 1981). Imagine that you are walking in the street, you want to turn the corner, and then you see two men who wear hooded sweatshirt and appear to be doing something suspicious. What would you do? You probably would decide to turn the next corner. Your implicit theory about these two men is probably that "these two must be dealing drugs/ that men may be dangerous and have gun and they might shoot me!" But you are not sure. One of them might have done a job for the other and he has just been paid. But although you are not sure, your implicit beliefs will guide your expectations, provide interpretations what you see, and direct your behavior (Knoop, 2015; Makel et al., 2015). We can conclude that nothing has much impact on actual life and practices as implicit theories (Sternberg, 2004). We need our implicit theories to function and sometimes just to stay alive (for example according to our implicit theory, we should take care when we see a lion). Dweck et al. (1995) found an important correlation between reactions to problems, difficulties, setbacks or danger, and implicit theories.

The problem is that we are not aware of our own implicit theories; we do not realize that they are different from others, they are rooted in cultures and, they arise from unconscious functions in the brain. So we cannot control it in a right and efficient way. If you don't accept the fact

that others have other implicit theories than you have, then this may lead exclusion for those who are different. So what has this to do with giftedness? We can say everything, because when we talk about gifted education and gifted students, we assess, identify, evaluate and, judge. Also during identification of gifted students, we hold beliefs, make assumptions and, use methods that value our educational system (Delandsheren, 2001). The two children introduced to you (Jane and Oliver) are an example to what these can do. Based on Jane's family background, the implicit theory of Jane's teacher was that her aggressive behavior was caused by her family situation and special education would be the best for Jane. Jane's mother valued the opinion of her teacher because she was not educated and so thought that she did not know anything about this matter. On the other hand Jane's stepfather saw her high abilities and insisted that she was appropriately evaluated. In fact, Jane appeared to be very frustrated at school because she felt no challenge at all and so she needed more challenge. The implicit theory concerning Oliver was that because of the successfulness in life the parents want it too much. But in Oliver's case, parents were right: also Oliver was bored and frustrated at school which caused his lack of motivation, so the implicit theory of the teacher that his parents were pushing him and she had to protect him by doing the opposite which did not help all of the teacher at all. Gifted, but also nongifted, students will benefit if we become aware of our own implicit theories. If we realize that our implicit theories are rooted in our culture and can differ from others' implicit theories than we will, when we evaluate, assess, identify, ask ourselves "why do we do it? How do we do it? What is the social and political context in which we evaluate?" Students will benefit, if we are less judgmental and more curious. They will benefit if we are curious their strengths, their goals and need to achieve them. They will benefit, if we accept our own doubts although they frighten us. So we should dare to question our implicit theories, listen, observe, doubt, without being in afraid to act. Consequently, being aware of our implicit theories and ask these questions to ourselves without being afraid will benefit for all students and in the end will change education for the gifted into gifted education.

Keywords: *Implicit Theory, Gifted, Gifted Education*

ID:105

Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Özel Yetenekliler ve Zekâ İle İlgili Kavramlara İlişkin Görüşleri

Merve ÖZER ^a, Gamze AKKAYA ^b, Pelin ERTEKİN ^c, Mustafa Serdar KÖKSAL ^d

^a*Hacettepe Üniversitesi, Ankara Türkiye, mcevik.oz14@gmail.com*

^b*Inonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, gamze.akkaya@inonu.edu.tr*

^c*Inonu Üniversitesi, Malatya, Türkiye, pelin.ertekin@inonu.edu.tr*

^d*Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, bioeducator@gmail.com*

Özet

Özel yetenekli öğrenciler özel gereksinimli öğrenciler arasında yer almaktadırlar (MEB, 2013). Bu durum, özel yetenekli öğrencilerin hem kişisel özellikleri hem de eğitsel gereksinimleri açısından akranlarından oldukça farklılık göstermesinden kaynaklanmaktadır (Clark, 2002; Davis & Rimm, 1998; Horn, 2002; Jackson & Klein, 1997; Renzulli, 2002). Akranlarına nazaran farklılık gösteren özel yetenekli bireyler özellikle eğitsel açıdan alanında nispeten uzmanlaşmış öğretmenlere ihtiyaç duymaktadır. Bu açıdan bakıldığında özel yetenekliler alanında uzmanlaşma şansına sahip olan öğretmen adaylarının temel düzeyde, özel yeteneklilikle ilişkili kavramlar hakkında bilgi sahibi olması beklenmektedir (Çaylak, 2012). Çünkü özel yetenekli bireylerin sadece eğitim sürecinde değil aynı zamanda tanılama ve değerlendirme süreçlerinde de öğretmenlere önemli roller düşmektedir (Hunsaker, Finley & Frank, 1997). Özel Eğitim Öğretmenliği programı öğretmen adaylarının özel gereksinimli bireylerle ilgili alanlarda uzmanlaşabilmesine olanak sağlamaktadır (YÖK, 2018). Öğretmen adaylarının aldıkları eğitimin incelenmesi, öğretmen adaylarını mesleğe yeterli şekilde hazırlayacak duruma getirilmesi açısından önemlidir. Bu bağlamda süreç içerisinde özel eğitim lisans programlarının yeterliklerinin belirlenmesi ve bu yeterliklerin öğretmen adaylarınca sahip olunma düzeyinin değerlendirilmesi gereklidir. Bu açıdan incelendiğinde özel eğitim öğretmen adaylarından beklenen, uzmanlaşabilecekleri alanlarda temel beceri ve bilgi düzeyine sahip olmalarıdır (Çaylak, 2012). Özel yetenekliler alanında uzmanlaşma imkânı bulunan özel eğitim öğretmen adaylarına özel yetenekliler ve zekâ ile ilgili temel kavramları bilmesi bir takım çıkarımlarda bulunabilmesi gerekmektedir. Çünkü zekâ ve özel yetenek kavramı aldığı eğitim sürecinin öğretim çıktıları arasında yer alan temel kavramlar arasındadır. Araştırmada, özel eğitim bölümü aday öğretmenlerin özel yetenekliler ve zekâ ile ilgili kavramlara ilişkin düşünceleri incelenmiştir. Araştırmada betimsel araştırma modeli uygulanmıştır. Araştırmaya Hacettepe Üniversitesi ve İnönü Üniversiteleri Özel Eğitim Bölümünde okumakta olan 99 öğretmen adayı katılmıştır. Veri toplama aracı olarak 8 sorudan oluşan bir form uygulanmış, verilerin analizi içerik analizine tabi tutularak tema ve kategorilere

ayrılmıştır. Veriler üç uzman tarafından analiz edilmiş ve uzmanların uyum indekslerine bakılmıştır (Miles & Huberman, 1994). Verilerin analizi sonucunda özel eğitim bölümü öğretmen adaylarının çoğunun IQ'yu zekâ bağlamında açıkladıkları fakat zekâyâ yönelik bilgilerinin net olmadığı görülmüştür. Yetenek kavramına ilişkin doğru bilgilere sahip olmalarına rağmen yetenek kavramına üstünlük özellikleri yükledikleri dikkat çekmektedir. Öğretmen adaylarının çoğunun özel yetenek kavramına ilişkin bir yanılgıları olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Adaylar, zekâ testlerini ise çoğunlukla zekânın bölümünü, aralığını, yeterliliğini ölçtüğünü ifade etmişlerdir. Zekâ testlerinin kullanım amaçlarını, çoğu aday bireye uygun eğitim vermek için yapıldığını vurgulamıştır. Fakat özel yetenekli öğrencileri tanılamada kullanılmasına ilişkin düşüncelerini ifade eden öğretmen adayının az olması dikkat çekicidir. Öğretmen adaylarının, Çoklu Zekâ Kuramı, Üstün Yetenek Kuramı, Üç Halka Kuramı ve Psikososyal Sınıflar Kuramını bildikleri görülmüştür. Adayların bir kısmının, diğer kuramları zekâ kuramı olarak listelemiş olmaları aday öğretmenlerin kuramlara yönelik yetersiz bilgileri olduğunu göstermektedir. Öğretmen adaylarının en çok bildiği zekâ testlerinin ise WISC-R ve Standford-Binet olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara göre Özel Eğitim Bölümü öğretmen adaylarının özel yetenek ve zekâ ile ilgili kavramlara yönelik görüşlerinin yetersiz olduğu düşünülmektedir. Bunun sebebinin Özel Eğitim Bölümü derslerinde “Öğrenme Güçlüğü ve Özel Yetenek” dersi dışında özel yetenekli öğrencilere yönelik bilgi edinilecek derslerin olmaması olabilir. YÖK'ün yayımladığı Özel Eğitim Bölüm ders programında da sıklıkla yetersizliğe veya güçlüğü dair derslerin yer alması dikkat çekici bir bulgudur.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim Bölümü, Öğretmen Adayları, Özel Yetenekliler, Zekâ.

Kaynakça

- Clark, B. (2002). *Growing up gifted: developing the potential of children at home and at school*. Upper Saddle River, NJ: Prentice.
- Çaylak, B. (2012). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrenciler ve eğitimleri hakkındaki görüşleri. 3. *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi*. 68- 75, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi.
- Davis, G.A. & Rimm, S. B. (1998). *Education of the gifted*. England: McGraw-Hill Book Company.
- Horn, C. (2002). Raising expectations of children from poverty. *Gifted Education Press Quarterly*, 16(4), 2-5.
- Hunsaker, S. L., Finley, V. S., & Frank, E. L. (1997). An analysis of teacher nominations and student performance in gifted programs. *Gifted Child Quarterly*, 41(2), 19-24.
- MEB. (2013). *Özel yetenekli bireyler strateji ve uygulama planı (2013-2017)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2. Baskı). California: SAGE Publications.
- Renzulli, J. S. (2002). Emerging conceptions of giftedness: building a bridge to the new century. *Exceptionality*, 10(2), 67–75.
- YÖK (2018), Özel eğitim öğretmenliği lisans programı. Erişim kaynağı http://www.yok.gov.tr/documents/10279/41805112/Ozel_Egitim_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf (2.09.2018).

ID: 106**Draw A Gifted Student!: Pre-service Teachers' Images of Gifted Students**Pelın ERTEKİN^a, Gamze AKKAYA^b, Mustafa Serdar KÖKSAL^c^a*Inonu University, Malatya, Turkey, pelin.ertekin@inonu.edu.tr*^b*Inonu University, Malatya, Turkey, gamze.akkaya@inonu.edu.tr*^c*Hacettepe University, Ankara, Turkey, bioeducator@gmail.com***Abstract**

Although giftedness has many definitions from different approaches through the ages, in twenty century the most popular one is intersection of academic ability, creativity and motivation defined by Renzulli (1986). On the other hand, in Turkey gifted students are described as students showing high performance in terms of intelligence, creativity, art and leadership etc. when compared with their peers and being in need of service and activities that are not supplied by their schools for improving these skills (Science and Art Center Instruction, 2016). With this context, in the gifted literature, giftedness is related to many common cognitive, affective and also physical character such as fast learning, having high academic achievement, being creative, being more curious, having high order thinking skills, taking more responsibility, having self-confidence, being healthy and having strong immunity (Akarsu, 2001; Çağlar, 2004; Davaslıgil et al., 2004; Davis and Rimm, 1998; Jackson and Klein, 1997; Renzulli, 2002). On the other hand, although there are many studies on perceptions of giftedness, there is no studies conducted to determine preservice teachers' images about gifted students via their drawing in the examined literature (Curtis, 2005; Çapan, 2010; Duran and Dağlıoğlu, 2017; Ünal, Erdoğan and Demirhan, 2016). In scientific research process, referring personal drawings could be an efficient way to reflect their perceptions on a concept or a phenomena (Halmatov, 2006). With this context, this study has a significance in terms of filling the gap in the literature and also determining teacher candidates' images of gifted students just before the service. Thus, the purpose of this study is to investigate preservice teachers' images towards gifted students.

In this study, cross-sectional descriptive method was used. With this purpose, to determine pre-service teachers' images towards giftedness, they will be asked to draw a gifted students in their minds. Participants of this study consists of 40 (32 female, 8 male) fourth grade pre-service teachers from four different departments (science, math, primary and social sciences) studying in Inonu University Faculty of Education during 2018-2019 academic year. Participants of the study was selected purposefully and conveniently. The criterion in the sampling method was the grade of the participants because fourth graders in all teacher training

programme have already a basic knowledge about gifted students teaching via their special education lesson.

The study group consists of pre-service teachers studying in İnönü University Faculty of Education in 2018-2019 academic year. “Draw a Gifted Student Inventory” developed by the researchers was used as data collection tool. The Inventory has two part as the first part is related to preservice teachers’ previous experiences on gifted persons and ideas about their knowledge level. The second part of the inventory includes drawing about gifted student and explanation of their drawings. During the development process of the tool, two experts in the fields of educational sciences and a expert in special education department were consulted. Descriptive analysis was used for the analysis of the data. For this purpose, “Draw a Gifted Student Inventory-Check List” was developed by the researchers. During the development process of check list, two expert in the related fields was consulted. 71 items in the checklist were coded as “yes (1)” and “no (2)”. Before the main analysis, 20 randomly selected drawings were evaluated by two independent researchers separately using the checklist for estimation of interrater reliability. Accordingly, the data obtained from the developed checklist was analyzed independently by two researchers and Miles and Huberman (1994) coefficient was calculated as .90 for the estimation of interrater reliability. So it was concluded that the data obtained from the checklist was found to be reliable. According to the findings of the study, the majority of the preservice teachers (%87.5) haven’t meet any gifted students yet and also they stated that their knowledge level about gifted is medium (%60). It was determined 9 categories related to the drawings that titled as features of body, gender, physical appearance, clothing objects, objects at hand, hair style, environment, what is she/he doing?, mood. So it was observed that majority of the participants’ drawings includes gifted students have whole (%82.5) and mesomorphic (%80) body. When the findings about the psychometric characteristics of the gifted student were examined, it was determined that the pre-service teachers often had a cheerful mood (%77.5) in their drawings. In the gender category, it was observed that male (%62.5) gifted students were more than females (%22.5) in the majority of the drawings.

According to another findings of the study, similar to the studies conducted on the image of the scientists with different learner groups, gifted students had eye glasses (%25) in the drawings. But in contrast to these studies on image of scientist, gifted students have short hair (%65) and straight-haired (%62.5) (Akçay, 2011; Bayrı, Koksall and Ertekin, 2016; Buldu, 2006; Camcı-Erdogan, 2013; Korkmaz and Kavak, 2010). Also most of the drawings showed that gifted students were out of school (%60). In addition, it was observed that gifted students hold objects related to multiple disciplines such as brushes, musical instruments and laboratory materials at their hands as well as books (%30) and pencil (%25) in the participants' drawings. Consequently, similar to the studies in the literature, it was observed that pre-service teachers have a positive perception towards gifted students based on the drawings in the study (Aljughaiman, Duan, Händel, Hopp, Stoeger, and Ziegler, 2012; Malotiaux-Christophersen, TG, Mathijssen, SA, & Hoogeveen, 2018; Neihart and Betts, 2010).

Keywords: *Gifted Student, Gifted Drawings, Perceptions of Gifted.*

References

- Akcay, B. (2011). Turkish elementary and secondary students' views about science and scientist. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, 12(1), 1-11.
- Aljughaiman, A., Duan, X., Händel, M., Hopp, M., Stoeger, H., & Ziegler, A. (2012). A cross-cultural study of implicit theories of an intelligent person. *Turkish Journal of Giftedness and Education*, 2, 2-17.
- Bayri, N., Koksal, M. S., & Ertekin, P. (2016). Investigating gifted middle school students' images about scientists: A cultural similarity perspective. *Science Education International*, 27(1), 136-150.
- Buldu, M. (2006). Young children's perceptions of scientists: A preliminary study. *Educational Research*, 48(1), 121-132.
- Camcı-Erdoğan, S. (2013). Gifted and talented students' images of scientists. *Turkish Journal of Giftedness and Education*, 3(1), 13-37.
- Curtis, J. C. (2005). Preservice teachers' attitudes toward gifted students and gifted education (Doctoral dissertation). Teachers College-Columbia University, USA.
- Çağlar, D. (2004). *Üstün yetenekli çocuklar: seçilmiş makaleler kitabı*. Ankara: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Çapan, B. E. (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algıları. *Journal of International Social Research*, 3(12). 140-154.
- Davaslıgil, Ü. et al.. (2004). *Üstün yetenekli çocuklar durum tespiti ön raporu*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Davis, G.A. and Rimm, S. B. (1998). *Education of the gifted*. England: McGraw-Hill Book Company.
- Duran, A., & Dağlıoğlu, H. E. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocuklara ilişkin metaforik algıları. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 37(3). 855 – 881.
- Halmatov, S. (2016). *Çocuk resimleri ve psikolojik resim testleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Jackson, N. and Klein, E. (1997). Gifted performance on young children. N. In N., Colangelo & G., Davis (Eds), *Handbook of Gifted Education (460-474)*, Boston MA: Ally and Bacon.
- Korkmaz, H., & Kavak, G. (2010). Primary school students' images of science and scientists. *Elementary Education Online*, 9(3), 1055-1079.
- Malotaux-Christophersen, T. G., Mathijssen, S. A., & Hoogeveen, L. Exploring Dutch students' implicit theories of an intelligent person. In M. K., Gabrijelčič & M. S., Željcnov (Eds.), *Teaching gifted and talented children in a new educational era* (pp. 33-52). Slovenia: University of Primorska Press.

- Neihart, M., & Betts, G. T. (2010). Revised profiles of the gifted and talented. Retrieved from www.talentstimuleren.nl
- Renzulli, J.S. (1986). The three ring conception of giftedness: a developmental model for creative productivity. In R.J. Stenberg and J.E. Davidson (Eds.), *Conceptions of Giftedness* (pp. 53-92). Cambridge University Press: UK.
- Renzulli, J. S. (2002). Emerging conceptions of giftedness: building a bridge to the new century. *Exceptionality*, 10(2), 67–75.
- Science and Art Center-Ministry of National Education. (2016). Science and art center instruction. Retrieved from [http://orgm.meb.gov.tr/mebiysdosyalar/201509/18101802 bilimve sanatmerkezleriynergesi.pdf](http://orgm.meb.gov.tr/mebiysdosyalar/201509/18101802_bilimve_sanatmerkezleriynergesi.pdf) (10.08.2017).
- Ünal, D., Erdoğan, D. G., & Demirhan, E. (2016). BİLSEM’de öğrenim gören çocukların anne ve babalarının üstün yetenekli çocuk kavramına dair metaforik algıları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(Özel Sayı), 266-274.

ID:107

Üstün/Özel Yetenekli Öğrencilerin Geometri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Belirlenmesi

Tuğçe Merve SAĞIR^a, Burak KARABEY^b

^a*Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye, tugcegurlevik@gmail.com*

^b*Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye, burakkarabey@gmail.com*

Özet

Üstün/Özel yetenekli öğrencilerin önemli farklılıklarından birinin akranlarına göre daha hızlı bilgi edinme özelliği olduğu söylenebilir. Bu anlamda uzamsal görselleştirme ile doğru orantılı olan geometrik düşünme, öğrencilerdeki geometrik düşünme okul öncesi dönemde temellerini bulur ve öğrencide okul hayatı boyunca gelişimine devam eder. Geometri; tanımlı ve tanımsız kavramlar, aksiyom ve teoremlerden oluşan matematiğin en önemli alt alanlarından biridir. Matematik öğretiminde soyuttan somuta geçiş ve gözlem sağlanabilen temel ve en önemli alt alanlardan biri olduğu söylenebilir. Ayrıca geometrik düşünme "kişilerin şekillerin özelliklerini öğrenmesine, şekilleri tanımasına ve şekillerin özellikleriyle ilgili bilgi birikimine sahip olmasına bağlıdır" . Bunun için de birey geometrik içgüdüye ve bilgiye sahip olmalı, geometrik düşünme ve geometrik problem çözme becerisini geliştirmelidir (Han, 2007). Bu çalışmanın amacı üstün/özel yetenekli öğrencilerin geometri düzeylerinin, eleştirel düşünme becerilerinin belirlenmesi ve aralarındaki ilişkinin ortaya konmasıdır. Bu çalışma grubunu İzmir ilindeki Narlıdere Sıdıka Akdemir Bilim ve Sanat Merkezinde 2016-2017 yılında eğitim öğretime devam eden 26 üstün/özel yetenekli öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilere Van Hiele Geometri Testi, Cornell Eleştirel Düşünme Testi (Düzey X) uygulanmış ve sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda 7. ve 8. sınıf üstün/özel yetenekli öğrencilerinin eleştirel düşünme ve Van Hiele Geometri Öğrenme Düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki ve yordama bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenek, Van Hiele Geometri Düzeyi, Eleştirel Düşünme*

ID:108

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sayı Duyusu Düzeylerinin Belirlenmesi

Ceren TUNALI^a, Burak KARABEY^b

^aMilli Eğitim Bakanlığı, İzmir, Türkiye, cerentugrultunali@gmail.com

^bDokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye, burak.karabey@deu.edu.tr

Özet

Öğrenciler sayıları anlamlandırmada ve aynı zamanda sayılar ile işlemler arasında anlamlı bir bütün kurmada zorlanmaktadır. Sayıların ne olduğunu anlamadaki eksiklik de, matematik öğrenmede zorluklara ve engellere yol açmaktadır. Sayıların anlamı, sayılar ile işlemler arasındaki ilişkiyi öğrenmek, özellikle ilkökul ve daha sonra gelecek üst öğrenmeler için oldukça önemlidir. Bu ilişkinin arkasında ki en önemli faktörün ise sayı duyusu olduğu, yapılan araştırmalar ile desteklenmekte ve sayı duyusunun matematik eğitim ve öğretiminde önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmaktadır. Sayı duyusu, matematiğin erken yaşlardan itibaren anlamlı bir şekilde öğrenilmesinde, bilgilerin kalıcı olmasında ve kavramsal öğrenmenin gerçekleştirilmesinde son derece önemli bir role sahiptir. Literatürde yapılan çalışmaların çoğunluğu, normal gelişim gösteren öğrencilerin sayı duyusu seviyelerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşırlar da, bazı çalışmalar bireysel farklılık gösteren öğrenci gruplarında, sayı duyusu seviyelerinin yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu incelemeler esas alındığında, özel yetenekli öğrencilerin de sayı duyusu seviyelerinin yüksek olacağı düşünülmektedir. Yapılan bu çalışmada, özel yetenekli bireylerin sayı duyusu seviyelerinin belirlenmesi ve normal gelişim gösteren öğrencilerin sayı duyusu seviyeleri ile karşılaştırarak, varsa farklılıkların ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Araştırma deseni, nicel yöntem olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunu, İzmir ilinde ortaokul düzeyi eğitimine devam eden 99 adet normal gelişim gösteren, 50 adet özel yetenekli toplam 149 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada ortaokul düzeyi normal gelişim gösteren ve özel yetenekli öğrencilerin sayı duyusu düzeylerini belirlemek için Kayhan Altay ve Umay (2013) tarafından geliştirilen 17 soruluk sayı duyusu ölçeği kullanılmıştır. Sayı duyusu ölçeğindeki sorular hem doğruluk hem de kullanılan çözüm stratejisi (sayı duyusu stratejisi/kural temelli yaklaşım) açısından analiz edilmiş ve sayı duyusu puanları katılımcılar için hesaplanmıştır. İstatistiksel açıdan veriler analiz edildiğinde ise; özel yetenekli öğrencilerin tüm sınıf seviyelerinde normal gelişim gösteren öğrencilerden istatistiksel açıdan anlamlı seviyede daha yüksek sayı duyusu düzeyine sahip oldukları farklı sorular düzeyinde elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sayı Duyusu, Sayı Hissi, Üstün Yetenek, Özel Yetenek, Matematik Eğitimi

ID: 109

Özel Yetenekli Çocukların Evrensel Ahlaki Değer Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Çiğdem Nilüfer UMAR^a, Erdi BAHADIR^b

^a*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye, umar@comu.edu.tr*

^b*Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, erdibhdr@gmail.com*

Özet

Bu çalışma ile 10-13 yaş aralığındaki özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değer düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmaya 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul ilindeki okullarda öğrenim gören özel yetenekli tanılı 112 çocuk gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin evrensel ahlaki değer düzeyini ölçmek için, ‘10-13 Yaş Çocukları İçin Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği’; kişisel özellikleri belirlemek üzere ‘Kişisel Bilgi Formu’ kullanılmıştır. Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği 48 maddeden oluşmaktadır. “bilişsel, duyuşsal ve davranışsal” olmak üzere üç boyutlu olan Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği’nin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,97 dir. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında istatistik programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma istatistiklerinin yanında, t testi, tek yönlü Anova analizinden faydalanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, 10-13 yaş aralığındaki özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değer düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, kız öğrencilerin değer düzeylerinin erkeklere oranla yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Evrensel Ahlaki Değerler, Özel Yetenek, 10-13 Yaş Çocuklar.*